საქართველოს მთავრობის

დადგენილება №601

2019 წლის 5 დეკემბერი

ქ. თბილისი

ტექნიკური რეგლამენტის – კოლხეთის ეროვნული პარკის, კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცების შესახებ

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 1

„დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-15 მუხლის მე-4 პუნქტისა და პროდუქტის უსაფრთხოებისა და თავისუფალი მიმოქცევის კოდექსის 58-ე მუხლის მე-2 ნაწილის საფუძველზე, დამტკიცდეს თანდართული „ტექნიკური რეგლამენტი – კოლხეთის ეროვნული პარკის, კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა“.

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 2

დადგენილება ამოქმედდეს გამოქვეყნებისთანავე.

პრემიერ - მინისტრი გიორგი გახარია

ტექნიკური რეგლამენტი – კოლხეთის ეროვნული პარკის, კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმა

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

თავი I

შესავალი

მუხლი 1. მენეჯმენტის გეგმის მიზანი

მენეჯმენტის გეგმის ძირითად მიზანს წარმოადგენს კოლხეთის ეროვნული პარკის, კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და კაცობურის აღკვეთილის გრძელვადიანი (20-25-წლიანი) მიზნების, მენეჯმენტის გეგმის ძალაში ყოფნის პერიოდში (9 წელი) განსახორციელებელი პროგრამების, მიზნებისა და ინდიკატორების, ქმედებებისა და ღონისძიებების განსაზღვრა, პირველი 3 წლის განმავლობაში განსახორციელებელი კონკრეტული საოპერაციო გეგმის შემუშავება.

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 2. მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების არეალი

ეს მენეჯმენტის გეგმა, როგორც სამოქმედო და სტრატეგიული დოკუმენტი, შემუშავდა კოლხეთის ეროვნული პარკისთვის, კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და კაცობურის აღკვეთილისთვის. მენეჯმენტის გეგმა მომზადდა „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მოთხოვნებისა და საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 2014 წლის 12 მარტის №110 ბრძანების – „დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის სტრუქტურის, შინაარსისა და თემატური ნაწილების შემუშავების მეთოდოლოგიის მომზადების ეტაპების და პროცედურების შესახებ“ შესაბამისად, რომლის მიხედვითაც, მენეჯმენტის გეგმა სავალდებულოა ყველა დაცული ტერიტორიისათვის.

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 3. დაცული ტერიტორიის მარეგულირებელი და ინსტიტუციონალური ჩარჩო

„კოლხეთის ეროვნული პარკის, კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმას“ სამართლებრივ საფუძვლად დაედო: „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონი, „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონი, „საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი ტერიტორიების შესახებ“ რამსარის კონვენცია (2007 წლის 30 მარტის საქართველოს პარლამენტის №4606 დადგენილების მიხედვით, საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების სიაში შესატანად განისაზღვრა კოლხეთის დაცული ტერიტორიების სახმელეთო საზღვრები, რომელთა მდებარეობა და ფართობი განსაზღვრულია „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონში, აღნიშნულ საიტს ეწოდება „ცენტრალური კოლხეთის ჭარბტენიანი ტერიტორიები“) და მოქმედი კანონმდებლობა.

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 4. კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის შექმნის ძირითადი მიზნები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის დაარსების მთავარ მიზნებს წარმოადგენს:

ა) კოლხეთის დაბლობზე არსებული უნიკალური ეკოსისტემებისა და მიგრირებადი და წყალმცურავი ფრინველებისათვის საბინადრო გარემოს (ჰაბიტატების) დაცვა/აღდგენა/მოვლა, /შენარჩუნება.

ბ) ბუნებრივი პროცესების უწყვეტი განვითარების მიზნით დაცული ტერიტორიების იმ უბნების დაცვისა და აღდგენის ხელშეწყობა, რომლებიც ერთმანეთისგან გამოირჩევა ბიოლოგიური მრავალფეროვნებით, ბუნებრივი და ისტორიულ-კულტურული მახასიათებლებით;

გ) ბუნებრივ-ეკოლოგიური ჰაბიტატების, როგორიცაა სფაგნუმიანი ტორფნარები, შემოგარენი რელიქტური ტყეები, ბუნებრივი ტბები და ტბორები, ფლორისა და ფაუნის რელიქტებისა და ენდემების, ეროვნული და გლობალური წითელი ნუსხის, გადაშენების საფრთხის პირას მყოფი სახეობების გენოფონდის დაცვა, მოვლა, აღდგენა და შენარჩუნება;

დ) კოლხეთის ტორფნარებისათვის დამახასიათებელი უნიკალური ჰიდროლოგიური რეჟიმის დაცვა, აღდგენა და შენარჩუნება;

ე) შავი ზღვის ძუძუმწოვრების კონსერვაცია;

ვ) კოლხეთის ბუნებრივ-კულტურული მემკვიდრეობის შენარჩუნება და ეკოტურიზმის განვითარება;

ზ) სამეცნიერო კვლევების, ბიომრავალფერონების მონიტორინგის წარმოება, ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობა და საზოგადოებასთან ურთიერთობა.

თ) ადგილობრივი მოსახლეობის ცხოვრების დონის გაუმჯობესების ერთ-ერთი ძირითადი პირობის - ბუნებრივი რესურსების მდგრადი სარგებლობის ხელშეწყობა ეკოსისტემის მნიშვნელოვანი ფუნქციების შესანარჩუნებლად.

2. კაცობურის აღკვეთილის შექმნის საკითხი განსაზღვრულია საქართველოს კანონით „დაცული ტერიტორიების სტატუსის შესახებ“. კაცობურის აღკვეთილის დაარსების მიზანია კოლხური ტყეების დაცვა, აღდგენა, შენარჩუნება.

მუხლი 5. დაცული ტერიტორიის მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების პროცესი

მენეჯმენტის გეგმის მომზადების პროცესში მონაწილეობდა საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს სსიპ „დაცული ტერიტორიების სააგენტოს“, „კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის“, სსიპ - ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოებისა და არასამთავრობო ორგანიზაციების წარმომადგენლები, მეცნიერები, ადგილობრივი და საერთაშორისო ექსპერტები. 2015 წლის 30 ნოემბერს მომზადდა მენეჯმენტის გეგმის პირველადი ვერსია. 2016 წლის 20 იანვარს მომზადდა მენეჯმენტის გეგმის შუალედური ვერსია. 2016 წლის იანვარში შედგა შეხვედრა კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციასთან მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების მეთოდოლოგიის მომზადების ეტაპებისა და პროცედურების შესახებ. 2016 წლის მარტს შედგა შეხვედრა ეროვნული პარკის ადმინისტრაციასთან ძველი მენეჯმენტის გეგმის შემდეგ ადმინისტრაციის მიღწევების, არსებული პრობლემების, ძლიერი და სუსტი მხარეების ანალიზის შესახებ. 2016 წლის მაისში შედგა საერთაშორისო ექსპერტების ვიზიტი კოლხეთში. მომზადდა ანაკლია-ჭურიის, იმნათის და პალიასტომის ტბის ლანდშაფტური ეკოლოგიის მოდელი და კოლხეთის ჭარბტენიანი ეკოსისტემების განვითარებისა და პალიასტომის ტბის გაჯანსაღების გრძელვადიანი სტრატეგიული გეგმა. 2016 წლის 6 მაისს შედგა შეხვედრა ლანჩხუთის გამგეობაში. შეხვედრაში მონაწილეობდნენ უცხოელი ექსპერტები, ლანჩხუთის რაიონის გამგებელი, მუნიციპალიტეტის ხელმძღვანელი, ლანჩხუთის სატყეოს უფროსი და სხვა დაინტერესებული პირები. შეხვედრისას გადაწყდა, რომ აუცილებელია იმნათის ტორფნარისათვის

ჰიდროლოგიური ბუფერული ზონების დაარსება, საბჭოთა პერიოდში გაყვანილი ჰიდროლოგიური არხების გაუქმება და მელიორაციის შედეგად დარღვეული ჰაბიტატის აღდგენა, მიმდებარე მოსახლეობის სოციალური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით სოციალური პროექტების განხორციელების აუცილებლობა. 2016 წლის ივნისს შედგა გის-ის ექსპერტის შეხვედრა კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციასთან კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვრებთან და ზონირებასთან დაკავშირებით. 2016 წლის 17 ივლისს გაიმართა შეხვედრა მენეჯმენტის გეგმის შემუშავებაზე მომუშავე ექსპერტებთან გის-ის და არქეოლოგიის დარგში. მომზადდა კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე არსებული არქეოლოგიური უბნების რუკა. 2016 წლის 30 ივლისს შედგა შეხვედრა ხობის, აბაშის, ზუგდიდის, სენაკის, ფოთის მუნიციპალიტეტების წარმომადგენლებთან, ეროვნული პარკის მიმდებარე მოსახლეობის სოციალურ პრობლემებთან დაკავშირებით. 2016 წლის 2 აგვისტოს გაიმართა ექსპერტი სოციოლოგის შეხვედრა ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის წამომადგენლებთან. მოხდა ეროვნულ პარკთან დაკავშირებული მოსახლეობის პრობლემების და მათი გადაჭრის გზების განხილვა. 2016 წელს 13 და 18 აგვისტოს მოეწყო საველე გასვლები ტურიზმის, არქეოლოგიის და გის-ის ექსპერტების მონაწილეობით: 13 სექტემბერს ანაკლიაში მდ. ჭურიაზე, 18 სექტემბერს ფართოწყალზე და მდ. ფიჩორზე ტურისტული ბილიკებისა და ინფრასტრუქტურის დაგეგმვასთან დაკავშირებით. 2016 წლის 19 ოქტომბერს გაიმართა შეხვედრა ადმინისტრაციის წარმომადგენლებთან, ეკოტურიზმთან დაკავშირებით და შემუშავდა მენეჯმენტის გეგმის ტურიზმის ნაწილი. 2016 წლის აგვისტოს მომზადდა და კოლხეთის დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის მეორე სამუშაო ვერსია. 2017 წლის 15 აგვისტოს კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციაში გაიმართა შეხვედრა, სადაც განხილულ იქნა მენეჯმენტის გეგმასთან დაკავშირებული შენიშვნები და კომენტარები დაცული ტერიტორიების სააგენტოს, მენეჯმენტის გეგმაზე მომუშავე ჯგუფის და კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის წარმომადგენლებთან.

2017 წლის 28 დეკემბერს ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში მოეწყო კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის საჯარო განხილვა, ლანჩხუთის მერიის, ლანჩხუთის საკრებულოს, ოზურგეთის, ლანჩხუთისა და ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტებში სახელმწიფო რწმუნებულის - გუბერნატორის ადმნისტრაციის, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის და კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციების და ლანჩხუთის მოქალაქეების ჩართულობითა და მონაწილეობით. 2018 წლის 18 სექტემბერს დოკუმენტი ,კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის პროექტი სოციალურ ქსელში გავრცელდა საჯარო განხილვისთვის. 2018 წლის 23 ოქტომბერს კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის მენეჯმენტის გეგმის პროექტის საჯარო განხილვა გაიმართა სსიპ - დაცული ტერიტორიების სააგენტოში.

მუხლი 6. მენეჯმენტის გეგმის მოქმედების პერიოდი

მენეჯმენტის გეგმა ძალაშია მისი დამტკიცებიდან მომდევნო 9 წლის განმავლობაში, გარდა მენეჯმენტის გეგმის 42-ე, 44-ე და 45-ე მუხლებისა და მე-2 და მე-11 დანართებისა, რომლებიც ძალაშია ახალი მენეჯმენტის გეგმის დამტკიცებამდე.

საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 13 ივლისის დადგენილება №349 - ვებგვერდი, 15.07.2021 წ.

მუხლი 7. მენეჯმენტის გეგმაში ცვლილებების შეტანა და განახლება

1. მენეჯმენტის გეგმაში ცვლილებების შეტანა ხორციელდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

2. მენეჯმენტის გეგმის ძალაში შესვლიდან არაუგვიანეს მეექვსე წლის პირველი კვარტლისა სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო დაიწყებს ახალი მენეჯმენტის გეგმის მომზადებას, რომელიც მიღებული იქნება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

თავი II

კოლხეთის ეროვნული პარკის, კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და კაცობურის აღკვეთილის აღწერა

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 8. ადგილმდებარეობა და ფართობი

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი მდებარეობს დასავლეთ საქართველოში, კოლხეთის დაბლობზე. განთავსებულია ფოთის, ხობის, ლანჩხუთის, ზუგდიდისა და სენაკის მუნიციპალიტეტების ტერიტორიაზე და საქართველოს ორი ისტორიული მხარის, სამეგრელოსა და გურიის ნაწილია.

2. „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-8 მუხლის თანახმად, ეროვნული პარკის ფართობი შეადგენს 44 387 ჰა-ს, მათ შორის, სახმელეთო ტერიტორიის ფართობია 29229 ჰა, ხოლო მდ. რიონისა და მდ. ჭურიის შესართავებს შორის მდებარე საზღვაო აკვატორიის – 15 158 ჰა.

3. ეროვნული პარკი იყოფა ანაკლია-ჭურიის (მდინარეების – ჭურიისა და ხობისწყალის ხეობების ზღვისპირა მონაკვეთებს შორის), ნაბადასა (მდინარეების – ხობისწყლისა და რიონის ხეობების დასავლეთ მონაკვეთებს შორის) და იმნათის (მდინარეების – რიონისა და სუფსის ხეობების დასავლეთ მონაკვეთებს შორის) ბუნებრივ-გეოგრაფიულ უბნებად. ეს უბნები ერთმანეთისგან გამიჯნულია მდინარეების – ხობისწყლისა და რიონის კალაპოტების ზღვისპირა მონაკვეთებით. გარდა აღნიშნულისა, ეროვნულ პარკში შედის მდ. რიონისა და მდ. ჭურიის შესართავებს შორის მდებარე ზღვის აკვატორია. ზღვის აკვატორია წარმოდგენილია ზღვის ჩრდილოეთ რაიონის აკვატორიისა და ზღვის სამხრეთ რაიონის აკვატორიის სახით. ზღვის სამხრეთ აკვატორიას, თავის მხრივ, კოლხეთის მრავალმხივი გამოყენების ტერიტორია ყოფს ორ უბნად.

4. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორია დაყოფილია 5 უბნად:

ა) ზუგდიდის უბნის ფართობი შეადგენს 893,7ჰა-ს;

ბ) ხობის უბნის ფართობი შეადგენს 8422 ჰა-ს;

გ) კოლხეთის უბნის ფართობი შეადგენს 6906,1 ჰა-ს;

დ) სენაკის უბნის ფართობი შეადგენს 3587,1 ჰა-ს;

ე) ლანჩხუთის უბნის ფართობი შეადგენს 9420,1 ჰა-ს.

5. კაცობურის აღკვეთილი მდებარეობს აბაშის მუნიციპალიტეტში, სამხრეთ-დასავლეთ ნაწილში, მდ. რიონის მარცხენა სანაპიროზე. მისი ჩრდილოეთის საზღვარი გასდევს მდ. რიონის სანაპიროს. დასავლეთით, აღმოსავლეთით და სამხრეთით შემოფარგლულია სოფ. კეთილარის მიწებით. აღკვეთილის მთლიანი ფართობი შეადგენს 270, 8 ჰა-ს. იგი რაიონული ცენტრიდან 18 კმ-ითა არის დაშორებული.

6. კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორია მოიცავს მდ. რიონისა და მდ. ხობიწყლის შესართავებს შორის მდებარე საზღვაო აკვატორიის ნაწილს, რომელსაც აღმოსავლეთიდან და დასავლეთიდან ესაზღვრება კოლხეთის ეროვნული პარკის ზღვის აკვატორია. მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიის მთლიანი ფართობი შეადგენს 593 ჰექტარს.

საქართველოს მთავრობის 2022 წლის 7 დეკემბრის დადგენილება №552 – ვებგვერდი, 08.12.2022წ.
საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 9. კოლხეთის ეროვნული პარკის, კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და კაცობურის აღკვეთილის შექმნის ისტორია

1. 1947 წელს კოლხეთში დღემდე შემორჩენილი ბუნებრივი ან ნაკლებად სახეცვლილი, ჭარბტენიანი ეკოსისტემის დაცვის მიზნით, პალიასტომის ტბის ჩრდილო-აღმოსავლეთით დაარსდა კოლხეთის სახელმწიფო ნაკრძალი, რომლის ფართობი 500 ჰექტარს შეადგენდა და შედიოდა სათაფლია-კოლხეთის კომპლექსურ ნაკრძალში. ტერიტორიის სიმცირის გამო ნაკრძალმა მთლიანად ვერ მოიცვა კოლხეთის დაბლობის დასავლეთ ნაწილში შემორჩენილი ბუნებრივი, ან ბუნებრივთან მიახლოებული ჭარბტენიანი ეკოსისტემები, რომელიც ანთროპოგენური ფაქტორის გავლენით ძლიერი დეგრადაციის პირას აღმოჩნდა. 1975 წელს, პალიასტომის ტბა, როგორც უნიკალური წყალსატევი, მისი ეკოლოგიური წონასწორობის აღდგენის მიზნით, მიმდებარე ერთკილომეტრიან სანაპირო ზოლთან ერთად გამოცხადდა აღკვეთილად. 1980 წელს მას მიენიჭა რესპუბლიკური მნიშვნელობის ჰიდროლოგიური აღკვეთილის სტატუსი და აქ აიკრძალა ყოველგვარი სახის თევზჭერა, ფრინველებზე ნადირობა, სანაოსნო მიმოსვლა და ყოველგვარი მშენებლობა სპეციალური ნებართვის გარეშე. 1996 წლის 30 აპრილს საქართველო მიუერთდა რამსარის "საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა ვარგისი ტერიტორიების შესახებ" კონვენციას. 1999 წელს მიღებული იქნა საქართველოს კანონი "კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ". 1999 წლის 1 იანვარს ზუგდიდის, ხობის, სენაკის, კოლხეთის, აბაშისა და ლანჩხუთის სატყეო მეურნეობების ბაზაზე შეიქმნა კოლხეთის ეროვნული პარკი, რომლის ადმინისტრაციის დაკომპლექტება დაიწყო 2000 წლის ბოლოს.

2. 1962 წლის 31 მარტს №206 და 1963 წლის 25 იანვრის №50 დადგენილებით კაცობურის სამონადირეო მეურნეობის ორგანიზაციისათვის აბაშის მუნიციპალიტეტის საკოლმეურნეო მიწების ფონდიდან სამრეწველო თევზის გამრავლების მიზნით გამოიყო 295 ჰა მიწის ფართობი.

1964 წლის 6 ნოემბრის №673 დადგენილებით დაარსდა კაცობურის სამონადირეო მეურნეობა. 1968 წელს განხორციელდა ტერიტორიის სატყეო სამონადირეო მოწყობის სამუშაოები. მომზადდა სამონადირეო მეურნეობის წარმოების პროექტი. ტერიტორია დაიყო 3 კვარტალად, რომლებიც გამიჯნული იყო საკვარტალე ბოძებით და ბუნებრივი საზღვრებით. 1989 წელს, საკავშირო გაერთიანება "ლესპროექტის" ამიერკავკასიის ტყეთმოწყობის საწარმოს მიერ ჩატარდა ტყეთმოწყობის საველე სამუშაოები, 1997 წლიდან საქართველოს კანონის „ცხოველთა სამყაროს შესახებ" თანახმად, არსებული სახელმწიფო სატყეო-სამონადირეო მეურნეობის ბაზაზე შეიქმნა კაცობურის აღკვეთილი.

3. 2026 წელს განხორციელდა კოლხეთის ეროვნული პარკის რეკატეგორიზაცია და მდ. რიონისა და მდ. ხობიწყლის შესართავებს შორის მდებარე კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვაო აკვატორიის ნაწილს, „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ" საქართველოს კანონში (28/05/26 წ.) განხორციელებული ცვლილების საფუძველზე, მიენიჭა მრავამხრივი გამოყენების ტერიტორიის სტატუსი.

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 10. დაცული ტერიტორიების მნიშვნელობა ეროვნულ და საერთაშორისო დონეზე

1. ეროვნული და რეგიონალური მნიშვნელობა.

ა) კოლხეთის ეროვნული პარკი მიეკუთვნება დაცული ტერიტორიების IUCN II კატეგორიას და იგი საქართველოში ამჟამად არსებულ 11 ეროვნული პარკიდან ერთ-ერთია;

ბ) კოლხეთის ეროვნულ პარკი ქობულეთის დაცული ტერიტორიების მსგავსად ხასაითდება ცოცხალი სფაგნუმიანი ტორფნარებით, აქ არის რელიქტური ტყეები. იგი კოლხეთის

დაბლობისათვის ერთადერთ პარკს წარმოადგენს და ამიტომ მას რეგიონისათვის განსაკუთრებული ეკოლოგიური და ეკონომიკური ღირებულება გააჩნია.

2. საერთაშორისო მნიშვნელობა

ა) ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ჰაბიტატები სრულიად აკმაყოფილებს რამსარის კონვენციის მიხედვით საერთაშორისო ღირებულების რამსარ საიტისათვის აუცილებელი სავალდებულო კრიტერიუმებიდან თითქმის ყველა კრიტერიუმს (The Ramsar sites Criteria გვ.1,2).

ეს კრიტერიუმებია:

ჯგუფი A - ს მიხედვით, კოლხეთის ეროვნულ პარკში წარმოდგენილია მსოფლიო უნიკალური სფაგნუმიანი ტორფნარები.

ჯგუფი B - ს (განსაკუთრებული ბიომრავალფეროვნების კონსერვაცია) მიხედვით:

ეროვნულ პარკში სახეობების კონსერვაციაზე დაფუძნებული კრიტერიუმებია:

- იშვიათი და საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობები და მცენარეთა თანასაზოგადოებები;
- მაღალკონსერვაციული ღირებულების მქონე ფლორის სახეობების პოპულაციები;
- მცენარეთა ან/და ცხოველთა ცალკეული სახეობები ჭარბტენიან ჰაბიტატებში (მაგ. ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები) გაივლიან სასიცოცხლო ციკლის მნიშვნელოვან საფეხურს. ხოლო, არახელსაყრელი გარემო პირობების დროს კი ჰაბიტატი კი მათთვის თავშესაფარს წარმოადგენს;

წყლის ფრინველებისათვის განსაკუთრებული კრიტერიუმია:

- ტერიტორია მნიშვნელოვანია წყლის ფრინველის რომელიმე სახეობის 1%-ისთვის (მაგ. ალკუნი, ძელქორი);

სპეციფიკური კრიტერიუმები თევზებისათვის:

- კოლხეთის ჭარბტენიანი ჰაბიტატები საერთაშორისოდ მნიშვნელოვანია ვინაიდან, ისინი უზრუნველყოფენ (განაპირობებენ) იქ მობინადრე თევზების ოჯახების, სახეობების, ქვესახეობების და პოპულაციების ინტერაქტიურობას (ურთიერთობებს), რაც ამ ტერიტორიების სარგებლიანობაში გამოიხატება და გლობალურ დონეზე ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციის მიზნით განსაკუთრებული ღირებულება გააჩნია.
- ჭარბტენიანი ჰაბიტატები წარმოადგენს წყაროს თევზების საკვებისათვის, ასევე მათ საქვირითე და სამიგრაციო ჰაბიტატებს;

სხვა ტაქსონებზე დამოკიდებული კრიტერიუმი:

- ჰაბიტატები მნიშვნელოვანია ჭარბტენიან ტერიტორიაზე დამოკიდებული არაფრინველი სახეობის 1%-ისთვის (მაგ. წავი).

სწორედ ზემოთ ჩამოთვლილი კრიტერიუმების გამო, რამსარის „საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი, განსაკუთრებით წყლის ფრინველთა საბინადროდ ვარგისი ტერიტორიების შესახებ“ კონვენციას საქართველო შეუერთდა 1996 წლის 30 აპრილის პარლამენტის დადგენილებით, რომლის მიხედვით, საერთაშორსო მნიშვნელობის ჭარბტენიან ტერიტორიებად განისაზღვრა ცენტრალური კოლხეთის ჭარბტენიანი ტერიტორიები (ჭურიის, ნაბადის, ფიჩორა-პალიასტომის ტორფნარები, პალიასტომის ტბა და მათი მიმდებარე ტერიტორიები და ზღვის აკვატორია). რამსარის კონვენცია წარმოადგენს მთავრობათაშორის შეთანხმებას, რომელიც მიზნად ისახავს რამსარის კრიტერიუმების შესაბამისი ჭარბტენიანი ჰაბიტატების დაცვას, მდგრად სარგებლობას და ამისთვის საერთაშორისო თანამშრომლობის უზრუნველყოფას.

ბ) საქართველოს ტორფნარების დაახლოებით 60% მდებარეობს და დაცულია კოლხეთის ეროვნულ პარკში. მეტიც, ყველაზე მნიშვნელოვანი, უნიკალური და იშვიათი, მსოფლიოს უდიდესი და უძველესი იმნათის ტორფნარი, ჰიდროგენეტიკაზე დაყრდნობით მხოლოდ და

მხოლოდ ატმოსფერული ნალექებით მოსაზრდოვე მსოფლიოში არსებული ორი პერკოლაციური ტორფნარიდან (პირველი ქობულეთის სახელმწიფო ნაკრძალი - ისპანი 2) ერთ - ერთი სწორედ კოლხეთის ეროვნულ პარკში მდებარეობს, რაც ფაქტობრივად ეროვნული პარკის შექმნის მთავარ არგუმენტს წარმოადგენს. ამ უნიკალურობის გამო კოლხეთს განსაკუთრებული ადგილი უკავია მსოფლიო ტორფნარების რუკაზე;

გ) კოლხეთის ეროვნული პარკი 2004 წლიდან პან პარკების ქსელის ოფიციალური წევრია;

დ) 2003 წლიდან პალიასტომის ტბა „ლივინგ ლეიქ“ (Living Lake) სისტემის ოფიციალური წევრია. ტბის დაცულობის მიზანს საზოგადოების ცნობიერების ამაღლება, გადაწყვეტილების პროცესში მათი მონაწილეობა და საქართველოს მთელი შავი ზღვის სანაპირო ზონისათვის მდგრადი განვითარების პრინციპების დანერგვა წარმოადგენს;

ე) კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ჰაბიტატები (რელიქტური ტყეები, ტორფნარები, ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები, სანაპირო დიუნები) და სახეობები (ოთხფოთოლა მარსილეა, მცირე ლაქაში) კმაყოფილებენ „სპეციალური კონსერვაციული მნიშვნელობის ტერიტორიების“ – „ზურმუხტის ქსელია“ კონსერვაციის კრიტერიუმებს:

ე.ა) საიტი უზრუნველყოფს ბერნის კონვენციით დაცული საფრთხის წინაშე მყოფი (მათ შორის მიგრირებადი) სახეობების დაცვასა და გრძელვადიან შენარჩუნებას;

ე.ბ) ტერიტორია მნიშვნელოვანია სახეობებისა და ჰაბიტატებისთვის, მათი გავრცელების არეალის, მრავალფეროვნების და კონკრეტული კონსერვაციული საჭიროებების თვალსაზრისით;

ე.გ) ტერიტორიაზე წარმოდგენილია ჰაბიტატების/სახეობების მნიშვნელოვანი ნაწილი ქვეყნის დონეზე მათ გავრცელებასთან/ ეროვნულ პოპულაციასთან მიმართებაში;

ვ) კოლხეთის სფაგნუმიანი ტორფნარები შემოგარენი რელიქტური ტყეებით სრულიად აკმაყოფილებს UNESCO-ს ძირითად IX და X კრიტერიუმებს (მსოფლიო უნიკალური ცოცხალი ეკოსისტემები, რელიქტების სიუხვე), რაც აუცილებელია მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის უბნის ნომინაციისათვის;

ზ) 2015 წლიდან კოლხეთის ეროვნული პარკი გრეიფსვალდის მსოფლიო ტორფნარების სამეცნიერო ცენტრის ოფიციალური წევრია.

მუხლი 11. კლიმატი

კოლხეთში განსაკუთრებული, უნიკალური კლიმატია. საშუალო წლიური ტემპერატურა 14,1 °C- ია. ხასიათდება ნალექების სიუხვით, რომლის საშუალო მაჩვენებელი წელიწადში 1531 მმ-ია, ნალექების 29% ზაფხულშია. მაღალი ფარდობითი ტენიანობაა, რომელიც წლიურად მერყეობს 70% -დან 83% -მდე. ძალზე იშვიათადაა ყინვები. დასავლეთიდან შემოჭრილი წყლის ორთქლით გაჯერებული ჰაერის მასები უხვსა და ხანგრძლივ ნალექებს იძლევა შავი ზღვის სანაპიროზე და მოსაზღვრე მთებზე. წყლის ორთქლით გაჯერებული ჰაერის მასები მთაში იძულებით ასვლასთან ერთად იცვლება, რაც ამლიერებს ნალექების გამოყოფას და ეს მასები ლიხისა და არსიანის ქედების დასავლეთ კალთაზე უხვ ნალექებს ტოვებს. წლის თბილ პერიოდში გამუდმებით ქრის დასავლეთის ქარი ზღვიდან ხმელეთისაკენ, ხოლო ცივ პერიოდში – აღმოსავლეთის ქარი ხმელეთიდან ზღვისაკენ. კავკასიონისა და ლიხის ქედებიდან დაშვების დროს ჰაერი იკუმშება, თბება. ჩვეულებრივ ჰაერი მშრალი და თბილი ქარის სახითაა, რომელსაც ფიონებს უწოდებენ. ზღვის სანაპიროზე უბერავს ბრიზი, რომელიც იცვლის მიმართულებას დღე-ღამის განმავლობაში, დღისით ქარი ქრის ზღვიდან ხმელეთისაკენ, ღამით კი - ხმელეთიდან ზღვისკენ. ზემოთ ჩამოთვლილი გარემო პირობები ხელსაყრელ პირობებს ქმნის კოლხეთის განსაკუთრებული ჰაბიტატებისა და სახეობათა უნიკალური ბიომრავალფეროვნების არსებობისათვის. სწორედ აქ ჩამოყალიბებულმა

კლიმატმა - ნალექების მაქსიმალურმა რაოდენობამ და ამ ნალექების წლის განმავლობაში თვეების მიხედვით თანაბრად განაწილებამ ხელი შეუწყო ატმოსფერული ნალექებით მოსაზრდოვე პერკოლაციური ტორფნარების ჩამოყალიბებას კოლხეთში.

მუხლი 12. გეოლოგია

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორია მდებარეობს ზღვის დონიდან 0-5 მ-ის სიმაღლეზე და გამოირჩევა თითქმის იდეალურად ბრტყელი, ძალზე სუსტად დანაწევრებული და უმნიშვნელოდ დახრილი ზედაპირით. რელიეფის ძირითად ფორმას ბრტყელი ზღვისპირა ვაკე წარმოადგენს, რომელიც ალაგ-ალაგ მდინარეთა კალაპოტით არის ჩაჭრილი 1-3 მ სიღრმეზე. ზოგიერთ ადგილას, მდინარეთა კალაპოტები ჭარბი აკუმულაციის შედეგად პირიქით, 1-2 მ-ით არის ამაღლებული მიმდებარე ვაკის ზედაპირიდან. უშუალოდ ზღვის სანაპირო ხაზის გასწვრივ, განვითარებულია ქვიშიანი დიუნების ვიწრო (100-300 მ სიგანის) ზოლი, რომელიც საშუალოდ 1,5-2 მ-ით არის ამაღლებული მასთან უშუალოდ მიმდებარე ვაკის ზედაპირიდან. დიუნების ზოლი რელიეფის რელიქტური ფორმაა, რომელიც რადიოკარბონული და არქეოლოგიური მონაცემებით, 5000 - 6000 წლის წინ არის შექმნილი ზღვის ზვირთცემის გავლენით (როცა ზღვის დონე 1-2 მ-ით მაღლა იდგა ამჟამინდელთან შედარებით). ქვიშიანი დიუნებისა და მის მიმდებარე სანაპირო ზოლის ზედაპირზე ხდება ზვირთცემის ენერგიის ჩახშობა. აღნიშნულიდან გამომდინარე ქვიშიანი დიუნა და პლაჟი ტალღების ეროზიული მოქმედებისაგან იცავენ ზღვისპირა ხმელეთს. კოლხეთის დაბლობი, ხანგრძლივი გეოლოგიური დროის განმავლობაში ტექტონიკურ დაძირვას განიცდიდა. დაძირვის კომპენსაცია ხდებოდა დაბლობის მეზობლად აღმართული კავკასიონისა და აჭარა-იმერეთის ქედებიდან მდინარეების მიერ გამოტანილი ნაშალი მასალის აკუმულაციის ხარჯზე. ეროვნული პარკის ტერიტორია მთელ კოლხეთის დაბლობთან ერთად, ამჟამადაც ინტენსიური სედიმენტაციის არეს წარმოადგენს, სადაც მიმდინარეობს სანაპირო-ზღვიური, ჭაობური, მდინარეული და ტბიური სედიმენტების აკუმულაცია. გეოლოგიური გაბურღვების მონაცემების მიხედვით ეროვნული პარკის ტერიტორია ზედაპირიდან 10-14 მ სიღრმემდე აგებულია ალუვიური (ქვიშები, თიხები, ლამი), ჭაობური (ტორფი, ჭაობის თიხები) და სანაპირო ზღვიური გენეზისის (ქვიშები და ლამი) ნალექებით. ზღვისპირა ვაკე ინტენსიურ დაჭაობებას განიცდის, რის გამოც აქ ვრცელი ტორფიანი ჭაობებია განვითარებული. ჭაობების ზედაპირი თითქმის ზღვის დონეზე მდებარეობს და მათში ტორფის ფენები ერთიან ჰორიზონტს ქმნის. ტორფის ჰორიზონტის სისქე 12 მ-ს აღწევს. თითქმის ყველა ზღვისპირა ტორფნარში ტორფის შუა და ქვედა ფენები ზღვის დონეზე დაბლაა დაძირული. რადიოკარბონული და ლითოლოგიური მეთოდების გამოყენებით დადგენილია, რომ კოლხეთის ზღვისპირა ტორფნარებში ტორფის დაგროვება დაიწყო დაახლოებით 6 000 წლის წინ და დღემდე განუწყვეტლივ გრძელდება.

მუხლი 13. ნიადაგები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი:

ა) ყვითელმიწა-ეწერიანი ნიადაგები. ყვითელმიწა-ეწერიანი ნიადაგებისთვის დამახასიათებელია მკვეთრად დიფერენცირებული პროფილი, ინტენსიური გალებება, კონკრეციები მთელ სიღრმეზე, ხშირად კარგად გამოხატული ორტშტეინის ფენის არსებობა. ყვითელმიწა-ეწერიანი ნიადაგები გავრცელებულია ყვითელმიწა-ეწერი ნიადაგების არეალში, უფრო ჩადაბლებულ ადგილას. განვითარების პირობებით ეს ნიადაგები მეტად ახლოს არიან ერთმანეთთან, მაგრამ ყვითელმიწა-ეწერიანი ნიადაგები ყვითელმიწა-ეწერებისგან განსხვავდებიან გრუნტის და ზედაპირული ჩამონადენი წყლებით, მეტი დატენიანებით.

ამჟამად ბუნებრივი მცენარეული საფარი დარღვეულია. ნიადაგები ათვისებულია, ძირითადად, სიმინდითა და სხვა ერთწლიანი სასოფლო-სამეურნეო კულტურებით.

ბ) ჭაობიანი ნიადაგები ხასიათდება მძლავრი პროფილით, მძიმე მექანიკური შედგენილობით, გალებებით. ჭაობიანი ნიადაგები ძირითადად გავრცელებულია კოლხეთის დაბლობზე. სპორადულად გვხვდება აღმოსავლეთ და სამხრეთ საქართველოში. კოლხეთის ნიადაგების დაჭაობების ძირითად მიზეზებად ჩვეულებრივ მიიჩნევდნენ: ჭარბ ატმოსფერულ ნალექებს, მიმდებარე ტერიტორიებიდან ნიაღვრებისა და წყალდიდობების შედეგად მოხვედრილ წყლებს და ტერიტორიის უმეტეს ნაწილზე, ნიადაგ-გრუნტოვანი წყლების მოქმედებას. თუმცა დაჭაობების პროცესს მნიშვნელოვნად განაპირობებს ასევე ნიადაგის გრანულომეტრიული შედგენილობა, რაც აფერხებს წყლის ფილტრაციას პროფილში და რელიეფის დადაბლებული პირობები, მისი უმნიშვნელო დახრილობა, რაც დამატებით ზედაპირული წყლის მოხვედრისა და დგომის პირობებს იწვევს. ჭაობიანი ნიადაგები აერთიანებენ ორ ტიპს: მინერალურ-ჭაობიან და ორგანულ-მინერალურ ჭაობიან ნიადაგებს. მინერალურ-ჭაობიანი ნიადაგები იყოფა ორ ქვეტიპად: ლამიან-ჭაობიან და მდელოს ჭაობიან ნიადაგებად. ლამიან-ჭაობიანი ნიადაგები ფორმირდება ტყის მცენარეულობის ქვეშ, ხოლო მდელოს ჭაობიანი ნიადაგები-ნატყეურ მდელოს ცენოზების პირობებში. ორგანულ-მინერალურ ჭაობიანი ნიადაგები იყოფა ორ ქვეტიპად: სუბაქვალური-ჭაობიანი და ტორფიან-ჭაობიანი;

გ) ალუვიური ნიადაგები. ალუვიური ნიადაგებისთვის დამახასიათებელია გენეზისურ ჰორიზონტებზე სუსტი დიფერენციაცია, ცუდი გასტრუქტურება, მომატებული ხირხატიანობა და შრეობრიობა (სტრატიფიკაცია პირველ რიგში მექანიკური შედგენილობის მიხედვით). ალუვიური ნიადაგები გავრცელებულია ქვეყნის მთელ ტერიტორიაზე, სხვადასხვა ბუნებრივ ზონაში. საკმაოდ ჭრელია ალუვიონის მასალა, რომელზედაც წარმოიქმნებიან ეს ნიადაგები. ბუნებრივი მცენარეულობა წარმოდგენილია ჭალის მცენარეულობით. ალუვიური ნიადაგები კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გვხვდება შავი ზღვისა და მდინარე რიონის სანაპიროზე. ალუვიური ნიადაგები ხასიათდება განსხვავებული შენებითა და თვისებებით, რაც განპირობებულია იმ აუზების რეჟიმითა და ბუნებით, სადაც ის წარმოიშვა;

დ) ანთროპოგენური ნიადაგები, რომლებიც განიცდიან მძლავრ სამრეწველო გავლენას. მათ დაკარგული აქვთ ბუნებრივი შენება და სულ ცოტა პროფილის ზედა ნაწილი განიცდის ანთროპოგენურ ზეგავლენას. ანთროპოგენური ნიადაგები კოლხეთის ეროვნულ პარკში მცირე რაოდენობით გვხვდება მდინარე რიონის სანაპიროზე. ეს ნიადაგები ხასიათდება მჟავე, ნეიტრალური ან ტუტე რეაქციით, ჰუმუსის მცირე ან საშუალო შემცველობით, შთანთქმის დაბალი ან საშუალო ტევადობით, სხვადასხვა მექანიკური შედგენილობით. ღარიბია ან საშუალოდ უზრუნველყოფილია საერთო აზოტით. არსებობს წყლისმიერი ან ქარისმიერი ეროზიის საშიშროება.

2. კაცობურის აღკვეთილი:

კაცობურის აღკვეთილში გავრცელებულია ალუვიური თიხნარ-ქვიშნარი ნიადაგები. მცირე ფართობებად არის ნეშომპალა თიხნარ-სილნარ ნიადაგები. ალუვიური თიხნარ-ქვიშნარი ნიადაგები ხასიათდება ნაყოფიერების სხვადასხვა ხარისხით განსხვავებული მორფოლოგიური ნიშნებით, ფიზიკური შემადგენლობით და იყოფა შემდეგ ქვეტიპებად: თხელი საშუალო სკელეტური ნიადაგები საშუალო სიღრმის სუსტად სკელეტური ნიადაგები; ღრმა არასკელეტური ნიადაგები. თხელი საშუალო სკელეტური უკარბონატო ნიადაგები წარმოშობილია მდინარე რიონის კალაპოტის შეცვლის შედეგად.Mმისი სიღრმე არ აღემატება 20 სმ. იგი დიდი რაოდენობით შეიცავს ღორღს.Mმისი ქვედა ფენა საკმაოდ გამკვრივებულია, რაც გათვალისწინებული უნდა იქნას ტყის კულტურების გაშენების დროს. საშუალო სიღრმის სუსტად სკელეტური ნიადაგები თიხნარ-ქვიშნარი შემადგენლობისაა, მისი სიღრმე 40-60 სმ-ში

ცვალებადობს. ფიზიკური და ქიმიური შემადგენლობის გამო შესაძლოა გამოყენებულ იქნას ტყის კულტურების გასაშენებლად. ღრმა სკელეტური ნიადაგების განვითარების სიღრმე აღწევს 80-100 სმ-ს, მექანიკური შემადგენლობით მსუბუქ თიხნარებს წარმოადგენენ, რაც განაპირობებს მათ ვარგისიანობას რელიქტური ტყის ბუნებრივი სახით აღდგენისა და ხელოვნური ტყის გაშენებისათვის.

მუხლი 14. ჰიდროლოგია

1. ჰიდროლიგიასა და ჰიდროლოგიურ რეჟიმს კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატებისათვის განსაკუთრებული ღირებულება და სასიცოცხლო მნიშვნელობა აქვს. ეროვნული პარკის ლანდშაფტის შემადგენელ ყველა ჭარბტენიან ჰაბიტატს ერთიანი ჰიდროლოგიური ქსელი და ჰიდროლოგიური რეჟიმი აერთიანებთ.

ა) მდინარეები. კოლხეთის ეროვნულ პარკში და მიმდებარე ტერიტორიაზე უხვნალექიანი კლიმატის შედეგად, გაედინება შერეული საზრდოობის (თოვლის, წვიმისა და მიწისქვეშა წყლების) წყალუხვი მდინარეები, მათ შორის ზოგი ტრანზიტულია (სუფსა, რიონი, ხობისწყალი, ცივი, ტეხური, ენგური), ზოგი კი ადგილობრივი ჭაობებიდან იღებს სათავეს (მალთაყვა, დედაბერა, ცია, ცივა, ჭურია და სხვა). კოლხეთის დაცული ტერიტორიების რეგიონის ზოგიერთი მცირე მდინარეების მაკრომეტრული მაჩვენებელი ასეთია: მდ. ჭურია, რომლის სიგრძე 11,0 კმ-ია და აუზის ფართობი კი - 295,0 კმ^2 უერთდება შავ ზღვას, მდ. ფოჩორი, რომლის სიგრძე 61,0 კმ-ია და აუზის ფართობი კი 406,0 კმ^2 და მდ. თხორინა 16, 0 კმ სიგრძითა და 56, 0 კმ^2 აუზის ფართობით უერთდება პალიასტომის ტბას, მდ. მუნჩია 39.1 კმ სიგრძისა 79,9 კმ^2 აუზის ფართობის მქონე უერთდება მდ. ჭურიას. 11,0 კმ სიგრძისა და 28,9 კმ^2 აუზის ფართობის მქონე მდ. ცია უერთდება მდ. ცივს, ხოლო 33,0კმ სიგრძისა და 254 კმ^2 ფართობის აუზის მქონე მდ. ცივი კი უერთდება მდ. ხობისწყალს. უნდა ითქვას, რომ აღნიშნულ გარემოებათა შედეგად (მდინარეთა უკიდურესად დაბალი სიჩქარე, ხშირი უკუდინება ზღვიდან მონაბერი ქარის გამო), კოლხეთის დაბლობის მცირე მდინარეებზე არ ხერხდება ჩამონადენზე გაზომვითი სამუშაოების ჩატარება. ამჟამად კოლხეთის დაცული ტერიტორიების რეგიონიდან ჩამონადენის დრენაჟი ხორციელდება ბუნებრივი, ხელოვნური ან კომბინირებული სადრენაჟე სისტემებიდან. წარსულში აქ შესრულებული სამელიორაციო სამუშაოების შედეგად, ზოგიერთი მდინარის დაკლაკნილი კალაპოტი ხელოვნურად გასწორდა. კოლხეთის ეროვნული პარკის მდინარეებისათვის ზოგადად დამახასიათებელია თხევადი ჩამონადენის ჰიდროლოგიური სეზონურობა, მკვეთრად გამოხატული წყალმცირე პერიოდების უქონლობა, წყალდიდობების მოსალოდნელობა წლის ყველა სეზონზე. პერიოდულად ხდება კატასტროფული წყალდიდობები, განსაკუთრებით მდ. რიონზე. ლიტერატურული წყაროების მიხედვით, ეროვნული პარკისა და მიმდებარე ტერიტორიებზე დიდი წყალდიდობები დაფიქსირდა 1842, 1895, 1922, 1983 და 1987 წლებში. 1987 წლის 31 იანვარს მდ. რიონზე წყალდიდობის დროს 1-3 მ ნიაღვრების ერთიანი ფენით დაიფარა ეროვნული პარკისა და მიმდებარე უბნების დაახლოებით 300 კმ^2 ფართობის ზედაპირი. წყალდიდობამ დაანგრია 1600-ზე მეტი სხვადასხვა დანიშნულების სახლი, გზები, ჰიდროტექნიკური ნაგებობები;

ბ) შავი ზღვის აკვატორია. კოლხეთის ეროვნულ პარკთან მიმდებარე შავი ზღვის სანაპირო აკვატორია მოიცავს შელფს, რომელიც სანაპირო ზოლიდან საშუალოდ 5 საზღვაო მილამდე ვრცელდება. შელფის ზედაპირი შედარებით უმნიშვნელოდ არის დახრილი. მაგალითად, 20 მ სიღრმის ნიშნული სანაპირო ხაზიდან 1300-1400 მ-მდე ვრცელდება. შავ ზღვაზე გაბატონებული ჰაერის მასების ცირკულაცია სანაპირო აკვატორიაში განაპირობებს წყლის დინების ციკლონურ ბრუნვას (საათის ისრის მოძრაობის საწინააღმდეგო მიმართულებით).

დინების სიჩქარე საათში საშუალოდ 1 კმ უდრის, ძლიერი ქარების დროს კი 5-6 კმ-მდე აღწევს. საქართველოს საზღვაო აკვატორიაზე გაბატონებულია დასავლეთური რუმბის ქარები და ტალღები, ზამთრობით შეინიშნება ჩრდილო-დასავლეთის ქარის მოქმედებაც. ჭარბობს 1-3 ბალის სიმძლავრის ღელვები. აღინიშნება ძლიერი ღელვებიც. ტალღების მაქსიმალური სიმაღლე 3-6 მ-ის საზღვრებში ცვალებადობს. ძალზედ იშვიათად ტალღის სიმაღლემ შეიძლება 8 მ-ს მიაღწიოს. შავი ზღვის დონის რყევა მოქცევისა და მიქცევის გავლენით 10 სმ არ აღემატება. ღია ზღვაში ზედაპირზე წყლის მარილიანობა 17-18 პრომილს უდრის, დიდ მდინარეთა შესართავებთან 3-9 პრომილის საზღვრებში ცვალებადობს. უკანასკნელი ათწლეულების მანძილზე საქართველოს საზღვაო აკვატორიაში, კერძოდ, კოლხეთის ეროვნული პარკის სანაპირო აკვატორიაში აღინიშნება ზღვის წყლის დაბინძურების პროცესი ფენოლის, ნავთობპროდუქტების, აზოტის ნაერთებით. კოლხეთის ეროვნული პარკის გეოლოგიისა და ჰიდროგრაფიული ქსელის უმნიშვნელოვანესი კომპონენტია პალიასტომის ტბა და მიმდებარე იმნათის ტორფნარი;

გ) იმნათის ტორფნარში ტორფის აკუმულაციის პროცესი ჩვენს ერამდე, დაახლოებით 6000 წლის წინ დაიწყო. მანამდე კი ის წარმოადგენდა ლაგუნას, რომელიც გამოცალკევებული იყო შავი ზღვისაგან მდ. რიონის დანალექი ქანებით, სადაც თიხისა და ქვიშის სედიმენტებისაგან 3 მ-დან 12 მ-მდე ტორფის ფენები ჩამოყალიბდა. აქ ჩატარებული ტორფის სტრატიგრაფიული ჭრილის მიხედვით იმნათის ტორფნარის ჩამოყალიბებას ორი მთავარი ფაზა უძღოდა წინ.

პირველი ფაზა ესაა „ფენის“, ანუ - ლაგუნადან ჭაობის მცენარეებისაკენ - გარდამავალი პერიოდი. ამ მოვლენას ხელი შეუწყო იმ პერიოდში აქ გავრცელებულმა ლელმა (*Phragmites australis),* რომელიც საკვები ნივთიერებებით მდიდარ გარემოში იზრდებოდა. ტორფის აკუმულაციის პროცესი ემთხვევა ისლის სახეობების - ლაზური ისლი (*Carex lasiocarpa)* და ჩრდილოეთის ისლი (*Molinia litoralis*) ნარჩენების გახრწნის პერიოდს. სწორედ ამ დროს შეინიშნება ხერხას (*Cladium mariscus)* დომინანტობაც, რამაც შემდგომში ტორფნარში ხერხას ტორფის დაგროვება გამოიწვია. „ფენის“ ეს პერიოდი გაგრძელდა 4000 წელი, რაც უკავშირდება რეგიონში მიმდინარე ტექტონურ პროცესებს. მეორე ფაზა გაგრძელდა დაახლოებით 2000 წელს ჩვენს ერამდე, ტორფის დაგროვების პროცესმა გაასწრო ზღვის დონის აწევას. წვიმიანი პერიოდები გაიზარდა, დაიწყო სფაგნუმის გუმბათის ჩამოყალიბება. დომინანტ სახეობებს წარმოადგენდნენ სფაგნუმის სახეობები: აუსტინის, მაგელანის და ტიხრებიანი სფაგნუმი (*Sphagnum austinii, Sph. papillosum, Sph. Magellanicum),* ჩრდილოეთის ისლი (*Molinia litoralis)* და ხერხა (*Cladium mariscus).*

დ) პალიასტომის ტბა. ტბის ფართობი 18.2 კმ^2 შეადგენს. პალიასტომის ტბის წყალშემკრები აუზის ფართობია 547 კმ^2. 1940 წლისათვის პალიასტომის ტბის წყალშემკრები აუზის ფართობი შეადგენდა 450 კმ^2. ფართობი გაზრდილია გასული საუკუნის 50-70-იან წლებში მიმდებარე ტორფნარებში ხელოვნურად გაჭრილი არხების ხარჯზე. ტბის სამხრეთით მომიჯნავე ტერიტორიებზე ტორფის მოპოვების მიზნით ადგილი ჰქონდა მრავალრიცხოვანი კარიერებისა და გამომტანი არხების გათხრას, რის შედეგადაც წარმოიქმნა ვრცელი, 5 კმ^2 ხელოვნური წყალსატევი, რომელსაც ადგილობრივი მოსახლეობა „ნათხარების“ სახელწოდებით მოიხსენიებს. აღნიშნული წყალსატევი რამდენიმე არხით დაკავშირებულია ტბასთან და დღეისათვის მისთვის ერთგვარ უბეს წარმოადგენს. აქედან გამომდინარე, დღეს პალიასტომის ტბის ფართობი 23.2 კმ^2 -ს შეადგენს. ტბის მაქსიმალური სიღრმე 2.6 მ-ია, საშუალო სიღრმე კი 1.3 მ (ნათხარების გამოკლებით). ტბაში ჩაედინება სამი მდინარე შავი ღელე (შავწყალა) - ჩრდილო დასავლეთით, ფიჩორი ჩრდილო-აღმოსავლეთით და თხორინა (მისი შენაკადი გურინკა), სამხრეთით ტბიდან გამოედინება მდ. კაპარჭა. მდ. შავი ღელეს სიგრძე 4 კმ-ია, თუმცა მდ. რიონის წყალმოვარდნების დროს მისი მეშვეობით პალიასტომში აღწევს რიონის

მღვრიე წყლის მასები. წყალმცირობის დროს შავი ღელეს და მისი აუზის კვება ხორციელდება პირიქით - პალიასტომის ხარჯზე. პალიასტომის კვებაში უმნიშვნელოვანეს როლს თამაშობს მდ. ფიჩორი, რომელიც ქვედა წელში სანაოსნოა, მსგავსად შავი ღელესი, ფიჩორის მეშვეობითაც წყალმოვარდნების დროს პალიასტომში აღწევს მდ. რიონის წყალი. მდ. თხორინა სათავეს იღებს იმნათის ტორფნარში არსებული იმნათის ტბიდან. ტბიდან გაედინება მდ. კაპარჭა, რომელიც ტბის ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილში ფორმირდება. თავდაპირველად, კაპარჭა მიემართება ჩრდილო-დასავლეთის მიმართულებით, შემდეგ უხვევს სამხრეთ და სამხრეთ აღმოსავლეთისაკენ. მდ. კაპარჭასა და პალიასტომის ტბას შორის ფორმირებულია ქვიშიანი ისარა, რომელიც დღეისათვის დასახლებულია. ადრე, ეს ისარა ორ ადგილზე იყო გარღვეული, საიდანაც კაპარჭაში აღწევდა პალიასტომის დამატებითი წყლები და პირიქით - ამ სრუტეებით ხორციელდებოდა პალიასტომის ტბაში შედარებით მცირე რაოდენობით გამლაშებული წყლების შეღწევა. 1990-იანი წლებიდან მოყოლებული ეს ისარა ერთიანია. პალიასტომის ტბის აუზი გეომორფოლოგიური თვალსაზრისით ორი განსხვავებული ნაწილისგან შედგება. ორი მესამედი მდებარეობს კოლხეთის დაბლობზე მდ. რიონის მარცხენა ნაპირზე და ზღვის სანაპიროსთან ახლოს. პალიასტომის ტბის აღმოსავლეთი აუზი აგებულია ალუვიალურ და ალუვიალურ-პროლუვიალურ დანალექ ქანებზე (თიხა, შლამი და სხვა). ერთი მესამედი ჩრდილო და ჩრდილო-დასავლეთი ესაზღვრება ნიგოითის მთის ძირს და სამხრეთით მის დაბლობზე მდებარეობს. პალიასტომის ტბის ეს სამხრეთი აუზი - ნიგოითის მთის ფერდობის ძირი-აგებულია მესამეული პერიოდის ქვანაშალებისგან, სილიანი თიხისგან, კონგლომერატებისგან და მდინარეთა სხვა დანალექებისაგან. პალიასტომის ტბის აკუმულაციური დაბლობისაგან განსხვავებით ნიგოითის მთის ფერდობები ხასიათდება ეროზიული რელიეფით. ამ მთების ფერდობები მიმართულია კოლხეთის დაბლობისაკენ და გამოყოფილია მდინარეთა ხეობებით. ეროდირებული მიწის ფართობების სიღრმე 10-80 სმ-ია. ეს ფერდობები ზოგან ძალიან დახრილია. ნიგოითის მთათა სისტემას და დაბლობს შორის მრავალი გორაკ - ბორცვია, სხვადასხვა სიმაღლის მაქსიმუმი 500 მ-ია. ეს გორაკ-ბორცვები უკვე მეოთხე ზონად განიხილება პალიასტომის ტბის აუზისათვის, პალიასტომის ტბის ლითოლოგიურმა, პალეონტოლოგიურმა და სხვა ანალიზებმა აჩვენა, რომ ტბა წარმოიქმნა ტბის დანალექებისა (თიხა საპროპელი) და ტორფის მონოლითური ფენებისგან. პალიასტომის ტბა საუკეთესო მაგალითია ერთნაირი ასაკის მქონე სხვადასხვა დანალექი ჰორიზონტებისა. ყველაზე ღრმა და უძველესი ფენა (10-11 მ) ესაა პალიასტომის ტბის ზედა ფენა. ის ფაქტი, რომ ზღვიური წარმოშობის დანალექები განვითარებულია პალიასტომის ტბის მიდამოებში და განლაგებულია ტორფისა და ტბის წარმომქმნელი თიხიანი საპროპელის ჰორიზონტების ფენების ქვეშ, მიანიშნებს იმაზე, რომ პალიასტომის ტბამ შემოგარენ ტორფნარებთან ერთად ჩამოყალიბება 5-6 ათასი წლის წინ ყოფილი ზღვის რელიქტური ლაგუნადან დაიწყო და ეს პროცესი დღესაც გრძელდება. პალიასტომის ტბის დანალექი ქანების ბიოსტრატიგრაფიულმა ჭრილებმა გვიჩვენა, რომ ტბამ ჩამოყალიბების ოთხი ფაზა გაიარა:

დ.ა) 6-8 ათასი წლის წინ პალიასტომის ტბა ზღვის უბეს წარმოადგენდა. რაზეც მეტყველებს ტორფის დანალექ ქანებში არსებული დიატომური წყალმცენარეები, ფორამინაფერები და ზღვის მოლუსკები;

დ.ბ) შემდგომ ეტაპზე ზღვის ლაგუნა გადაიქცა მტკნარწყლიან ტბად, ამის მანიშნებელია თიხიანი საპროპელის ჰორიზონტალურ ფენებში ნაპოვნი მტკნარწყლიანი რელიქტური მაკროგანამარხებული ფლორისა და ფაუნის არსებობა, მაგ., როგორიცაა, წყლის კაკალი;

დ.გ) შემდგომ ეტაპზე პალიასტომის ტბამ მრავალი ცვლილება განიცადა, როგორიცაა ტორფნარების ჩამოყალიბება, მოხდა 2 მ სისქის ფენის ტორფისა და საპროპელის ფენების

ჰორიზონტების დაგროვება. ეს პროცესი დაახლოებით 2700-3500 წლის წინ მოხდა. ამ პერიოდს მეცნიერები „ფანაგორიული რეგრესიის ფაზას“ უწოდებენ;

დ.დ) პრეისტორიულ ეპოქაში დაწყებულმა პალიასტომის ტბის გარშემო დაჭაობების პროცესმა, გადააჭარბა ტბის სტადიას. ამაზე მიუთითებს ის ფაქტი, რომ ტორფი და ტორფი-საპროპელის ფენები განვითარდნენ ტბის ზედაპირის გასწვრივ და წარმოქმნეს 3 მ სისქის საპროპელნარევი ფენები.

2. კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორია იზოლირებულია მდინარე რიონის დინებისაგან და აქ არსებული წყალსატევი (საგუბარი) იკვებება ატმოსფერული ნალექებით. მცენარეული საფარისათვის მნიშვნელოვანია გრუნტის წყლები, რომელთა დონე უახლოვდება მიწის ზედაპირს.

მუხლი 15. ლანდშაფტი

კავკასია მსოფლიოს ბიომრავალფეროვნების 36 ცხელ წერტილს შორისაა. კოლხეთის დაბლობი ფიტოგეოგრაფიულად უძველესი ხმელთაშუაზღვისპირეთის რეგიონს წარმოადგენს. მესამეული გამყინვარების ეპოქაში კლიმატი ჩრდილო ნახევარსფეროში თბილი და ტენიანი იყო. ლანდშაფტი კი - მდიდარი ტროპიკული და სუბტროპიკული მერქნიანი მცენარეებით შექმნილი. მოგვიანებით, გლობალურმა აციებამ, რომელიც 15 მლნ წლის წინ დაიწყო, კულმინაციას მიაღწია გამყინვარების სახით და მერქნიანმა მცენარეებმაც სამხრეთისაკენ მიგრირება დაიწყეს. მათი უმრავლესობა შემოინახა გარემო პირობების ცვლილებებისგან განსაკუთრებულად დაცულ ადგილას, სადაც შემორჩა თბილი და ტენიანი კლიმატი, ე.წ. რეფუგიუმი. კოლხეთის რეფუგიუმში რელიქტები მეოთხეული პერიოდის ოთხჯერად გამყინვარებას გადაურჩნენ. გამყინვარება კოლხეთში ადგილობრივი მნიშვნელობის იყო. ზოგიერთი მყინვარი ეშვებოდა ველამდე. შემდგომ პერიოდში კი - კლიმატის დათბობის კვალდაკვალ მყინვართა უკან დახევამ გამოიწვია მრავალი მცენარის გავრცელები არეალის ცვლილება. კოლხეთის რეფუგიუმმა შემოინახა რელიქტური სახეობები, რომლებიც ფართოდ იყო გავრცელებული ევროპაში მრავალი მილიონი წლის წინ და გამყინვარების ეპოქაში გაქრა. აქედან გამომდინარე, კოლხეთის რეფუგიუმი, სადაც კოლხეთის ეროვნული პარკი და კაცობურის აღკვეთილი მდებარეობს, თავშესაფარია ფლორისა და ფაუნის მრავალი კაინოზოური რელიქტური სახეობისათვის, რომლებიც ფართოდ იყო გავრცელებული ევროპაში მრავალი მილიონი წლის წინ და გამყინვარების ეპოქაში გაქრა.

მუხლი 16. ბიომრავალფეროვნება

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი:

ა) ჰაბიტატები. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ჭარბტენიანი ლანდშაფტი საქართველოს სხვა დაცული ტერიტორიებისაგან განსხვავებით ჰაბიტატებისა და სახეობათა ბიომრავალფეროვნების მხრივ, წარმოადგენს პარადიგმის მაგალითს, რაც ფლორისა და ფაუნის სახეობათა სიმცირით, მაგრამ გლობალურად უნიკალური ჰაბიტატების არსებობაში გამოიხატება. კოლხეთის ეროვნულ პარკში წარმოდგენილია: ცოცხალი პერკოლაციური სფაგნუმიანი ტორფნარები, რელიქტური ტყეები ტორფიანი საფარველით, ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები, სანაპირო დიუნები, ტბები, ჭარბტენიანი მდელოები;

ბ) ცოცხალი სფაგნუმიანი ტორფნარები (სადაც ტორფის დაგროვების პროცესი დღესაც მიმდინარეობს);

გ) კოლხეთის ეროვნულ პარკში საჭიროა განვასხვავოთ ორი ტიპის ტორფნარი:

გ.ა) „ფენის“ (fen) ფენის ტიპის - მინეროტროფული ტიპის ტორფნარი, რომელიც იკვებება ძირითადად მინერალებით მდიდარი გრუნტის წყლებით. ის არ წარმოქმნის გუმბათს. ასეთი ტორფნარებია: ჭურია, ნაბადა და ანაკლია;

გ.ბ) „გუმბათისებრი“ (bog) - ომბროტროფული ტიპის ტორფნარი საზრდოობს მხოლოდ და მხოლოდ წვიმის წყლებით და აქვს გუმბათის ფორმა. ასეთი ტიპის ტორფნარია იმნათი, ფიჩორი და გრიგოლეთი.

გასათვალისწინებელია ის გარემოება, რომ ტორფნარებისთვის ჰიდროლოგიური ფაქტორი უმნიშვნელოვანესია, წყალი კი - გადამწყვეტი კომპონენტი, რადგან მხოლოდ წყლის სათანადო მუდმივად მაღალი დონე ქმნის ტორფის აკუმულაციის/ზრდის საშუალებას.

დ) პერკოლაციური (შეღწევადი) ტიპის სფაგნუმიანი ტორფნარი. პერკოლაციურ (ლათინურიდან *percōlāre*, „ფილტრაცია“ ან „ჟონვა“) ფოროვან მასალაში (მაგ., ქანიანი ნიადაგი) სითხეების (წყლის) მოძრაობა და ფილტრაციაა ჰიდროსტატიკული წნევის გავლენით. ასეთი ტორფნარის მახასიათებლებია:

დ. ა) საზრდოობს მხოლოდ ატმოსფერული ნალექებით;

დ. ბ) აქვს ამოზნექილი გუმბათის ფორმა და არ გააჩნია მკაფიო მოხაზულობა;

დ.გ) მცენარეულობა მჟავე გარემოში ვითარდება. ტორფნარისათვის დამახასიათებელია რეოტროფის ეფექტი, რომელიც გულისხმობს მცენარეთა ზრდას წყლის დინების მიმართულებით, რაც განასხვავებს პერკოლაციურ ტორფნარს „ჩვეულებრივი“ ტორფნარებისაგან;

ე) ტორფი თითქმის გაუხრწნელია საკმაოდ დიდ სიღრმეებამდე. უხვი ნალექები და წლის მიხედვით მათი თანაბარი განაწილება განაპირობებს ტორფნარში წყლის მუდმივ მაღალ დონეს. შესაბამისად, მცენარეებიც წყლიან გარემოში იმყოფებიან. წყლის მუდმივი მაღალი დონე ჟანგბადის სიმწირეს იწვევს, ტორფი არ იხრწნება. აქ განლაგებული მცენარეული ნაშთები წარმოქმნიან ფორებს. ფორიანობა კი ტორფნარს ხდის ელასტიკურს, რაც საშუალებას აძლევს ატმოსფერული ნალექების წყალს ვერტიკალურად იდინოს და შეაღწიოს (რაც „პერკოლაციას“ ნიშნავს) მთელი ტორფნარის სიღრმეში;

ვ) კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე პერკოლაციური ტიპის შემდეგი ტორფნარებია: ვ.ა) იმნათის ტორფნარი. ტორფნარი პალიასტომის ტბას ესაზღვრება აღმოსავლეთით ქ. ფოთიდან 5 კმ-ის მანძილზე. იგი ყოფილი ზღვის ლაგუნაზე ჩამოყალიბდა და ყველაზე დიდი სფაგნუმიანი ტორფნარია კოლხეთში. მისი ფართობი 5 000 ჰა-ია, რაც საქართველოს ტორფნარების 11%-ს შეადგენს. იმნათის ტორფნარი კოლხეთის ეროვნული პარკის მკაცრი დაცვის ზონაა, რომელიც ერთმანეთისაგან იზოლირებული ორი გუმბათისგან შედგება. დეტალურადაა შესწავლილი მისი ყველაზე დიდი გუმბათი. ტორფნარში ტორფის ფენები 12 მ-ზე ღრმაა. ტროფიკული დონე - ოლიგო მეზოტროფულია. ტორფნარის მჟავე არეა - pH = 4.0. ტორფნარში ტორფი სფაგნუმიანია, დიდი და მაღალი ელასტიკურობის მქონე ფორებით. სწორედ ტორფის მაღალი ელასტიკურობა განაპირობებს იმას, რომ აქ ხრწნა არ მიმდინარეობს. ტორფში უმაღლესი მცენარეების (ხერხა, ჩრდილოეთის ისლი) ფესვები ქმნიან ე.წ. “ჩონჩხს” სფაგნუმისთვის. იქმნება ახალი ელასტიკური ფორები, რაც ქობულეთის დაცული ტერიტორიების - ისპანის ტორფნარების მსგავსად, იმნათის ტორფნარს პერკოლაციურს ხდის. ელასტიკურობა და ხრწნის (ჰუმიკაციის) დაბალი უნარი იწვევს ტორფნარის რხევის სუნთქვით მაღალ უნარს (“Mooratmung”). ტორფნარის ზედაპირი გვალვიან პერიოდში დაბლა იწევს, ხოლო ძლიერი წვიმებისას კი მოცულობაში მატულობს ისე, რომ ტორფსა და ზედაპირულ მცენარეულ საფარს შორის წყლის დონე მუდმივია და არასოდეს იცვლება. იმნათის ტორფნარზე დომინანტობს სფაგნუმის შემდეგი სახეობები: აუსტინის სფაგნუმი (*Sphagnum austinii),* მაგელანის სფაგნუმი (*Sphagnum magellanicum),* ტიხრებიანი სფაგნუმი

(*Sphagnum papillosum),* წითელი სფაგნუმი *(Sphagnum rubellum).* იმნათის ტორფნარი შქერის (*Rhododendron ponticum*) გავრცელების უკიდურესი ჩრდილოეთი ადგილია კოლხეთის დაბლობზე. მისი რამდენიმე ეგზემპლარი გვხვდება იმნათის ტორფნარის ცენტრში ტბასთან ახლოს. იმნათის ტორფნარს განსაკუთრებულს ხდის კალციფილური ხერხას (*Cladium mariscus)* დომინანტობა ტორფნარისათვის დამახასიათებელ მჟავე ომბროტროფულ გარემოში. ჩრდილოეთის ისლის დომინანტობა და მისი დიდი ზომები ერთი მხრივ, ხელს უწყობს სფაგნუმიან ტორფნარზე აორთქლებას (ევაპოტრასპირაციას) და მეორე მხრივ იმას, რომ გვალვიან პერიოდში ტორფნარში წყალის დაკარგვას ადგილი არ აქვს. წინააღმდეგ შემთხვევაში კი ადგილი ექნებოდა ტორფის გახრწნას, ფორების გაქრობასა და ტორფნარის ელასტიკურობის რღვევას;

ვ.ბ) ფიჩორის ტორფნარი. ფიჩორის ტორფნარი იმნათის ტორფნარის ჩრდილოეთით მდ. ფიჩორის მარჯვენა მხარეს მდებარეობს. მხოლოდ ამ ტორფნარზე ხარობს კოლხეთის ენდემი: ტორფის ოქროწკეპლა (*Solidago turfosa);*

ვ.გ) გრიგოლეთის ტორფნარი. გრიგოლეთის ტორფნარი მდებარეობს კოლხეთის ეროვნული პარკის გურიის ნაწილში. გრიგოლეთის ტორფნარი ე.წ. „ჩანასახოვანი“ პერკოლაციური ტიპის ტორფნარს წარმოადგენს;

ზ) პერკოლაციური ტიპის ტორფნარები ზურმუხტის ქსელით და ევროკავშირის ბუნების საინფორმაციო სისტემის (EUNIS) პოტენციურ დაცულ ჰაბიტატებს წარმოადგენენ;

თ) გრუნტის წყლებით მოსაზრდოვე „ფენის“ ტიპის მინეროტროფული, ტორფნარები

თ.ა) ჭურიის ტორფნარი. ჭურიის ტორფნარი მდებარეობს ქ. ფოთიდან ჩრდილოეთით, 10 კილომეტრის მანძილზე, ყულევის ტერმინალის ჩრდილოეთით და მდ. ხობისწყალის მარცხენა სანაპიროზე. ჭურიის ტორფნარი არის მინეროტროფული სფაგნუმიანი ტორფნარი, სადაც ისლის სახეობების: ჩრდილოეთის ისლის (*Molinia littoralis),* ლაზური ისლის (*Carex lasiocarpa)* მიერ შექმნილი კოლბოხებია. აქ, კოლბოხებთან ახლოს, ალაგ-ალაგ იზრდება ჭაობის ჯადვარი (*Epipactis palustris),* ჩაღანდრი (*Veronica becca-bunga),* ლიკოპუსი *(Lycopus europaeus)* და ინვაზიური ჰიდროკოტილე *(Hydrocotyle vulgaris).* ტორფნარის ცენტრალურ ნაწილში განვითარებულია მეზოტროფული მცენარეული თანასაზოგადოება და ტიხრებიანი სფაგნუმის (*Sphagnum papillosum)* მიერ შექმნილი გუმბათი. გუმბათზე იზრდება: წყლის სამყურა *(Menyanthes trifoliata),* მრგვალფოთოლა დროზერა *(Drosera rotundifolia)* და ჩრდილოეთის ისლი *(Molinia littoralis);*

თ.ბ) ანაკლიის ტორფნარი. ანაკლიის მინეროტროფული ტორფნარი ჭურიის ტორფნარის ჩრდილოეთით, მდ. ჭურიის შესართავთან მდებარეობს. ტორფნარზე გაბატონებულია ისლის (*Carex rostrata*) მიერ შექმნილი კოლბოხები. ანაკლიის ტორფნარის მიმდებარე ჭარბტენიან ტორფნარ ჰაბიტატში ხარობს მხოლოდ ფლორის გლობალური წითელი ნუსხის სახეობა - კოსტელეტსკია (*Kosteletzkya pentacarpos)*;

თ.გ) ნაბადას ტორფნარი. ტორფნარი მდებარეობს ყულევის ტერმინალის სამხრეთით. აქ ხარობს ჭაობის ჯადვარი *(Epipactis palustris).* სფაგნუმიან ტორფნარებზე იზრდება გლობალური წითელი ნუსხის 8 სახეობა: კოსტელეტსკია (*Kosteletzkya pentacarpos),* სამეფო გვიმრა (*Osmunda regalis*), ჯადვარი (*Spiranthes sinensis (amoena*), თეთრი რინქოსპორა (*Rhynchospora alba),* ხერხა *(Cladium mariscus),* წყლის სამყურა (*Menyanthes trifoliata)*, ჭაობის ჯადვარი *(Epipactis palustris),* მედვედევის რამფიკარპა (*Rhamphicarpa medwedewii).* ინვაზიური სახეობებიდან სფაგნუმიან ტორფნარებზე დაფიქსირებულია შემდეგი სახეობები: *Hydrocotyle vulgaris, Hypericum mutilum, Polygonum thunbergii;*

ი) **რელიქტური ტყეები.** კოლხეთის ეროვნულ პარკში რელიქტური კოლხური ტორფნარი ტყეები გარს აკრავს სფაგნუმიან ტორფნარებს. ტყეებში წარმოდგენილია გლობალური

წითელი ნუსხის მერქნიანი სახეობები: ლაფანი (*Pterocarya fraxinifolia*), კოლხური ბზა (*Buxus colchica),* ბროწეული (*Punica granatum),* ლეღვი *(Ficus carica),* კავკასიის წითელი ნუსხისა და საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობები: ლაფანი (*Pterocarya fraxinifolia*), კოლხური ბზა (*Buxus colchica),* კოლხური მუხა *(Quercus hartwissiana*). ტყეები ძირითადად შემდეგი მერქნიანი სახეობებითაა წარმოგენილი: მურყანი (თხმელა), ნეკერჩხალი (*Acer orthocampestre*), იფანი (*Fraxinus excelsior),* რცხილა (*Carpinus betulus).* ქვეტყეში იზრდება: კოლხური ჭყორი *(Ilex colchica),* თაგვისარა (*Ruscus ponticus).* ლიანებიდან გვხვდება: ეკალღიჯი (*Smilax excelsa),* კოლხური სურო (*Hedera colchica),* ღვედკეცი (*Periploca graeca),* ცხრატყავა (*Lonicera caprifolia),* სვია *(Humulus lupulus*) და სხვა;

კ) **ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები.** ბოლო წლებში, ანთროპოგენური ფაქტორის გამო მტკნარწყლიანი ტბორების, როგორც ბიომრავალფეროვნებისათვის მნიშვნელოვანი ჰაბიტატის დეგრადაციამ ხმელთაშუა ზღვისპირეთის ქვეყნების მეცნიერები მიიყვანა დასკვნამდე, რომ მტკნარწყლიანი ტბორები გლობალური წითელი ნუსხის (IUCN Red List) მიერ შეფასებულიყო, როგორც საფრთხის ქვეშ მყოფი ეკოსისტემები (www.iucnredlist.org). 2015 წელს მსოფლიო წითელმა ნუსხამ ხმელთაშუა ზღვისპირეთის მტკნარწყლიან ტბორებს (მოიცავს კოლხეთის დაბლობსაც) ოფიციალურად მიანიჭა გლობალური მოწყვლადი (VU) სტატუსი. ეს შეფასება განხილულია ორ შრომაში: „აღმოსავლეთ ხმელთაშუაზღვისპირეთის მტკნარწყლიანი ჰაბიტატების ბიომრავალფეროვნების გლობალური სტატუსი“ და „ხმელთაშუაზღვისპირეთის ცხელი წერტილების მტკნარწყლიანი ჰაბიტატების ბიომრავალფეროვნება“. მტკნარწყლიანი ტბორების ფლორის ინდიკატორი სახეობებია: წყლის კაკალი (*Trapa colchica*), წყლის გვიმრა სალვინია (*Salvinia natans*,). ბუშტოსანა (*Utricularia vulgaris).* ასეთი მცირე ზომის მტკნარწყლიანი ტბორები გვხვდება ანაკლიაში და იმნათის ტორფნარის მიმდებარედ;

ლ) სანაპირო ქვიშიანი დიუნები. ფლორისტული კომპლექსი კოლხეთის შავი ზღვის სანაპირო დიუნური მცენარეებისა ტიპიური ფსამოფიტებია (ქვიშაზე დასახლებულები), როგორიცაა: ზღვის ნარი (*Eryngium maritimum)*, რძიანა (*Euphorbia peplis*), ლეიმუსი *(Leymus racemosus* subsp. *sabulosus)*, ამოფილა (*Ammophila arenaria);*

მ) ბუნებრივი ტბები. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე რამდენიმე ტბაა: პალიასტომი, იმნათის ტორფნარზე არსებული ორი ტბა - იმნათისა და უსახელო ტბა, ფართოწყალი ნაბადაზე. მათ შორის, ყველაზე დიდი ზომისაა პალიასტომის ტბა. პალიასტომის ტბა იშვიათად იყინება, ტბა მთლიანად მხოლოდ 2008 წელს გაიყინა.

პალიასტომის ტბა, ზღვასთან სიახლოვის გამო მნიშვნელოვანი ჰაბიტატია წყალმცურავი და მიგრირებადი ფრინველებისათვის, როგორც აფრიკიდან ევრაზიის ზომიერი ზონისკენ და უკან - სამშობლოში დასაბრუნებელი გზა;

წარსულში კოლხეთის ტენიანი კლიმატიდან გამომდინარე, პალიასტომი პოზიტიურ წყლის ბალანსს ქმნიდა და მტკნარწყლიანი იყო. ამის მიზეზი კი მდ. კაპარჭინა იყო, რომელიც ასაზრდოებდა მას ჩრდილო-დასავლეთი მხრიდან და მოედინებოდა დასავლეთიდან პარალელურად, იგი იცავდა ზღვის მარილიანი წყლის შემოდინებისაგან ტბას და სწორედ ამიტომ იყო მუდამ მტკნარწყლიანი პალიასტომის ტბა. ტბა მდიდარი იყო მტკნარწყლიანი პლანქტონით, ზოოპლანქტონით და ბენთოსური ორგანიზმებით. ეს ყველაფერი ხელსაყრელ პირობებს ქმნიდა იქტიოფაუნის მრავალფეროვნებისათვის. პალიასტომის ტბა და შემოგარენი წყლები 40 სახეობის მტკნარწყლიანი თევზის არსებობისათვის რეფუგიუმს წარმოადგენდა.

ნ) ჭარბტენიანი მდელოები. სფაგნუმიან ტორფნარებსა და ტყეების განაპირას ჭარბტენიანი მდელოებია. მდელოებზე გაბატონებულ სახეობებს წარმოადგენს: ჭილი (*Juncus acutus),* ლელი (*Phragmites communis*), ლაქაში (*Typha angustifolia)*, ჭაობის ზამბახი (*Iris pseudocorus),* შხაპრი (*Sparganium neglectum);*

2. კაცობურის აღკვეთილი:

ა) ტყეები:

ა.ა) რელიქტური კოლხური ტყე **პ**ატარა ფრაგმენტების სახითაა, სადაც იზრდება გლობალური წითელი ნუსხის სახეობები: ლაფანი *(Pterocarya fraxinifolia),* ლეღვი *(Ficus carica).* მრავლადაა მურყანი (*Alnus glutinosa* subsp*. barbata);*

ა.ბ) ხელოვნურად გაშენებული ინვაზიური მერქნიანი სახეობები, სადაც დომინანტ სახეობებს წარმოადგენს: გლედიჩია *(Gleditsia triacanthus*) და ამორფა *(Amorpha fruticosa);*

ბ) ხელოვნური ტბა, რომელიც სათევზმეურნეო ტბორს წარმოადგენდა და დღეს თავისი ფუნქცია დაკარგული აქვს.

გ) მეორადი მდელოები, სადაც ისლის სახეობები იზრდება და საძოვრებადაა გამოყენებული.

3. ზურმუხტის ქსელის და ევროკავშირის ბუნების საინფორმაციო სისტემის ჰაბიტატები: კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატები, პერკოლაციური და ,,ფენის“ ტიპის სფაგნუმიანი ტორფნარები, რელიქტური კოლხური ტყეები, ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები და სანაპირო ქვიშიანი დიუნები ზურმუხტის ქსელის და ევროკავშირის ბუნების საინფორმაციო სისტემის პოტენციურ ჰაბიტატებს წარმოადგენს.

4. ბერნის კონვენციით და გლობალური წითელი ნუსხით დაცული ჰაბიტატები და სახეობები: კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ბერნის კონვენციით გლობალური წითელი ნუსხით დაცულ ჰაბიტატს წარმოადგენს ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები. ამ ჰაბიტატში ხარობს ბერნის კონვენციით დაცული სამი სახეობა: ოთხფოთოლა მარსილეა *(Marsilea quadrifolia),* სალვინია *(Salvini natans)* და მცირე ლაქაში *(Typha minima).*

5. ფლორა:

ა) კოლხეთის ეროვნული პარკის ფლორა 324 სახეობითაა წარმოდგენილი, რომელთაგან 24 სახეობა გლობალური წითელი ნუსხითაა დაცული: მათ შორის მერქნიანი სახეობებია: ხეები: ლაფანი (*Pterocarya fraxinifolia),* კოლხური ბზა (*Buxus colchica),* ბუჩქები: ბროწეული (*Punica granatum),* ლეღვი (*Ficus carica),* გვიმრებიდან: სამეფო გვიმრა (*Osmunda regalis)*, ჭაობის თელიპტერისი *(Thelipteris palustris),* სალვინია (*Salvinia natans),* ოთხფოთოლა მარსილეა *(Marsilea quadrifolia)*; ბალახოვნებიდან: თეთრი რინქოსპორა (*Rhynchospora alba),* ჯადვარი (*Spiranthes amoena),* ჭაობის ჯადვარი *(Epipactis palustris),* კოსტელეტსკია (*Kosteletzkya pentacarpos),* პონტოს ტუხტი *(Hibiscus ponticus),* კოლხური წყლის კაკალი *(Trapa colchica),* მალეევის წყლის კაკალი (*Trapa maleevi*), მედვედების რამფიკარპა *(Rhamphicarpa medwedewii),* კოლხური დუმფარა (*Nymphaea colchica),* ღიმის ორი სახეობა (*Ceratophyllum demersum, Ceratophyllum submersum),* წყლის ვაზი *(Potamogeton natans),* ხერხა *(Cladium mariscus)*, ბუშტოსანა (*Utricularia vulgaris)*, წყლის სამყურა (*Menyanthes trifoliata),* მრგვალფოთოლა დროზერა (ცვრიანა) *(Drosera rotundifolia).* გლობალური სტატუსის მქონეა სფაგნუმის ორი სახეობა: აუსტინის სფაგნუმი (*Sphagnum austinii)* და ჭაობის სფაგნუმი *(Sphagnum palustre).* კავკასიის და საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობაა: კოლხური მუხა (*Quercus hartwissiana),* შიშველი თელადუმა *(Ulmus glabra),* ძელქვა (*Zelkova carpinifolia*). უნდა აღინიშნოს, რომ ძელქვის, რამდენიმე ეგზემპლარი გვხვდება მხოლოდ იმნათის ტორფნარის სამხრეთ-დასავლეთით მიმდებარე ტყეებში;

ბ) კოლხეთის სფაგნუმიანი ტორფნარების ფლორა შემდეგნაირადაა წარმოდგენილი - ხავსისნაირები: 5 ოჯახი, 7 გვარი და 15 სახეობა; გვიმრანაირები: 4 ოჯახი, 4 გვარი და 5 სახეობა; ფარულთესლოვნები: ორლებნიანები წარმოდგენილია 23 ოჯახით, 44 გვარით და 71 სახეობით; ერთლებნიანები 4 ოჯახით, 46 გვარითა და 81 სახეობით. სულ: 38 ოჯახი, 114 გვარი, 175 სახეობა. აქედან: „ფიჩორას“ ტორფნარზე აღრიცხულია 45 სახეობის მცენარე, მათგან 4

სახეობის სფაგნუმი, 11 მერქნიანი და 26 სახეობის ბალახოვანი მცენარე, მათ შორის 9 რელიქტური, 2 ენდემური და 4 გლობალური სტატუსის მქონე სახეობა.

გ) გრიგოლეთის ტორფნარზე აღრიცხულია 55 სახეობის მერქნიანი და ბალახოვანი სახეობა, მათ შორის 6 სახეობის სფაგნუმი, 7 რელიქტური და 3 გლობალური სტატუსის მქონე სახეობა;

დ) ტყეების ფლორა შემდეგი სახითაა წარმოდგენილი: ხავსისნაირები - 2 ოჯახი, 5 გვარითა და 6 სახეობით; ხეები - 10 ოჯახით, 13 გვარითა და 16 სახეობით; ბუჩქები- 6 ოჯახით, 7 გვარითა და 7 სახეობით; ლიანები - 8 ოჯახით, 8 გვარითა და 12 სახეობით; ბალახეულობა - 25 ოჯახით, 79 გვარითა და 113 სახეობით, მარცვლოვნები- 6 ოჯახით, 46 გვარითა და 66 სახეობით. სულ რელიქტური ტყის ფლორა მოიცავს: 57 ოჯახს, 158 გვარსა და 220 სახეობას. აქ იზრდება გლობალური სტატუსის მქონე 4 სახეობა: ლეღვი (*Ficus carica),* ლაფანი (*Pterocarya fraxinifolia),* ბროწეული (*Punica granatum),* კოლხური ბზა (*Buxus colchica*). კავკასიის წითელი ნუსხის სახეობები: კოლხური მუხა *(Quercus hartwissiana),* შიშველი თელადუმა (*Ulmus glabra),* ძელქვა (*Zelkova carpinifolia*);

ე) კოლხეთის ეროვნული პარკის მტკნარწყლიანი ტბორების ფლორა წარმოდგენილია 21 ოჯახით, 33 გვარითა და 50 სახეობით. აქ ხარობს გლობალური წითელი ნუსხის 7 სახეობა: კოლხური წყლის კაკალი (*Trapa colchica),* სალვინია (*Salvinia natans)*, ბუშტოსანა (*Utricularia vulgaris)*, ღიმი (*Ceratophyllum demersum)*, ღიმი (*Ceratphyllum submersum),* წყლის ვაზი (*Potamogeton natans);*

ვ) ჭურიის სანაპირო დიუნაზე აღნუსხულია 120 სახეობის მცენარე. მათგან საფრთხის ქვეშ მყოფი და კოლხეთის ფლორის ისტორიის ანალიზის შესწავლისათვის მნიშვნელოვანი სახეობებია: ზღვისპირეთის ოთანთუსი (*Otanthus maritimus),* ევქსინის კაკილე (*Cakile mirima* subsp. *euxina*), სპარსული ხვართქლა (*Convolvulus persicus),* ციმბირული არგუზია (*Tournefortia* (*Argusia) sibirica*), მაწაქი (*Imperata cylindica*), სატაცური (*Asparagus litoralis)*, ზღვისპირეთის ფოლიო (*Scabiosa litoralis*), ზღვისპირა იონჯა (*Medicago maritime),* ზღვისპირა კრამბე (*Crambe maritime)*, ყაყაჩურა (*Glaucium flaum*), ლეიმუსი (*Leymus racemosus* subsp. *subulosus);*

ზ) პალიასტომის ტბაში აღწერილია ფიტოპლანქტონის 203 სახეობის და ქვესახეობის წყალმცენარე. აქედან: დიატომეების 105 სახეობა, 49 სახეობის მწვანე წყალმცენარე, ლურჯმწვანე მცანარეების 21 სახეობა, პიროფიტოვნების 15 სახეობა, 11 სახეობის ევგლენასნაირები, 1 სახეობა ოქროსფერი წყალმცენარისა. ჰალოფიტური (სიმლაშისადმი დამოკიდებულების) წყალმცენარეების სახეობრივი შემადგენლობა შემდეგია: პოლიჰალინირი სახეობების 51 სახეობა, მეზოჰალინური - 28 სახეობა და 115 ოლიგოჰალინური სახეობებისა.

თ) საქართველოს წითელი ნუსხის მცენარეებიდან კოლხეთის ეროვნულ პარკსა და კაცობურის აღკვეთილში გავრცელებულია საქართველოს „წითელი ნუსხის“ სახეობები: კოლხური მუხა *(Quercus hartwissiana Stev.),* შიშველი თელადუმა *(Ulmus glabra Hunds.)*, ძელქვა *(Zelkova carpinifolia)* და კოლხური ბზა *(Buxus colchica);*

ი) ფლორის ენდემური სახეობებიდან კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიაზე იზრდება 4 ენდემური სახეობა, მათ შორის: კოლხეთის ენდემი კოლხური ბზა *(Buxus colchica),* კავკასიის ენდემი - კავკასიის რინქოსპორა *(Rhynchospora caucasica),* კოლხური დუმფარა *(Nymphaea colchica),* ტორფნარის ოქროწკეპლა *(Solidago turfosa);*

კ) ფლორის რელიქტური სახეობებიდან რელიქტურია სფაგნუმიანი ტორფნარები და აქ გავრცელებული ფლორის სახეობები: მრგვალფოთოლა დროზერა (*Drosera rotundifolia),* ჩრდილოეთის ისლი (*Molinia litoralis),* თეთრი რინქოსპორა (*Rhynchospora alba),* სამეფო გვიმრა (*Osmunda regalis),* წყლის სამყურა (*Menyanthes trifoliata),* მანანა ჩვეულებრივი (*Calluna vulgarus),* ხერხა (*Cladium mariscus),* იმბრიკატუმის სფაგნუმი (*Sphagnum imbricatum),* ტიხრებიანი სფაგნუმი (*Sphagnum papillosum),* წითელი სფაგნუმი (*Sphagnum rubellum),* მაგელანის სფაგნუმი

(Sphagnum magellanicum), ჭაობის სფაგნუმი (*Sphagnum palustre),* ჯადვარი (*Spiranthes amoena),* პონტოს შქერი (*Rhododendron ponticum),* იელი (*Rhododendron luteum),* მოცვი (*Vaccinium arctostaphyllus),* ისლი (*Carex lasiocarpa);*

ლ) გლობალური წითელი ნუსხის სახეობებიდან კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატებში გავრცელებულია გლობალური წითელი ნუსხის 24 სახეობა, მათ შორის: სფაგნუმიან ტორფნარებზე იზრდება 8 სახეობის მცენარე: კოსტელეტსკია (*Kosteletzkya pentacarpos* (*Hibiscus pentacarpos),* სამეფო გვიმრა *(Osmunda regalis),* ჯადვარი (*Spiranthes sinensis (amoena*), თეთრი რინხოსპორა (*Rhynchospora alba),* ჭაობის ჯადვარი (*Epipactis palustris),* ხერხა (*Cladium mariscus),* წყლის სამყურა (*Menyanthes trifoliata,* მედევედევის რამფიკარპა *(Rhamphicarpa medwedewii).*

რელიქტურ კოლხურ ტყეებში იზრდება 4 სახეობის მერქნიანი მცენარე: ლეღვი (*Ficus carica),* ლაფანი (*Pterocarya fraxinifolia),* ბროწეული (*Punica granatum),* კოლხური ბზა (*Buxus colchica).*

ბუნებრივ მტკნარწყლიან ტბორებში იზრდება 8 სახეობის მცენარე: წყლის კაკალი (*Trapa natans),* კოლხური წყლის კაკალი (*Trapa colchica),* წყლის გვიმრა (*Salvinia natans),* ოთხფოთოლა მარსილეა (*Marsilea quadrifolia),* ბუშტოსანა (*Utricularia vulgaris),* ღიმის ორი სახეობა (*Ceratophyllum demersum, Ceratophyllum submersum),* წყლის ვაზი *(Potamogeton natans).*

დაცულობის გლობალური სტატუსი აქვს მინიჭებული კოლხეთის ტორფნარებზე გაბატონებული სფაგნუმის ორ სახეობას: აუსტინის სფაგნუმს (*Sphagnum austinii),* რომელიც ევროპაში გამქრალია და ჭაობის სფაგნუმს (*Sphagnum palustre).* კოლხეთი ამ სახეობების გავრცელების უკიდურეს სამხრეთ-აღმოსავლეთ რეგიონს წარმოადგენს.

6. ფაუნა: კოლხეთის ეროვნული პარკი, ფლორის იშვიათ სახეობებთან ერთად, ველური ფაუნის მთელი რიგი სახეობებისათვის უმნიშვნელოვანესი თავშესაფარია. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ეროვნული პარკის და მასთან მიმდებარე ტერიტორიების გარეულ ცხოველთა სამყარო შედარებით ღარიბია. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ბინადრობს ძუძუმწოვრების 35 სახეობა. მტაცებლების რიგიდან ეროვნულ პარკში და მასთან მიმდებარე ტერიტორიაზე აღრიცხულია 8 სახეობა. ყურადღებას იპყრობს წავი, რომელიც ანთროპოგენური ფაქტორების ზეგავლენით ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გადაშენების პირას აღმოჩნდა. ეს სახეობა საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი. ერთადერთ მრავალრიცხოვან სახეობას წარმოადგენს ტურა. ვეშაპისნაირთა რიგიდან ეროვნული პარკთან მიმდებარე ზღვის აკვატორიას საბინადროდ იყენებს აფალინა, თეთრგვერდა დელფინი და ზღვის ღორი. წყვილჩლიქოსნების რიგიდან ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ბინადრობს შველი.

ა) წვრილი ძუძუმწოვრებიდან არსებული მონაცემებით დღეისათვის ეროვნულ პარკში 16 ენდემური წვრილი ძუძუმწოვარი ბინადრობს, მათგან აღსანიშნავია: აღმოსავლეთ ევროპული ზღარბი (*Erinaceus concolor),* კავკასიური თხუნელა *(Talpa caucasica*), მცირე ტყის თაგვი (*Sylvamus uralensis),* კავკასიური ტყის თაგვი (*Sylvaemus fulvipectus).* მწერიჭამიების რიგიდან ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე რეგისტრირებულია კავკასიური თხუნელა (*Talpa caucasica),* გრძელკუდა კბილთეთრა (*Crocidura russula)* და რადეს ბიგა *(Sorex raddei).* რადეს ბიგა გადაშენების პირას მყოფი სახეობაა და საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი. ეს სახეობა აღწერილია ეროვნული პარკის ჩრდილო-აღმოსავლეთ ნაწილში. ეროვნული პარკის დანარჩენ უბნებზე მისი ადგილსამყოფელი უცნობია. ასევე გასარკვევია ამ ცხოველის ბინადრობის ადგილის ეკოლოგიური პირობები, რაც სათანადო გამოკვლევას მოითხოვს. ხელფრთიანების რიგიდან გლობალური სტატუსითაა დაცული ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე აღრიცხული მეჰელის ცხვირნალა *(Rhynolophus mehelyi),* გრძელყურა მღამიობი (*Myotis bechsteinii).* გვხვდება ასევე გრძელფრთიანი ღამურა და მცირე მეღამურა, რომლებიც იშვიათ სახეობებს განეკუთვნებიან.

კოლხეთის ეროვნული პარკი, როგორც რამსარის კონვენციით დაცული ჭარბტენიანი ჰაბიტატები, მდიდარია წყალმცურავი, მობუდარი, მოზამთრე და მიგრირებადი სახეობებით;
ბ) პალიასტომის ტბასა და მის მიმდებარედ ისვენებს, ბუდობს და ბინადრობს 275 სახეობის ფრინველი. ბოლო წლების კვლევების მიხედვით კოლხეთის ეროვნულ პარკში აღრიცხულია 54 სახეობის წყალმცურავი და 63 სახეობის მობუდარი ფრინველი. მათ შორის გლობალური სტატუსით მოწყვლადია 5 სახეობა: მცირე თეთრშუბლა ბატი (*Anser erythropus),* წითელთავა ყვინთია *(Aythya ferina),* გარიელი *(Melanitta fusca),* ხმელთაშუაზღვისპირული ქარიშხალა *(Puffinus yelkouan),* ქოჩორა ვარხვი *(Pelecanus crispus);* 46 სახეობა კი საჭიროებს ზრუნვას. საქართველოს მასშტაბით მოწყვლადია ორი სახეობა: წითელი იხვი *(Tadorna ferruginea),* ვარდისფერი ვარხვი *(Pelecanus onocrotalus),* საფრთხის ქვეშ მყოფია 3 სახეობა: მცირე თეთრშუბლა ბატი (*Anser erythropus),* გარიელი *(Melanitta fusca),* ქოჩორა ვარხვი *(Pelecanus crispus).* რაც შეეხება ზღვის სანაპირო ზოლს, აქ ძირითად სახეობას დიდი კოკონა (*Podiceps cristatus*), გარეული იხვი (*Anas platyrhynchos*), დიდი ჩვამა (*Phalacrocorax carbo*) და ტბის თოლია (*Croicocepalus ridibundus*) წარმოადგენს. აღნიშნული სახეობები ასევე შეტანილია საქართველოს წითელ ნუსხაში;
გ) კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიან ჰაბიტატებში 2014 წლის ილის უნივერსიტეტის კვლევების მიხედვით, იზამთრებს 40 სხვადასხვა სახეობის 368 000 ინდივიდი ფრინველი. მათ შორის, რამდენიმე ინდივიდი იქნა აღრიცხული ვარდისფერი ვარხვი (*Pelecanus onocrotalus)* და 50-100 ინდივიდი გლობალურად მოწყვლადი ქოჩორა (ხუჭუჭა) ვარხვი *(Pelecanus crispus).* ასევე 20-30 ინდივიდი გლობალური წითელი ნუსხის საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობა - თეთრთავა იხვი *(Oxyura leucocephala)* და დაახლოებით 10 ინდივიდი საფრთხის ქვეშ მყოფი ბატი (*Anser erythropus).* ეს ტერიტორია მნიშვნელოვანია პან-ევროპული სახეობებისათვის, მაგ., როგორიცაა: დიდი კოკონა (*Podiceps cristatus);*
დ) კაცობურის აღკვეთილში აღრიცხულია მობუდარი ფრინველების 27 სახეობა.
7. ქვეწარმავლები. საქართველოში დღევანდელი მონაცემებით აღრიცხული 26 სახეობის გველიდან კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიაზე გავრცელებულია 4 სახეობა: ესკულაპის მცურავი (*Elaphe longissima*), ჩვეულებრივი ანკარა (*Natrix natrix*), წყლის ანკარა (*Natrix tessellata*), სპილენძა (*Coronella austriaca).* საქართველოში გავრცელებული 27 სახეობის ხვლიკიდან კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიაზე გავრცელებული არის 5 სახეობა. გველხოკერა (*Pseudopus apodus*), ბოხმეჭა (*Anguis colchica),* მარდი ხვლიკი (*Lacerta agilis*), ართვინის ხვლიკი (*Darevskia derjugini*), ზოლიანი ხვლიკი (*Lacerta strigata*). საქართველოს ტერიტორიაზე კუს 3 სახეობაა აღწერილი, ამ სამი სახეობიდან კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გავრცელებულია ერთი სახეობა: ჭაობის კუ (*Emys orbicularis*) საერთაშორისო წითელ ნუსხაში მინიჭებული აქვს - დაბალი რისკი. ეროვნულ წითელ ნუსხაში კი - საფრთხე არ ემუქრება.
8. ამფიბები. საქართველოს ტერიტორიაზე აღწერილია ამფიბების 12 სახეობა, აქედან კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიაზე გხვდება 5 სახეობა. ჩვეულებრივი ვასაკა (*Hyla orientalis*), მწვანე გომბეშო (*Bufo viridis*), ტბორის ბაყაყი (*Rana macronemi*), ჩვეულებრივი ტრიტონი (*Lissotriton vulgaris*), მცირეაზიური ტრიტონი (*Ommatotriton ophryticus*).
9. იქტიოფაუნა. ეროვნული პარკის მდინარეები, პალიასტომის ტბა და მიმდებარე ზღვის აკვატორია იქტიოფაუნის სახეობათა საკმაო რაოდენობით გამოირჩევა. აქ აღრიცხულია ხრტილოვანი თევზების 7 სახეობა და ძვლოვანი თევზების 81 სახეობა. მათ შორის 44 სახეობა შავი ზღვის მობინადრეა, 21 სახეობა - მტკნარი წყლის, ხოლო 23 სახეობა - გამსვლელი თევზია. ძვლოვანი თევზებიდან აღსანიშნავია შავი ზღვის ორაგული (*Salmo fario (truta),* ქაშაყი (*Alosa*

caspia paleostomi), ლობანი (*Mugil cephalus),* ოქროსფერი კეფალი (*Mugil auratus),* ფარგა (*Stizostedion lucioperca)* და სხვა. ხრტილოვანი თევზებიდან აღსანიშნავია ატლანტური ზუთხი (*Acipinse sturio*).

მსოფლიო მასშტაბით მოწყვლადია თევზების 6 სახეობა: სვია (*Huso huso*), ფორონჯი (ატლანტური ზუთხი) (*Acipinse sturio),* ტარაღანა (*Acipinse stellatus),* რუსული ზუთხი *(Acipenser gueldenstaedti)*, სპარსული ზუთხი (*Acipenser persicus),* შავი ზღვის ორაგული *(Salmo truta labrax Pallas).*

10. უხერხემლოები. პალიასტომის ტბის, მდინარეებსა და ზღვის სანაპიროზე გამოვლენილია ნემსიყლაპიების 26 სახეობა, მათგან ყველაზე მრავალრიცხოვანია 2 სახეობა: *Crocothemis erytrea* და *Otrhetrum albistylum.* საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობას მიეკუთვნება *Erythromma linden*. საქართველოს ენდემური და ძალიან იშვიათი სახეობაა - *Calopteryx mingrelica,* რომელიც ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მდ. ფიჩორის ნაპირებზე გვხვდება. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ხეშეშფრთიანების-ხოჭოების (*Coleptera*) რიგის მრავალი სახეობაა გავრცელებული და ისინი თითქმის ყველა ჰაბიტატში ბინადრობენ, ესენია: ფუნაგორიები, ცხვირგრძელა ხოჭოები, ბზუალა ხოჭოები, ცილაჭამიები, პეწიანები, ჭიამაიები, ციცინათელები, მალულჭამიები, შავტანები, სტაფილინიდები, ტკაცუნები, ტყავიჭამიები, ხარაბუზები, ირემახოჭოები, ბუგრები, ღრაჭები, ბრინჯაოლები, ფოთოლხვევიები და სხვ. მათი უმრავლესობა ტყის მავნებლები არიან. საქართველოში აღწერილი ჭიანჭველას 142 სახეობიდან კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე 17 სახეობაა გავრცელებული.

11. პეპლები. კოლხეთის ეროვნული პარკის ქერცლფრთიანების შესახებ არსებული მასალები ძალიან მწირია. აღსანიშნავია, რომ სახეობრივი მრავალფეროვნებით ყველაზე მრავალრიცხოვანია მზომელების ოჯახი (*Geometridae*), რომელიც 62 სახეობითაა წარმოდგენილი. დღის პეპლები მრავალფეროვან სპექტრს ქმნიან კოლხეთში, მიუხედავად იმისა, რომ ისინი ერთეული სახეობებით არიან წარმოდგენილნი. აქ გვხვდება შემდეგი ოჯახების წარმომადგენლები: მსხვითავების (*Hesperidae*) 4 სახეობა, თეთრულების (*Pieridae*) 8 სახეობა, ხავერდულების (*Satyridae*) 3 სახეობა, სადაფების (*Nympalidae*) 8 სახეობა, ცისფერების (*Lycaenidae*) 8 სახეობა, აფროსნების (*Papilionidae*) 2 სახეობა. გვხვდება ასევე: წმინდად მახვიარები (*Hepialidae*), დატალღული ფარშავანგთვალები (*Brahmaeidae*), სფინქსები (*Sphingidae*), ქოჩორები (*Notodontidae*). კოლხეთის ეროვნულ პარკში ისეთი პეპლებიცაა გავრცელებული, რომლებიც დღისითაც აქტიურები არიან და ღამითაც, მაგალითად, დათუნელების (*Arctiidae*) ოჯახის 2 სახეობა. იშვიათი, რელიქტური და ენდემური სახეობების ზუსტი რაოდენობა არ არის ცნობილი, თუმცა მათ შორის სავარაუდოდ შესაძლებელია შემდეგი სახეობები შეგვხვდეს: შამილის წმინდადმახვიარა (*Phasus schamyl*), ლედერერის (კოლხური) ბრამეა (*Brahmea ledereri*), დაწინწკლული დათუნელა (*Utetheisa pulchella*), მღვიმის ამიერკავკასიური დათუნელა (*Axiopoena maura*), ოლეანდრის სფინქსი (*Deilephila nerii*), პოდარილი (*Iphiclides podarilius*), კავკასიური ზერინთია (*Allancastria caucasica*), არიონი (*Maculinea arion*) და სხვ. სამეგრელოს ტურფა (*Calopteryx mingrelica* Selys) მოწყვლადია საქართველოს მასშტაბით, შამილის წმინდადმახვიარა *(Phasus schamyl)* - მესამეული პერიოდის რელიქტი და კავკასიის იშვიათი ენდემია. ის საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი, როგორც გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი (EN) პეპელა. ლედერერის (კოლხური) ბრამეა (*Brahmea ledereri*) - მესამეული პერიოდის რელიქტი და კოლხეთის ენდემია, იგი ასევე საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი, როგორც გადაშენებული სახეობის (RE) სტატუსის მქონე. კოლხეთის დაბლობზე ბინადრობს იშვიათი სახეობა კოლხური დაწინწკლული დათუნელა (*Utetheisa pulchella*). კავკასია ამ სახეობის გავრცელების ჩრდილოეთ საზღვარს წარმოადგენს.

12. კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიან ჰაბიტატებში წარმოდგენილია 8 ოჯახის, 24 გვარის 28 სახეობით ობობასნაირები. ობობასნაირთა ენდემური ფორმებიდან აღსანიშნავია მეგრული მორიელი *(Euscapius mingrelicus).* ეროვნული პარკის ეკოსისტემებში მობინადრე ამფიბიებსა და ფრინველებში აღრიცხულია პარაზიტული უმარტივესების 26 სახეობა. ამფიბიებში, ფრინველებსა და ძუძუმწოვრებში დადგენილია ბრტყელი ჭიების 76 სახეობა. ამფიბიებში, ქვეწარმავლებში, ფრინველებსა და ძუძუმწოვრებში აღრიცხულია ცესტოდების 44 სახეობა. კოლხეთის პარკის ტერიტორიის ნიადაგებში (ყულევი: მურყნარი და ტყისპირა მდელო) აღრიცხულია ფიტო და თავისუფლად მცხოვრები ნემატოდების 24 ფორმა, რომელთაგან სახეობამდე გარკვეულია 7 სახეობა. გარდა თავისუფლად მცხოვრები ნემატოდებისა კოლხეთის ეროვნული პარკის ბინადარ ამფიბიებში აღრიცხულია პარაზიტული ნემატოდების 7 სახეობა. რეპტილიებში რეგისტრირებულია ნემატოდების 11 სახეობა, წყლისა და ხმელეთის რგოლიანი ჭიების 21 სახეობა, წყლის 6 და ხმელეთის მოლუსკების 22 სახეობა, აღრიცხულია ორიბატიდების 73 სახეობა. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე აღრიცხულია ჯავშნიანი ტკიპების 143 სახეობა. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გავრცელებული უმაღლესი კიბოსნაირებიდან აღსანიშნავია კოლხური ფართოფეხა კიბო (*Astacus colchicus*), რომელიც ძალიან იშვიათი სახეობაა და საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი. შიდა წყალსაცავებში რეგისტრირებულია დატოტვილულვაშიანი კიბოსნაირების (*Cladocera)* 42 სახეობა. კოლხეთის ეროვნული პარკში აღწერილია ნიჩაბფეხიანი *(Copepoda)* კიბოსნაირების 13 სახეობა. კოლხეთის ეროვნულ პარკში რეგისტრირებულია ცრუმორიელების მხოლოდ ერთი სახეობა. პალიასტომის ზოოპლანქტონში ფიქსირდება 33 ფორმა, მათგან: ციბრუტელების - 13 სახეობა, ნიჩაბფეხიანების - 5 სახეობა, ულვაშტოტიანების - 8 სახეობა, ნაწლავღრუიანების - 1 სახეობა. პალიასტომის ტბის ბენთოფაუნა შედგება 3 ძირითადი კომპონენტისაგან: პონტო-კასპიური რელიქტები, შავი ზღვის ფორმები და მტკნარი წყლის ფორმები, რომლებსაც სიმლაშის ატანა შეუძლიათ. ბენთოსში მნიშვნელოვანი რაოდენობითაა წარმოდგენილი მუცელფეხიანი და ორსაგდულიანი მოლუსკები, რომლებსაც ტბაში ფაქტიურად არ ჰყავთ მომხმარებელი. მოლუსკები 27 სახეობითაა წარმოდგენილი. ინვაზიური სახეობებიდან უნდა აღინიშნოს 1932 წელს კოლხეთში ინტროდუცირებული ნუტრია (*Myocastor coypus).* სხვა უცხო სახეობებიდან აღსანიშნავია თევზი გამბუზია (*Gambusia alfinus),* რომელიც ინტროდუცირებული იქნა მალარიის წინააღმდეგ ბრძოლის პროგრამით.

13. გლობალური წითელი ნუსხის სახეობები:

ა) ზღვის ძუძუმწოვრების სახეობებიდან მსოფლიო მასშტაბით მოწყვლადია ზღვის ღორი (*Phocoena phocoena),* საფრთხის ქვეშ მყოფი სახეობაა აფალინა (*Tursiops truncates Montagu*).

ბ) გლობალური სტატუსით მოწყვლადი სახეობებია: წავი *(Lutra lutra)* და მეჰელის ცხვირნალა *(Rhinolophus mehelyi).*

გ) ფრინველები. მსოფლიო მასშტაბით გლობალურად მოწყვლადია 6 სახეობის ფრინველი: დიდი მყივანი არწივი (*Aquila clanga),* ბექობის არწივი (*Aquila heliaca),* თეთრთვალა იხვი (*Oxyura leucocephala),* მარმარილოსებრი იხვი (*Marmaronetta angustirostris Menetries),* პატარა ღერღეტი (*Anser erythropus),* ქოჩორა ვარხვი (*Pelecanus crispus).* გლობალური სტატუსით მოწყვლადია 5 სახეობა: მცირე თეთრშუბლა ბატი (*Anser erythropus),* წითელთავა ყვინთია *(Aythya ferina),* გარიელი *(Melanitta fusca),* ხმელთაშუაზღვისპირული ქარიშხალა *(Puffinus yelkouan),* ქოჩორა ვარხვი *(Pelecanus crispus);* ხოლო 46 სახეობა კი - საჭიროებს ზრუნვას.

დ) ხელფრთიანების რიგიდან გლობალური სტატუსითაა დაცული ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე აღრიცხული მეჰელის ცხვირნალა *(Rhynolophus nehelyi),* გრძელყურა მღამიობი (*Myotis bechsteinii).*

ე) ამფიბიებიდან ჭარბტენიან მდელოებზე არსებულ მცირე ზომის ტბორებში ბინადრობს: ჩვეულებრივი ტრიტონი *(Lissotriton vulgaris)*, მცირეაზიური ტრიტონი (*Ommatotriton vitatus).*
ვ) გლობალური სტატუსისაა მწერიჭამიების რიგიდან რადეს ბიგა *(Sorex raddei).*
ზ) მსოფლიო მასშტაბით მოწყვლადია თევზების 5 სახეობა: სვია (*Huso huso*), ფორონჯი (ატლანტური ზუთხი) (*Acipinser sturio)*, ტარაღანა (*Acipinser stellatus),* რუსული ზუთხი *(Acipenser gueldenstaedti)*, სპარსული ზუთხი (*Acipenser persicus),* შავი ზღვის ორაგული *(Salmo truta labrax Pallas).*
14. საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობების ფრინველებიდან საქართველოს მასშტაბით მოწყვლადია ორი სახეობა: წითელი იხვი *(Tadorna ferruginea),* ვარდისფერი ვარხვი *(Pelecanus onocrotalus),* საფრთხის ქვეშ მყოფია 3 სახეობა: მცირე თეთრშუბლა ბატი (*Anser erythropus),* გარიელი *(Melanitta fusca),* ქოჩორა ვარხვი *(Pelecanus crispus).* რაც შეეხება ზღვის სანაპირო ზოლს, აქ ძირითადი სახეობებია: დიდი კოკონა (*Podiceps cristatus*), გარეული იხვი (*Anas platyrhynchos*), დიდი ჩვამა (*Phalacrocorax carbo*), ტბის თოლია (*Croicocepalus ridibundus*), გარიელი *(Melanitta fusca),* მურტალა *(Podiceps grisegaena),* ვარდისფერი ვარხვი *(Pelecanus onocrotalus),* ლაკლაკი *(Ciconia ciconia),* ყარყატი *(Ciconia nigra),* წითელი იხვი *(Tadorna ferruginea),* რუხი წერო *(Grus grus),* ფასკუნჯი (*Neophron percnopterus).*
15. კაცობურის აღკვეთილში აღრიცხულია 51 სახეობის მცენარე, მათ შორის ერთი საქართველოს და გლობალური წითელი ნუსხის სახეობა: ლაფანი (*Pterocarya fraxiniifolia).* აღკვეთილში დღეისათვის ძირითადად ინვაზიური მერქნიანი სახეობები ბატონობენ, როგორიცაა: გლედიჩია (*Gleditsia tracanthus)* და ამორფა (*Amorpha fruticosa).* მობუდარი და გადამფრენი ფრინველების 203 სახეობა, 29 სახეობის ძუძუმწოვარი, ამფიბიების ოთხი და ქვეწარმავლების ხუთი სახეობაა.

მუხლი 17. დაცული ტერიტორიის მიწათსარგებლობა

კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის საზღვრებს შიგნით არსებული მიწა სახელმწიფო საკუთრებაა. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიებზე მიწათსარგებლობის ფორმები რეგულირდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

მუხლი 18. ტრადიციული საქმიანობა და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი სარგებლობა

არქეოლოგიური და ეთნოგრაფიული გამოკვლევებით, უძველესი მოსახლეობა ეროვნულ პარკსა და მის მიმდებარე ტერიტორიას ძირითადად საქონლის საძოვრებად, თევზჭერისა და ნადირობის მიზნით იყენებდა. უნდა აღინიშნოს ის ფაქტი, რომ კოლხეთის დაბლობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების უდიდესი ნაწილი შუა საუკუნეებში ეკუთვნოდა ეკლესიას ან საერო ფეოდალებს. აღნიშნულ ტერიტორიაზე ნადირობა და თევზაობა ნაწილობრივ შეზღუდული იყო და გარკვეულ წესებს ექვემდებარებოდა. არსებული დოკუმენტაციის მიხედვით მდინარეების - ჭურიისა და ცივას შორის მდებარე ჭარბტენიანი მიწების დიდი ნაწილი ეკუთვნოდა ხობის მონასტერს, რომელიც საკმაოდ მკაცრად ზღუდავდა ამ ტერიტორიებზე ნადირობასა და თევზჭერას. ასევე გარკვეულ წესს ექვემდებარებოდა თევზჭერა, კერძოდ, მაისის დასაწყისიდან, როცა ზუთხი ქვირითის დასაყრელად ზღვიდან მდინარეებში შესვლას იწყებდა, მასზე თევზაობა გარკვეული დროის მანძილზე იკრძალებოდა. შავ ზღვაში, პალიასტომის ტბაში თევზჭერა ძირითადად საჭიროების მიხედვით ხდებოდა. თევზჭერა ექვემდებარებოდა სეზონურ რეგულირებას. თევზს არ იჭერდნენ ტოფობისას. ხალხური სათევზაო საშუალებანი შედარებით დამზოგავი იყო (ფაცერი, ხელბადე, ანკესი, ხელაობა და სხვა). ნადირობა ატარებდა სეზონურ ხასიათს. ნადირობის ერთ-ერთი ძირითადი

ფორმა იყო ბაზიეროზა, ანუ გაწვრთნილი მტაცებელი ფრინველებით ნადირობა. გურიაში დღემდე შემორჩენილია მიმინოს გაწვრთნის წესი. ნადირობა წარმოებდა ბუნების დამზოგავი დამხმარე საშუალებებით (ბადე, მახე, კაკანათი და სხვა). განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი იყო ველური მცენარეების (წყავი, ქაცვი, უსურვაზი და სხვ.) საკარმიდამო ნაკვეთებზე გადმორგვა-გაკულტურების ტრადიცია, რომელიც დღემდე შემორჩა. ტექნიკური კულტურებიდან ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე განსაკუთრებული ადგილი ეჭირა კოლხურ სელს. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ კოლხეთი ძველად განთქმული იყო მაღალხარისხოვანი სელის ქსოვილების დამზადებით. ასევე უნდა აღინიშნოს ჩრდილოეთის ისლი *(Molinia litoralis).* ამ მცენარის კონებად შეკრული ღეროები გამოიყენებოდა საყოფაცხოვრებო ნაგებობათა გადასახურავად. ასეთი სახურავი 20 წელიწადზე მეტ ხანს ძლებდა. ეროვნულ პარკთან მიმდებარე ტერიტორიაზე დღემდე შემორჩენილია ძირძველი ტრადიციული ჩვევები.

მუხლი 19. დაცული ტერიტორიის ისტორიულ-კულტურული ღირებულება

1. არქეოლოგიური და ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მასალების მიხედვით, კოლხეთის დაბლობი მიმდებარე გორაკ-ბორცვიან ზოლთან ერთად, ადამიანის მიერ უკვე ათვისებული იყო ახალი ქვის ხანაში (ნეოლითში). ძვ.წ.აღ. III ათასწლეულში კოლხეთში და, კერძოდ, მის დასავლეთ ნაწილში შექმნილი იყო მაღალგანვითარებული ცივილიზაცია, რომელიც ადგილობრივი მოსახლეობის - კოლხების სახელთან იყო დაკავშირებული. ამ ცივილიზაციის შესახებ მოგვითხრობენ ძველი ბერძნული და ქართული მითები არგონავტების და პრომეთეს შესახებ. არქეოლოგიური გამოკვლევები მოწმობენ, რომ კოლხეთის დაბლობზე მდინარეების სანაპიროები მეტნაკლებად იყო დასახლებული ბრინჯაოს ხანაში და მომდევნო ეპოქებში. კერძოდ, მდ. რიონის ორივე ნაპირის გასწვრივ სოფ. ჭალადიდთან შესწავლილია ძველი ნამოსახლარები - ზურგა და სიმაგრე, რომელთა მიხედვითაც ამ ტერიტორიებზე ადამიანს განუწყვეტლივ უცხოვრია ძვ.წ.აღ. II ათასწლეულის შუა ხანებიდან ფეოდალური ეპოქის ჩათვლით. კოლხეთის ეროვნულ პარკში და მასთან უშუალოდ მიმდებარე ტერიტორიაზე გვიანი ბრინჯაოსა და ანტიკური პერიოდის რამდენიმე ნამოსახლარია აღმოჩენილი, რომლებიც დღემდე სათანადოდ არ არის შესწავლილი. ეს ძეგლები განლაგებულია მდინარეების რიონსა და ფიჩორას შორის მდებარე ტერიტორიაზე. მათ შორის აღსანიშნავია: გულიკარის ნაოხვამუ, ნამარნუს ნაოხვამუ, სირიაჭყონის ნაოხვამუ, საგვიჩიოს ზურგანიში, საჯოლიოს ნაღმიპიჯი, ნედართუ და სხვა. მდ. ხობისწყლის შესართავის რაიონში აღმოჩენილია ყულევის გვიანი ანტიკური ხანის ნამოსახლარი, რომელიც დეტალურად იქნა შესწავლილი ყულევის ტერმინალის მშენებლობის მოსამზადებელი სამუშაოების პროცესში. მდ. ჭურიის შესართავთან აღმოჩენილია ძვ. წ. III ათასწლეულის დასასრულის ჭურიის ტორფქვეშა ნამოსახლარი.

2. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე მრავალი მნიშვნელოვანი არქეოლოგიური ძეგლია:

ა) იმნათის უბანი. ”ნამარნუს“ ნამოსახლარი - ადგილმდებარეობა ნამარნუში (ელინისტური ხანა, ბრინჯაოს ხანა-ადრეფეოდალური პერიოდი); „ნადართუს“ ნამოსახლარი - ადგილმდებარეობა „ნადართუსთან“ (ადრე ანტიკური ხანა); „ნანდუს“ ნამოსახლარი, ადგილმდებარეობა ნანდუსთან (გვიან ბრინჯაოდან ელინისტურ ხანამდე); „მალთაყვის“ ნამოსახლარი, მალთაყვაში პალიასტომის ნაპირზე (ადრე შუასაუკუნეები);

ბ) ნაბადას უბანი. ყულევის ნამოსახლარი, მდ. ცივის შესართავიდან 1,5 კმ-ზე (გვიანი ანტიკური ხანა);

გ) ანაკლია-ჭურიის უბანი. „ჭურიის“ ნამოსახლარები, ჭურიის შესართავთან და ჭურიის შესართავიდან 2 კმ. დაშორებით (ძვ. წ. III ათასწლეული და I ათასწლეულის I ნახ.).

3. კოლხეთის ეროვნული პარკის ბუნების მკაცრი დაცვის ზონაში და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე ძველი წელთაღრიცხვის III-I ათასწლეულებით დათარიღებული, ეროვნული და საერთაშორისო მნიშვნელობის, ათეულობით არქეოლოგიური ძეგლია. მცირე ნაწილი შესწავლილია და მსოფლიოს სამეცნიერო წრეებისათვის უკვე კარგადაა ცნობილი (ანაკლიის ნამოსახლარი ბორცვები, ე.წ. დიხა-გუძუბა, ერგეტის სამაროვნები და ნამოსახლარები, ონწყოშიას ტორფქვეშა ნამოსახლარი ზუგდიდის რაიონში, ანტიკური ხანის დასახლება „სიმაგრე“ სოფ. საქორქიოში, ყულევის ნაქალაქარი და სამოსახლოები ხობის რაიონში, პალიასტომის წყალქვეშა დასახლება და სხვ.). უმეტესი მათგანი ამჟამად ხშირი ტყითა და მცენარეული საფარითაა დაფარული ან სასოფლო-სამეურნეო სავარგულადაა გამოყენებული.

მუხლი 20. ეკოტურისტული და რეკრეაციული ღირებულება

1. ტერიტორიის ტურისტულ და რეკრეაციულ პოტენციალს განსაზღვრავს მიმზიდველი ბუნებრივი გარემო: მდინარეები, ველური ბუნება და ზღვის ლანდშაფტები, ტორფნარები, გადამფრენი ფრინველები, მდიდარი ისტორიული და კულტურული ღირებულებები.
2. განსაკუთრებულ ტურისტულ ობიექტს წარმოადგენს პალიასტომის ტბა. ვიზიტორებს საშუალება აქვთ დატკბნენ კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ლანდშაფტის მაღალი ეკოლოგიური და ესთეტიკური ღირებულებით, ასევე გააცნობიერონ, თუ რაოდენ ღირებულია ეს ობიექტი.
3. კოლხეთის ეროვნულ პარკს, როგორც ევრაზია-აფრიკის გასაყარზე ფრინველთა მიგრაციის მნიშვნელოვან რამსარ საიტს, გააჩნია უდიდესი პოტენციალი ორნითოლოგების, ფრინველებზე დაკვირვების (ე.წ. Birdwatcher-ების) და თევზაობის მოყვარულთათვის. ასევე დაცულ ტერიტორიას აქვს მრავალფეროვანი ტურისტული პროდუქტის განვითარების პოტენციალი: სანაოსნო, სათევზაო (სამოყვარულო თევზჭერა), ფრინველებზე დაკვირვება, კულტურულ-ისტორიული, საგანმანათლებლო, სამეცნიერო-კვლევითი და სოფლის ტურიზმი.
4. ტერიტორიაზე შენარჩუნებულია ბუნებრივი და კულტურული მემკვიდრეობა.
5. ტერიტორიის ტურისტული პოტენციალის გამდიდრებას ხელს უწყობს მეორე რამსარ საიტთან - ქობულეთის დაცულ ტერიტორიებთან და მნიშვნელოვან არქეოლოგიურ ძეგლთან - „ნოქალაქევთან“ სიახლოვე. ასევე, აღსანიშნავია აჭარის და სამეგრელოს რეგიონების დაცული ტერიტორიების და დიდ ქალაქებთან (ანაკლია, ქუთაისი, ბათუმი, ზუგდიდი, სენაკი) სიახლოვე.

მუხლი 21. ეროვნული პარკის მნიშვნელობა მეცნიერებისა და განათლებისათვის

პირველი მეცნიერული კვლევები კოლხეთის ტორფნარებზე ბოტანიკური და გეოლოგიური მიმართულებით ფლეროვისა და დოქტუროვსკის მიერ 1929 და 1936 წელს განხორციელდა. კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ჰაბიტატები სამეცნიერო კვლევების უშრეტ წყაროს წარმოადგენს. განსაკუთრებულია დაინტერესება რამსარის კონვენციის, ,,ვეთლენდს ინტერნაციონალის“ (Wetlands International), მსოფლიო ტორფნარების კონსერვაციის საერთაშორისო ჯგუფის (IMCG), მსოფლიო ტორფნარების საზოგადოების (IPS) და კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის წარმომადგენლებისათვის. მსოფლიო უნიკალური ჰიდროლოგიური რეჟიმის მქონე პერკოლაციური ტიპის ტორფნარები მნიშვნელოვანი სამეცნიერო კვლევის ობიექტია ჰიდროლოგებისათვის. კოლხეთის რეფუგიუმი - კაინოზოური (რელიქტური) ფლორისა და ფაუნის თავშესაფარი - განსაკუთრებულ სამეცნიერო ადგილს წარმოადგენს ზოოლოგიური და ბოტანიკური კვლევებისათვის. კოლხეთის პერკოლაციური ტორფნარები მნიშვნელოვან სამეცნიერო კვლევის ობიექტს წარმოადგენს პალინოლოგების,

კლიმატოლოგების, არქეოლოგების, გეოლოგებისა დ ისტორიკოსებისათვის. როგორც მნიშვნელოვანი ჭარბტენიანი ჰაბიტატი მიგრირებადი, მობუდარი, წყალმცურავი და გადამფრენი ფრინველებისათვის, საინტერესო ადგილია ორნითოლოგიური კვლევებისათვის. კოლხეთის ტორფნარებისათვის დამახასიათებელი გაუხრწნელი ტორფი და სფაგნუმის სახეობები სამეცნიერო კვლევების ობიექტს წარმოადგენს ფარმაციისა და მედიცინის სხვადასხვა სფეროს მეცნიერებისათვის. რელიქტური ტყეები ფიტოპათოლოგიური და ენტომოლოგიური კვლევების საწარმოებლად მნიშვნელოვანი ობიექტია.

მუხლი 22. ეკოგანათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

კოლხეთის ეროვნულ პარკს, როგორც რამსარის კონვენციით დაცულ და მსოფლიო ბუნებრივი მემკვიდრეობის პოტენციური უბანს, თავისი განუმეორებელი, მსოფლიო უნიკალური სფაგნუმიანი ტორფნარების, ზურმუხტის ქსელის ჰაბიტატების, მტკნარწყლიანი ტბორების, გლობალური სტატუსის მქონე სახეობების არსებობის გამო, განსაკუთრებული ადგილი ენიჭება ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობების და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლების მიმართულებით. კოლხეთის ეროვნული პარკი უნიკალურ შესაძლებლობებს იძლევა (კანონმდებლობით დადგენილი წესების ფარგლებში) ზოგადსაგანმანათლებლო, პროფესიული და უმაღლესი დაწესებულებებისთვის ეკოლოგიის, ლანდშაფტების, ჭარბტენიანი ეკოსისტემების ადგილზე შესწავლისა და საველე კვლევების განხორციელებისთვის წლის ნებისმიერ დროს. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის უნიკალური ღირებულებისა და მისი სასიცოცხლო მნიშვნელობის შესახებ ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირება, ცნობიერების ამაღლება და სწორი დამოკიდებულების ჩამოყალიბება, ხელს უწყობს ადგილობრივ მოსახლეობასა და გარემოს შორის ჰარმონიულ თანაარსებობის ჩამოყალიბებას.

მუხლი 23. სოციალურ-ეკონომიკური ასპექტები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დასახლებები არ არის. სამეურნეო საქმიანობები ძირითადად პარკის მიმდებარე ტერიტორიაზე მიმდინარეობს. კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვრების პერიმეტრზე მდებარეობს სამ ათეულზე მეტი სოფელი (ხიდმაღალა, გრიგოლეთი, სუფსა, საგვიჩიო, საჭოჭუო, ყულევი, გაღმა ქარიატა, დღვაბა, ცვანე, ერგეტა და სხვა), აგრეთვე მუნიციპალიტეტები: ფოთი, სენაკი, ხობი, აბაშა, ზუგდიდი, ლანჩხუთი. ზემოთ აღნიშნული დასახლებული პუნქტები თავის მხრივ გავლენას ახდენენ ეროვნულ პარკზე. პალიასტომის ტბა და მისი შემოგარენის ჰაბიტატები ადგილობრივი მოსახლეობისთვის განსაკუთრებული ეკოლოგიური და ეკონომიკური ღირებულების მქონე ობიექტს წარმოადგენს. პალიასტომის ტბის, როგორც „ლივინგ ლეიქ“ სისტემის წევრი ტბისათვის მთავარ აქტივობებს წარმოადგენს ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება და სოციალური პროექტების განხორციელება. ზრუნვა ბიოლოგიური რესურსების (თევზჭერა, ნადირობა, ტყის ჭრა და ძოვება) მდგრად გამოყენებაზე. ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე თევზის რეწვა ხდება ძირითადად პალიასტომის ტბასა და შავი ზღვის აკვატორიაში. ახლო წარსულში პალიასტომის ტბა, საქართველოს შიდა წყალსატევებისაგან გამოირჩეოდა, როგორც დაჭერილი თევზების საერთო მოცულობით, ასევე რეწვის მაღალი პროდუქტიულობითა და რენტაბელობით. პალიასტომის ტბის სარეწაო თევზპროდუქტიულობა XX საუკუნის 30 -იან წლებში აღწევდა 100კგ/ჰა. კიდევ უფრო მაღალი იყო თევზპროდუქტიულობის მაჩვენებელი XIX საუკუნის ბოლოს და XX საუკუნის დასაწყისში, როდესაც ტბაში კეფალის მოპოვება აღწევდა 300 კგ-ზე მეტს. XX საუკუნის 30-იანი წლებიდან მოყოლებული ტბის თევზპროდუქტიულობა მკვეთრად შემცირდა. დღევანდელი მონაცემების მიხედვით ტბის

იქტიოფაუნაში კეფალს, კარჩხანას და ფარგას გაბატონებული ადგილი უჭირავს. ეროვნულ პარკში წარმოდგენილია ის უბნები/სავარგულები, რომლებსაც ადგილობრივი მოსახლეობა იყენებს ან შეუძლია გამოიყენოს სხვადასხვა მიზნებისათვის, როგორიცაა: სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები, ტყე, მდელოები, ტბები, მდინარეები და ზღვის აკვატორია. თუმცა აღნიშნული სავარგულების რესურსული პოტენციალი სრულად არ არის შესწავლილი. ეროვნული პარკის ბუნებრივი რესურსების (მიწის, ტყის, ტორფის, და სხვა) ათვისება საბჭოთა პერიოდში საკმაოდ უსისტემო იყო, ძირითადად სოფლის და სატყეო მეურნეობა, წარმოებდა თევზჭერა, რომელსაც სამრეწველო ექსპლოატაციის სახე ჰქონდა. მოსახლეობა ოდითგანვე საკვებად და სამკურნალოდ იყენებს ზოგიერთი მერქნულ და არამერქნულ რუსერსს. საქართველოს კანონი „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ იძლევა მხოლოდ უფლებას, მაგრამ არა ვალდებულებას, რომ დაცული ტერიტორიების სააგენტომ ითანამშრომლოს ადგილობრივ მოსახლეობასთან დაცული ტერიტორიების მართვის საკითხებში. კანონმდებლობა არ განსაზღვრავს თანამშრომლობის კონკრეტულ მექანიზმებსა და პროცედურებს. ზოგიერთ დაცულ ტერიტორიაზე მიმდინარეობს ადგილობრივი მოსახლეობის სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებაზე ორიენტირებული პროექტები. სასურველია ასეთი სოციალური პროექტების ფართოდ გამოყენება კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე ადგილობრივი მოსახლეობის პოზიტიური დამოკიდებულების ჩამოყალიბებისა და ჩართულობის წახალისების მიზნით.

მუხლი 24. ეკოსისტემური სერვისები

1. მომმარაგებელი სერვისები. კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ჰაბიტატების მომმარაგებელ სერვისებს წარმოადგენს: საკვები რესურსები (მცენარე, ხილი, კენკრა, თევზი, ფრინველი და სხვ.) ადამიანისა და ცხოველებისათვის. ადგილობრივი მოსახლეობის სასმელი წყლით და ხე-ტყით (როგორც სათბობი და სამშენებლო მასალა) მომარაგება. სამკურნალო დანიშნულების მქონე გენეტიკური რესურსები და მედიცინაში გამოყენება.

2. მარეგულირებელი სერვისები. კოლხეთის ეროვნული პარკის ჭარბტენიანი ჰაბიტატები მნიშვნელოვან გარემოსდაცვითი ღირებულების მქონე ეკოსისტემურ სერვისებს აყალიბებენ, როგორიცაა: კლიმატისა და ჰიდროლოგიური რეჟიმის რეგულაცია, ბუნებრივი საფრთხეების (დატბორვა) თავიდან აცილება, წყლის გამწმენდი ფუნქცია.

ტორფნარებს, იმ უნიკალური თვისების გამო, რომელიც გამოიხატება ნახშირბადის აკუმულაციაში, განსაკუთრებული როლი ენიჭება როგორც კლიმატის ცვლილების შემარბილებელ ეკოსისტემებს. ტორფნარების კონსერვაცია ეკონომიკურად ეფექტურია სათბური გაზების ემისიის შესამცირებლად. გამოთვლილია, რომ ბუნებრივი სახით ტორფნარების კონსერვაცია და აღდგენა შეამცირებს ოთხიდან 1.5 ტონამდე ნახშირორჟანგის ემისიას წელიწადში ჰექტარზე. რამსარის კონვენცია ხაზგასმით აღიარებს ტორფნარების მნიშვნელობას სათბური გაზების რეგულაციაში. რამსარის კონვენციით დაცული საერთაშორისო ღირებულების მქონე ჭარბტენიანი ჰაბიტატების საუკეთესო მენეჯმენტი მნიშვნელოვან როლს შეასრულებს სათბური გაზების რეგულაციაში.

კლიმატსა და ტორფნარებს შორის ორმხრივი დამოკიდებულებაა: კოლხეთის კლიმატი რეაგირებს ტორფნარებზე და თვით ტორფნარები კი ხელს უწყობენ კოლხეთის კლიმატის რეგულაციას. ტორფნარებში დაგროვილი წყლის დიდი რაოდენობა კოლხეთის კლიმატს აბალანსებს. თბილ და მშრალ ამინდში წყლის მუდმივი აორთქლების გამო სფაგნუმიანი ტორფნარები ერთგვარ გამაგრილებელ მოწყობილობას წარმოადგენენ.

3. კოლხეთის ტორფნარებისა და ტყეების კლიმატის მარეგულირებელი ფუნქცია მიწათსარგებლობასთანაა დაკავშირებელი. განსაკუთრებით, დრენაჟი და სასოფლო-

სამეურნეო საქმიანობები, რომლებიც პირდაპირ ზემოქმედებენ ნახშირბადის ბალანსსა და ემისიაზე. ტორფნარების მიმდებარე ტერიტორიების მიწათსარგებლობა არა მხოლოდ ტორფნარების ტიპით განისაზღვრება, არამედ მიგვითითებს, თუ როგორი უნდა იყოს მიწათსარგებლობა, რომელიც მკაცრად იქნება დამოკიდებული კლიმატზე. გასულ საუკუნეში კოლხეთის სფაგნუმიანი ტორფნარებიდან ტორფის მოპოვებამ და ტორფნარი ტყეების გაჩეხვამ უარყოფითად იმოქმედა კოლხეთის ეკონომიკასა და კლიმატზე, ხელი შეუწყო ნახშირბადის ემისიას კოლხეთში. კოლხეთის სფაგნუმიან ტორფნარებს დამახასიათებელი მცენარეულობისა და ფაშარი ღრუბლისებური აგებულებისა გამო უნარი აქვთ ტორფში წყლის დიდი რაოდენობის შეწოვისა და შენახვისა. ტორფნარებზე დომინანტ სფაგნუმის სახეობებს თავის წონასთან შედარებით 25-ჯერ მეტი რაოდენობის წყლის შეწოვის უნარი გააჩნიათ. წყლის გაცემა კი თანდათანობით ხდება ტორფის ზედა ფენების ზეწოლის შედეგად, რაც წყლის რეზერვუარის ეფექტს იძლევა. ამ თვისებიდან გამომდინარე, ტორფნარებს უდიდესი როლი მიუძღვით კოლხეთის დაბლობის ჰიდროლოგიური რეჟიმის რეგულაციასა და მიმდებარე ტერიტორიების დატბორვის თავიდან აცილებაში.

4. სფაგნუმიან ტორფნარებს უნარი აქვთ როგორც ზედაპირული, ისე გრუნტული წყლებიდან შეისრუტონ ჭარბი საკვები ნივთიერებები და დამაჭუჭყიანებლები, შეინახონ და მუდმივად განათავსონ ისინი განამარხებული ტორფის ფენებში. ამით ისინი შესანიშნავ ფილტრატორებს წარმოადგენენ. ეს ნივთიერებები გროვდება ტორფის დანალექ მზარდ ფენებში არა მხოლოდ ნახშირბადის, არამედ სხვა საკვები ნივთიერებების სახით, როგორიცაა აზოტისა და ფოსფორის ნაერთები, მიკროელემენტები, ტყვია, მარგანეცი და სხვა დამბინძურებლები. ამ ბუნებრივი თვისებების გამო ტორფნარები არეგულირებენ საკვები ნივთიერებების ბალანსს და უზრუნველყოფენ წყლის ხარისხის სისუფთავეს. ამიტომ მას „ლანდშაფტის თირკმლებს“ უწოდებენ. დამბინძურებლებს იტოვებენ ტორფის ფენებში და სუფთა წყალი ჩაედინება ზღვაში, ტბებსა და მდინარეებში.

5. წლების განმავლობაში იმნათის სფაგნუმიანი ტორფნარი და შემოგარენი ტყე პალიასტომის ტბისათვის ბუნებრივ ფილტრს წარმოადგენდა. ისინი იკავებდნენ ჭარბი რაოდენობით წყალს და წყლის დრენაჟის ბუნებრივი რეჟიმი მიმდინარეობდა. ამიტომაც წყალდიდობების რისკი და ზედაპირის ეროზიული პროცესები არ მიმდინარეობდა, ან ძალიან სუსტად იყო გამოხატული. პალიასტომის ტბა დაცული იყო მავნე ბიოლოგიური და ქიმიური ნივთიერებების ზემოქმედებისგან. შემოგარენი ტყის და ტორფნარის ფილტრაციული უნარის გამო, იგი იკვებებოდა სუფთა წყლით. გასულ საუკუნეში ტყის ჩეხვამ და ტორფის მოპოვებამ ტყესა და ტორფნარს ფილტრატორის უნარი წაართვა. ამიტომაც მდინარეებმა და თვით პალიასტომმა მიიღო უკვე ბიოლოგიურად და ქიმიურად დაბინძურებული წყალი. მტკნარი წყლის რეგულაცია. ეროვნული პარკში არსებული ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები მტკნარი წყლის მარაგს წარმოადგენს.

6. ჰაბიტატის სერვისები. ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს სერვისები, რომელიც ჰაბიტატისა და სახეობათა მრავალფეროვნების ველური სახით შენარჩუნებას გულისხმობს. კოლხეთის ეროვნულ პარკში ბუნებრივი, ხელუხლებელი ჰაბიტატების კონსერვაციით დაცული და შენარჩუნებულია:

ა) კოლხეთის რეფუგიუმისათვის დამახასიათებელი ფლორისა და ფაუნის რელიქტური (კაინოზიური) და ენდემური სახეობები;

ბ) რამსარის კონვენციის, როგორც წყალმცურავი და მიგრირებადი ფრინველებისათვის მნიშვნელოვანი ჰაბიტატები. განსაკუთრებით უნდა აღინიშნოს ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები, როგორც ჰაბიტატი, რომელსაც გადამწყვეტი როლი უჭირავს ფაუნის მრავალი სახეობისათვის, სადაც ისინი სასიცოცხლო ციკლის მნიშვნელოვან ნაწილს გადიან.

7. კულტურული სერვისები. კოლხეთის ეროვნული პარკის მსოფლიო უნიკალურ ეკოსისტემებს განსაკუთრებული სამეცნიერო და საგანმანათლებლო ღირებულებები გააჩნია. არქეოლოგიური და ეკოტურისტული სერვისების მხრივ ხაზგასმით უნდა გამოიყოს ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე არსებული ანტიკური და ბრინჯაოს ხანის არქეოლოგიური ძეგლები, ეკოტურიზმის ისეთი სახეები, როგორიცაა: სამეცნიერო ტურიზმი, ფრინველებზე დაკვირვება, სამოყვარულეო თევზჭერა, ნავით გასეირნება.

თავი III

კოლხეთის ეროვნული პარკის, კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და კაცობურის აღკვეთილის გრძელვადიანი მიზნები

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 25. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ჭარბტენიანი ჰაბიტატებისათვის დამახასიათებელი ეკოსისტემური სერვისების შენარჩუნებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი და კაცობურის აღკვეთილი ბუნებრივად, ადამიანის უმნიშვნელო ჩარევით ვითარდება. აღდგენილია წლების წინ გაჩეხილი რელიქტური კოლხური ტყეები.
2. შენარჩუნებულია კოლხეთის ჭარბტენიანი ჰაბიტატებისათვის დამახასიათებელი ყველა ეკოსისტემური სერვისი.

მუხლი 26. ჰაბიტატების და საფრთხის წინაშე მყოფი ფლორისა და ფაუნის მრავალფეროვნების კონსერვაციასთან დაკავშირებული მიზნები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის გლობალური ღირებულის მქონე ჰაბიტატები: ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები, სფაგნუმიანი ტორფნარები და რელიქტური ტყეები ფლორისა და ფაუნის გლობალური სტატუსის მქონე, კავკასიისა და საქართველოს წითელი ნუსხის, რელიქტური და ენდემური სახეობები მკაცრად არის დაცული და შენარჩუნებული.
2. მკაცრად არის დაცული რამსარის კონვენციის ჭარბტენიანი ტერიტორიები.
3. წლების წინ დარღვეული ჰიდროლოგიური რეჟიმი და დეგრადირებული ჰაბიტატები - ტყე და ტორფნარი აღდგენილია და მიახლოებულია მათ ბუნებრივ მდგომარეობას.
4. ინვაზიური და მავნებელი სახეობების რიცხოვნობა მნიშვნელოვნად შემცირებულია.

მუხლი 27. კაცობურის აღკვეთილში სამონადირეო და სათევზე მეურნეობასთან დაკავშირებული მიზნები

1. კაცობურის აღკვეთილში მიმდინარეობს კოლხეთის დაბლობის ბუნებრივი და/ან სახეცვლილი ჭარბტენიანი რელიქტური ტყეების, ცხოველთა და მცენარეთა სამყაროს, განსაკუთრებით საქართველოს "წითელ ნუსხაში" შეტანილ, გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ გარეულ ცხოველთა და ველურ მცენარეთა დაცვა, აღდგენა და შენარჩუნება.
2. კაცობურის აღკვეთილში გაბატონებული მერქნიანი ინვაზიური სახეობები - გლედიჩია და ამორფა ჩანაცვლებულია კოლხეთის ტყეებისათვის დამახასიათებელი მერქნიანი სახეობებით: კოლხური მუხა, ლაფანი, კოლხური ბზა, რცხილა, ნეკერჩხალი, შიშველი თელადუმა და სხვა.
3. აღდგენილია თევზმეურნეობისათვის ტბორი.
4. კაცობურის აღკვეთილის მიმდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობა საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით პირადი მოხმარებისათვის სარგებლობს ტყის არამერქნული და მერქნული რესურსებით, შესაძლებელია ძოვება, თიბვა (ტყით დაუფარავ ფართობებზე), საქონლის გადარეკვა და სამოყვარულო თევზჭერა.

მუხლი 28. პალიასტომის ტბის აღდგენა/გაჯანსაღებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. შემუშავებულია პალიასტომის ტბის აღდგენა-გაჯანსაღების გრძელვადიანი გეგმა.

2. გაუმჯობესებულია პალიასტომის ტბის ეკოლოგიური მდგომარეობა, რაც ტბაში წყლის დონის მომატებასა და ევტროფიკაციის შემცირებაში გამოიხატება.

მუხლი 29. ბუნებრივი რესურსების მდგრად სარგებლობასთან დაკავშირებული მიზნები

დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ განხორციელებული პროექტების საფუძველზე შემცირებულია მოთხოვნა ბუნებრივი რესურსების გამოყენებაზე. ეროვნული პარკი ხელს უწყობს მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის კეთილდღეობას, მათთვის უზრუნველყოფილია ბუნებრივი რესურსებით მდგრადი სარგებლობა.

მუხლი 30. სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. ადგილობრივი მოსახლეობა აცნობიერებს დაცული ტერიტორიების ჭარბტენიან ჰაბიტატებთან დაკავშირებულ ყველა ეკოსისტემურ სერვისს;

2. განვითარებულია ჭარბწყლიან გარემოსთან ადაპტირებული სოფლის მეურნეობა და მიმდინარეობს კომბინირებული კონსერვაციული, სოციალური და ეკონომიკური პროექტები და გაუმჯობესებულია ადგილობრივი მოსახლოების სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობა.

მუხლი 31. ეკოგანათლებასა და გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი და კაცობურის აღკვეთილი მნიშვნელოვან ეკოსაგანმანათლებლო არეალს წარმოადგენს.

2. ადგილობრივი მოსახლეობა აცნობიერებს კოლხეთის ეროვნული პარკის მნიშვნელობას ეროვნულ, რეგიონულ და საერთაშორისო დონეზე. გაზრდილია საზოგადოების პასუხისმგებლობა და შეცვლილია დამოკიდებულება დადებითისკენ, ზრუნავს მის დაცვა/შენარჩუნებაზე.

მუხლი 32. მეცნიერებასა და განათლებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. მჭიდრო თანამშრომლობაა დამყარებული ეროვნულ, რეგიონულ და საერთაშორისო სამეცნიერო დაწესებულებებთან და უმაღლეს სასწავლებლებთან.

2. შექმნილია ბიომრავალფეროვნების და სამეცნიერო კვლევების მონაცემთა ბაზა.

3. საკვანძო და ქოლგა სახეობებზე მიმდინარეობს უწყვეტი კვლევა-მონიტორინგი თანამედროვე მეთოდებით.

მუხლი 33. ეკოტურიზმის განვითარებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ინტეგრირებულია ბუნებრივ-კულტურული მემკვიდრეობა, როგორც ტურისტული პროდუქტი.

2. კოლხეთის ეროვნული პარკი წარმოადგენს ადგილს, სადაც ვიზიტორებს შეუძლიათ დატკბნენ შთამბეჭდავი ჭარბტენიანი ლანდშაფტით, ველური ბუნებით. ვიზიტორებისთვის უზრუნველყოფილია სუფთა და უსაფრთხო გარემო.

3. წარმატებით ვითარდება ბუნების დაცვაზე ორიენტირებული მდგრადი ტურიზმი. დაცული ტერიტორია ქმნის შემოსავლის ალტერნატიულ წყაროს როგორც ადგილობრივი მოსახლეობისათვის, ასევე ეროვნული პარკისათვის.

4. მჭიდრო თანამშრომლობაა დამყარებული ტურიზმის სექტორში ჩართულ ორგანიზაციებთან.

მუხლი 34. ადმინისტრაციის განვითარებასთან დაკავშირებული მიზნები

1. ადმინისტრაცია უზრუნველყოფილია კვალიფიციური პერსონალით, ფინანსური და ტექნიკური რესურსით, რაც საშუალებას იძლევა კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ეფექტური მართვისთვის.

2. ტერიტორიულ ადმინისტრაციასა და ადგილობრივ მუნიციპალიტეტებს შორის მიღწეულია მჭიდრო თანამშრომლობა, რაც ხელს უწყობს დაცული ტერიტორიების თანამმართველობაში დაინტერესებული მხარეების ჩართულობას, დაცული ტერიტორიების ეფექტურ მმართველობას და მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობისა და დაცული ტერიტორიების ჰარმონიულ თანაარსებობას.

თავი IV

„კოლხეთის ეროვნული პარკის, კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და კაცობურის აღკვეთილის სიტუაციური ანალიზი“;

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 35. ბუნებრივი რესურსების კონსერვაცია და მდგრადი სარგებლობა

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი მოიცავს ლანჩხუთის, სენაკის, ხობის, აბაშისა და ზუგდიდის უბნებს. მიმდებარე მოსახლეობა სარგებლობს დაცულ ტერიტორიებზე არსებული ბუნებრივი რესურსებით. ტერიტორიის ასეთი განფენილობა და დანაწევრიანება პრობლემებს ქმნის ბუნებრივი რესურსების დაცვის მხრივ. მიუხედავად ზემოთ აღნიშნულისა, კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას ბუნებრივი რესურსების დაცვასთან დაკავშირებით აქვს ძლიერი მხარეები და გააჩნია შემდეგი მიღწევები ბოლო 5 წლის განმავლობაში:

ა)კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის დაცვის განყოფილებას ხელმძღვანელობს დაცვის განყოფილების უფროსი. საშტატო ერთეულით გათვალისწინებულია 6 უფროსი რეინჯერი, 32 რეინჯერი და ბუნებრივი რესურსების მართვის 2 უფროსი სპეციალისტი;

ბ) ადმინისტრაცია აღჭურვილია 4 პიკაპის ტიპის, 3 Suzuki Jimney 4x4-ის ტიპის მანქანით, 5 საპატრულო კატერითა და 15 ერთეული ველოსიპედით, ასევე 4 ცხენით;

გ) ადმინისტრაციას გააჩნია 4 მცირე ზომის მოტორიანი ნავი, 3 პანტონი, 1 სკუტერი, 1 კატამარანი;

დ) დამონტაჟებულია წყლის 7 ხერგილი მდ. ფიჩორზე (2 ცალი), მდ. ჭურიაზე (2 ცალი), პატარა პალიასტომისა და მდ. გურინკას შესართავებზე (2 ცალი), ციას არხზე (1). სახმელეთო 6 ხერგილი - ხობის უბანში (3 ცალი) და კოლხეთის უბანში (3 ცალი);

ე) დამონტაჟებულია რკინის კონსტრუქციის 40 ერთეული საზღვრის მანიშნებელი;

ვ) რეინჯერთა საგუშაგოები (სულ 5) განთავსებულია ხობის, კოლხეთის, სენაკისა და კაცობურის უბნებში;

ზ) რეინჯერები აღჭურვილი არიან სათანადო ინვენტარით (ცეცხლსასროლი იარაღი, დანა, ფანარი, ფოტოაპარატი, საველე ზურგჩანთა, ჭოგრიტი, GPS, უნიფორმა, და სხვა);

თ) ადმინისტრაციის თანამშრომლებმა აიმაღლეს კვალიფიკაცია სხვადასხვა მიმართულებით;

ი) დაცულ ტერიტორიაზე მუდმივად მიმდინარეობს:

ი.ა) ფოტოხაფანგებით ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგი;

ი.ბ) პატრულირება.

3. ბუნებრივი რესურსების დაცვასა და ბიომრავალფეროვნებაზე არსებული საფრთხეები კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტერიტორიის ჰაბიტატებისა და სახეობათა ბიომრავალფეროვნებაზე მოქმედ საფრთხეებს წარმოადგენს:

ა) დეგრადირებული კოლხური ტყე - წარსულში ტყის არასწორმა მართვამ, დრენაჟმა და მელიორაციულმა პროცესებმა, რომელსაც დაერთო მოსახლეობის ძალზე მძიმე სოციალ-ეკონომიკური პირობები, თითქმის გაანადგურა კოლხური ტყის შემქმნელი მერქნიანი სახეობები: კოლხური მუხა, ლაფანი, ნეკერჩხალი, რცხილა, ლეღვი და ა.შ., რომლებიც დღეისათვის მხოლოდ მცირე კორომების სახით გვხვდება ეროვნული პარკის გარკვეულ მონაკვეთებზე. ამ სახეობათა ბუნებრივი განახლება აღარ მიმდინარეობს. არასოდეს შემუშავებულა *ex-situ* კონსერვაციული ღონისძიებები. დღეს მათ ადგილს იკავებს პიონერი მცენარე მურყანი (*Alnus glutinosa* subsp. *barbata)*, რომელიც, მონოდომინანტურ დაჯგუფებას ქმნის ერთ დროს ფართოდ გავრცელებული კოლხეთის დაბლობის პოლიდომინანტური ტყის ადგილზე. ამჟამად არსებული ტყე არ მოიცავს მაღალ, ასაკოვან ხეებს. წარმოდგენილია ახალგაზრდა მურყნარით, შესაბამისად, შემცირებულია ფრინველთა იმ სახეობების რაოდენობა, რომელთა ბუდობისათვისაც აუცილებელია მაღალი ხეების არსებობა, ასეთია მაგალითად, მცირე მყივანა არწივი.

ბ) ალტერნატიული საწვავის არარსებობის გამო მაღალია მოთხოვნა საშეშე მერქნაზე, რაც ქმნის კონფლიქტურ სიტუაციებს, განსაკუთრებით კი იმნათის უბანზე გურიის მხარეს, სადაც, ეროვნულ პარკს ესაზღვრება შემდეგი სოფლები: სუფსა, გრიგოლეთი, ხიდმაღალა, ტაბანეთი, ახალსოფელი, ნიგვზიანი, ჯურუყვეთი, ლესა, ჩიბათი, ეწერი, გვიმბალაური, ასევე თვით ქ. ლანჩხუთის ტერიტორია. თითოეულ სოფელს ესაჭიროება ყოველწლიურად 2500 მ^3 შეშა. ადგილობრივ მოსახლეობას სათბობის, საკვებისა თუ ფინანსური სარგებელის გამო უწევს ბუნებრივი რესურსების გამოყენება. ბუნებრივი რესურსების მოხმარებიდან გამოწვეული პრობლემების გამო ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია დაარსებიდანვე ვერ ახერხებს იმნათის უბნის მართვას. უკანონო ჭრების ფაქტები გამოვლენილია ეროვნული პარკის სხვა უბნებზეც;

გ) სამელიორაციო სამუშაოები ეროვნული პარკის იმნათის ტორფნარის მიმდებარე ტერიტორიებზე - რაც მიზნად ისახავს სოფლის მეურნეობისთვის ვარგისი არეალების დრენაჟს. სადრენაჟე არხების სიახლოვე და ბუფერული ზონების არარსეობა უარყოფით ზეგავლენას მოახდენს მსოფლიოს მეორე პერკოლაციური ტიპის - იმნათის ტორფნარზე. წყლის დონის ცვლილებები გამოიწვევს ტორფნარში მცენარეთა სხვა სახეობების გავრცელებას, რასაც სხვა ტიპის ტორფის ზრდა და აკუმულაცია მოყვება. ასეთი ტორფი შესაძლოა განსხვავებული ფორიანობით, გამჭოლუნარიანობითა და წყლის შეკავების განსხვავებული კოეფიციენტით ხასიათდებოდეს, რაც თავის მხრივ, ზემოქმედებას მოახდენს ტორფნარის ჰიდროლოგიურ მახასიათებლებზე. ამის შედეგად შესაძლებელია, სულ სხვა ტიპის და არა პერკოლაციური ტიპის ტორფნარი ჩამოყალიბდეს;

დ) ფლორის ინვაზიური სახეობები - კოლხეთის კლიმატიდან გამომდინარე, გაჩეხილი ტყეები და ჩამოყალიბებული მეორადი მდელოები ხელსაყრელი აღმოჩნდა ინვაზიური მცენარეების გამრავლებისათვის. ინვაზიური სახეობები კოლხეთის დაბლობზე 400-ზე მეტ სახეობას მოიცავს, რომელთა 90% აღმოსავლეთაზიურია. ამ მხრივ განსაკუთრებულ საფრთხეს წარმოადგენს აგრესიული ინვაზიური სახეობები - ამორფა და გლედიჩია, ბოლო წლებში მონოპოლია შექმნა კანადურმა ოქროწკეპლამ. ინვაზიური სახეობების (ამორფა და გლედიჩია) დომინანტობითა და ამ სახეობების ეროვნული პარკის სხვა ტერიტორიებზე პოტენციური გავრცელების საფრთხის საშიშროებით გამოირჩევა კაცობურის აღკვეთილი;

ე) მავნებელი მწერები და სოკოები. წლების განმავლობაში ანთროპოგენური ზემოქმედების შედეგად შეიცვალა კოლხეთის კლიმატი. ის კონტრასტული გახდა, მაღალია ტემპერატურის მერყეობა დღე-ღამის განმავლობაში. ეს განსაკუთრებით ზაფხულობით, ივლის-აგვისტოში შეინიშნება, რის გამოც, კოლხეთის ტყეს ბოლო წლებში კლიმატის ცვლილებით გამოწვეული

ენტომო- და ფიტომავნებლები დაემატა, რამაც ტყეს კიდევ უფრო მეტი ზიანი მიაყენა. მავნებელი მწერებიდან აღსანიშნავია: მურყნის ფოთოლჭამია (*Agelastica alni),* ხეხილის წითელი ტკიპა (*Metateranychus ulmi).* მუხის ერთფეროვანი ჩრჩილი (*Tischeria complanella),* მუხის ფოთლის რწყილი (*Haltica saliceti),* ამერიკული თეთრი პეპელა *(Hypantrea cunea),* ბზის ალურა (*Cydalima perspectalis)*, ამ უკანასკნელმა საბოლოოდ გაანადგურა ბზის კორომები. კოლხური ბზა, როგორც კოლხეთის ენდემი და მესამეული პერიოდის რელიქტი 5-6 წლის წინ კომპაქტურად იყო გავრცელებული კოლხეთისა (სამცველო №2-3) და სენაკის (სამცველო 1,2,3) უბნებში. ბზით დაფარული ქვეტყის ფართობი შეადგენდა დაახლოებით 40 ჰა-ს. დღეს, კოლხური ბზის კორომები სრულიად განადგურებულია. 2017 წელს ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევების შედეგად ტყეებში გამოვლინდა: ზამთრის მზომელა, ოქროკუდა, არაფარდა პარკიხვევია, განსაკუთრებული საფრთხე შეუქმნა კოლხეთის ტყეებს ერთ-ერთმა საშიშმა მავნებელმა - აზიურმა ფაროსანამ *(Halyomorpha halys);*

ვ) სოკოვანი დაავადებები - კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილში დაფიქსირებულია შემდეგი სოკოვანი დაავადებები: ბზის ხმობის პროცესის დაავადების გამომწვევია სოკო *Cylindrocladium buxicola,* რომელიც იწვევს ბზის გამანადგურებელ დაავადებას ,,ბზის სიდამწვრეს". 2016 წელს პრობლემა შეექმნა ლაფანსაც. ლაფანის კორომების 90%-ზე დაფიქსირდა სოკოვანი დაავადება ანთრაქნოსი, რომლის გამომწვევია სოკო *Gnomonia sp.,* მურყანზე გვხვდება ცრუ აბედა სოკო (*Phellinus igniarius),* რცხილაზე კი - მუხის აბედა სოკო (*Phellinus robustrus).*

4. ხანძრები - სფაგნუმიან ტორფნარებზე გვიანი შემოდგომიდან ადრე გაზაფხულამდე (მაშინ, როდესაც ისლის მიწისზედა ნაწილები ხმელია) პერიოდული ხანძრები უარყოფით ზეგავლენას ახდენენ მცენარეულ საფარზე, მობუდარ ფრინველებზე, ძუძუმწოვრებზე, ამფიბიებსა და ქვეწარმავლებზე.

5. ბრაკონიერობა და ნადირობა - განსაკუთრებულ საფრთხეს წარმოადგენს ბიომრავალფეროვნებისათვის, განსაკუთრებით კი ფრინველთა მიგრაციის პერიოდში.

6. პალიასტომის ტბა წყლით საზრდოობს მის აუზში არსებული იმნათის ტორფნარიდან და შემოგარენი რელიქტური ტყეებიდან. ტბის აუზში არსებულ ჭარბტენიან ჰაბიტატებზე ანთროპოგენური ფაქტორის უარყოფით გავლენას ძალზე მძიმე შედეგი მოაქვს პალიასტომის ტბისათვის. ამას ემატება შავი ზღვის მარილიანი წყლის შეჭრა ტბაში მალთაყვის არხით, რამაც გამოიწვია ადრე მტკნარი ტბის საკმაოდ ძლიერი გამარილიანება და შესაბამისად, ტბის მტკნარწყლიანი ეკოსისტემის ძლიერი დეგრადაცია. პალიასტომის ტბის წყლის ზღვასთან არხით დაკავშირებამ (ძლიერი ზვირთცემის დროს, ზღვის წყლის ტბაში შედინების გამო), გამოიწვია პერიოდული დამლაშება 1-დან 14 პრომილამდე, დაიკლო პალიასტომის ტბის წყლის დონემ, გაძლიერებულია ევტროფიკაციის პროცესი. ამ ყველაფერმა გამოიწვია თევზების დაავადებები და ბოლო 3-4 წლის მანძილზე გამოვლინდა პალიასტომის თევზების მასიური სიკვდილიანობის ფაქტები. შეცვლილია იქთიოფაუნის სახეობრივი შემადგენლობა.

7. ახალი ინფრასტრუქტურული პროექტები - 1997 წლიდან დღემდე შავი ზღვის სანაპიროზე მშენებარე და დაგეგმილი ინფრასტრუქტურული პროექტების გამო რამსარის კონვენციით დაცული ტერიტორიების საზღვარმა რამდენჯერმე ცვლილება განიცადა. თავდაპირველად რამსარის კონვენციით დაცული ტერიტორიის საერთო ფართობი 55,5 ათასი ჰა-ს შეადგენდა. 2001 წ. 20 ივნისის საქართველოს პარლამენტის დადგენილება N 1039 მიხედვით, რამსარ საიტს გამოაკლდა ყულევის მშენებლობისათვის გამოყოფილი 96.43 ჰა მიწის ნაკვეთი. ამ დადგენილებით გათვალისწინებული იყო ყულევის მშენებლობისათვის ამორიცხული მიწის ნაკვეთის საკომპენსაციო ფართობის შერჩევა.

8. პოტენციური საფრთხეები - პერიოდულად მუსირებს ტორფის მოპოვებაზე ნებართვის გაცემის მოთხოვნები კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე ტერიტორიებსა და მის ფარგლებში. ადგილობრივი მესვეურებისა და უცხოელი ინვესტორების დაინტერესების სფეროში მოექცა იმნათის უნიკალური ტორფნარის ცენტრალური ნაწილი. აღნიშნული ტორფნარის დამუშავება ტორფის მოპოვების მიზნით გაანადგურებს არა მარტო ამ მსოფლიო მეორე პერკოლაციური ტორფნარს, არამედ გამოიწვევს პალიასტომის ტბის აუზში მდებარე ჭარბტენიანი ტერიტორიების ეკოლოგიური მახასიათებლების ცვლილებებს.
დისკუსიას აღარ ექვემდებარება ის, რომ საფრთხეები კოლხეთის ეროვნული პარკის ეკოსისტემებისადმი მომდინარეობდა და შეიძლება კვლავაც ინტენსიურად მომდინარეობდეს ადამიანის საქმიანობით ეროვნული პარკის საზღვრებს გარეთ. შესაბამისად, საქმიანობები დაცული ტერიტორიის მიმდებარედ და მათი პოტენციური ზემოქმედებები დაცულ ტერიტორიებზე მუდმივად უნდა ფიქსირდებოდეს და ფასდებოდეს შესაბამისად, განიხილებოდეს მენეჯმენტის გეგმით განსაზღვრულ საქმიანობებად. კერძოდ, ამჟამად ეროვნული პარკის საზღვრებთან არ არსებობს ჰიდროლოგიური ბუფერული ზონები და შესაბამისად არ არსებობს შესაბამისი რეგულაციები. ამდენად, აუცილებელია უზრუნველყოფილ იქნეს კოლხეთის ეროვნული პარკის ეკოსისტემების გრძელვადიანი კონსერვაცია დაცული ტერიტორიების საზღვრებს "გარეთ" მიმდინარე საქმიანობებთან მიმართებაში.

მუხლი 36. ეკოტურიზმი

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი ვიზიტორებს ტურისტულ მომსახურებას 2006 წლიდან სთავაზობს. 2006 წელს გაიხსნა ვიზიტორთა ცენტრი, რომელშიც განთავსებულია საკონფერენციო და საგამოფენო დარბაზები, 5 სასტუმრო ნომერი და კაფეტერია. ვიზიტორთა ცენტრი აღჭურვილია საინტერპრეტაციო დაფებით, რუკებითა და სარეკლამო-საინფორმაციო მასალით. ასევე ფუნქციონირებს ანაკლიის ტურისტული თავშესაფარი, რომელსაც გააჩნია 3 სასტუმრო ნომერი (12 ადგილით) და კაფეტერია.
2. ძირითადი ტურისტული სეზონი: მაისიდან - ოქტომბრამდეა. ადმინისტრაცია ვიზიტორებს სანაოსნო ტურებს სთავაზობს ტბა პალისტომზე, მდ. ფიჩორსა და მდ. ჭურიაზე. ძირითადი ტურისტული მარშრუტებია: “პალიასტომის ტბა“, „ პალიასტომი - ფიჩორი“ და „ჭურია“. ასევე შესაძლებელია სამოყვარულო თევზჭერა, ფრინველებზე დაკვირვება, ნავით და კაიკებით გასეირნება ოქროს ტბაზე და მდ.ჭურიაზე.
3. ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ 2007 წლიდან დაიწყო ეკოტურების ორგანიზება. 2007-2017 წლის მონაცემებზე დაყრდნობით კოლხეთის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა 90% - ქართველია. ვიზიტორთა ოთხი წლის სტატისტიკა ასე გამოიყურება: 2014 წელს ეროვნულ პარკს სტუმრობდა 17699 ვიზიტორი; 2015 წელს -13747 ვიზიტორი; 2016 წელს - 26816; კოლხეთის ეროვნულ პარკს 2017 წლის განმავლობაში 29 523 ვიზიტორი ესტუმრა, რაც წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით 10%-ით არის გაზრდილი. აქედან, ქართველი ვიზიტორების რაოდენობა შეადგენს საერთო რაოდენობის 90%-ს (26 655 ვიზიტორი), ხოლო უცხოელი ვიზიტორების - 10%-ს (2 868 ვიზიტორი). 2017 წლის განმავლობაში ქართველ ვიზიტორთა რაოდენობა გაზრდილია 6%-ით, უცხოელ ვიზიტორთა რაოდენობა - 73%-ით.
კოლხეთის ეროვნულ პარკს 2017 წლის განმავლობაში ყველაზე მეტი უცხოელი ვიზიტორი ეწვია: რუსეთიდან - 22% (638 ვიზიტორი), გერმანიიდან - 14% (391 ვიზიტორი), აშშ-დან - 9% (250 ვიზიტორი), პოლონეთიდან - 6% (183 ვიზიტორი) ნიდერლანდებიდან - 6% (175 ვიზიტორი), სხვა ქვეყნებიდან - 43% (1231 ვიზიტორი). ტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლების სტატისტიკა კი ასე გამოიყურება: 2014 წელს - 8 745 ლარი; 2015

წელს 24 705,5 ლარი, 2016 წელს 43 825,6 ლარი; 2017 წელს 52971,9 ლარი. 2017 წლის აგვისტოდან კოლხეთის ეროვნული პარკის მრავალფეროვან და საინტერესო მომსახურებებს ახალი შემოთავაზება დაემატა - „საკემპინგე ადგილი ავტომობილისთვის“. აღნიშნული სერვისის ღირებულება 15 ლარია. ფასი ვრცელდება ერთ (1) მანქანაზე ერთი (1) ღამის განმავლობაში ერთ (1) პერსონაზე, ხოლო ყოველ დამატებით ადამიანზე ღირებულებას ემატება ხუთი (5) ლარი.

4. 2012 წლიდან საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდის მხარდაჭერით დაიწყო სხვადასხვა ტიპის ინფრასტრუქტურის მოწყობა. 2014 წლიდან მნიშვნელოვანი ინვესტიცია ჩაიდო ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის და ვიზიტორთა ცენტრის განვითარების კუთხით. რემონტი ჩაუტარდა ადმინისტრაციულ შენობას, გაუმჯობესდა საველე ინფრასტრუქტურა - ყველა უბანში აშენდა სარეინჯეროები (სულ 5 ერთეული), განახლდა საოფისე ტექნიკა, შეძენილ იქნა ავტომანქანები, განახლდა ანაკლიის ტურისტული თავშესაფარი, რეინჯერებისთვის შეძენილი იქნა საველე აღჭურვილობა (დანები, ფანრები, ჭოგრიტები, ფოტოაპარატები, უნიფორმები, ველოსიპედები, ზურგჩანთები);

5. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომლების მიერ ყოველწლიურად ხორციელდება ეროვნული პარკის შესახებ საინფორმაციო მასალების გავრცელება სხვადასხვა ორგანიზაციებში: ტურისტულ სააგენტოებში, საინფორმაციო ცენტრებში, აჭარის რეგიონის სასტუმროებში, საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში და ა.შ.

6. ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია მიერ ყოველწლიურად აწარმოებს ტურისტების გამოკითხვას სპეციალური კითხვარების საშუალებით. რომლის მიხედვითაც, გამოკითხულ ვიზიტორთა ძირითად მოთხოვნებს წარმოადგენს: საპიკნიკე ადგილების კეთილმოწყობა მდ.ფიჩორის ხეობაში, საკარვე ადგილების გამოყოფა და კეთილმოწყობა, გამართული წყალმცურავი სატრანსპორტო საშუალებები, საფეხმავლო ტურები ტორფნარებზე და მრავალფეროვანი სანაოსნო ტურები.

7. ეკოტურიზმსა და ვიზიტორთა მომსახურებასთან დაკავშირებული პრობლემების ანალიზი და შესაძლებლობები:

ა) ტურისტული მარშრუტების და წყალმცურავი სატრანსპორტო საშუალებების სიმცირე. ამ ეტაპზე ყველაზე ხშირად ტურები ხორციელდება პალიასტომის ტბაზე, მდ.ფიჩორსა და ჭურიაზე. დღის განმავლობაში ეროვნულ პარკს შეუძლია მიიღოს მაქსიმუმ 100 ვიზიტორი. ინფრასტრუქტურის დამატების (ნავები, კატერები, პანტონი, წყლის ველოსიპედები, ტივები და სხვა) და ტურისტული მარშრუტების გამრავალფეროვნების შემთხვევაში შესაძლებელია ვიზიტორთა რაოდენობის ზრდა.

ბ) ალტერნატიული ტურების არარსებობა. ძლიერი ქარის შემთხვევაში, მზიან ამინდშიც კი, ტურის განხორციელება პალიასტომის ტბაზე შეუძლებელია. არ არსებობს ალტერნატიული ტურები.

გ) კადრების სიმცირე და უცხოენოვანი გიდების არარსებობა. ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია პასუხისმგებელია ვიზიტორთა სერვისების განვითარებასა და მართვაზე. ეროვნულ პარკს არ გააჩნია გიდების სერვისი. რეინჯერები წყალმცურავი საშუალებების მართვასთან ერთად პარალელურად ითავსებენ გიდის ფუნქციებს. საჭიროა უცხოენოვანი ადგილობრივი გიდების გადამზადება, ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ვიზიტორთა კმაყოფილების დონის და მომსახურების სერვისის ასამაღლებლად. დამატებით შესაძლებელია სეზონური გიდების აყვანაც.

დ) სასტუმრო ნომრების არასაკმარისი რაოდენობა. სასურველია დაცული ტერიტორიების მიმდებარე მოსახლეობის ჩართვა ტურისტულ საქმიანობაში, რაც ხელს შეუწყობს ადგილობრივი მოსახლეობის ეკონომიკური სარგებლის ზრდას.

ე) დაჯავშნის სისტემის არარსებობა. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას არ გააჩნია სასტუმრო ოთახების ელექტრონული დაჯავშნის სისტემა. ამჟამად დაჯავშნა ხორციელდება ტელეფონის ან ელფოსტის საშუალებით. მიზანშეწონილია ელექტრონული დაჯავშნის სისტემის დანერგვა.

ვ) არასაკმარისი ცნობადობა. საჭიროა ეროვნული პარკის და სერვისების რეკლამირების კონკრეტული გეგმის შემუშავება, საინფორმაციო მასალების განახლება, აქტიური თანამშრომლობა საქართველოში არსებულ ტურისტულ სააგენტოებთან და ტუროპერატორებთან.

ზ) დამატებითი სერვისების არარსებობა. საჭიროა ეროვნული პარკის მარშრუტების გამრავალფეროვნება და ინდივიდუალური მარშრუტების თემატური რუკების შემუშავება, მარშრუტებზე დამატებითი სერვისების დანერგვა, როგორიცაა, მაგალითად, აუდიოგიდებით სარგებლობის სერვისი, კომბინირებული ველომარშრუტი ჭურიაზე და სხვა. უნდა მოხდეს მარშრუტების მარკირება და საინფორმაციო დაფებისა და მანიშნებლების განთავსება.

თ) ნიშნულების და საინფორმაციო დაფების სიმცირე. საჭიროა ქალაქის ცენტრში და მთავარ ქუჩებზე (სადგურებთან) საინფორმაციო ნიშნულების განთავსება როგორც ფოთის ვიზიტორთა ცენტრის, ასევე ანაკლია-ჭურიის მიმართულებით.

ი) დამატებითი ტურისტული პროდუქტების არარსებობა. ეროვნული პარკის შემოსავლების გასაზრდელად საჭიროა ეროვნული პარკის, კოლხეთის, არგონავტების თემატიკით სუვენირების შექმნა და რეალიზაცია (მაგ. საფოსტო ბარათები, ჭილის კალათები, ჩანთები და სხვა)

კ) ვინაიდან კოლხეთის დაბლობს დიდი ისტორიული წარსული აქვს, საჭიროა მომზადდეს თემატური ტურები და მარშრუტები, რომელიც ინტეგრირებული იქნება კოლხეთის კულტურულ-ისტორიულ მემკვიდრეობასთან.

მუხლი 37. სამეცნიერო კვლევა და მონიტორინგი

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის საქმიანობის ერთ-ერთ მნიშვნელოვან მიმართულებას სამეცნიერო კვლევა - მონიტორინგი წარმოადგენს. ადმინისტრაცია მჭიდროდ თანამშრომლობს უმაღლეს სასწავლებლებთან და სამეცნიერო კვლევით ინსტიტუტებთან და ორგანიზაციებთან (ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ილიას უნივერსიტეტი, ჯავახიშვილის უნივერსიტეტი, გერმანიის გრეიფსვალდის უნივერსიტეტი, ტორფნარების კონსერვაციის საერთაშორისო ჯგუფი და სხვ.) როგორც ეროვნულ, ასევე საერთაშორისო დონეზე. 2005 წლიდან კოლხეთის ტორფნარებზე მრავალი საბაკალავრო, სამაგისტრო და სადოქტორო შრომა შესრულდა როგორც ქართველი, ისე უცხოელი მკვლევარების მიერ, როგორიცაა: კვლევები იმნათის ტორფნარზე; „კოლხეთის დაბლობის ცოცხალი სფაგნუმიანი ტორფნარების მცენარეული საფარის შესწავლა“; „სფაგნუმი, როგორც განახლებადი რესურსი - სფაგნუმის მოშენების პერსპექტივები კოლხეთში“, „გრიგოლეთის ტორფნარის მცენარეულობა“, „კოლხეთის როგორც დაბლობის, ასევე მაღალმთის ტორფნარების ტორფიანი პელოიდების კვლევა“, „კოლხეთის დაბლობის სფაგნუმის სახეობების სისტემატიკა, მორფოლოგია, ეკოლოგიური მახასიათებლები და მედიცინაში გამოყენების პერსპექტივები“; „ცენტრალური და სამხრეთ კოლხეთის სანაპირო ქვიშიანი დიუნების და მტკნარწყლიანი ტბორების მცენარეული საფარი და კონსერვაცია“, „კოლხეთის

დაბლობის რელიქტური კოლხური ტორფნარი ტყეების მცენარეული საფარი და აღდგენის პროექტების განხორციელების შესაძლებლობები“.

2. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდის დაფინანსებით კვლევა და მონიტორინგის მხრივ მრავალი პროექტი განხორციელდა, მათ შორის:

ა) კოლხეთის დაცულ ტერიტორიებზე ზუთხის პოპულაციის შეფასება. შემუშავდა ზუთხისებრთა თევზების აღდგენის კონკრეტული რეკომენდაციები და განსახორციელებელი დროული კონსერვაციული ქმედებები.

ბ) მობუდარი ფრინველების აღრიცხვა კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე. დადგინდა საკვანძო ფრინველთა სახეობების სტატუსი, მომზადდა საფუძველი კონსერვაციის პროექტების შედგენისა და დანერგვისათვის.

გ) ყულევის ტერმინალის მიმდებარე ტერიტორიაზე არსებული ფლორის შეფასება და ბოტანიკური ობიექტების კონსერვაციის გეგმის შემუშავება. გამოვლინდა მაღალი საკონსერვაციო ღირებულებების ცენოზების შემქმნელი სახეობები და მათი პოპულაციები. განხორციელდა მოწყვლადი და წითელი ნუსხის სახეობების რუკაზე დატანა.

დ) ცხოველთა სამყაროს (იქთიოლოგია) მონიტორინგის პროგრამა. ამ მიზნით კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე დაყენებულ იქნა 11 მონიტორინგის სადგური. გამოვლინდა თევზებისა და სხვა ჰიდრობიონტების ინდიკატორი სახეობები: მუცელფეხიანები, კიბოსნაირები, თევზები. მონიტორინგის პროგრამაში მოცემულია თევზების და სხვა ჰიდრობიონტების ჰაბიტატების ძირითადი ჰიდროფიზიკური და ჰიდროქიმიური პარამეტრები და მასალების აღებისა და დამუშავების მეთოდიკა: ფიტოპლანქტონის, ზოოპლანქტონის, ბენთოფაუნის, იქთიოფაუნის ცალ-ცალკე კვლევის და მონიტორინგის წარმოების სიხშირე.

ე) შავი ზღვის ვეშაპისნაირთა მონიტორინგის პროგრამა. სახეობის მიხედვით დადგინდა მიგრაციის ადგილები, ვადები და მათი დინამიკა. შემუშავდება სახეობებისა და მათი ჰაბიტატების ეფექტური კონსერვაციული სტრატეგია. მოცემულია რეკომენდაციები ვეშაპისნაირთა თვალთვალის განვითარებისათვის კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე შავი ზღვის აკვატორიაში.

ვ) პალიასტომის ტბის იქთიოლოგიური და ჰიდრობიოლოგიური კვლევა. იქთიოლოგიური და ჰიდრობიოლოგიური კვლევა მოიცავდა ყველა ჰიდრობიოლოგიურ ფრაქციას: მტკნარი წლის თევზების, მომლაშო წყლის და ზღვიურ ფორმებს, ბენთოფაუნას, ფიტოპლანქტონს, ზოოპლანქტონს, მაკროფიტებსა და მიკროფლორას. გაანალიზდა თევზებისა და სხვა ჰიდრობიონტების ძირითადი ჰიდროფიზიკური და ჰიდროქიმიური პარამეტრები.

ზ) კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე ტერიტორიაზე მცენარეული საფარის (მათ შორის მერქნიანი მცენარეების) აღდგენა-გაშენების შესაძლებლობების შესწავლა და დეგრადირებული უბნების აღდგენის შესაძლებლობების შეფასება და სამოქმედო გეგმის შემუშავება. გარკვეული იქნა ანთროპოგენური თუ სტიქიური ფაქტორების მოქმედებით გამოწვეული დესტრუქციული პროცესები. შემუშავდა შესაბამისი სარეაბილიტაციო ღონისძიებები მცენარეთა აღდგენა-შენარჩუნებისათვის.

თ) ძუძუმწოვრების მონიტორინგის პროგრამა კოლხეთის ეროვნული პარკისთვის. მოცემულია რეკომენდაციები კოლხეთის ეროვნულ პარკში გავრცელებული ძუძუმწოვრების: ევრაზიული წავის, შველის, ნუტრიის პოპულაციებისა და რიცხოვნობის მონიტორინგი. ასევე ადამიანი-მტაცებლის კონფლიქტის კვლევა/მონიტორინგის რეკომენდაციები.

ი) კოლხეთის ეროვნული პარკის ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტები რეინჯერებთან ერთად ყოველწლიურად ამუშავებენ „ბუნების მატიანეს“. ადმინისტრაციის მიერ მუდმივად მიმდინარეობს მსხვილი ძუძუმწოვრების, გადამფრენი და მობუდარი ფრინველების აღრიცხვა, არასისტემური მოვლენების (წყალდიდობები, ხანძრები და სხვ.) აღწერა და მონიტორინგი.

მუხლი 38. ბუნებრივი რესურსების გამოყენება

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტყეები მოსახლეობისათვის საშეშე მერქანზე მოთხოვნილების დაკმაყოფილების ერთ-ერთი წყაროა. ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია ტრადიციული გამოყენების ზონაში აღრიცხული მთლიანი ტყის მარაგიდან გამომდინარე განსაზღვრავს მოცულობას, თუ სად უნდა გამოიყოს ტყეკაფები და რა რაოდენობით უნდა მოიჭრას ხე-ტყე ყოველწლიურად. ეროვნული პარკის მიმდებარე 33 სოფლის მოსახლეობა სათბობი შეშით მარაგდება ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონიდან და მის მიმდებარე სატყეო უბნების ტერიტორიებიდან. ძირითადად სათბობი შეშის მოპოვება ხდებოდა მდინარეების, არხების და სოფლებთან ახლოს მდებარე ტყის უბნებში. ერთ კომლზე საშუალოდ გაიცემა 5მ^3 საშეშე მერქანი. 1მ^3 ღირებულება 5 ლარს შეადგენს: 3 ლარი ბუნებრივი რესურსის მოსაკრებელი საბოლოოდ მუნიციპალიტეტის ბიუჯეტზე აისახება, 2 ლარი მომსახურების მოსაკრებელი კი - დაცული ტერიტორიების სააგენტოს საკუთარ შემოსავლებში. საჭიროა ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის თანამშრომლების და უპირველეს ყოვლისა მომხმარებლის მიერ დაცულ იქნეს "საქართველოს ტყის კოდექსის", "ტყეთსარგებლობის წესის" და სხვა ნორმატიული აქტების მოთხოვნები, რათა თავიდან იქნეს აცილებული უკანონო ჭრები.მოსახლეობაზე ბოლო 3 წლის მანძილზე გაცემული მერქნითი რესურსიდან შემოსავალმა 47690 ლარი შეადგინა. 2016 წელს ჩატარდა კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტყის ინვენტარიზაცია. 2017 წლის ტყის ინვენტარიზაციის მასალების მიხედვით ტყის ფონდს უკავია ეროვნული პარკის ტერიტორიის 32,4% (29032,5 ჰა), მათ შორის ზუგდიდი - 894 ჰა, ლანჩხუთი - 9420, 5 ჰა, სენაკი- 3587 ჰა, კოლხეთი - 6906 ჰა, ხობი - 8226 ჰა. ტყეკაფების გამოყოფა და საშეშე მერქანის გაცემა წლების მიხედვით ასე ნაწილდება: 2011 წელს გაიცა - 3576 მ^3; 2012 წელს - 3796 მ^3; 2013 წელს - 3875 მ^3; 2014 წელს - 3020 მ^3; 2015 წელს - 4182 მ^3; 2016 წელს - 2336 მ^3; 2017 წელს - 1568 მ^3

2. სხვადასხვა ბუნებრივი რესურსების მოპოვება ხდება ტყიდან, მათ შორისაა ტყის სამკურნალო მცენარეები, კენკროვანი საკვები მცენარეები, როგორიცაა მაყვალი. მსგავსი მოპოვება დასაშვებია ტრადიციული გამოყენების ზონაში.

3. კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე აღრიცხულია 8 მწყემსი, მათგან 6 კოლხეთის უბანზეა, ხოლო 2 კი სენაკის უბანზე. თითოეულო მწყემსს ჰყავს 30-35 მდე მსხილფეხა რქოსანი პირუტყვი. მიმდებარე 500 მ ბუფერულ ზონაში აღრიცხულია 25 მწყემსი. თითოეულ მათგანს გააჩნია საცხოვრებელი კარავი, პირუტყვის სადგომი, 50-60-მდე მსხვილფეხა რქოსანი პირუტყვი. რეინჯერების მიერ მწყემსები გაფრთხილებულნი არიან, რომ ტყით დაფარულ ტერიტორიაზე პირუტყვის ძოვება აკრძალულია და რაიმე კანონდარღვევის შემთხვევაში მათ მიმართ გატარდება სამართალდარღვევის შესაბამისად კანონით გათვალისწინებული ქმედებები.

4. ადგილობრივი მოსახლეობა ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონაში სარგებლობს თევზის რესურსით (გარდა წითელი ნუსხის სახეობებისა).

5. ტრადიციული გამოყენების ზონაში განვითარებულია მეფუტკრეობა.

6. რეინჯერები აღრიცხავენ ნადირის მიერ შინაური პირუტყვის დაზიანებისა და დაღუპვის ფაქტებს. მგლის მიერ პირუტყვის დაზიანება ძირითადად ბუფერული ზონის სოფლებში ხდება. 2017 წლის მდგომარეობით 153 შემთხვევა დაფიქსირდა, გასული წლის ამავე

პერიოდთან შედარებით ყველგან საგრძნობლად გაიზარდა მგლის რიცხოვნობა (35-მდე ინდივიდი აღირიცხა უშუალოდ პარკის ტერიტორიაზე).

7. სტიქიური უბედურებები, დატბორვა, ხანძრები. ძლიერი წყალდიდობების დროს ხდება მდ. რიონის მარცხენა ნაპირის ლოკალურ უბნებზე დამბების გარეცხვა, რის შედეგადაც ნიაღვრები გადადის კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე და ტბორავს მდინარეების - რიონისა და ფიჩორის კალაპოტებს შორის არსებული ჭარბტენიანი ტყის მასივებს და ფიჩორის ტორფნარს. მდ. რიონის ორივე სანაპიროს და სოფლების - სირიაჩკონის, ზემო ჭალადიდის (მუხური), საგვიჩიოს, საღვამიჩაოს, საჭოჭუოს, საქორქიოს და შავღელეს მიმდებარე ნაპირების გასწვრივ, ხელოვნური დამბები და ბუნებრივი კალაპოტისპირა ზვინულები ლოკალურ უბნებზე სხვადასხვა ტემპით გარეცხვას განიცდის საშუალი სიძლიერის წყალდიდობის დროსაც კი. ამჟამად, განსაკუთრებით კრიტიკული ჰიდრომორფოლოგიური ვითარება შეიქმნა მდ. რიონის მარცხენა ნაპირზე _ სოფ. სირიაჩქონის მიდამოებში.

მუხლი 39. ეკოგანათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

1. კოლხეთის ეროვნული პარკი და კაცობურის აღკვეთილი დღევანდელი და მომავალი თაობებისათვის მნიშვნელოვან ეკოსაგანმანათლებლო რესურსს წარმოადგენს. ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობის მართვაზე პასუხისმგებელია ბუნებრივი რესურსების მართვის სპეციალისტი. ქმედებები, რომლებიც უკავშირდება ეკოგანათლებასა და საზოგადოებასთან ურთიერთობას, თანხმდება დაცული ტერიტორიების სააგენტოსთან. სააგენტოს მიზანს სხვადასხვა ასაკის მიზნობრივი ჯგუფებისთვის სპეციალური ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების შემუშავება წარმოადგენს.

2. ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამის მიზანია:

ა) საზოგადოების სხვადახვა სამიზნე ჯგუფის მიერ კოლხეთის ეროვნული პარკის მნიშვნელობისა და როლის გაცნობიერება, ქვეყნის, დღევანდელი და მომავალი თაობების კეთილდღეობისათვის; ბუნებრივი მემკვიდრეობის დაცვის იდეის მხარდაჭერა;

ბ) საზოგადოების ფართო ფენებში ეკოლოგიური ცნობიერების ამაღლება;

გ) საზოგადოების ჩართულობის გაზრდა გარემოსდაცვითი პრობლემების გადაწყვეტაში;

დ) საზოგადოების ფართო ფენების თანადგომა დაცულ ტერიტორიებზე ეკოლოგიური პირობების გაუმჯობესების ხელშეწყობის მიზნით;

ველური ბუნების, ჰაბიტატების და ეკოსისტემური სერვისების სრული გაგებისთვის ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამა ინტერპრეტაციის სხვადასხვა ფორმას ითვალისწინებს. ხაზს უსვამს რა კოლხეთის ეროვნული პარკის როლსა და მნიშვნელობას ბიომრავალფეროვნების დაცვის საქმიანობაში, პროგრამა მხარს უჭერს სკოლებში, უმაღლეს სასწავლებლებში მიმდინარე საგანმანათლებლო პროგრამებს გარემოს დაცვის შესახებ, ასევე მიზნობრივ და საინტერესო ინფორმაციის გავრცელებას ვიზიტორთა და ადგილობრივ მოსახლეობას შორის;

3. კოლხეთის ეროვნული პარკის და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაციის მიღწევები და ძლიერი მხარეები ეკოსგანამანათლებლო და საზოგადოებასთან ურთიერთობის საქმეში შემდეგია:

ა) კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია ადგილობრივ სკოლებთან და სხვა საგანმანათლებლო დაწესებულებებთან ურთიერთთანამშრომლობის გზით უზრუნველყოფს ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების განხორციელებას საზოგადოების გარემოსდაცვითი ცნობიერების ამაღლებისა და მათი დამოკიდებულების ცვლილების მიზნით.

ბ) ყოველწლიურად აქტიურად იმართება ღონისძიებები ეროვნული პარკის მიმდებარედ სკოლებთან, სხვადასხვა სახის ეკოლოგიური პრობლემის თემატიკით, როგორიცაა

ბიომრავალფეროვნებაზე მოქმედი საფრთხეები, დაბინძურება, ბრაკონიერობა, ხე-ტყის უკანონო ჭრა და ა.შ.;
გ) წლების განმავლობაში გაიზარდა მოსახლეობის ინფორმირებულობა კოლხეთის ეროვნული პარკის, როგორც საერთაშორისო მნიშვნელობის ჭარბტენიანი ტერიტორიების შესახებ;
დ) გარემოსდაცვითი ცნობირების ამაღლების მიზნით დაცული ტერიტორიის ადმინისტრაცია ყოველწლიურად აწყობს ღონისძიებებს ე.წ. „მწვანე კალენდრის“ მიხედვით;
ე) ქ. ფოთსა და კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე სოფლის საჯარო და კერძო სკოლებში ბოლო ოთხი წლის მანძილზე ჩატარებული ეკოსაგანამანათლებლო ღონისძიებები: 2014 წელს 52 ლექცია სემინარი და პრეზენტაცია, 16 ეკოაქცია, 13 ეკოტური; 2015 წელს 66 ლექცია სემინარი და პრეზენტაცია, 15 ეკოაქცია, 20 ეკოტური; 2016 წელს ჩატარდა 91 ლექცია-სემინარი და პრეზენტაცია, 24 ეკოაქცია (დასუფთავება და მწვანე კალენდარი), 12 ეკოტური; 2017 წლის მონაცემების მიხედვით: 6 საველე პრაქტიკული გაკვეთილი, 53 ლექცია-სემინარი და პრეზენტაცია, 22 ეკოაქცია (დასუფთავება და მწვანე კალენდარი), 20 ეკოტური. მოეწყო ოთხი ეკობანაკი.
ვ) ადმინისტრაცია მასპინძლობს სტუდენტურ ჯგუფებს და თანამშრომლობს ადგილობრივ მოსახლეობასთან. 2014-2017 წლებში კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის მიერ განხორციელებულ ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებებში მონაწილე სკოლის მოსწავლეთა, პედაგოგთა და სტუდენტთა სტატისტიკა ასეთია: 2014 წელს - 9341 ადამიანი, 2015 წელს - 7037, 2016 წელს - 5590, ხოლო 2017 წლის 12 თვის მონაცემების მიხედვით სულ 2017 წლის 12 თვის განმავლობაში ეროვნული პარკის მიერ ჩატარებულ ეკოღონისძიებებში მონაწილეობა მიიღო 5820-მა მონაწილემ, მათ შორის პედაგოგი-150, მოსწავლე-4250, სტუდენტი-320, ადგილობრივი მოსახლე -1100.
ზ) ადმინისტრაცია ადგილობრივ მოსახლეობასთან მჭიდრო თანამშრომლობით აწყობს საინფორმაციო შეხვედრებს, რათა გააცნოს მათ ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის საქმიანობა, წესები და რეგულაციები.
თ) კოლხეთის ეროვნულ პარკს გააჩნია შესაფერისი ინფრასტრუქტურა მაღალი დონის ეკოსაგანამანათლებლო საქმიანობებისათვის. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას აქვს საინფორმაციო ცენტრი, საგამოფენო დარბაზი, კეთილმოწყობილი ეზო. ეკოსაგანმანათლებლო საქმიანობები წლის ყველა დროსაა შესაძლებელი. ეს ყველაფერი იდეალურ ბაზას ქმნის როგორც კამერალური, ისე ღია ცის ქვეშ სწავლებისთვის.
4. საზოგადოებასთან ურთიერთობა:
ა) საზოგადოებასთან ურთიერთობა კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაციისთვის მნიშვნელოვან მიმართულებას წარმოადგენს, რაც ხელს უწყობს ეროვნული პარკის დადებითი იმიჯის ჩამოყალიბებას, ზრდის საზოგადოების ინფორმირებულობას და ცნობიერებას ეროვნულ პარკთან დაკავშირებით, რაც განაპირობებს საზოგადოების ჩართულობას დაცული ტერიტორიების განვითარებაში და ზრდის ადმინისტრაციის მენეჯმენტის ეფექტურობას;
ბ) საზოგადოებასთან ურთიერთობას ახორციელებს დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მარკეტინგისა და საზოგადოებასთან ურთიერთობის სამსახური კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის ჩართულობით;
გ) საზოგადოებასთან ურთიერთობა ხორციელდება შემდეგი რესურსებით: საინფორმაციო მასალებით, დაცული ტერიტორიების ვებგვერდის www.apa.gov.ge, სოციალური ქსელის Facebook-ის, Instagram-ის, Twitter-ის და ასევე youtube-ის მეშვეობით;

დ) ადმინისტრაცია მჭიდროდ თანამშრომლობს ადგილობრივ მოსახლეობასთან; ეროვნული პარკისადმი არამეგობრულად განწყობილი მოსახლეობა აცნობიერებს კოლხეთის ეროვნული პარკის ბუნებრივ და კულტურულ ღირებულებებს.
ე) ცენტრალურ მედიასაშუალებებთან თანამშრომლობს დაცული ტერიტორიების სააგენტო. მჭიდრო თანამშრომლობაა რეგიონულ ტელეკომპანიებთან;
ვ) ძირითად მიზნობრივ ჯგუფებს წარმოადგენს მასმედია, ტუროპერატორები, ახალგაზრდები (სტუდენტების, მოსწავლეები), 25-60 წლამდე საშუალო სოციალური ფენის წარმომადგენლები, ადგილობრივი მოსახლეობა.
ზ) 2016 წელს შეიქმნა კოლხეთის ეროვნული პარკის „მეგობართა ასოციაცია“, რომელიც აქტიურად თანამშრომლობს კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციასთან, უმაღლეს საგანმანათლებლო სასწავლებლებთან. ახორციელებს გარემოსდაცვით პროექტებს საზოგადოების ცნობიერების დონის ამაღლებისა და მოსახლეობის ჩართულობის მიზნით. მიზნით. 2017 წელს ასოციაციამ დაიწყო პროექტი „ნორჩი რეინჯერი“. პროექტის მიზანია მომავალი თაობების უფრო მეტად დაახლოება ბუნებასთან და პრაქტიკულ საქმიანობაში მათი ჩართვა. პროექტის საბოლოო შედეგი საინტერპრეტაციო-საგანმანათლებლო საქმიანობებში რეინჯერთა გადამზადებას და მათ ჩართვას წარმოადგენს. სამომავლოდ სოციალური პროექტების განხორციელებაც იგეგმება.

მუხლი 40. სოციალ-ეკონომიკური ასპექტები

XX საუკუნის 90-იანი წლების დასაწყისიდან ქვეყანაში შექმნილი მძიმე ეკონომიკური მდგომარეობის გამო მრეწველობის განვითარების დონე კოლხეთში შედარებით დაბალია. ახლო წარსულში მრეწველობის წარმმართველი დარგები მანქანათმშენებლობა (ფოთის გემთშემკეთებელი და ჰიდრომექანიზმების ქარხნები და სხვ.), მსუბუქი მრეწველობა (ფოთის სამკერვალო და ტრიკოტაჟის ფაბრიკები, სენაკის ხალიჩების საქსოვი ფაბრიკა და სხვ.) და კვების მრეწველობა (ფოთის წისქვილკომბინატი, ხორცის კომბინატი და სხვ.) იყო. მოსახლეობის ეკონომიკური მდგომარეობა დაბალია, მათი უმეტესი ნაწილი იმყოფება უკიდურეს გაჭირვებაში და ამავდროულად მათ ბუნებრივი რესურსებით სარგებლობის უფლება არ აქვთ.

მუხლი 41. ადმინისტრაციის მდგომარეობა

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას აქვს ძლიერი მხარეები და გააჩნია სერიოზული მიღწევები და წარმატებები. ძლიერი მხარეები. კოლხეთის ეროვნულ პარკს გააჩნია საკუთარი შემოსავლები ეკოტურისტული სერვისებიდან, რომელიც იმართება ცენტრალიზებულად დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მიერ. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაციის ყოველდღიური საქმიანობების მართვაზე პასუხისმგებელია ადმინისტრაციის დირექტორი.
2. კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაცია მოიცავს ორ განყოფილებას: დაცვისა და ადმინისტრაციულ განყოფილებას:
ა) დაცვის განყოფილების თანამშრომლების ძირითადი მოვალეობებია: ტერიტორიის ფიზიკური დაცვა, პატრულირება და კანონაღსრულება ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ფარგლებში; კოლხეთის ეროვნული პარკის ფარგლებში არსებული ბუნებრივი რესურსების გამოყენების მონიტორინგი; ადგილობრივი მოსახლეობის ცნობიერების ამაღლება; ბიომრავალფეროვნების მონიტორინგსა და კონსერვაციულ ღონისძიებებში მონაწილეობა.

ბ) ადმინისტრაციული განყოფილების ვალდებულებებში შედის: კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაციის მუშაობის მატერიალურ-ტექნიკური და ორგანიზაციული უზრუნველყოფა, ვიზიტორთა მომსახურება. ადმინისტრაციის პერსონალის თითოეულ წევრს გააჩნია შესაბამისი გამოცდილება და უნარები თავისი ძირითადი მოვალეობების სრულყოფილად შესრულებისათვის, მაგრამ კადრების შენარჩუნებისა და კვალიფიკაციის ასამაღლებლად აუცილებელია მუდმივი ტრენინგები და სამუშაო პირობების გაუმჯობესება. ადმინისტრაციის ძირითადი ბიუჯეტი ფინანსდება სახელმწიფოს მიერ. ადმინისტრაციის ძირითადი მატერიალურ-ტექნიკური დაფინანსება საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდის მიერ ხორციელდება. ადმინისტრაცია აქტიურად მუშაობს ეროვნული პარკის მართვის ყველა მიმართულებით, როგორიცაა: დაცვა და პატრულირება, ბიომრავალფეროვნებისა და კულტურული მემკვიდრეობის დაცვა და მონიტორინგი, დეგრადირებული ჰაბიტატების აღდენა, ეკოტურიზმი და რეკრეაცია, ეკოგანათლება, ცნობიერების ამაღლება და სოციალური კვლევები. ადმინისტრაცია აქტიურად თანამშრომლობს ადგილობრივ მოსახლეობასთან და დაინტერესებულ მხარეებთან.

3. ეროვნული პარკის ადმინისტრაციას გააჩნია შემდეგი მიღწევები:

ა) გაუმჯობესდა ინფრასტრუქტურა - განახლდა ადმინისტრაციული შენობა, ყველა უბანში აშენდა სარეინჯეროები (სულ 5 უბანი-5 სარეინჯერო);

ბ) განახლდა საოფისე ტექნიკა; შეძენილ იქნა კომპიუტერები, პრინტერები;

გ) შეძენილ იქნა ავტომანქანები;

დ) ჩატარდა ხელახალი დემარკაცია;

ე) გარემონტდა ტურისტული თავშესაფარი ჭურიაზე;

ვ) რეინჯერები აღიჭურვნენ საველე ეკიპირებით, მათ გადაეცათ საველე დანები, ფარნები, ჭოგრიტები, ფოტოაპარატები და უნიფორმები;

ზ) კაცობურის აღკვეთილისათვის დამზადდა 16 ერთეული ნიშნული.

ბოლო 5 წლის მონაცემების მიხედვით ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევათა სტატისტიკა ასე გამოიყურება: 2013 წელს დაფიქსირებულია 94 სამართალდარღვევის ფაქტი, 2014 წელს - 38, 2015 წელს - 28, 2016 წელს - 62, 2017 წელს კი დაფიქსირებულია 64 სამართალდარღვევის ფაქტი.

თავი V

კოლხეთის ეროვნული პარკის შიდა ზონირება, კოლხეთის ეროვნული პარკის, კაცობურის აღკვეთილისა და კოლხეთის მრავამხრივი გამოყენების ტერიტორიის საზღვრებში დაშვებული საქმიანობები

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 42. კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვრები, ფართობი და შიდა ზონირება

1. კოლხეთის ეროვნული პარკის საზღვრები და ფართობი დადგენილია „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-8 მუხლით.

2. კოლხეთის ეროვნული პარკის საერთო ფართობია 44 387 ჰა.

3. გარემოსდაცვითი ძირითადი მიზნების, რესურსებით სარგებლობისა და „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის გათვალისწინებით, კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გამოყოფილია შემდეგი ზონები:

ა) ბუნების მკაცრი დაცვის ზონა – 22322 ჰა;

ბ) ბუნების მართვადი დაცვის ზონა – 7701 ჰა;

გ) ტრადიციული გამოყენების ზონა – 14364 ჰა.

4. თითოეული ზონის საზღვრების გეოგრაფიული კოორდინატები მოცემულია დანართ № 14-ში, ხოლო ზონების რუკა - დანართ 2-ში.

საქართველოს მთავრობის 2022 წლის 7 დეკემბრის დადგენილება №552 – ვებგვერდი, 08.12.2022წ.
საქართველოს მთავრობის 2024 წლის 18 ოქტომბრის დადგენილება №353 - ვებგვერდი, 21.10.2024წ.
საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 43. კოლხეთის ეროვნული პარკის შიდა ზონირების მიზანი და დასაბუთება

1. ბუნების მკაცრი დაცვის ზონა - ბუნების მკაცრი დაცვის ზონის შექმნის მიზანია მკაცრი დაცვის ზონის საზღვრებში ბუნებრივი ან ბუნებრივთან მიახლოებული სფაგნუმიანი ტორფნარების, ბუნებრივი ტბორების, რელიქტური ტყეების, ფლორისა და ფაუნის რელიქტური, ენდემური და გლობალური წითელი ნუსხის სახეობების დაცვა და მათი *in-situ* კონსერვაცია. ბუნების მკაცრი დაცვის ზონა წარმოადგენს მოზამთრე, მობუდარი და გადამფრენი ფრინველების ბუდობის, გამოზამთრებისა და დასვენების მნიშვნელოვან ტერიტორიას. ზონის ფართობი ჰაბიტატების თვითრეგულირებადი განვითარების და არსებული ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების საშუალებას იძლევა.

2. ბუნების მართვადი დაცვის ზონა - ბუნების მართვადი დაცვის ზონის შექმნის მიზანია ნაწილობრივ დარღვეული და სახეცვლილი ეკოსისტემების, ცალკეული ცენოზების ფუნქციონირების უნარის შენარჩუნება და მათი სახეობრივი მრავალფეროვნების აღდგენა ბუნებრივი პროცესების მეცნიერულად დასაბუთებული მართვის მეთოდების (მანიპულაციების) გამოყენებით. ამ ეკოსისტემების თვითრეგულირებად მდგომარეობაში ბუნებრივად განვითარების უნარის შენარჩუნებისათვის საჭიროა მათი დაცვა და მოვლა-პატრონობა. დეგრადირებული ეკოსისტემების აღდგენა, აქ მობინადრე სახეობათა ოპტიმალური საარსებო პირობების შექმნა, მიგრირებადი ფრინველების გზების უწყვეტობის შენარჩუნება. ძლიერი ანთროპოგენური დატვირთვის შედეგად დეგრადირებული ჰაბიტატების ბუნებრივთან მიახლოებული სახით აღდგენა, რაც შესაძლებელია მკაცრი დაცვის რეჟიმის განხორციელებით. ეკოლოგიური პირობების გაუმჯობესება მოხდება როგორც ბუნებრივი გზით, ისე სხვადასხვა ერთჯერადი პრაქტიკული ქმედებების განხორციელებით.

3. ტრადიციული გამოყენების ზონა - ტრადიციული გამოყენების ზონის შექმნის მიზანია განახლებადი ბუნებრივი რესურსებით კონტროლირებადი და მდგრადი სარგებლობა ეკოსისტემების დაცვისა და მონიტორინგის აუცილებელი განხორციელებით. ტრადიციული გამოყენების ზონა მოიცავს ეროვნული პარკის იმ ნაწილებს, რომლებიც ტრადიციულად გამოიყენება პარკის მიმდებარე ტერიტორიებზე მცხოვრები მოსახლეობის მიერ განახლებადი ბუნებრივი რესურსების მოსაპოვებლად.

მუხლი 44. კოლხეთის ეროვნული პარკის თითოეულ ზონაში დაშვებული საქმიანობების ჩამონათვალი

კოლხეთის ეროვნული პარკის:

ა) ბუნების მკაცრი დაცვის ზონაში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:

ა.ა) არამანიპულაციური სამეცნიერო კვლევისა;

ა.ბ) საგანმანათლებლო საქმიანობისა;

ა.გ) სტიქიური უბედურების, კატასტროფისა და საგანგებო მდგომარეობის დროს, სამსახურებრივი მოვალეობების განხორციელების მიზნით, კოლხეთის ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის პერსონალის ავტომოტო და საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილებისა;

ა.დ) მონიტორინგის სამუშაოების წარმოებისა;

ა.ე) საკადასტრო სამუშაოების განხორციელებისა;

ა.ვ) ბუნების მკაცრი დაცვის ზონის კანონმდებლობით განსაზღვრული დაცვის რეჟიმის განხორციელებისათვის აუცილებელი ღონისძიებების გატარებისა, მათ შორის, დაცვის საქმიანობისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნისა და მოწყობისა;
ა.ზ) უმოტორო ტრანსპორტით გადაადგილებისა;
ა.თ) საქართველოს ტერიტორიული ზღვის აკვატორიაში დაშვებულია თხევად საწვავზე მომუშავე წყალმცურავი საშუალებებით გადაადგილება, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ან მის სისტემაში შემავალი დაწესებულების მიერ ან მათი თანხმობით, საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული „საქართველოს ტერიტორიულ ზღვაში ნაოსნობის რეჟიმისა და ნაოსნობის წესების დადგენის შესახებ დებულების“ შესაბამისად, კვლევების ჩატარების მიზნით;
ბ) ბუნების მართვადი დაცვის ზონაში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:
ბ.ა) არამანიპულაციური და მანიპულაციური სამეცნიერო კვლევებისა;
ბ.ბ) საგანმანათლებლო საქმიანობისა;
ბ.გ) ეკოტურიზმისა;
ბ.დ) აღდგენითი ღონისძიებების განხორციელებისა;
ბ.ე) სტიქიური უბედურების, კატასტროფის, საგანგებო მდგომარეობისა და აღდგენითი სამუშაოების დროს, სამსახურებრივი მოვალეობების განხორციელების მიზნით, ავტომოტო და საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილებისა;
ბ.ვ) მონიტორინგის სამუშაოების წარმოებისა;
ბ.ზ) საკადასტრო სამუშაოების განხორციელებისა;
ბ.თ) ბუნების მართვადი დაცვის ზონის კანონმდებლობით განსაზღვრული დაცვის რეჟიმის განხორციელებისათვის აუცილებელი ღონისძიებების გატარებისა;
ბ.ი) უმოტორო ტრანსპორტით გადაადგილებისა;
ბ.კ) დაცვისა და ეკოტურიზმისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნისა;
ბ.ლ) საქართველოს ტერიტორიული ზღვის აკვატორიაში დაშვებულია თხევად საწვავზე მომუშავე წყალმცურავი საშუალებებით გადაადგილება, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ან მის სისტემაში შემავალი დაწესებულების მიერ ან მათი თანხმობით, საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული „საქართველოს ტერიტორიულ ზღვაში ნაოსნობის რეჟიმისა და ნაოსნობის წესების დადგენის შესახებ დებულების“ შესაბამისად, კვლევების ჩატარების მიზნით;
გ) ტრადიციული გამოყენების ზონაში აკრძალულია ყოველგვარი საქმიანობა, გარდა:
გ.ა) ტერიტორიაზე ეკოლოგიური წონასწორობის შენარჩუნებისა;
გ.ბ) ტერიტორიაზე არსებული ეკოსისტემებისა და მის ფარგლებში გავრცელებული ფლორისა და ფაუნის დაცვის, მოვლისა და აღდგენისა;
გ.გ) ტერიტორიის ჰიდროლოგიური სისტემის დაცვისა და მონიტორინგისა;
გ.დ) ტყის ეკოსისტემების დაცვისა და აღდგენისა;
გ.ე) არამანიპულაციური და მანიპულაციური სამეცნიერო კვლევისა;
გ.ვ) საგანმანათლებლო საქმიანობისა;
გ.ზ) ეკოტურიზმისა;
გ.თ) აღდგენითი ღონისძიებების განხორციელებისა;
გ.ი) სტიქიური უბედურების, კატასტროფის, საგანგებო მდგომარეობისა და აღდგენითი სამუშაოების დროს, სამსახურებრივი მოვალეობის განხორციელების მიზნით, ავტომოტო და საჰაერო სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილებისა;
გ.კ) მონიტორინგის სამუშაოთა წარმოებისა;

გ.ლ) საკადასტრო სამუშაოთა განხორციელებისა;
გ.მ) უმოტორო ტრანსპორტით გადაადგილებისა;
გ.ნ) ვიზიტორთა ყოფნისა და გადაადგილებისა, მათ შორის, „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის 49-ე მუხლის მე-5 პუნქტით განსაზღვრული შემთხვევებისა;
გ.ო) მეფუტკრეობისა და სკების განთავსებისა;
გ.პ) დაცვის და ტურისტული საქმიანობისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნისა და მოწყობისა;
გ.ჟ) მიმდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობის პირადი მოხმარებისათვის, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, ტყის არამერქნული რესურსებით სარგებლობისა, ტყის მერქნიანი მცენარეების პროდუქტებით სარგებლობისა, საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის №221 დადგენილებით დამტკიცებული „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების 89-ე მუხლით განსაზღვრული სოციალური დანიშნულების ჭრების შედეგად მიღებული მერქნით სარგებლობისა (არსებული რესურსის გათვალისწინებით გამოყოფილი ტყეკაფიდან ერთ კომლზე გაიცემა 7 მ^3-მდე საშეშე მერქანი), ძოვებისა/თიბვისა (ტყით დაუფარავ ფართობებზე), საქონლის სატრანზიტო გადარეკვისა, თევზჭერისა (გარდა ამ ტექნიკური რეგლამენტის დანართ 11-ის „დ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრულ ტერიტორიაზე, სადაც დაშვებულია მხოლოდ სპორტული და სამოყვარულო თევზჭერა), საქართველოს ტყის კოდექსის 37-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა.გ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობისა, აგრეთვე საქართველოს კანონმდებლობით დაშვებული სხვა საქმიანობისა.
საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 13 ივლისის დადგენილება №349 - ვებგვერდი, 15.07.2021 წ.
საქართველოს მთავრობის 2022 წლის 26 ივლისის დადგენილება №384 – ვებგვერდი, 27.07.2022წ.
საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

მუხლი 45. კაცობურის აღკვეთილის სტატუსი, ფართობი, დაშვებული და აკრძალული საქმიანობები

1. კაცობურის აღკვეთილის საზღვრები, ფართობი და სტატუსი დადგენილია „დაცული ტერიტორიების სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-15 მუხლით.
2. კაცობურის აღკვეთილის ფართობი შეადგენს 270,8 ჰა-ს.
3. კაცობურის აღკვეთილის შექმნის მიზანია, ანთროპოგენური ფაქტორის ზეწოლის შემდეგ ჯერ კიდევ შემორჩენილი, ბუნებრივი მემკვიდრეობის თვალსაზრისით მნიშვნელოვანი ცენოზების - რელიქტური კოლხური ტყეების დაცვა, აღდგენა, კონსერვაცია, ეკოტურიზმის განვითარების მიზნით წარსულში არსებული სატბორე მეურნეობების აღდგენა. აღდგენის ზონის ტერიტორიაზე, „დაცული ტერიტორიების სისტემის შესახებ” საქართველოს კანონის შესაბამისად, შესაძლებელია ადგილობრივი მოსახლეობის ინტერესების (თევზჭერა, ძოვება, საშეშე მერქნის დამზადება) გათვალისწინებით რესურსების ტრადიციული და კონტროლირებადი გამოყენება.
4. კაცობურის აღკვეთილში დაშვებულია მხოლოდ:
ა) არამანიპულაციური და მანიპულაციური სამეცნიერო კვლევა;
ბ) საგანმანათლებლო საქმიანობა;
გ) აღდგენითი ღონისძიებების განხორციელება;
დ) მონიტორინგის სამუშაოების წარმოება;
ე) საკადასტრო სამუშაოების განხორციელება;

ვ) კაცობურის აღკვეთილის კანონმდებლობით განსაზღვრული დაცვის რეჟიმის განხორციელებისათვის აუცილებელი ღონისძიებების გატარება (კაცობურის აღკვეთილის ფიზიკური დაცვა);

ზ) მეფუტკრეობა და სკების განთავსება;

თ) სანერგის მოწყობა;

ი) ადგილობრივი თევზის სახეობების გათვალისწინებით სატბორე მეურნეობის აღდგენა;

კ) სამოყვარულო და სპორტული თევზჭერა;

ლ) მკაცრი კონტროლის პირობებში ცალკეული განახლებადი რესურსის მოხმარება;

მ) დაცვის და ტურისტული საქმიანობისათვის აუცილებელი ინფრასტრუქტურის შექმნა და მოწყობა;

ნ) მიმდებარე დასახლებული პუნქტების მოსახლეობის პირადი მოხმარებისათვის, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით, ტყის არამერქნული რესურსებით სარგებლობა, ტყის მერქნიანი მცენარეების პროდუქტებით სარგებლობა, საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის №221 დადგენილებით დამტკიცებული „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების 89-ე მუხლით განსაზღვრული სოციალური დანიშნულების და სხვა ჭრების შედეგად მიღებული მერქნით სარგებლობა (არსებული რესურსის გათვალისწინებით გამოყოფილი ტყეკაფიდან ერთ კომლზე გაიცემა 5 მ^3-მდე საშეშე მერქანი), ძოვება/თიბვა (ტყით დაუფარავ ფართობებზე), საქონლის სატრანზიტო გადარეკვა, საქართველოს ტყის კოდექსის 37-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ა.გ“ ქვეპუნქტით განსაზღვრული განსაკუთრებული დანიშნულებით ტყით სპეციალური სარგებლობისა, აგრეთვე საქართველოს კანონმდებლობით დაშვებული სხვა საქმიანობა.

საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 13 ივლისის დადგენილება №349 - ვებგვერდი, 15.07.2021 წ.

საქართველოს მთავრობის 2022 წლის 26 ივლისის დადგენილება №384 – ვებგვერდი, 27.07.2022წ.

მუხლი 45^1. კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიის სტატუსი, ფართობი, დაშვებული და აკრძალული საქმიანობები

1. კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიის საზღვრები, ფართობი და სტატუსი დადგენილია „კოლხეთის დაცული ტერიტორიების შექმნისა და მართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის 9^2 მუხლით.

2. კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიის ფართობი შეადგენს 593 ჰა-ს.

3. კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიაზე დაშვებულია მხოლოდ:

ა) სამეცნიერო კვლევა;

ბ) აღდგენითი ღონისძიებების განხორციელება;

გ) საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ან მის სისტემაში შემავალი დაწესებულების მიერ ან მათი თანხმობით, სატრანსპორტო საშუალებებით შეზღუდული გადაადგილება, სამსახურებრივი მოვალეობების შესრულების მიზნით;

დ) საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ან მის სისტემაში შემავალი დაწესებულების მიერ ან მათი თანხმობით, მონიტორინგის სამუშაოების წარმოება;

ე) საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ან მის სისტემაში შემავალი დაწესებულების მიერ დაცვის რეჟიმის განხორციელებისთვის აუცილებელი ღონისძიებების გატარება;

ვ) საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ან მის სისტემაში შემავალი დაწესებულების მიერ ან მათი თანხმობით, თხევად საწვავზე მომუშავე წყალმცურავი საშუალებებით გადაადგილება, კვლევების ჩატარების მიზნით;

ზ) 500 ტონამდე ტვირთამწეობის თევზსაჭერი წყალმცურავი საშუალების გადაადგილება არანაკლებ 4 კვანძისა და არაუმეტეს 9 კვანძის სიჩქარით.

4. კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიაზე მცურავი საშუალებებით გადაადგილება ხორციელდება საქართველოს მთავრობის დადგენილებით დამტკიცებული „საქართველოს ტერიტორიულ ზღვაში ნაოსნობის რეჟიმისა და ნაოსნობის წესების დადგენის შესახებ დებულების“ შესაბამისად.

5. ამ მუხლის მე-3 პუნქტი არ ზღუდავს კოლხეთის მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიაზე საქართველოს შინაგან საქმეთა სამინისტროს სახელმწიფო საქვეუწყებო დაწესებულების – საქართველოს სასაზღვრო პოლიციის უფლებამოსილებების განხორციელებას.

საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

თავი VI
მენეჯმენტის გეგმის პროგრამები

მუხლი 46. მენეჯმენტის გეგმის პროგრამების განხორციელებაზე პასუხისმგებლობა

1. დაცული ტერიტორიების სააგენტო და კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაცია პასუხისმგებელია მენეჯმენტის გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებებისა და ქმედებების ორგანიზებაზე, მისი განხორციელების მონიტორინგსა და დასახული მიზნების მიღწევაზე.

2. სააგენტო უზრუნველყოფს მენეჯმენტის გეგმის გარკვეული ღონისძიებების განხორციელების პროცესში სხვა ორგანიზაციებისა და ექსპერტების ჩართულობას ან მათთან თანამშრომლობას.

3. მენეჯმენტის გეგმის განხორციელება საოპერაციო გეგმის საშუალებით ხორციელდება. საოპერაციო გეგმა შემუშავებულია სამწლიანი პერიოდისათვის, რომელიც განახლდება საჭიროებისამებრ და მოიცავს დეტალურ განსახორციელებელ ქმედებებს ყოველი ცალკეული წლის ქმედებებიდან გამომდინარე შემუშავებული ბიუჯეტის ჩათვლით.

მუხლი 47. მენეჯმენტის პროგრამები

1. სიტუაციური ანალიზისას გამოიკვეთა შემდეგი ძირითადი მიმართულებები, რომელთა განვითარებაც უზრუნველყოფს მენეჯმენტის გეგმის მიზნების, აქტივობებისა და ღონისძიებათა პროგრამულ სტრუქტურას:

ა) დაცვა, პატრულირება და კანონაღსრულება;

ბ) ბუნებრივი რესურსებით მდგრადი სარგებლობა და კონსერვაცია;

გ) კვლევა და მონიტორინგი;

დ) ეკოგანათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა;

ე) ეკოტურიზმი;

ვ) ადმინისტრაციის თანამშრომლებისა და ტექნიკური შესაძლებლობების განვითარება.

2. მენეჯმენტის გეგმის მომდევნო მუხლებში განსაზღვრულია მენეჯმენტის ცალკეული პროგრამის მიზნები და საოპერაციო გეგმის ფარგლებში ყოველწლიური დაგეგმვისათვის განსახორციელებელი დეტალური ქმედებები და ინდიკატორები.

მუხლი 48. მენეჯმენტის პროგრამა: დაცვა, პატრულირება და კანონაღსრულება

1. დაცვას, პატრულირებასა და კანონაღსრულებასთან დაკავშირებით სიტუაციური ანალიზის დროს შემდეგი ძირითადი პრობლემები გამოიკვეთა:

ა) დაცული ტერიტორიის მომიჯნავედ მიმდინარე და დაგეგმილი საქმიანობები (ინფრასტრუქტურული და მელიორაციული პროექტები, დრენაჟი, ტყის ჭრა, საქონლის ძოვება

და სხვა), რომელიც შესაძლო ნეგატიურ ზემოქმედებას შესაძლებელია ახდენდეს თავად ეროვნული პარკის ეკოსისტემებზე ვერ კონტროლდება ადმინისტრაციის მიერ;
ბ) ხერგილების რაოდენობა არასაკმარისია;
გ) დაცვის, პატრულირების და კანონაღსრულების ხარისხიანად წარმართვისთვის არასაკმარისია აღჭურვილობა (რაცია, ღამის ხედვის მოწყობილობები, სპეციალური წყალგაუმტარი ტანსაცმელი და სხვა) და ტრანსპორტი (კვადროციკლი, პიკაპის ტიპის ავტომანაქანა);
დ) სათანადო სამუშაო პირობების არქონა, სამსახურებრივი მიღწევებისა და წარმატებების შემთხვევაში „წახალისება/ჯილდოს" სისტემის არარსებობა.
2. დაცვას, პატრულირებას და კანონაღსრულებასთან დაკავშირებული პროგრამის მიზნები, ქმედებები და ინდიკატორები შემდეგში მდგომარეობს:

მიზანი 1: დაცვის განყოფილების ადამიანური რესურსების გაძლიერება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
1.1. უკანონო ქმედებების გამოვლენისა და აღკვეთის მიზნით არსებული პატრულირების სისტემის გადახედვა/დახვეწა და საჭიროების შემთხვევაში კორექტირება; 1.2. ახალი სამანქანო-საპატრულო-საწყალოსნო მარშრუტების შექმნა, პატრულირების ჯგუფების განსაზღვრა და შესაბამისი ღონისძიებების დაგეგმვა	1.1. პატრულრების სიტემა გეგმა განახლებულია და დამტკიცებულია შესაბამისი ბრძანებით; 1.2. ჩამოყალიბებული სამანქანო - საპატრულო-საწყალოსნო მარშრუტი და შესაბამისი საპატრულო ჯგუფი და დამტკიცებულია ბრძანებით;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება, სახელმწიფო ბიუჯეტი
მიზანი 2: აუცილებელი აღჭურვილობისა და აპარატურის შესყიდვა, პერიოდული განახლება და ტექნიკური მომსახურება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
2.1. დაცვისა და პატრულირებისათვის აუცილებელი აღჭურვილობის შეძენა/განახლება	2.1. დაცვისა და პატრულირებისათვის შეძენილია მინიმუმ: - 2 ერთეული კვადროციკლი; - 28 ერთეული სამკერდე კამერა; - 7 ერთეული ღამის ხედვის მოწყობილობა; -15ერთეული ტყვიისგან დამცავი ჟილეტი; -15 ერთეული წყალგაუმტარი სპეც. ტანსაცმელი; - 20 ერთეული ცეცხლგამძლე სპეც. ფორმა და ცეცხლმაქრი (წყლის ზურგჩანთა);	სააგენტოს დაფინანსებით ან საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	რაოდენობები დაზუსტდება არსებული საჭიროებიდან გამომდინარე

	- განახლებული 3 საპატრულო ავტომანქანა; 2.2. რეინჯერები აღჭურვილია: ცეცხლსასროლი იარაღი (24 ერთეული), უნიფორმა (41 ერთეული), რადიო კავშირგაბმულობის დანადგარ-გამაძლიერებელი (5 ერთეული), რაცის (38 ერთეული), ჭოგრიტები (14 ერთეული), ვიდეო რეგისტრატორები (2 ერთეული) და სხვა აუცილებელი აპარატურა		
მიზანი 3: კოლხეთის ეროვნული პარკის სასაზღვრო ნიშნულების განთავსება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
3.1 პარკის საზღვრების, ტერიტორიულ - ფუნქციონალური ზონირების განმსაზღვრელი ნიშნულების განთავსება	3.1. კაცობურის, სენაკის, ხობის, ზუგდიდის, ლანჩხუთის, სუფსის, კოლხეთის უბნებზე განთავსებული ზონის აღმნიშვნელი 150 ცალი ნიშნული; - მკაცრი დაცვის, მართვად და ტრადიციულ ზონებში შესაბამისი ზონირების აღმნიშვნელი - 100 ნიშნული;	სააგენტოს დაფინანსებით ან საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	რაოდენობები დაზუსტდება არსებული საჭიროებიდან გამომდინარე
მიზანი 4: ხერგილების დამონტაჟება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
4.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ყველა ძირითად, როგორც სახმელეთო, ისე	4.1. ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის კრიტიკულ,	სააგენტოს დაფინასებით ან	რაოდენობები დაზუსტდება

საწყალოსნო შესასვლელში ხერგილების დამონტაჟება	ანთროპოგენური ზემოქმედების მქონე ადგილებში დამონტაჟებული 12 ახალი ხერგილი: ზუგდიდში - 2, ხობში - 3, კაცობურში - 1, ლანჩხუთში - 3 და სუფსაში - 3 ხერგილი	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	არსებული საჭიროებიდან გამომდინარე
მიზანი 5: "ადამიანის კონფლიქტი მტაცებლებთან" დარეგულირება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
5.1. ,,ადამიანის კონფლიქტი მტაცებლებთან" სამოქმედო გეგმის შემუშავება	5.1. შემუშავებულია "ადამიანის კოფლიქტი მტაცებელთან" სამოქმედო გეგმა	შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტების ჩართულობა, ადგილობრივი მოსახლეობა	საჭიროა შესაბამისი ექსპერტების და ფონდების მოძიება
მიზანი 6: ტყეკაფების გამოყოფისა და ათვისების ანალიზი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
6.1.გამოსაყოფი ტყეკაფების ადგილების იდენტიფიცირება კვარტლების მიხედვით მოქმედ კანონმდებლობასთან შესაბამისობით	6.1. დადგენილია და გაანგარიშებულია საშეშე ხე-ტყის მარაგი და ადგილობრივი მოსახლეობა ყოველწლიურად უზრუნველყოფილია სათბობი შეშით;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	ხე-ტყის მარაგის არსებობის შემთხვევაში
მიზანი 7: ანაკლიის, ნაბადას და იმნათის ტორფნარებზე ხანძრების შემცირება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა

7.1. შესაბამისი ტექნიკისა და აღჭურვილობის შემოწმება ვარგისიანობისა და მდგომარეობის შესახებ. მისი გამართულ მდგომარეობაში მოყვანა; 7.2.ხანძარსაშიშ პერიოდში ხანძრების რისკების მინიმუმამდე დაყვანა, გავრცელების კერების დროული აღმოჩენა და მყისიერი რეაგირება	7.1. შესაბამისი სახანძრო აღჭურვილობა გამართულ მდგომარეობაშია; 7.2. ტორფნარებზე 20 % -ით შემცირებული ხანძრები	ბუფერული ზონის მოსახლეობა, საგანგებო სიტუაციების მართვის დეპარტამენტი, საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	
მიზანი 8: ბრაკონიერობასთან ბრძოლა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
8.1.სისტემატური პატრულირება ადგილზე და მონადირეებთან შეხვედრები ცნობიერების ამაღლების, ბრაკონიერობისა და სხვა უკანონო საქმიანობის შემცირებისა და აღმოფხვრის მიზნით	8.1. 10-15 % - ით შემცირებული სამართალდარღვევათა ფაქტების რაოდენობა	ადგილობრივი მოსახლეობა, პოლიცია, გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტი	არ არის
მიზანი 9. კოლხეთის ეროვნული პარკის მომიჯნავე ტერიტორიაზე, მომდინარე ქმედებებიდან შესაძლო საფრთხეების აღრიცხვა და მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
9.1.კოლხეთის ეროვნული პარკის მომიჯნავედ ყველა ანთროპოგენური ფაქტორის (ინფრასტრუქტურული პროექტები, სამელიორაციო სამუშაოები, ინერტული მასის ამოღება, დაჭუჭყიანება, სასოფლო-სამეურნეო	9.1. შეგროვებულია ინფორმაცია საფრთხეების შესახებ		

სავარგულებში შხამ-ქიმიკატების გამოყენება და სხვა) აღრიცხვა და შესაბამისი რეაგირება			

მუხლი 49. მენეჯმენტის პროგრამა: ბუნებრივი რესურსების კონსერვაცია და მდგრადი სარგებლობა

1. ბიომრავალფეროვნების კონსერვაციასა და ბუნებრივი რესურსების მდგრად სარგებლობასთან დაკავშირებით სიტუაციური ანალიზის დროს შემდეგი პრობლემური საკითხები გამოიკვეთა:

ა) წარსულში ტყის არასწორი მენეჯმენტის გამო დეგრადირებულია რელიქტური ტყეები და ჩამოყალიბებულია მეორადი მდელოები. რელიქტური ტყის ბუნებრივი სახით განახლება ძალიან ცუდად ან არ მიმდინარეობს;

ბ) ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ტყეებში გაბატონებულია ინვაზიური სახეობები. განსაკუთრებულ საფრთხეს გლედიჩიას, ამორფას და კანადური ოქროწკეპლას დომინანტობა და მათ მიერ რელიქტური ენდემური სახეობების გამოდევნა წარმოადგენს;

გ) პალიასტომის ტბაში წყლის დონის საკმაო შემცირება და ძლიერი ევტროფიკაცია;

დ) რამსარის კონვენციის ტერიტორიების მნიშვნელოვანი მოდიფიკაცია;

ე) არ არსებობს ინფორმაცია კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ჭარბტენიანი ჰაბიტატების ეკოსისტემური სერვისების შესახებ.

2. ბუნებრივი რესურსების მდგრადი სარგებლობის და კონსერვაციის მიზნები, ქმედებები და ინდიკატორები შემდეგში მდგომარეობს:

მიზანი 1: ეროვნული პარკში რელიქტური ტყის იშვიათი კორომების დაცვის გაძლიერება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
1.1.ეროვნულ პარკში მაღალკონსერვაციული ტყის კორომების გამოვლენა; 1.2. მაღალკონსერვაციული ტყის კორომების დაცვა და მონიტორინგი	1.1. შექმნილია რუკა და მონაცემთა ბაზა, პარკში გავრცელებული მაღალკონსერვაციული ტყის კორომების შესახებ; 1.2. დაცულია მაღალოსერვაციული კორომები და წარმოებს მუდმივი მონიტორინგი	ეროვნული სატყეო სააგენტო, სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტები, კოლხეთის ეროვნული პარკის განვითარების და სხვა ფონდები,	საჭიროა დონორის მხაედაჭერა

		შესაბამისი ქართველი და უცხოელი ექსპერტები	
მიზანი 2: კაცობურის აღკვეთილში ინვაზიური გლედიჩიასა და ამორფას ჩანაცვლება კოლხეთის ფლორის მერქნიანი სახეობებით			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
2.1. კაცობურის აღკვეთილში დროებითი სანერგის მოწყობა რელიქტური მერქნიანი სახეობების აღდგენა/გამრავლებისათვის; 2.2. ექსპერტების ჩართულობით ამორფასა და გლედიჩიასთან ბრძოლის სამოქმედო გეგმის ჩამოყალიბება	2.1. კაცობურის აღკვეთილში მოწყობილი სანერგე კოლხეთის რელიქტური მერქნიანი სახეობების აღდგენა-გამრავლების მიზნით; 2.2. ამორფასა და გლედიჩიას შემცირების მიზნით შემუშავებული სამოქმედო გეგმა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, სოფლების: ნორიოს, სუჯუნის, წყალიკარის მოსახლეობა, სხვა საერთაშორისო დონორი ორგანიზაციები და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები, კომპეტენტური ქართველი და უცხოელი ექსპერტები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი ან დონორი ორგანიზაციები
მიზანი 3: დეგრადირებული რელიქტური კოლხური ტყის აღდგენა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
3.1. დეგრადირებული კოლხური ტყის აღდგენის კომბინირებულ -კონსერვაციული და სოციალური პროექტების შემუშავება	3.1. ტყის მართვის გეგმის მიხედვით, განსაზღვრული აღდგენითი ღონისძიებები	ეროვნული სატყეო სააგენტო, ზუგდიდის, ხობის, სენაკის,	საქართველოს დაცული ტერიტორიების

/განხორციელება	განხორციელებულია მინიმუმ 2,6 ჰა-ზე (კოლხური მუხის გაშენება)	ლანჩხუთის, აბაშის მუნიციპალიტეტების მერია, ადგილობრივი მოსახლეობა, სხვა საერთაშორისო ფონდები და დონორი ორგანიზაციების კომპეტენტური ექსპერტები	განვითარების ფონდი
მიზანი 4: პალიასტომის ტბის ეკოლოგიური მდგომარეობის აღდგენა-გაჯანსაღება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
4.1. პალიასტომის ტბის გაჯანსაღების მიზნით შესაბამისი კვლევის განხორციელება, გრძელვადიანი პროგრამის შემუშავება ეტაპობრივად განსახორციელებელი ღონისძიებების მიხედვით	4.1. ჩატარებული კვლევების შედეგად დადგენილი პალიასტომის ტბის ევტროფიკაციის გამომწვევი ძირითადი მიზეზების შესახებ მომზადებული ანგარიში; 2020 წლიდან: 4.2.მიმდინარეობს პალიასტომის ტბის გაჯანსაღების გრძელვადიანი პროგრამა; 4.3. ყოველწლიურად მცირდება ევტროფიკაცია	ადგილობრივი მუნიციპალიტეტი, ადგილობრივი მოსახლეობა, სხვა საერთაშორისო ფონდები და დონორი ორგანიზაციები, სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტები, კომპეტენტური უცხოელი და ქართველი ექსპერტები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი და დონორი ორგანიზაციების მხარდაჭერა
მიზანი 5: “ადამიანის კონფლიქტი მტაცებლებთან” დარეგულირება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა

5.1. სამკურნალო მცენარეთა მონაცემის ბაზის შექმნა	5.1.პარკში გავრცელებული სამკურნალო მცენარეების გავრცელების რუკები და მონაცემთა ბაზა; 5.2. დაბეჭდილი და გავრცელებული ბროშურა: „ კოლხეთის ეროვნული პარკის სამკურნალო მცენარეები“	არასამთავრობო ორგანიზაციები, სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები, ადგილობრივი მოსახლეობა, ფარმაცევტული კომპანიები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი
მიზანი 6: პალიასტომის ტბაზე თევზჭერის დარეგულირება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
6.1. პოტენციური მეთევზეების - თევზით მოსარგებლეების განსაზღვრა, რომლების თევზჭერას ახორციელებენ პალიასტომის ტბაში და ყოველწლიურად დაჭერილითევზის ოდენობის განსაზღვრა	6.1. განსაზღრულია მეთევზეთა რაოდენობა და დადგენილია ყოველწლიურად დაჭერილი თევზის რაოდენობა 6.2. დადგენილია კვოტები 6.3. დარეგულიებულია თევზჭერა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, რეგიონული არასამთავრობო ორგანიზაციები და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები, და კომპეტენტური იქტიოლოგები	
მიზანი 7: ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის მომიჯნავე ტერიტორიის მოსახლეობასთან კონფლიქტის აღმოფხვრა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
7.1. ეროვნული პარკის მიმდებარედ მცხოვრები მოსახლეობის უკმაყოფილების დონის შემცირების და სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით	7.1. დაცული ტერიტორიების სააგენტოსა და დონორი ორგანიზაციების თანამშრომლობის ფარგლებში, მიმდებარე	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, სახელმწიფო	შესაბამისი დაფინანსების მოძიება დონორებისგან

სოციალური ღონისძიებების შემუშავება და განხორციელება	მოსახლეობის სოციალურ - ეკონომიკური მდგომარების გაუმჯობესების მიზნით სხვადასხვა ტიპის პროექტები (სატბორე და სამონადირეო მეურნეობა, მეფუტკრეობა, სასათბურე მეურნეობები, მოსახლეობა მომარაგდა ალტერნატიული საწვავით და სხვა);	სოციალური პროგრამები, ადგილობრივი მუნიციპალიტეტი	
მიზანი 8: მომთაბარე მწყემსებთან ურთიერთობების დარეგულირება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
8.1. ტრადიციული გამოყენების ზონაში საძოვრებით მოსარგებლე დაინტერესებულ მხარეებთან ურთიერთობის გაუმჯობესება	8.1. საქონლის ძოვების კრიტიკული ადგილების აღმნიშვნელი რუკა, ასევე იდენტიფიცირებულია საძოვრები და მოსარგებლე პირები	ადგილობრივი მოსახლეობა, ზუგდიდის, ხობის, სენაკის, აბაშის, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტები, მომთაბარე მწყემსები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტი	დამატებითი დაფინანსება ექსპერტის დასაქირავებლად

მუხლი 50. მენეჯმენტის პროგრამა: სამეცნიერო კვლევა და მონიტორინგი

1.სიტუაციური ანალიზის დროს სამეცნიერო კვლევამონიტორინგში გამოიკვეთა შემდეგი პრობლემები, რომელთა გადაჭრაც აუცილებელია:

ა) მონიტორინგისთვის მნიშვნელოვანი საკვანძო ჰაბიტატებისა და ფლორისა და ფაუნის სახეობათა ნუსხა არასრულყოფილია;

ბ) მონიტორინგის მეთოდოლოგიები საჭიროებს დახვეწას;

გ) არ მიმდინარეობს იმნათის პერკოლაციური სფაგნუმიანი ტორფნარებისათვის ჰიდროლოგიური რეჟიმის მონიტორინგი;

დ) კოლხური მუხის კონსერვაციისათვის აუცილებელია სახეობის აღდგენის გეგმის შემუშავება;
ე) საზღვაო სამშენებლო სამუშაოების წარმოებისას წარმოქმნილი მაღალი ინტენსივობის ხმაურისა და ბგერითი დაბინძურების გამო გახშირებულია დელფინების გამორიყვის ფაქტები;
ვ) შესრულებული სამეცნიერო კვლევები, შეგროვებული მონაცემები და ინფორმაციები საჭიროებს დაარქივებას და ელექტრონული მონაცემთა ბაზის შექმანს.
2. კვლევა და მონიტორინგის პროგრამის მიზნები, ქმედებები და ინდიკატორები შემდეგში მდგომარეობს:

მიზანი 1: სამეცნიერო კვლევების მონაცემთა ბაზის შექმნა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
1.1. ეროვნულ პარკში წლების განმავლობაში განხორციელებული პროექტების და ჩატარებული სამეცნიერო კვლევების მონაცემთა ბაზის შექმნა	1.1. შექმნილია ეროვნულ პარკში წლების წინ განხორციელებული სამეცნიერო კვლევების მონაცემთა ბაზა	სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები, სამთავრობო და არასამთავრობო ორგანიზაციები, დონორი და პარტნიორი ორგანიზაციები	
მიზანი 2: ადგილობრივ, ეროვნულ, საერთაშორისო გარემოსდაცვით და სამეცნიერო ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის გაფართოება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა

2.1. ჰაბიტატებისა და სახეობათა კონსერვაციის მიზნით თანამშრომლობა ადგილობრივ, ეროვნულ და საერთაშორისო გარემოსდაცვით სამეცნიერო ორგანიზაციებთან	2.1. თანამშრომლობა ტორფნარების კონსერვაციის საერთაშორისო ჯგუფთან და მიმდინარე ერთობლივი სამეცნიერო პროექტები;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, ეროვნული და უცხოეთის სამეცნიერო-კვლევითი და გარემოსდაცვითი ორგანიზაციები (IUCN, UNESCO,IMCG, WWF და სხვა), რუსთაველის სამეცნიერო ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება, სახელმწიფო ბიუჯეტი
მიზანი 3: ტორფნარებისათვის ცალ-ცალკე ჰიდროლოგიური ლანდშაფტის ეკოლოგიის კონცეპტუალური მოდელის შექმნა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
3.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ყველა ტორფნარისათვის ცალ-ცალკე (იმნათი, ფიჩორა, გრიგოლეთი, ნაბადა, ანაკლია, ჭურია) ჰიდროლოგიის ლანდშაფტის ეკოლოგიური	3.1. ეროვნული პარკის (ექვსი) ტორფნარებისათვის ცალ-ცალკე ლანდშაფტის ეკოლოგიის	სამეცნიერო-კვლევითი ორგანიზაციები, საერთაშორისო	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების

მოდელის შექმნა, ეკოსისტემის ფუნქციონირების მდგრადობის შენარჩუნებისათვის; 3.2. იმნათის ტორფნარის პერკოლაციური ჰიდროლოგიური რეჟიმის მონიტორინგისათვის შესაბამისი აღჭურვილობის შეძენა; 3.3. იმნათის პერკოლაციური ტორფნარის ჰიდროლოგიური რეჟიმის მონიტორინგი	კონცეპტუალური მოდელი; 3.2. ბუნებრივი რესურსების სპეციალისტები და რეინჯერები აღჭურვილია ტორფნარის ჰიდროლოგიური რეჟიმის მონიტორინგისათვის აუცილებელი ყველა ხელსაწყოთი: pH - მზომი (სამი ცალი), ტორფნარში წყლის დინების საზომი ხელსაწყო Logger (ერთი ცალი), წყლის თერმომეტრი (სამი ცალი); 3.3. ტერიტორიის მართვის გასაუმჯობესებლად იმნათის ტორფნარის პერკოლაციური ჰიდროლოგიური რეჟიმის მუდმივი მონიტორინგის შედეგად მიღებული საჭირო ინფორმაცია/მონაცემები	კომპეტენტური ექსპერტ/ჰიდროლოგი	ფონდი
მიზანი 4: უხერხემლო ცხოველების მონაცემთა ბაზის შექმნა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
4.1. უხერხემლო ცხოველების მონაცემთა ბაზის შექმნა;	4.1. შემუშავებული მონაცემთა ბაზა უხერხემლო ცხოველების შესახებ;	რუსთაველის სამეცნიერო ფონდი,	საქართველოს დაცული

4.2. საფრთხის წინაშე მყოფი უხერხემლო ცხოველების სახეობების გამოვლენა, გავრცელების რუკის შექმნა	4.2 შემუშავებული რუკა საფრთხის წინაშე მყოფი სახეობების გავრცელების შესახებ	კომპეტენტური ექსპერტის მოწვევა	ტერიტორიების განვითარების ფონდი
მიზანი 5: კოლხეთის ეროვნული პარკის ტყეებში ფიტო - და ენტომოდაავადებების შესწავლა და ბრძოლის ღონისძიებების განხორციელება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
5.1. კოლხეთის ეროვნულ პარკის ტყის მუდმივი ფიტოსანიტარული მონიტორინგი	5.1. შექმნილი მონაცემთა ბაზა და რუკა და პარკში მავნე ორგანიზმების გავრცელების შესახებ: 5.2. მავნებლებთან წინააღმდეგ ბრძოლის ღონისძიებების წლიური ფიტოპათოლოგიური გამოკვლევების ანგარიშები, ფოტომასალა	სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტები, დონორი ორგანიზაციები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი
მიზანი 6: პალიასტომის ტბის იქტიოფაუნის მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
6.1. პალიასტომის ტბის იქტიოფაუნის მონიტორინგი და მონაცემთა ბაზის შექმნა	6.1. შემუშავებული მონაცემთა ბაზა პალიასტომის ტბის იქტიოფაუნის შესახებ; 6.2. მონიტორინგის ამსახველი ფოტოები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა

	და ანგარიშები	ფონდი	
მიზანი 7: კოლხური ხოხბის კონსერვაცია			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
7.1. კოლხური ხოხბის პოპულაციის აღდგენა/კონსერვაციის პროგრამის შემუშავება/იმპელემენტაცია	7.1. შემუშავებული კოლხური ხოხბის პოპულაციის აღდგენა/კონსერვაციის პროგრამა; 7.2. 5 % - ით გაზრდილი კოლხური ხოხბის პოპულაციური რიცხოვნობა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, ეროვნული საშენი მეურნეობა, არასამთავრობო ორგანიზაციები	საჭიროა სახოხბის საშენის მოწყობა
მიზანი 8: წავის კონსერვაცია და მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
8.1. წავის კონსერვაციის პროგრამის შემუშავება/ იმპელემენტაცია/მონიტორინგი	8.1. შემუშავებული კონსერვაციის პროგრამა წავის ჰაბიტატის დაცვის შესახებ; 8.2. სახეობის მონიტორინგის ამსახველი ფოტოები და ანგარიშები; 8.3. 5-10 % -ით გაზრდილი წავის პოპულაციური რიცხოვნობა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, არასამთავრობო ორგანიზაციები	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა

მიზანი 9: ზღვის ძუძუმწოვრების მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
9.1. ძუძუმწოვრების (ზღვის ღორი, აფალინა) კონსერვაციის პროგრამის დანერგვის ხელშეწყობა	9.1. გლობალური სტატუსის მქონე ზღვის ძუძუმწოვრების (ზღვის ღორი და აფალინა) კონსერვაციის პროგრამა შემუსავებულია და მიმიდნარეობს მონიტორინგი;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა
მიზანი 10: შველის ჰაბიტატის კონსერვაცია და მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
10.1. შველის ჰაბიტატის მონიტორინგი	10.1. მონიტორინგის ამსახველი ფოტოები და ანგარიში; 10.2. 15 %-ით გაზრდილი შველის პოპულაციური რიცხოვნობა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა
მიზანი 11: თეთრკუდა არწივის კონსერვაცია/მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
11.1. თეთრკუდა არწივის კონსერვაციის პროგრამის შემუშავება/ იმპელემენტაცია/მონიტორინგი	11.1. შემუშავებული პროგრამა თეთრკუდა არწივის კონსერვაციის შესახებ;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი,	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა

	11.2. 5 % -თ გაზრდილი თეთრკუდა არწივის პოპულაცია	არასამთავრობო ორგანიზაციები	
მიზანი 12: გადამფრენი, მობუდარი და წყალმცურავი ფრინველების მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
12.1. გადამფრენი, მობუდარი და წყალმცურავი ფრინველების მონიტორინგი	12.1. შექმნილი მონაცემთა ბაზა და სტატისტიკური მონაცემები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, არასამთავრობო ორგანიზაციები და სამეცნიერო-კვლევითი ორგანიზაციები	

მიზანი 13: პალიასტომის ტბაში გაშვებული კობრის მონიტორინგი და კონტროლი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
13.1. პალიასტომის ტბაში გაშვებული კობრის მონიტორინგი	13.1. კობრის მონიტორინგის ამსახველი ფოტოები და ანგარიში	არ არის	არ არის

მიზანი 14: კოლხური მუხის სახეობის კონსერვაცია და მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
14.1. კოლხური მუხის	14.1. შემუშავებული კოლხური მუხის	საქართველოს დაცული	საჭიროა შესაბამისი (გარე)

კონსერვაციის გეგმის შემუშავება და მისი მონიტორინგი	კონსერვაციის გეგმა; 14.2. კოლხური მუხის მონიტორინგის ანგარიში	ტერიტორიების განვითარების ფონდი, სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები, ადგილობრივი მოსახლეობა, არასამთავრობო ორგანიზაციები, შესაბამისი კომპეტენტური ესპერტი	ექსპერტების ჩართულობა
მიზანი 15: ზურმუხტის ქსელის პოტენციური ჰაბიტატების მონიტორინგი			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
15.1. ზურმუხტის ქსელის პოტენციური ჰაბიტატების მონიტორინგისათვის საველე კვლევის მეთოდოლოგიის შემუშავება და გზამკვლევის მომზადება	15.1. შემუშავებული მეთოდოლოგიის სახელმძღვანელო და გზამკვლევი ზურმუხტის ქსელის ჰაბიტატების და სახეობების (სფაგუმიანი ტორფნარები: Sphagnum imbricatum+Sph. papillosum+Sph.rubellum+Sph. magellanicum; ტყე: Pterocarya fraxinifolia + Quercus hartwissiana + Carpinus betulus; ბუნებრივი მტკნარწყლიანი ტბორები: Salvinia natans, Trapa natans, Trapa colchica, Ceratophyllum demersum, Ceratophyllum submersum, Utricularia minor; სანაპირო დიუნები: Medicago marina, Pancratium maritimum, Eringium maritimum) მონიტორინგის შესახებ;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, სამეცნიერო-კვლევითი ინსტიტუტები, არასამთავრობო ორგანიზაციები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტები	საჭიროა შესაბამისი (გარე) ექსპერტების ჩართულობა

მუხლი 51. მენეჯმენტის პროგრამა: ეკოგანათლება და საზოგადოებასთან ურთიერთობა

1.სიტუაციური ანალიზის დროს ეკო-საგანმანათლებლო და საზოგადოებასთან ურთიერთობის მიმართულებით შემდეგი პრობლემები გამოიკვეთა:

ა) საგანმანათლებლო მასალების არასაკმარისი რაოდენობა;

ბ) სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფებისათვის სპეციალური ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების არარსებობა;

გ) დაცული ტერიტორიების შესახებ ფლორისა და ფაუნის ამსახველი ბუკლეტების და საინფორმაციო მასალის არარსებობა;

დ) კერძო კომპანიებთან და ორგანიზაციებთან თანამშრომლობის ნაკლებობა;

ე) ღონისძიებების ჩატარებისთვის საჭირო ფინანსების არარსებობა;

ვ) საველე აღჭურვილობის ნაკლებობა;

ზ) ფილმების, ვიდეორგოლების სიმწირე;

თ) ნაკლებია მასმედიის ჩართულობა.

2. ეკოსაგანამანათლებლო და საზოგადოებასთან ურთიერთობის პროგრამის მიზნები, ქმედებები და შეფასების ინდიკატორები შემდეგში მდგომარეობს:

მიზანი 1: თანამშრომლობა ზოგადსაგანმანათლებლო დაწესებულებებთან, საველე ღია გაკვეთილების ჩატარების ორგანიზება და საგანამანათლებლო პროგრამების შემუშავება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
1.1. ეკოსაგანმანათლებლო აქტივობებში მონაწილეობისათვის სხვადასხვა სამიზნე ჯგუფების იდენტიფიცირება, ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამების მომზადება და განხორციელება ცალკეული ჯგუფისათვის; 1.2. ეკოსაგანამანთლებლო პუბლიკაციების და ფლაიერების ბეჭდვა	1.1 დაბეჭდილი და გავრცელებული ბროშურა (მინიმუმ 1000 ცალი) : „კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატები და ფლორის იშვიათი სახეობები“ ; 1.2. დაბეჭდილი და გავრცელებული სხვადასხვა თემატიკის ფლაიერები (თითოეული მინიმუმ 2000 ცალი) ; 1.3. ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის სადემონსტრაციო სივრცეში (ეზოში) ორგანიზებული ეკო საგანმანათლებლო და შემეცნებითი (მწვანე კალენდრის დღეების	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, არასამთავრობო ორგანიზაციები	

	აღნიშვნა, სხვადასახვა სახის კონკურსების ორგანიზება, შავი ზღვის დაცვის დღესთან დაკავშირებული ხატვის კონკურსი, კედელზე ხატვა და სხვა.) ღონისძიებების (წელიწადში მინიმუმ 7) ამსახველი ფოტოები; 1.4. გარემოსდაცვით ღონისძიებებში 5 %-ით გაზრდილი მონაწილეთა რაოდენობა		
მიზანი 2: სკოლამდელი ასაკის ბავშვებისთვის სპეციალური ეკოსაგანმანათლებლო პროგრამის შემუშავება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
2.1. ფონდების მოძიება და პარტნიორობა საელჩოებთან, კერძო კომპანიებთან სკოლამდელი ასაკის ბავშვების გარემოსდაცვითი პროგრამების შემუშავებისათვის; 2.2. ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის საგამოფენო დარბაზში და სადემონსტრაციო სივრცეში (ეზო) სკოლამდელი ასაკის ბავშვებისათვის ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებების მოწყობა	2.1. დონორ და პარტნიორ ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით განხორციელებული პროექტები, წელიწადში მინიმუმ ერთი; 2.2. ადმინისტრაციის საგამოფენო დარბაზში და სადემონსტრაციო სივრცეში (ეზო) ჩატარებული ეკოსაგანამანათლებლო ღონისძიებები (წელიწადში მინიმუმ 5 ღონისძიება)	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი და სხვა დონორი ორგანიზაციები და ფონდები („კივიტას ჯეორჯია“, იაპონიის საელჩო)	
მიზანი 3: ანაკლიის ტურისტულ თავშესაფარში ეკოსაგანმანათლებლო ღონისძიებების განხორციელება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
3.1. სხვადასხვა აქტივობების: ეკობანაკების, საზაფხულო სკოლების და სხვა ღონისძიებების ორგანიზება;	3.1. ჩატარებული ღონისძიებების (წელიწადში მინიმუმ 2 ღონისძიება) ამსახველი ფოტოები;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების	

3.2.ექსპერტების ჩართულობა და ფრინველთა დარგოლვის ღონისძიებების ჩატარება	3.2. სკოლამდელი ასაკისა და სკოლის მოსწავლეების მონაწილეობით განხორციელებული ფრინველთა დარგოლვის, მინიმუმ 2 ღონისძიება და ღონისზიებების ამსახველი ფოტოები და ანგარიშები;	განვითარების ფონდი, დონორი ორგანიზაციები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტები	
მიზანი 4: კოლხეთის ეროვნული პარკის მიმდებარე მცხოვრებ მოსახლეობასთან კომუნიკაციის გაუმჯობესება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
4.1.დაინტერესებული მხარეების ინფორმირებულობა და ცნობიერების გაზრდა; 4.2.მოსახლეობის ჩართვა დაცული ტერტორიების მართვის საკითხებში;	4.1. ყოველწლიურად, ღონისძიებებში 5%-ით გაზრდილი მონაწილეთა რაოდენობა;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	
მიზანი 5: კოლხეთის ეროვნული პარკის ეკოსისტემური სერვისების შესახებ ინფორმაციის გავრცელება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა

5.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ეკოსისტემური სერვისების შესახებ ინფორმაციის გავრცელება	5.1. დაბეჭდილი და გავრცელებული ფლაიერები (2000 ცალი) კოლხეთის ეროვნული პარკის ეკოსისტემური სერვისების შესახებ; 5.2. მოსახლეობაში 50 % -ით ამაღლებული ცნობიერება ეროვნული პარკის ეკოსისტემურ სერვისების ღირებულებების შესახებ; 5.3. 30%-ით შემცირებული კონფლიქტური სიტუაციები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი, ეროვნული და უცხოეთის სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებები და ორგანიზაციები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტის ჩართულობა	დამატებითი დაფინანსება შესაბამისი ექსპერტის დასაფინანსებლად

მუხლი 52. მენეჯმენტის პროგრამა: ეკოტურიზმი

1. სიტუაციური ანალიზისას ეკოტურიზმთან დაკავშირებით გამოიკვეთა ძირითადი პრობლემები:

ა) არსებული ტურისტული ინფრასტრუქტურა არასაკმარისია ვიზიტორთა მომსახურეობისათვის;

ბ)საჭიროა ახალი ბილიკების და შესაბამისი ინფრასტრუქტურის მოწყობას;

გ)ადმინისტრაციაში ეკოტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები მცირეა, საჭიროა დამატებითი სერვისების დანერგვა და ტურისტული ინვენტარის განახლება;

დ) ვიზიტორების საინფორმაციო მასალა საჭიროებს განახლებას;

ე)სხვადასხვა მიზნობრივ სეგმენტზე მორგებული ტურისტული შეთავაზებების ნაკლებობა.

2. ეკოტურიზმთან დაკავშირებული პროგრამის მიზნები, ქმედებები და ინდიკატორები შემდეგში მდგომარეობს:

მიზანი 1. ბუნებრივ და ეკოლოგიურ გარემოსთან შეხამებული ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის ჩამოყალიბება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
1.1.ძირითადი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურის მოწყობა; კოლხეთის (არგონავტების) თემატიკის ელემენტების გამოყენება და შერწყმა თანამედროვე ინფრასტრუქტურასთან; 1.2. არსებული ინფრასტუქტურის მოვლისა და შენახვის გეგმის შემუშავება;	1.1. მოწყობილია ძირითადი ეკოტურისტული ინფრასტრუქტურა: - ადმინისტრაციის ეზოში და ანაკლიის ტურისტულ თავშესაფარში შშმ პირებისათვის მოწყობილი ინფრასტრუქტურა; - მდ. ჭურიაზე და იმნათის ტბაზე სპორტული სამოყვარულეო თევჭერისათვის მოწყობილი პირსები (4 პირსი); - იმნათის ტბასთან მოწყობილი სანაოსნო მარშრუტი; - იმნათის ტორფნარზე (კოშკიდან ტორფნარის სიღრმეში) აგებული 300 მ სიგრძის ეკოსაგანამანათლებლო საფეხმავლო ხის ბილიკი; - მდ. ფიჩორზე საპიკნიკესთან ტყეში კოლხურ მუხამდე აგებული 300 მ სიგრძის ხის ბილიკი; - მდ. ფიჩორსა და ჭურიაზე სამოყვარული თევზჭერის მარშრუტებზე მოწყობილი ხის თავშესაფარი მეთევზეთათვის (მინიმუმ 2 თავშესაფარი); - სუფსის, ლანჩხუთის (იმნათის ტორფნართან) და ხობის უბანზე (ფართოწყალი) გაკეთებული ფრინველებზე დაკვირვების კოშკურები (მინიმუმ 2 კოშკურა); - პალიასტომის ტბის სანაპიროზე სარეინჯეროსთან, ე.წ. „8 მარტის“ ხიდთან, სოფ. ცვანეს დასახლებაში,	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება, სახელმწიფო ბიუჯეტი, კომპეტენტური ექსპერტების ჩართულობა

	სოფ. შავღელესთან, ზემო ჭალადიდთან, ყულევში მდ. ხობისწყალთან, მდ. ჭურიის სანაპიროზე, ციას არხთან დამზადებული და განთავსებული მიმართულების მანიშნებელი დაფები (მინიმუმ 8 მანიშნებელი); - მდ. ჭურიაზე, იმნათის ტბასთან და სუფსის უბანზე ე.წ.“თხორინას“ არხთან გაკეთებული ნავმისადგომები; - პალიასტომის ტბის სანაპიროზე -სარეინჯეროსთან აშენებული საპირფარეშო; - დამზადებული და განთავსებული 5 საინტერპრეტაციო - საინფორმაციო დაფა ეროვნული პარკის საერთაშორისო მნიშვნელობის შესახებ (იმნათი, ანაკლია, ჭურია, გრიგოლეთი, ფიჩორი); 1.2. ყოველწლიურად, 10-15% - ით გაზრდილი ვიზიტორთა რაოდენობა; 1.3. შემუშავებული გეგმა ინფრასტუქტურის მოვლისა და შენახვის შესახებ		
მიზანი 2. ადმინისტრაციის უზრუნველყოფა ვიზიტორებისათვის საჭირო ინვენტარით და შემოსავლების ზრდა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
2.1. ადმინისტრაციის უზრუნველყოფა ვიზიტორებისათვის საჭირო ინვენტარით;	2.1. ვიზიტორებისათვის შექმნილი მრავალფეროვანი ტურისტული პროდუქტი: პანტომზე დამონტაჟებული აუდიოგიდები; ვიზიტორების მომსახურებისათვის შეძენილი: სანაოსნო ტურებისთვის საჭირო - კატერები (2	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტი

2.2. შემოსავლის წყაროების განსაზღვრა	კატერი), წყლის ველოსიპედები (მინიმუმ 4 ველოსიპედი), წყალზე სასიარულო ბურთი (მინიმუმ 4 ბურთი); ჭოგრიტი (მინიმუმ 5 ჭოგრიტი), სფაგნუმზე სასიარულო თხილამურები (მინიმუმ 10 წყვლი თხილამური); 2.2. შემოსავლების გაზრდილი წყაროები: სათევზაო აღჭურვილობის და ჭოგრიტების გაქირავება, სუვენირების გაყიდვა, მაღალი ხარისხის საინფორმაციო მასალების გაყიდვა, ტურისტული ინფრასტრუქტურის იჯარით გაცემა და ა.შ. 2.3. ყოველწლიურად, არანაკლებ 10 % - ით გაზრდილი ტურისტული სერვისებიდან მიღებული შემოსავლები		
მიზანი 3. ეკოტურისტული პროდუქტების დივერსიფიკაცია და ახალი პროდუქტების შექმნა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
3.1.სხვადასხვა ხანგრძლივობის და თემატიკის ტურების მომზადება; 3.2.ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე სეზონური გამოფენების, პრეზენტაციების, ფოტოკონკურსების, სხვა თემატური ღონისძიებების ორგანიზება; 3.3.ეროვნული პარკის საიმიჯო ბრენდირებული სუვენირების და პროდუქციის შექმნა	3.1. ჩატარებული ღონისძიებების და ტურების (წელიწადში მინიმუმ 2) 3.2. ბრენდირებული სუვენირები (ქუდები, მაისურები, ჩანთები და სხვა) და პარკის სიმბოლიკიანი სარეალიზაციო აქსესუარები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტი

მიზანი 4. კომუნიკაციის, მარკეტინგის და რეკლამირების გეგმის შემუშავება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
4.1. გამოფენებში, კონფერენციებში და სემინარებში მონაწილეობის მიღება; 4.2. საინფორმაციო და პრესტურების ორგანიზება მეცნიერებისთვის, ტურისტული სააგენტოებისთვის, მასმედიისთვის და სხვა სამიზნე ჯგუფებისთვის; 4.3. პერიოდული PR და სარეკლამო აქტივობების განხორციელება; 4.4. თანამშრომლობა საქართველოში არსებულ ტურისტულ სააგენტოებთან და ტუროპერატორებთან	4.1. ჩატარებულია ყოველწლიურად მინიმუმ ერთი გამოფენა, კონფერენცია, სემინარი და წარმოდგენილია ფოტოები; 4.2. ჩატარებულია მინიმუმ 2 საინფორმაციო პრესტური და წარმოდგენილია ფოტომასალა; 4.3. განხორციელებულია ყოველწლიურად მინიმუმ ერთი ინფოტურები, PR და სარეკლამო აქტივობა 4.4. ტურისტულ სააგენტოებთან გამართულია ყოველწლიურად მინიმუმ 5 შეხვედრა).	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტი
მიზანი 5. საინფორმაციო მასალების, რუკების ბეჭდვა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
5.1.ეროვნული პარკის შესახებ საინფორმაციო მასალის შექმნა;	5.1. დაბეჭდილი და გავრცელებული: 1000 ეგზემპლარი - ორენოვანი	საქართველოს დაცული ტერიტორიების	მიმდინარე დაფინანსება

5.2. მარშრუტების რუკების და თემატური ბროშურების დამზადება და ბეჭდვა	გზამკვლევი - „კოლხეთის ეროვნული პარკის იშვიათი ფლორა“; - 5000 ცალი ფლაიერი „კოლხეთის ბუნებრივ - კულტურული მემკვიდრეობა“ ; - 5000 ცალი ბროშურა: „იმნათი - მსოფლიოს მეორე პერკოლაციური ტორფნარი“; 5.2. ყოველწლიურად დაბეჭდილი 5000 ცალი ტურისტული მარშრუტის ამსახველი რუკა.	განვითარების ფონდი	სახელმწიფო ბიუჯეტი

მიზანი 6. ადგილობრივი მოსახლეობის დაინტერესება და ეკოტურიზმიდან მიღებული სარგებლის ზრდა

ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
6.1. კოლხეთის ეროვნულ პარკთან მიმდებარე სოფლების/დასახლებების კვლევა და ტურისტულ საქმიანობაში ჩასართავი სამიზნე სოფლების/ დასახლებების იდენტიფიკაცია; 6.2. სპეციალური კომბინირებული ტურისტული მარშრუტების შემუშავება, რომელშიც შეყვანილი იქნება ვიზიტი ოჯახში, კულინარიის, ფოლკლორის და ტრადიციული საქმიანობის გაცნობა	6.1. ეროვნული პარკის მიმდებარე სოფლების საოჯახო სასტუმრო სახლების შესახებ შექმნილი მონაცემთა ბაზა; 6.2. ტრადიციულ საქმიანობასთან დაკავშირებით შემუშავებული კომბინირებული 2 ტურისტული მარშრუტი (ყულევი და სირიაჩკონი).	ადგილობრივი მოსახლეობა	დონორი და პარტნიორი ორგანიზაციების ჩართულობა

მიზანი 7. ტურისტული მომსახურების ხარისხის ამაღლება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
7.1. ეკოტურისტული მომსახურების ხარისხის კვლევა; 7.2. ეროვნული პარკის სერვისების ელექტრონულად დაჯავშნის და სერვისების შეძენის შესაძლებლობა.	7.1. მომსახურების ხარისხის კვლევის შედეგები 7.2. ელექტრონული დაჯავშნის სერვისის არსებობა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	

მუხლი 53. მენეჯმენტის პროგრამა: ადმინისტრაციის გაძლიერება

1. სიტუაციური ანალიზის დროს გამოიკვეთა შემდეგი ძირითადი პრობლემა:

ა) ტრენინგების ნაკლებობა კოლხეთის ეროვნული პარკის თანამშრომლებისთვის;

ბ) ეროვნული და უცხოეთის მსგავსი დაცული ტეროტორიების და რამსარის კონვენციით დაცული ტერიტორიების გამოცდილების გაზიარების არარსებობა.

2. ეროვნული პარკის ადმინისტრაციის გაძლიერებასთან დაკავშირებული პროგრამის მიზნები, ქმედებები და შეფასების ინდიკატორები შემდეგში მდგომარებობს:

მიზანი 1: ადამიანური და მატერიალურ-ტექნიკური რესურსების მობილიზება და გაუმჯობესება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
1.1. მოცემული მენეჯმენტის გეგმის განხორციელებისათვის საკმარისი ადამიანური და მატერიალურ-ტექნიკური რესურსების უზრუნველყოფა არსებული დაფინანსების მაქსიმალურად ეფექტურად გამოყენების გზით	1.1. შენარჩუნებული კვალიფიციური პროფესიონალი კადრები, დაგეგმილი ღონისძიებების 90% წარმატებით ხორციელდება	დაცული ტერიტორიების განვთარების ფონდი	საჭიროა შესაბამისი ექსპერტების და ფონდების მოძიება

მიზანი 2: თანამშრომელთა უნარ - ჩვევების და კვალიფიკაციის ამაღლებისათვის ტრენინგების ჩატარება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
2.1. ტრენინგის საჭიროებათა ანალიზის შედეგად მიმართულებების მიხედვით შესაბამისის ტრენინგების განხორციელება	2.1. ადმინისტრაციის პერსონალის 70 % გადამზადებულია; 2.2. განხორციელებული ტრენინგების და ტრენინგში მონაწილეთა რაოდენობა, ანგარიშები;	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი; რეგიონული, ეროვნული და საერთაშორისო არასამთავრობო ორგანიზაციები, შესაბამისი კომპეტენტური ექსპერტები	საჭიროა შესაბამისი ექსპერტების და ფონდების მოძიება
მიზანი 3: გამოცდილების გაზიარება ეროვნულ და საერთაშორისო დაცულ ტერიტორიებზე			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორი	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
3.1. ეკოტურიზმისა და მენეჯმენტის სფეროში გამოცდილების გაზიარების მიზნით ვიზიტი საქართველოს და საერთაშორისო დაცულ ტერიტორიებზე	3.1. სასწავლო ტურების რაოდენობა, სასწავლო ტურებში მონაწილეთა რაოდენობა და მონაწილეობის ამსახველი ფოტოები	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	დამოკიდებულია დაფინანსებაზე
მიზანი 4: ადამიანური რესურსის გაზრდა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების	წინაპირობა

		ჩართულობა	
4.1. ადამიანური რესურსის დამატება ლანჩხუთის უბანზე	4.1. ლანჩხუთის და სუფსის უბანზე დამატებული 10 თანამშრომელი - ორი უფროსი რეინჯერი და 8 რეინჯერი	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება, სახელმწიფო ბიუჯეტი
მიზანი 5: არსებული ინფრასტრუქტურის მოვლა-პატრონობა			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
5.1. ინფრასტრუქტურის მოვლა-პატრონობა	5.1. მოვლილი და შენარჩუნებული ადმინისტრაციის დაქმედებარებაში არსებული ინფრასტრუქტურა	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	მიმდინარე დაფინანსება სახელმწიფო ბიუჯეტი
მიზანი 6: ადმინისტრაციის მენეჯმენტის ეფექტურობის შეფასება			
ღონისძიებები და ქმედებები	ინდიკატორები	პარტნიორების ჩართულობა	წინაპირობა
6.1. ადმინისტრაციის მენეჯმენტის ეფექტიანობის შეფასება	6.1. ადმინისტრაციის მენეჯმენტის მართვის ეფექტიანობა შეფასებულია Management Effectiveness Tracking Tool (METT) მეშვეობით	საქართველოს დაცული ტერიტორიების განვითარების ფონდი	საჭიროა შესაბამისი ექსპერტების და ფონდების მოძიება

თავი VII

მენეჯმენტის გეგმის შესრულების მონიტორინგი

მუხლი 54. დაცული ტერიტორიების მენეჯმენტის გეგმის შესრულების მონიტორინგი

1. მენეჯმენტის გეგმის მონიტორინგი მიზნად ისახავს კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაციისათვის ინფორმაციის მიწოდებას მართვის უწყვეტად ადაპტირების ხელშეწყობის მიზნით. მართვის უწყვეტად ადაპტირება წარმოადგენს გამოცდილებისა და ახლად მიღებული ინფორმაციიდან გამომდინარე მართვის ქმედებებისა და აქტივობების შეცვლა-ადაპტირების პროცესს.

2. კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადმინისტრაცია მონიტორინგს სამ ეტაპად განახორციელებს:

ა) ყოველწლიური მონიტორინგი: ყოველი წლის ივნისის თვეში ადმინისტრაცია მოამზადებს გასული წელს განხორციელებული ქმედებებისა და ღონისძიებების ანგარიშს მენეჯმენტის გეგმის მე-6 თავში განსაზღვრულ და დაგეგმილ ქმედებებსა და ღონისძიებებთან მიმართებით. აღნიშნული ანგარიში წარმოადგენს 3-წლიანი საოპერაციო გეგმის განხილვა-განახლების საფუძველს, რომელიც, თავის მხრივ, წლიური ბიუჯეტის განსაზღვრისა და წარდგენის საფუძველია;

ბ) მენეჯმენტის ეფექტიანობის 3-წლიანი ინტერვალით მონიტორინგი: მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მე-3 და მე-6 წლების ბოლოს ადმინისტრაცია, მენეჯმენტის ეფექტიანობის შეფასების (Management Effectiveness Tracking Tool (METT)) მეშვეობით, განახორციელებს მართვის ეფექტიანობის შეფასებას. მიღებული შედეგების შედარების გზით ადმინისტრაცია შეძლებს, ზუსტად შეაფასოს მართვის ეფექტურობის პროგრესი და მიღებული გამოცდილების გათვალისწინებით მოახდინოს მენეჯმენტის გეგმის ქმედებებისა და ღონისძიებების ადაპტირება;

გ) ძირეული განხილვა: მენეჯმენტის გეგმის განხორციელების მე-9 წელს ადმინისტრაცია განახორციელებს ძირეულ, განახლებულ სიტუაციურ ანალიზსა და მიზნებისა და ქმედებების განხილვას. განახლებული სიტუაციური ანალიზისა და მიზნებისა და ქმედებების განხილვის შედეგები წარმოადგენს ახალი, მომდევნო 9-წლიანი მენეჯმენტის გეგმის შემუშავების საფუძველს.

დანართები:

დანართი 1
კოლხეთის ეროვნული პარკისა და კაცობურის აღკვეთილის ადგილმდებარეობის რუკა

დანართი 2
ზონირების რუკა

დანართი 3
კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატები

დანართი 4
ფლორა

დანართი 5
ფაუნა

დანართი 6
ტურისტული ბილიკები

დანართი 7
კოლხეთის ეროვნული პარკის კლიმატოდიაგრამა

დანართი 8
კოლხეთის ეროვნული პარკის ტორფნარების სტრატიგრაფიული ჭრილები

დანართი 9
წყლის დონის ფლუქტუაცია (მერყეობა) იმნათის ტორფნარში

დანართი 10
არქეოლოგიური უბნები კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე

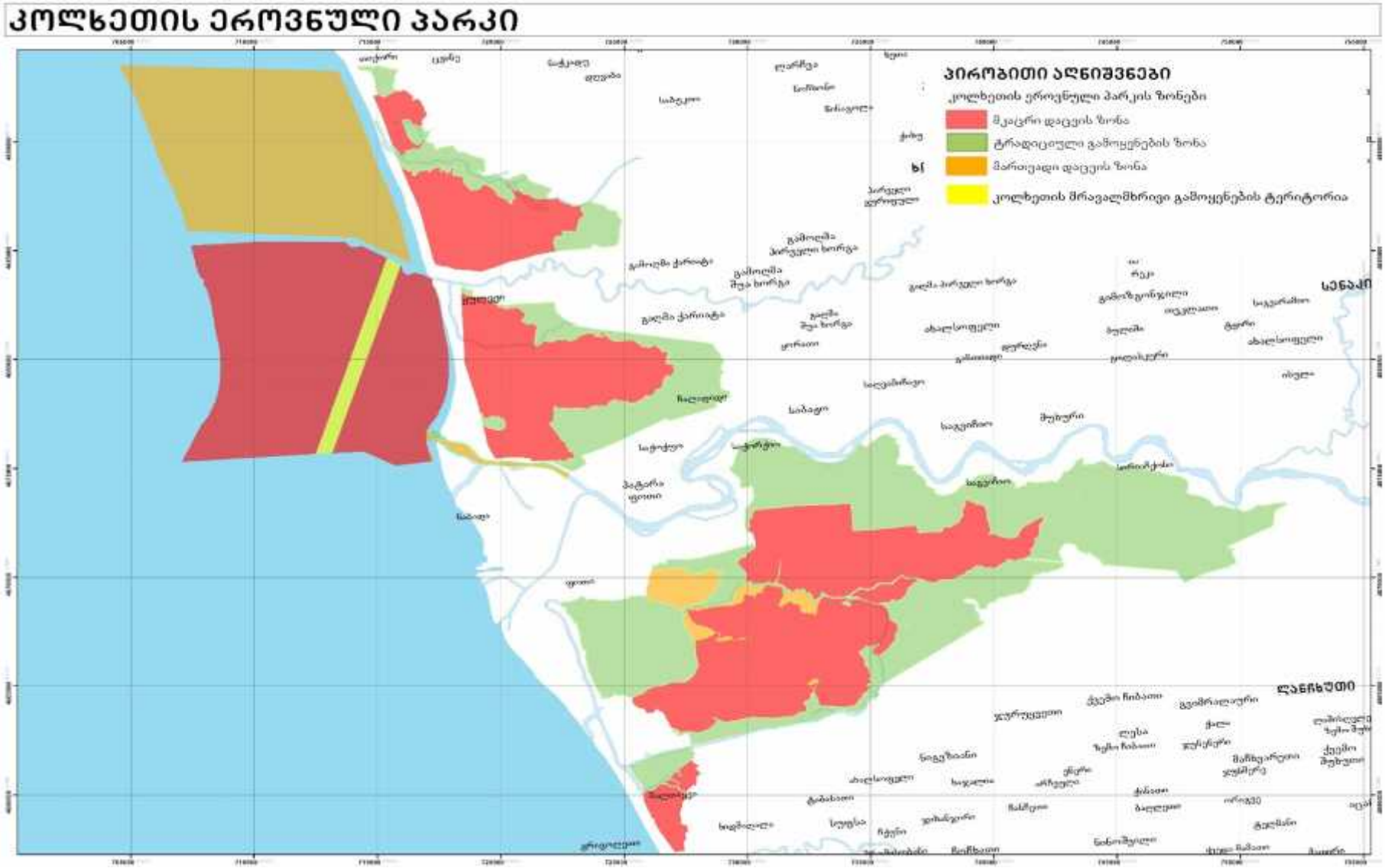
დანართი 11
კოლხეთის ეროვნული პარკის შიდა ტერიტორიულფუნქციური ზონების საზღვრების კოორდინატები

დანართი 12
UNESCOS-ს ნომინირებული ტერიტორიების ზონები და ტერიტორიულ-ფუნქციური ზონები

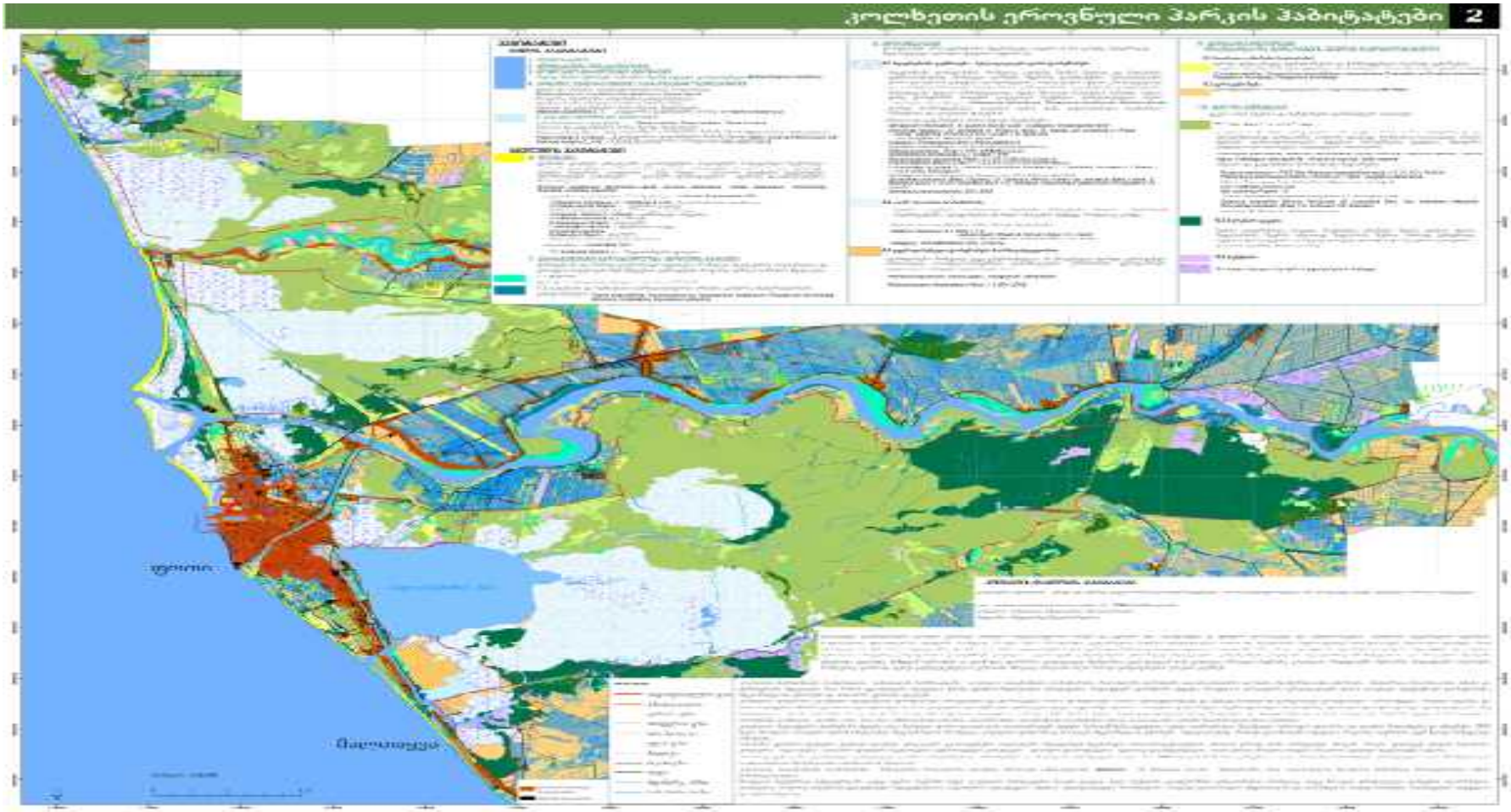
კოლხეთის ეროვნული პარკის, მრავალმხრივი გამოყენების ტერიტორიისა და კაცობურის აღკვეთილის ადგილმდებარეობის რუკა

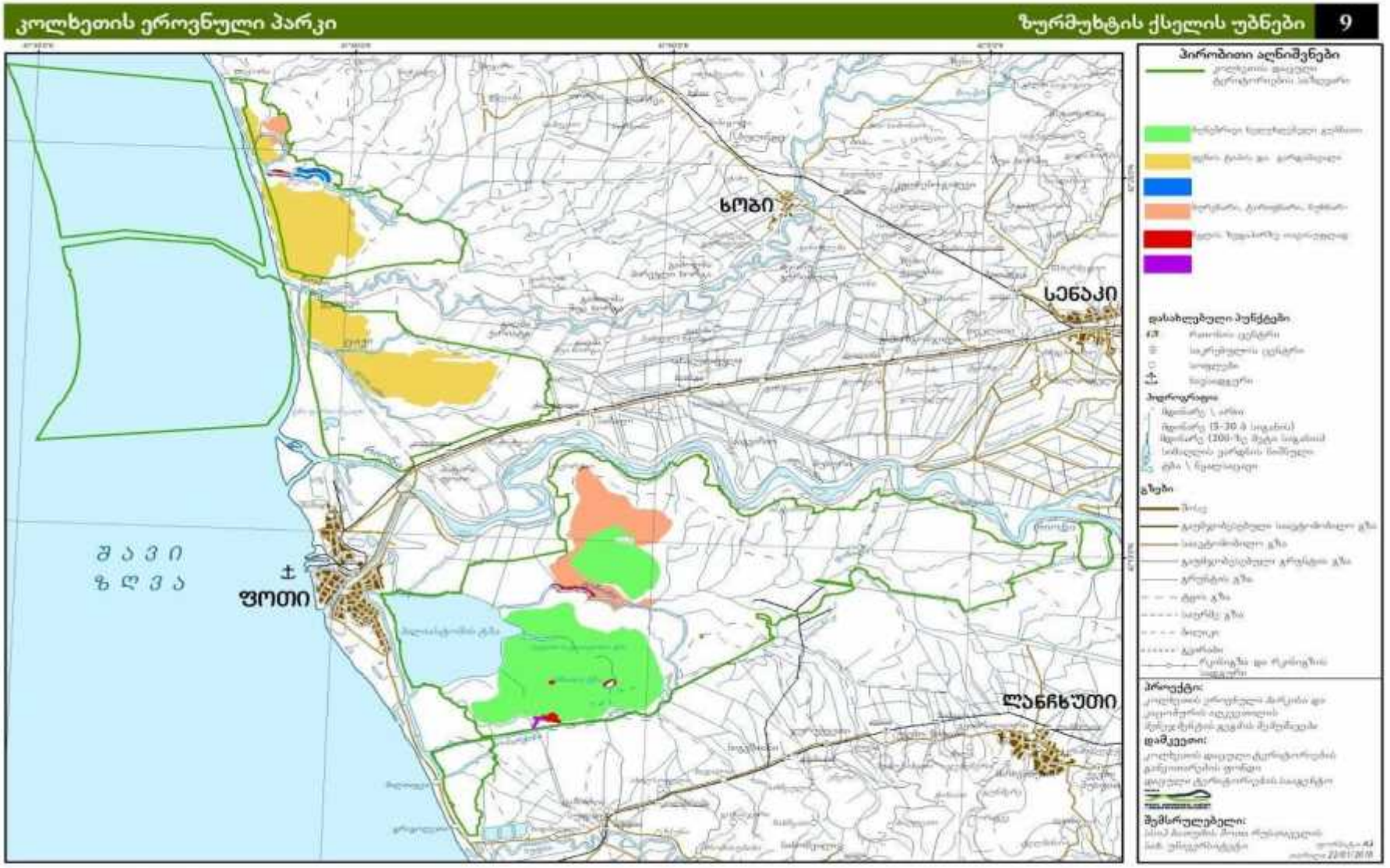
კოლხეთის ეროვნული ზონირების რუკა

3.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ჰაბიტატები

3.2 ზურმუხტის ქსელის ჰაბიტატები კოლხეთის ეროვნულ პარკში

4.1. ფლორა

4.1.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის ფლორა

	ოჯახი, გვარი, სახეობა
	ხავსისნაირები
	Aulacomniaceae
1	*Aulacomnium palustre* (Hedw) Schwagr
	Geocalycaceae
2	*Lophocolea bidentata* L.
3	***Hypnum*** *cupressiforme* Hedw.
	Polytrichaceae **Schwagr.**
4	***Polytrichum*** *strictum* Menzies ex Brid.
	Amblystegiaceae
5	*Amblistegium kochii* Schimp.
6	***Atrichum*** *undulatum* (Hedw.) P. Beauv.
	Sphagnaceae
7	***Sphagnum*** *austinii* Sull. (*Sphagnum imbricatum* ssp. Austinii) ხავსი
8	S. *capillifolium* (Ehrh.) Hedw.ხავსი
9	S.*cuspidatum* Ehrh.ex Hoffm. ხავსი
10	S. *denticulatum* Brid. ხავსი
11	*S. fallax* H. Klinggr. ხავსი
12	*S. magellanicum* Brid. ხავსი
13	*S. palustre* L. ხავსი
14	*S. papilosum* Lindb. ხავსი
15	*S. rubellum* Wilson ხავსი
გვიმრანაირები (P T E R I D O P H Y T A)	
	Equisetaceae
16	*Equisetum fluviatile* L. მდინარის შვიტა
17	*Equisetum palustre* L. ჭაობის შვიტა
	Lycopodiacea**e Beauv. ex Mirb.**
18	*Lycopodiell***a** inundata (L.) Holub ჩამირული ლიკოპოდიელა
	Osmundaceae
19	*Osmunda regalis* L. სამეფო გვიმრა
	Thelypteridaceae
20	*Thelypteris palustris* Schott ჭაობის ტელიპტერისი
	შიშველთესლოვნები G Y M N O S P E R M A E
	Pinaceae
21	**Pinus** pinaster Aiton ზღვისპირა ფიჭვი
ფარულთესლოვნები A N G I O S P E R M A E ორლებნიანები (D I C O T Y L E D O N E A)	
	Asclepiadaceae R.Br.
22	***Hydrocotyle ranunculoides*** L.. ბაიასებრი ჰიდროკოტილე
23	*H. ramiflora* Maxim.
24	*H. vulgaris* L.
25	***Oenanthe*** *aquatica* (L.) Poir.
	Asteraceae **Dumort. (Compositae Giseke.)**
26	***Biderns*** *cernua* L. ორკბილა
27	*B.tripartita* L. (B.orientalis Velen.) ორკბილა
28	***Carpesium*** *abrotanoides* L. ოჩოპინდრე
29	***Pulicaria*** *dysenterica* (L.) Gaertn. დიზენტერიული პულიკარია
30	***Crassocephalum*** *crepidioides* (Benth.) S.Moore.; *Gynura crepioides* Bernth. კრასოცეფალუმი
31	***Dichrocephala*** *integrifolia* (L.f.) Kuntze
32	***Echinops*** *colchicus* Sosn. კოლხური თავკომბალა
33	***Eupatorium****cannabinum* L. ვარდკანაფა
34	***Galinsoga*** *ciliata* (Rafin) Blake წამწამისებრი გალინზოგა
35	*G. parviflora* Cav. პატარაყვავილა გალინზოგა
36	***Santolina*** *chamaecyparissus* L. სანტოლინა
37	***Sigesbeckia*** *orientalis* L.ბირკალუა
38	***Silybum*** *marianum* (L.) Gaertn.ბაყაყურა
39	***Sonchus*** *arvensis* L. ღიჭა
40	***Solidago*** *Canadensis* L. ყვავილწვრილა
41	*S. turfosa* Woronow ex Grossh.
42	*S. virgaurea* L. (S.armena Kem.-Nath.ex

	Grossh.)
43	***Tagetes*** *minuta* L. ხავერდა
	Boraginaceae
44	*Myosotis palustris* (L.) Nathh. კესანე
45	***Rorippa*** *palustris* (L.) Besser ჭაობის როროპა
46	*Succisa inflexa* Schur ლამაზა (სუკცისა)
47	***Succisa*** *pratensis* Moench მინდვრის სუკცისა
48	***Caryophyllaceae***
49	***Stellaria*** *media* (L.) Vill. (*Alsinula media* (L.) Dostal, comb.invalid.) ჟუნჟრუკი
	Convolvulaceae
50	***Calystegia*** *sepium* (L.) R.Br. ხვართქლა
51	*C. soldanella* (L.) R. Br.
52	*Convolvulus arvensis* L.
	Droseraceae
53	***Drosera*** *rotundifolia* L.მრგვალფოთოლა დროზერა , ცვრიანა
	Ericaceae
54	***Calluna v****ulgaris* (L.) Hull მანანა ჩვეულებრივი
55	*R.luteum* Sweet. იელი
56	*R.ponticum* L. შქერი
	***Fabaceae* (*Leguminosae*)**
57	***Amoria*** *ambigua* (Bieb.) Sojak (*Trifolium ambiguum* Bieb.)
58	***Lotus*** *corniculatus* L. კურდღლისფრჩხილა
59	*L.tenuis* Waldst. & Kit. ex Willd. (*L.corniculatus* L. subsp. *tenuis* Briq ex Rech.fil.)
60	*L.palustris* Willd.
	Gentianaceae
61	***Centaurium*** *erythraea* Rafn
62	***Gentiana*** *pneumonanthe* L. ნაღველა
	Geraniacea**e**
63	***Geranium*** *palustre* L. ნემსიწვერა
	Hypericaceae
64	***Hypericum*** *mutilum* L. კრაზანა
	***Lamiaceae* (*Labiatae*)**
65	*C. japonica* Thunb.
66	***Galeopsis*** tetrahit L.
67	***Lamium*** *album* L. ჯინჭრის დედა
68	***Lycopus*** *europaeus* L. ევროპული ლიკოპუსი
69	***Mentha*** *pulegium* L. ომბალო
70	***Perilla*** *nankinensis* Wender. პერილა
71	***Stachys*** *palustris* L. ჭაობის დედაფუტკარა
	Lythraceae
72	***Lythrum*** *salicaria* L. ცოცხმაგარა
	Malvaceae
73	***Hibiscus*** *ponticus* Rupr. პონტოს ტუხტი
74	***Kosteletzkya*** *pentacarpos* (L.) Ledeb. (*Hibiscus pentacarpos* L.) კოსტელეტსკია
	Menianthaceae
75	***Menyanthes*** *trifoliata* L. წყლის სამყურა
	Onagraceae
76	***Epilobium*** *palustre* L.ჭაობის წყალნაწყენი
77	***Ludwigia*** *palustris* (L.) Elliott ჭაობის ლუდვიგია
	Polygonaceae
78	***Persicaria*** *amphibia* (L.) Delarbre (*Polygonum amphibium* L.წყლის დვალურა
79	*P. hydropiper* (L.) Spach (*Polygonum hydropiper* L.) წალიკა
80	*P.aviculare* L. ჩვეულებრივი მატიტელა
81	***Polygonum*** *perfoliatum* L. მატიტელა
82	*P. posumbu* Buch.-Ham. ex D. Don მატიტელა
83	*P. thunbergii* Siebold & Zucc. ტუნბერგის მატიტელა
84	***Rumex*** *acetosella* L. მჟავე მჟაუნა
	Primulaceae
85	***Samolus valerandii*** **L**
86	***Lysimachia*** *vulgaris* L.
	Rosaceae
87	***Potentilla*** *erecta* (L.) Raeusch.ოთხფურცელა მარწყვაბალახი
88	*P.reptans* L. მარწყვაბალახი

	Rubiaceae
89	***Galium*** *palustre* L. ენდრონიკა
90	*G. tricornutum* Dandy ენდრონიკა
	Scrophulariaceae
91	***Rhamphicarpa*** *medwedewii* Albov მედვედევის რამფიკარპა
	Solanaceae
92	***Solanum*** *pseudocapsicum* L. მაღლყურძენა
	Vacciniaceae
93	***Vaccinium*** *arctostaphylos* L. მაღალი მოცვი
	Violaceae .
94	***Viola*** *arvensis* Murr. მინდვრის ია
	MONOCOTILEDONEAE
	Cyperaceae
95	***Bulbostylis*** *tenerrima* Fisch. & C.A.Mey. ex Ledeb.) Palla
96	***Carex*** *elata* All.ზეაღმართული ისლი
97	*C. hirta* L.
98	*C.latifrons* V.Krecz. ფართოშუბლა ისლი
99	*C.pallescens* L.
100	*C.panicea Burge ex Boott.*
101	*C. acutiformis* Ehrh.
102	*C. lasiocarpa* Ehrh. გაპობილნაყოფა ისლი
103	*C. riparia* Curt. ნაპირის ისლი
104	*C. rostrata* Stokes
105	*C. vesicaria* L. ბუშტისებრი ისლი
106	***Cyperus*** *badius* Poir. წაბლისფერი წამალწვრილი
107	*C. difformis* L. არაერთფეროვანი თავნასკვა
108	*C. rotundus* L.მრგვალი თავნასკვა
109	***Eleocharis*** *palustris* (L.) Roem. & Schult.ელეოქარისი
110	*Fimbiristylis annua* (All.)Roem.et Schult.
111	***Juncellus*** *serotinus* (Rottb.) C.B.Clarke
112	***Kyllinga*** *gracillima* Miq.
113	***Pycreus*** *korshinskyi* (Meinsh.) V.I.Krecz.
114	***Rhynchospora*** *alba* (L.) Vahl თეთრი რინქოსპორა
115	*R. caucasica* Palla კავკასიური რინქოსპორა
116	***Scirpus*** *triqueter* Godr. (*Schoenoplectus litoralis* (Schrad.) Palla) ტბის წყლის წაბლი
117	***Schoenoplectus*** *juncoides* (Roxb.) Palla კოკოზა
118	*S. lacustris* (L.) Palla კოკოზა
119	*S. mucronatus* (L.) Palla კოკოზა
120	*S.triqueter* (L.) Palla
	Juncaceae
121	***Juncus*** *acutus* L. ჭილი
122	*J. bufonius* L.
123	*J.effusus* L. ტოტებგაშლილი ჭილი
124	*J. lampocarpus* Ehrh. ex Hoffm. (*Juncus articulatus* L.)
	Orchidaceae
125	***Spiranthes*** *amoena* (M.Bieb.) Spreng. *(Spiranthes sinensis* (Pers.) Ames) მშვენიერი სპირანტესი
126	***Epipactis*** *palustris L.* ჭაობის ჯადვარი
	Poaceae
127	***Aegilops*** *cylindrica* Host
128	***Agropyron*** *caninum* (L.) P.Beauv. ელიმუსი
129	***Agrostis*** *alba* L. *Poa nemoralis* L. თეთრი ნამიკრეფია
130	*A. gigantea* Roth. [*A.alba* subsp.*gigantea* (Roth.) Jir.] დიდი ნამიკრეფია
131	***Aira*** *elegans* Willd. ex Gaudin.(*A.capillaris* Host.) მოხდენილი აირა
132	***Andropogon*** *virginicus* L. წნელის მელაკუდა
133	*Anthoxanthum amarum* Brot .ყვითელთავთავა
134	*A. odoratum* L.
135	***Arthraxon*** *hispidus* (Thunb.) Makino
136	***Bromus*** *japonicas* Thunb. იაპონური შვრიელა
137	*B. tectorum* L.
138	*Calamagrostis epigejos* (L.) Roth
139	*C.epigeios* (L.) Roth.

140	***Catabrosa*** *aquatica* (L.) Beauv. (*Aira aquatica* L.)
141	***Cladium*** *mariscus* (L.) Pohl ხერხა
142	***Echinochloa*** *crusgalli* (L.) Beauv.s.l. ბურჩხა
143	***Eleusine*** *indica* (L.) Gaertn.
144	*E. tristachya* (Lam.) Lam.
145	***Elymus*** *caninus* (L.) L. (*Agriopyrum caninum* (L.) Pall. ex Hegi)
146	***Eragrostis*** *minor* Host.
147	*E. pilosa* (L.) P.Beauv.
148	***Erianthus*** *ravenna*e (L.) P.Beauv. (*Saccharum ravennae* (L.) L.) რავენას ერიანტუსი
149	***Holcus*** *lanatus* L. ბეწვიანი თავთეთრა
150	*H. mollis* L.თავთეთრა
151	*H. leporinum* Link
152	*Koeleria phleoides* (Vill.) Pers.
153	***Leersia*** *oryzoide*s (L.) Sw.
154	***Lolium*** *loliaceum* (Bory & Chaub.) Hand.-Mazz. კოინდარი
155	***Microstegium*** *japonicum* (Miq.) Koidz. იაპონური მიკროსტეგიუმი
156	***Miscanthus*** *sinensis* Andersson ჩინური მისკანტუსი (ეულალია)
157	***Molinia*** *litoralis* Host სანაპიროს იმერული ისლი
158	***Panicum*** *dichotomiflorum* Michx.
159	*P. lanuginosum* Elliott (*Panicum acuminatum* Sw.)
160	***Paspalum*** *dilatatum* Poir.ლაკარტია
161	*P. paspalodes* (Michx.) Scribn. (*Paspalum distichum* L.) პასპალუმისებრი პასპალუმი
162	*P. thunbergii* Kunth ex Steud. თუნბერგის პასპალუმი
163	***Phalaroides*** *arundinacea* (L.) Rauschert (*Phalaris arundinacea* L.)
164	***Phleum*** *paniculatum* Huds.
165	*Ph. phleoides*(L.)Karst. (*P.boehmeri.*Wib.;*Phalaris phleoides* L.) .
166	***Phragmites*** *australi*s (Cav.) Trin. ex Steud. სამხრეთის ღელი
167	***Poa*** *annua* L. თივაქასრა ერთწლოვანი
168	*P. bulbosa* L.; *P.crispa* Thuill. *[P.bulbosa* subsp.*vivipara* (Koel.) Arcang.]
169	*P. compressa* L. თივაქასრა
170	*P.trivialis* L.
171	***Polypogon*** *semiverticillatus* (Forssk.) Hyl. (*Polypogon viridis* (Gouan) Breistr.)
172	***Scleropoa*** *rigida* (L.) Griseb.
173	***Sorghum*** *halepense* (L.) Pers. შალაფა
174	***Tragus*** *racemosus* (L.) All. ხავერდა

4.1.2. რელიქტური კოლხური ტყეების ფლორა

	ხავსისნაირები ნBryophyta
1	***Philonotis****marchic*a (Hedw.) Brid.
	Cephaloziaceae**Mig.**
2	***Cephalozia****connivens* (Dicks.) Lindb
3	***Odontoschisma****denudatum* (Nees) Dumort.
	Dicranaceae**Schimp.**
4	***Campylopus****pyriformis*(Schultz) Brid.
5	*C. fragilis* (Brid.) Bruch &Schimp.
6	***Paraleucobryum*** *longifolium* (Ehrh. ex Hedw.) Loeske
	ხეები
	Fagaceae
7	*Quercus hartwissiana* კოლხური მუხა
	Betulaceae
8	*Alnus glutinosa* ssp. Barbata მურყანი ჩვეულებრივი
9	*Carpinus betulus* რცხილა
	Aceraceae
10	*Acer pseuomapestre* მთის ბოკვი
	Ulmaceae
11	*Ulmus glabra Huds* შიშველი თელადუმა
	Juglandaceae**A.Rich.ex Kunth**
12	***Pterocaria*** *fraxinifolia* (*pterocarpa*) (Michx.)Kunth ex J.Jljinsk. ლაფანი
	Moraceae
13	*Ficus carica* ლეღვი
14	*Morus nigra* შავი თუთა

15	*Morus alba* თეთრი თუთა
	Rhamnaceae
16	*Rhamnus frangula* ხეჭრელი
	***Salicaceae*Mirb.**
17	***Populus****nigra* L. ოფი
18	***Salix*** *alba* L.; *S.micans*Anderss.[*A.albasubsp.micans*(Anderss.)Reich.fil.] წნორი
19	*S.cinerea* L. წნორი
20	*S.caprea* L. მდგნალი
	***Rhamnaceae*Juss.**
21	***Frangula*** *alnus* Mill. ხეჭრელი
	Fabaceae
22	***Gleditsia*** *triacanthus* გლედიჩია
	ბუჩქები
	Rosaceae
23	*Malus sylvatica* ვაშლი
24	*Crataegus microphylla* წითელი კუნელი
	Caprifoliacea
25	*Viburnum opulus* ძახველი
	Cornaceae
26	*Cornus mas* შინდი
	Ruscaceae
27	*Ruscus ponticus* თაგვისარა
	Aquifoliaceae
28	*Ilex colchica* ბაძგი
	Buxaceaea
29	***Buxus*** *colchica* L. კოლხური ბზა
	ლიანები
	Cannabaceaea
30	*Humulus lupulus* სვია
	Apocynaceae
31	*Periploca graeca* ღვედკეცი
	Smilacaceae
32	*Smilax exelsa* ეკალღიჯი
	Vitaceae
33	*Vitis sylvestris*C.C.Gmel. უსურვაზი
	Ranunculaceae
34	*Clematis vitalba* კატაბარდა
	Rosaceae
35	***Rubus*** *anatoli*cus Focke მაყვალი
36	*R.discolor* Boiss.
37	*R.hirtus* Waldst.& Kit.

	***Araliaceae*Juss.**
38	***Hedera*** *colchica* (C.Koch) C.Koch. კოლხური სურო
39	*H.helix* L. *(H.caucasigena*Pojark.) სურო
	***Caprifoliacea*Juss.**
40	***Lonicera*** *caprifolium* L. ჯიქა
41	*L. japonic*a Thunb. იაპონური ცხრატყავა
	ბალახოვნები (ორლებნიანები)
	***Apiaceae*Lindl. *(Umbelliferae*Juss.)**
42	***Daucus****carota* L. ფერისცვალა
43	***Hydrocotyle*** *ranunculoide*sL.f. ბაიასებრიჰიდროკოტილე
44	*H. ramiflora* Maxim. ჰიდროკოტილე
45	*H. vulgaris* L. ჰიდროკოტილე
46	***Oenanthe****aquatica* (L.) Poir.წყლის არხისპირა
	***Asteracea*Dumort. (CompositaeGiseke.)**
47	***Achillea*** *beibersteinii* Afan.
48	*A. filipendulina* Lam.
49	*A. nobili*s L.
50	***Ambrosia*** *artemisiifolia* L. ავშანისფოთოლა ამბროზია
51	***Antennaria*** *caucasica* Boiss.
52	***A.*** *absinthium* L.
53	*A. vulgaris* L.
54	***Aster*** *salicifolius* Lam. ასტრა
55	***Biderns*** *cernu*a L. ორკბილა
56	*B.tripartita* L. (*B.orientalis*Velen.) ორკბილა
57	***Carpesium*** *abrotanoides* L. ოჩოპენტრე
58	*C. cernuum* L. ოჩოპენტრე
59	***Pulicaria*** *dysenterica* (L.) Gaertn. დიზენტერიული პულიკარია
60	***Cirsium*** *incanum* (S.G.Gmel.) Fisch. თეთრი ნარი
61	***Conyzanthus*** *graminifolius*(Spreng) Tamamsch.
62	***Dichrocephala*** *integrifolia* (L.f.) Kuntze მეჭეჭა
63	***Echinops*** *colchicus* Sosn. კოლხური თავკომბალა
64	***Erigeron*** *annus* (L.) Pers. (*Stenactisannua* (L.) Cass. ერთწლიანი ერიგერონი

65	*E. canadensis* L. ცხენისკუდა
66	***Filago*** *gallica* (L.) L. ნაცარა
67	***Galinsoga*** *ciliata* (Rafin) Blake წამწამისებრი გალინზოგა
68	*G. parviflor*a Cav. პატარაყვავილა გალინზოგა
69	***Gnaphalium*** *affine* D.Don. ხახვის თავთავა
70	*G. luteoalbum* L.
71	***Grossheimia*** *polyphylla* (Ledeb.) Holub. *(G.ossica* (C.Koch) Sosn. &Takht.)
72	***Gymnaster*** *savatieri* (Makino) Kitam.
73	***Helianthus*** *tuberosus* L. მიწავაშლა
74	***Leontodon*** *danubialis* Jacq. დუნაის ლომისკბილა
75	***Leucanthemum*** *vulgare* Lam.; *(L.vulgare Lam.*subsp.*multicaule*A.Khokhr.)
76	***Otanthus*** *maritimus* (L.) Hoffmanns. & Link ზღვისპირა ოთნთუსი
77	***Santolina*** *chamaecyparissus* L . სანტოლინა
78	***Senecio*** *erraticus* Bertol. *(Jacobae aerratica* (Bertol.) Fourr.) თავყვითელა
79	*S. sylvatic*us L.
80	*S.vernalis* Waldst.& Kit. გაზაფხულის თავყვითელა
81	*S.vulgaris*L.
82	***Sigesbeckia*** *orientalis* L. ბირკალუა
83	***Silybum*** *marianum* (L.) Gaertn. ბაყაყურა
84	***Sonchu s****arvensis* L. ღიჭა
85	***Solidago*** *canadensis* L.ყვავილწვრილა
86	***Tagetes*** *minuta* L. ხავერდა
	Boraginaceae**Juss.**
87	*Myosoti spalustris* (L.) Nathh. კესანე
88	***Cardamine*** *hirsuta* L. ტყის წიწმატი
89	***Rorippa*** *palustris* (L.) Besser ჭაობის რორიპა
	Caryophyllaceae**Juss.**
90	***Stellaria*** *media* (L.) Vill.(*Alsinula media* (L.) Dostal, comb.invalid.) ჟუნჟრუკი
	Convolvulaceae**Juss.**
91	***Calystegia*** *sepium* (L.) R.Br. ხვართქლა
92	*C. soldanella* (L.) R. Br. ხვართქლა
93	*Convolvulus arvensis* L. ხვართქლა
	Euphorbiaceae**Juss.**
94	***Euphorbia*** *palustris* L. რძიანა
	Fabaceae **Lindl. (*Leguminosae*)**
95	***Amoria*** *ambigua* (Bieb.) Sojak *(Trifolium ambiguum* Bieb.)
96	*L.palustris* Willd.
97	***Medicago*** *arabica* (L.) Huds. არაბული იონჯა
98	*M. denticulata* Willd. იონჯა
99	***Ononis*** *arvensis* L. ფშნის ეკალი
100	***Psoralea*** *acaulis* Stev. დათვიმარწყვა
101	***Securigera*** *varia* (L.) Lassen *(Coronillavaria* L.)
102	***Trifolium*** *campestr*e Schreb. სამყურა
103	*T. fragiferum* L. მარწყვასამყურა
104	*T. resupinatum* L. შაბთარი
105	*T. subterraneum* L. სამყურა
106	*T. tumens* M.Bieb. სამყურა
107	***Vicia*** *sativa* L. ჩვეულებრივი ცერცველა
	Geraniaceae
108	***Geranium*** *palustr*e L. ჭაობის ნემსიწვერა
109	*G.rotundifolium* L. ნემსიწვერა
	Hypericaceae
110	*H.perforatum* L. კრაზანა
	Lamiaceae **(Labiatae)**
111	***Galeopsis*** *tetrahit* L.
112	***Glechoma*** *hederacea* L. ოშოშა
113	***Lamium*** *album* L. ჯინჭრის დედა
114	***Lycopus*** *europaeu*s L. ევროპული ლიკოპუსი
115	***Mentha*** *pulegium* L .ომბალო
116	***Perilla*** *nankinensis* Wender. პერილა
	Lythraceae
117	***Lythrum*** *salicari*a L. ცოცხმაგარა
	Malvaceae
118	***Hibiscu s****ponticus* Rupr. პონტოს კენაფი
119	***Kosteletzkya*** *pentacarpos* (L.) Ledeb. (*Hibiscus pentacarpos* L.) კოსტელეტსკია
	Onagraceaea
120	***Epilobium*** *palustre* L. ჭაობის წყალნაწყენი
121	***Ludwigia*** *palustris* (L.) Elliott ჭაობის

	ლუდვიგია
	Oxalidaceae
122	***Oxalis*** *acetosella* L. მჟაველა
123	***Xanthoxalis*** *corniculata* (L.) Small (*Oxalis corniculata*L.)
	Phytolaccaceae
124	***Phytolaca*** *americana* L. ამერიკული ჭიაფერა
	Plantaginaceae
125	***Plantago*** *lanceolata* L. ლანცეტა მრავალძარღვა
126	*P.major* L. მრავალძარღვა
	Polygonaceae
127	***Persicaria*** *amphibian* (L.) Delarb*re (Polygonum amphibium* L. წყლის დვალურა
128	P. *hydropiper* (L.) Spach (*Polygonum hydropiper* L.) წალიკა
129	*P.aviculare* L. ჩვეულებრივი მატიტელა
130	***Polygonum*** *perfoliatum* L. მატიტელა
131	*P. posumbu* Buch.-Ham. ex D. Don მატიტელა
132	*P. thunbergii* Siebold&Zucc. ტუნბერგის მატიტელა
133	***Rumex*** *acetosell*a L .მჟავე მჟაუნა
	Primulaceae
134	***Lysimachia*** *vulgaris* L. ხახვთესლა
	Ranunculaceae
135	***Ficaria*** *calthifolia* Reichenb. ჩაწყობილა ბაია
136	***Ranunculus*** *bulbosus* L. ბაია
137	*R. muricatus* L. ბაია
138	*R.oreophilus*Bieb. (*R.acutilobus*Ledeb.,*R.makaschwili i*Kem.-Nath.) ბაია
139	*R. sceleratus* L. ბაია
140	*R. trachycarpus* Fisch. &C.A.Mey. (*Ranunculus marginatus* d'Urv.)
	Rosaceae
141	***Duchesnea*** *indica* (Andr.) Focke გველისმარწყვი
142	***Potentilla*** *erect a* (L.) Raeusch. ოთხფურცელა მარწყვაბალახი
143	*P. reptans* L. მარწყვაბალახი
144	*P. supina* L.
145	***Rubu s****anatolicus* Focke მაყვალი
146	*R.discolo*r Boiss. მაყვალი
147	*R.hirtus* Waldst.& Kit. მაყვალი
	Rubiaceae
148	***Galium*** *palustre* L. ენდრონიკა
149	*G. tricornutum* Dandy ენდრონიკა
	Sambucaceae
150	***Sambucus*** *ebulus* L. ანწლი
	Solanaceae
151	***Datura*** *stramonium* L. ლემა
152	***Solanum*** *pseudocapsicum* L. ძაღლყურძენა
	Urticaceae
153	***Urtica*** *dioica* L.
	Violaceae
154	***Viola*** *arvensis* Murr. ყანის ია
	ერთლებნიანები
	Amaryllidaceae
155	***Leucojum*** *aestivum* L. ცხენისკბილა
	Commelinaceae
156	***Commelina*** *communis* L. ტყის ჭორტანა
157	***Tradescantia*** *virginiana* L. ჭორტანა
	Cyperaceae
158	***Bulbostylis*** *tenerrima* (Fisch. &C.A.Mey. exLedeb.) Palla
159	***Carex*** *pendula* L. დაკიდებული ისლი
160	***Eleocharis*** *palustris* (L.) Roem. &Schult.
161	***Fimbiristylis*** *annua* (All.)Roem.et Schult.
162	***Juncellu s****serotinu*s (Rottb.) C.B.Clarke
163	***Kyllinga*** *gracillima* Miq.
164	***Pycreus*** *korshinsky*i (Meinsh.) V.I.Krecz.
165	***Scirpus*** *triqueter* Godr. (*Schoenoplectus litoralis* (Schrad.) Palla) სამგვერდა წყლის წაბლი
166	***Iris*** *pseudocorus* L. წყლის ზამბახი
167	***Sisyrinchium*** *angustifoliu*m Mill. სიზირინხიუმი
	Juncaceae
168	***Juncus*** *acutus* L. ჭილი
169	*J. bufonius* L. ჭილი
170	*J.effusus* L. ტოტებგაშლილი ჭილი

171	*J. lampocarpus* Ehrh. exHoffm. (*Juncus articulatus* L.) ჭილი
172	***Luzula f****orsteri* (Smith) DC. *(Juncus forsteri* Smith) ფორსტერის ისლურა
	Poaceae
173	***Aegilops*** *cylindrica* Host
174	***Agropyron*** *caninum* (L.) P.Beauv.
175	***Agrostis*** *alba* L. *Poanemoralis* L. ნამიკრეფია
176	*A. gigantea* Roth. (*A.albasubsp.gigantea* (Roth.)
177	***Aira*** *elegan*s Willd. Ex Gaudin.(*A.capillaris* Host.)
178	***Andropogon*** *virginicus* L. წნელის მელაკუდა
179	*Anthoxanthum amarum* Brot. ყვითელთავთავა
180	*A. odoratum* L.
181	***Arthraxon*** *hispidus* (Thunb.) Makino
182	***Bromus*** *japonicas* Thunb. შვრიელა იაპონური
183	*B. tectorum* L. შვრიელა
184	***Calamagrostis*** *arundinacea* (L.) Roth. ლერწმისებრი ბრძამი
185	*C.epigeio*s (L.) Roth.
186	***Catabrosa*** *aquatic*a (L.) Beauv. (*Aira aquatica* L.)
187	***Digitaria*** *sanguinalis* (L.) Scop. [*D.vulgaris* (Schrad.) Bess.] მწყერფეხა
188	*D. ciliaris* (Retz.) Koeler მწყერფეხა
189	*D. ischaemum* (Schreb.) Muhl. მწყერფეხა
190	*D.violascen*s Link *[D.chinensis* (Retz.) A.Camus *Paspalum chinense* Nees] მწყერფეხა
191	***Echinochloa*** *crusgalli* (L.) Beauv.s.l. ბურჩხა
192	***Eleusine*** *indica* (L.) Gaertn.
193	*E. tristachya* (Lam.) Lam.
194	***Eragrostis*** *minor* Host.
195	*E. pilosa*(L.) P.Beauv.
196	***Erianthus*** *ravennae* (L.) P.Beauv. (*Saccharum ravennae* (L.) L.)
197	***Leersia*** *oryzoides* (L.) Sw.
198	***Leymus*** *racemosus* (Lam.) Tzvelev
199	***Lolium*** *loliaceum* (Bory&Chaub.) Hand.-Mazz. კოინდარი
200	***Panicum*** *dichotomiflor*um Michx.
201	*P. lanuginosum* Elliott (*Panicum acuminatum* Sw.)
202	***Paspalum*** *dilatatum* Poir. ლაკარტია
203	*P. paspalodes* (Michx.) Scribn. (*Paspalum distichum* L.) პასპალუმისებრი პასპალუმი
204	*P. thunbergii* Kunth ex Steud. ტუნბერგის პასპალუმი
205	***Phalaroides*** *arundinacea* (L.) Rauschert (*Phalaris arundinace*a L.)
206	***Phleum*** *paniculatum* Huds.
207	*Ph. phleoides*(L.)Karst. (*P.boehmeri.*Wib.;*Phalaris phleoides* L.) .
208	***Poa****annua* L. თივაქასრა ერთწლოვანი
209	*P. bulbosa* L.;*P.crispa*Thuill. [*P.bulbosasubsp.vivipara* (Koel.) Arcang.] თივაქასრა
210	*P. compressa* L. ჩაჭყლეტილი თივაქასრა
211	*P.trivialis* L. თივაქასრა
212	***Polypogon*** *semiverticillatus* (Forssk.) Hyl. *(Polypogon viridis* (Gouan) Breistr.)
213	***Rostraria*** *cristat*a (L.) Tzvel. (*Koeler ia phleoi*des (Vill.) Pers.)
214	***Sorghum*** *halepense* (L.) Pers. შალაფა
215	***Sporobolus*** *fertilis* (Steud.) Clayton
216	***Tragus*** *racemosus* (L.) All.
217	***Vulpia*** *myuros* (L.) C.C.Gmel.
	Thyphacea**e.**
218	*Sparganium neglectum* Beeby (*Sparganium erectum* subsp. *neglectum* (Beeby) K.Richt.) შხაპრი
219	***Typha*** *angustifolia* L. წვრილფოთოლა ლაქაში
220	*T. latifoli*a L. ფართოფოთოლა ლაქაში

4.1.3.

მტკნარწყლიანი ტბორების ფლორა

	გვიმრანაირები **P T E R I D O P H Y T A**
	Marsileaceae
1	*Marsilea quadrifolia* L. მარსილია ოთხფოთოლა
	Osmundaceae
2	*Osmunda regalis* L. სამეფო გვიმრა
	Salviniaceae
3	***Salvinia*** *natans* (L.) All. სალვინია ძაფისებრი
	ფარულთესლოვნები **A N G I O S P E R M A E ორლებნიანები** **(D I C O T Y L E D O N E A)**
	Haloragaceae
4	***Myriophyllum*** *spicatum* L. თავთავაფრთაფოთოლა
5	*M. verticillatum* L. საგველასებრიფრთაფოთოლა
	Lentibulariaceae
6	*Utricularia .vulgaris* L. ბუშტოსანა
	Orobanchaceae
7	*Rhamphicarpa medwedewii* Albov. მედვედევის რამფიკარპა
	Nymphaeaceae
8	***Nymphaea*** alba L. თეთრი დუმფარა
9	*N. candida* C.Presl დუმფარა
10	***N.*** *colchica* (Woronow ex Grossh.) Kem.-Nath. კოლხური დუმფარა
11	***Nuphar****lutea* (L.) Sm. ყვითელი დუმფარა
	Plantaginaceae
12	***Callitriche*** *palustris* L. ვარსკვლავა ჭაობის
13	*C. stagnalis* Scop. ვარსკვლავა
	Polygonaceae
14	*Polygonum.thunbergii* Siebold & Zucc. თუნბერგის მატიტელა
	Ranunculaceae
15	*Ranunculus muricatus* L. დუგუმი, ბაია
16	*R. sceleratus* L.-ბაია
	Trapaceae
17	*Trapa colchica* Albov კოლხური წყლის კაკალი
18	*Trapa maleevii* V.N.Vassil. მალეევის წყლის კაკალი
	ერთლებნიანები **MONOCOTILEDONEAE**
	Alismataceae
19	*Alisma plantago-aquatica* L. წყლის მრავალძარღვა
20	*Sagittaria platyphylla* (Engelm.) J.G.Sm.ისარა
	Araceae
21	***Acorus calamus*** **L. კოთხუჯი**
22	***Spirodela*** *polyrrhiza* (L.) Schleid.
	Butomaceae
23	***Butomus*** *umbellatus* L. ჩალაყვავილა
	Ceratophyllaceae
24	***Ceratophyllum*** *demersum* L. რქაფოთოლა
25	*C. submersum* L. რქაფოთოლა
	Cyperaceae
26	***Bulbostyli s****tenerrima* (Fisch. &C.A.Mey. exLedeb.) Palla
27	***Eleucharis*** *palustris* (L.) Roem. &Schult. ელეოქარისი
28	***Pycreus*** *korshinskyi* (Meinsh.) V.I.Krecz.
29	***Scirpus*** *triqueter* Godr. (*Schoenoplectus litoralis* (Schrad.) Palla) სამგვერდა წყლის წაბლი
30	***Schoenoplectus*** *juncoides* (Roxb.) Palla კოკოზა
31	*S. lacustris* (L.) Palla კოკოზა
32	*S. mucronatus* (L.) Palla კოკოზა
33	*S.triqueter*(L.) Palla კოკოზა
	Hydrocharitaceae
34	***Egeria d****ensa* Planch. ეგერია
35	*Hydrocharis morsus-ranae* L. წყლის სურო
	Juncaceae

36	*Juncus lampocarpus* Ehrh. Ex Hoffm. (*Juncus articulatus* L.) ჭილი
37	***Luzula*** *forsteri* (Smith) DC.(*Juncus forsteri* Smith) ფორსტერის ისლურა
	Poaceae
38	***Calamagrostis*** *arundinacea* (L.) Roth. ქასრა
39	*C. epigeus* (L.) Roth. ქასრა
40	*Paspalum paspalodes* (Michx.) Scribn. (*Paspalum distichum* L.) პასპალუმისებრი პასპალუმი
41	*P. thunbergii* Kunth ex Steud. თუნბერგის პასპალუმი
42	***Phragmites*** *australis* (Cav.) Trin. exSteud. სამხრეთის ლელი

	Potamogetonaceae
43	***Potamogeton*** *filiformis* Pers. (*Stuckenia filiformis* (Pers.) Börner)
44	*P. natans* L.
45	*P. pectinatus* L. (*Stuckenia pectinata* (L.) Börner)
	Thyphaceae
46	*Sparganium neglectum*Beeby (*Sparganium erectum* subsp. *Neglectum* (Beeby) K.Richt.) შხაპრი
47	***Typha*** *angustifolia* L. წვრილფოთოლა ლაქაში
48	*T. latifolia* L.ფართოფოთოლა ლაქაში
49	*T.minima* Hoffm. (*Typha laxmannii* Lepech.) ლაქაში

4.1.4 სანაპირო ქვიშიანი დიუნების ფლორა

	Equisetacea
1	*E. arvensis* L. შვიტა
2	*E.ramossisimus* Derf შვიტა
3	*Potentilla supina* L. უკან გადაღუნული მარწყვა ბალახი
4	*Potentilla reptans* L. მარწყვაბალახი
5	*Geum urbanum* L.
	Leguminosae
6	*Sophora alopecuroides* L. სოფორა
7	*Ononis arvensis* L. ფშნის ეკალი
8	*Medicago maritima L.* ზღვის იონჯა
9	*M. minima (*L.) ბირკიანი იონჯა
10	*M. rigidule* Deuc. იონჯა
11	*M. lupulina* L. სვიისებრი იონჯა
12	*M.falcata L.* ყვითელი იონჯა
13	*Trifolium subterraeum L.* სამყურა
15	*T. resupinatum L.* შაბთარი
16	*T. tunius Stev.* სამყურა
17	*T.repens L.* თეთრი სამყურა
18	*T. hybridum L.* შვედური სამყურა
19	*T. micranthum Viv.* სამყურა
20	*T. campestre Schreb.* სამყურა
21	*T. striatum L.* სამყურა
22	*T. scabrum L.* სამყურა
23	*T. arvense L.* ბურტყლა სამყურა
24	*Dorycniumintermedium Led/ D.*

	herbaceum ხუთყურა
25	*Lotus tenius Kit* კურდღლის ფრჩხილა
26	*L . angustissisus L.* კურდღლის ფრჩხილა
27	*L. corniculatus L.* კურდღლის ფრჩხილა
28	*Gallega officinalis L.* ხბოშუბლა
29	*Astragalus galegiformis L.* გლერძა
30	*Ornithopus compressus L.* ჩიტიფეხა
31	*Coronilla varia L.* ყავისფრჩხილა
32	*Lathyrus tuberosus L.* თერო
33	*L. pratensis L.* მდელოს მატკვარცანა
34	*L .hirsutus L.*
	Linaceae
35	*Linum bienne Miller.* სელი
	Oxalidaceae
36	*Oxalis corniculata L.* მჟაველა
	Zygophyllaceae
37	*Tribulus terrestris L.* კუროსთავი
	Euphorbiacea
38	*Euphorbia nutans Lag.* რძიანა
39	*E. maculata L.* რძიანა
40	*E. stricta L.* რძიანა
41	*E. peplus L.* რძიანა
42	*E. paralias* რძიანა
43	*E. pubescens Vahl.* რძიანა

	Eleagnaceae
44	*Hipophae rhamnoides L.* ქაცვი
	Umbeliferae Apiacea
45	*Eryngium maritimum L.* ზღვის ნარი
46	*E. biebrsteinianum Nevski* ბიბერშტეინის ნარი
	Rubaceae
47	*Asperulahumifusa (bieb.) Bess.* ფხუწა
48	*Galium tricornitum Dandy* ხოვერა
	Valerianaceae
49	*Valernanellalocusta (L.)*
	Asclepiadaceae
50	*Gomphocarpus fruticosus L.*ბამბაცა
51	*Periplica graeca L.* ღვედკეცი
52	*Cynanchum acutum L.* მლაშე ხვართქლა
	Convolvulaceae
53	*Calystegia soldanella (L.) R.BR.* სოლდანელასებრი დიდი ხვართქლა
54	*Convolvulus arvensis L* .ხვართქლა
55	*C. cantabrica L.* ხვართქლა
	Boraginaceae
56	*Tournefortia sibirica L.* არგუზია ციმბირული
57	*Heliotropium ellipticum Led.* ჰელიოტროპი
	Solanaceae **ძაღლყურძენასებრნი**
58	*Physalis alkegengi* ონტკოფა
59	*Ph. Ixocarpa Brot. Et Hornemm* ონტკოფა
60	*Ph. peruviana L.* პერუს ონტკოფა
	ScrophulariaceaeJuss
61	*Verbascum thapsus L.*
62	*V. sessiliflorum Murb.*
63	*V. gnaphalodes V. Arvensis*
64	*Celsia heterophylla Desf.*
65	*Lindernia procumbens (Krocker) barb.*
66	*Veronica didima Ten*
67	*Parentucella latifolia (L.) Careul.*
	Verbeneceae
68	*Vitex rotundifolia L.* მრგვალფოთოლა ხეპილპილა
69	*Stachys maritima L.* დედაფუტკარა
70	*Salvya verticillata L.* სალბი
	Papaveraceae
72	*Claucium flavum Grantz.* ყაყაჩურა
73	*Fumariacapreolata L.* შავთარა
	Cruciferae
74	*Lepidium texanum Buckley.* წიწმატი
75	*Coronopus procumbens Gilib.*
76	*Coronopus didymus (L.) Smith.*
77	*Cakile euxina Pobed.* ზღვისპირა კაკილე
78	*Raphanus maritimus Smith* ზღვის ბოლოკი
	Compositae **რთულყვავილოვნები**
79	*Filago eriocephala Guss.* ნაცარა
80	*Tagetes minuta L.* ხავერდა
81	*Achilea biebersteinii G.Afan.* ბიბერსტეინის ფარსმანდუკი
82	*Otantus maritimus L.* ზღვისპირა ოთანთუსი
83	*Matricaria chamonilla var. recutitita L.* სამკურნალო მატრიკარია
84	*Echinops colchicus D.Sosn.* თავკომბალა
85	*Silybum marianum (L.)*
86	*Scolymus hispanicum L.*
	Caryophyllaceae
87	*Spergula arvensis*
88	*Spergularia marginata DC*
89	*Polycarpon tetraphyllum L.*
90	*Silene anglica L* . ქოთანა
91	*S. iberica Bieb* ქოთანა
92	*Tunica saxifraga (L.)* ციმციმა
	Chenopodiacea **ნაცარქათამასებრნი**
93	*Atriplex patula* თათაბო
94	*Chenopodium botrys* ნაცარქათამა
95	*Ch. ambrosoides L.* მექსიკური ჩაი
96	*Salsola tragus L.*
	Amaranthasceae
97	*Amaranthus deflexus* ჯიჯლაყა
	Moraceae
98	*Ficus carica* ლეღვი
	Polygonaceae
99	*Polygonum litoralis Meissn.*

	პოლიგონუმი
	Liliaceae
100	*Muscari armeniacum baker* ყაზახა
	Amarylidaceae
101	*Pancratium maritimum L.*ზღვის შროშანი
	Ceperaceae
102	*Cyperus longus L.* თავნასკვა ჩალა
103	*C. badius Desf.* წაბლისფერი წამალწვრილი
104	*Pycreus flavescens L.*
105	*P. globosus All.*
106	*P. korshinsky (Moeinsh.) Kuk.*
107	*Holoschoenus romanus L.*
108	*Carex cuspidata Host.* ისლი
	Poaceae
109	*Imperata cylindica (L.) Beauv.* იმერული მაწაქი
110	*Digitaria violascens Link.* მწყერფეხა
111	*D.ciliarias (Retz) Koel.*
112	*Aira elegans Willd ex Gaudin*
113	*Cynodon dactylon (L.) Pers.* გლერტა
114	*Eleusine tristachia Kunth* დაგუსა
115	*E. indica (L.) gaertn*
116	*Sieglingia decumbens (L.) Betrnh.*
117	*Koeleria phleoides (Vill.) Pers* კეწეწურა
118	*Poa compressa L.* თივაქასრა
119	*Festuca heterophylla* Lam. წივანა
120	*Vulpia myuros* (L.) C.C Gmel.
121	*Bromus japonicus* L. შვრიელა
122	*Lolium rigidum* Gaud.
123	*L. loliaceum* (Bory et chaub.(hand-mazz.
124	*Leymus racemosus lam*
	Cuscutaceae
125	Cuscuta *cesartiana* აბრეშუმა

4.1.5 ფლორის რელიქტური სახეობები

N	სახელწოდება ლათინურად	სახელწოდება ქართულად	გავრცელება
1	*Drosera rotundifolia*	მწერიჭამია დროზერა	იმნათი, ჭურია
2	*Molinia litoralis*	ჩრდილოეთის ისლი	იმნათი, ჭურია, ფიჩორა
3	*Rhynchospora alba*	თეთრი რინხოსპორა	იმნათი
4	*Osmunda regalis*	სამეფო გვიმრა	იმნათი, ჭურია
5	*Menyanthes trifoliata*	წყლის სამყურა	იმნათი
7	*Cladium mariscus*	ხერხა	იმნათი
8	*Sphagnum imbricatum*	იმბრიკატუმის სფაგნუმი	იმნათი
9	*Sphganum papillosum*	ტიხრებიანი სფაგნუმი	იმნათი
10	*Sphganum rubellum*	წითელი სფაგნუმი	იმნათი
11	*Sphagnum palustre*	ჭაობის სფაგნუმი	იმნათი, ჭურია
12	*Spiranthes amoena*	ჯადვარი	იმნათი
13	*Carex lasiocarpa*	ლაზური ისლი	იმნათი

4.1.6 ფლორის ენდემები

	სახეობა		კავკასიის	კოლხეთის	გავრცელება
1	*Rhynchospora caucasica*	კავკასიის რინხოსპორა	+		იმნათი

2	*Nymphaea colchica*	კოლხური დუმფარა		+	იმნათის არხები, ტბები
3	*Quercus hartwissiana*	კოლხური მუხა		+	ფიჩორი, ანაკლია
4	*Hibiscus ponticus*	პონტოური ტუხტი			ანაკლია, ფიჩორა
5	*Carex colchica*	კოლხური ისლი			
6	*Trapa colchica*	კოლხური წყლის კაკალი		+	ანაკლია, იმნათი
7	*Solidago turfosa*	ტორფნარის ოქროწკეპლა		+	ფიჩორა
8	*Rhynchospora caucasica*	კავკასიის რინქოსპორა	+		იმნათი

4.1.7. ფლორის გლობალური წითელი ნუსხის IUCN სახეობები

1. *Kosteletzkya pentacarpos* (*Hibiscus pentacarpos)* - კოსტელეტსკია - IUCN კატეგორია საჭიროებს ზრუნვას (LC) -

2. *Rhamphicarpa medewedwiii* - მედვედევის რამფიკარპა - IUCN კატეგორია საჭიროებს ზრუნვას (LC)

3. *Thelypteris palustris* - ჭაობის თელიპტერისი -- IUCN კატეგორია საჭიროებს ზრუნვას (LC)

4. *Nymphaea colchica* კოლხური დუმფარა - IUCN კატეგორია საჭიროებს ზრუნვას (LC)

5. *Osmunda regalis* - სამეფო გვიმრა - IUICN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

6. *Spiranthes sinensis (amoena*) - ჯადვარი- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

7. *Rhynchospora alba* -თეთრი რინხოსპორა -IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

8. *Epipactis palustris* -ჭაობის ჯადვარი- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

9. *Cladium mariscus* -ხერხა- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

10. *Menyanthes trifoliata* - წყლის სამყურა-IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

11. *Ficus carica* -ლეღვი-IUCNკატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

12. *Pterocarya fraxinifolia* - ლაფანი- IUCN კატეგორია - მოწყვლადი (VU)

13. *Punica granatum* - ბროწეული- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

14. *Buxus colchica* -კოლხური ბზა-IUCN კატეგორტია - საფრთხის ქვეშ მყოფი (CR)

15. *Quercus robur*.subsp. *imeretina* - იმერული მუხა - IUCN კატეგორია - მოწყვლადი (VU)

16. *Trapa natans* -წყლის კაკალი- IUCN კატეგორია -საჭიროებს ზრუნვას (LC)

17. *Trapa colchica* -კოლხური წყლის კაკალი- IUCN კატეგორია CR

18. *Salvinia natans* -წყლის გვიმრა-IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

19. *Marsilea quadrifolia* ოთხფოთოლა მარსილეა. IUCN კატეგორია -საჭიროებს ზრუნვას (LC)

20. *Utricularia minor* -ბუშტოსანა- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

21. *Ceratophyllum demersum* -ღიმი-IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

22. *Ceratphyllum submersum*-ღიმი- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

23. *Potamogeton natans* -წყლის ვაზი- IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

24. *Drosera rotundifolia* - ცვრიანი , მრგვალფოთოლა დროზერა - IUCN კატეგორია - საჭიროებს ზრუნვას (LC)

კავკასიის წითელი ნუსხის სახეობები

Soliodago turfosa -ტორფის ოქროწკეპლა - IUCN კატეგორიაVU

Hibiscus ponticus -პონტოს ტუხტი -IUCN კატეგორია VU

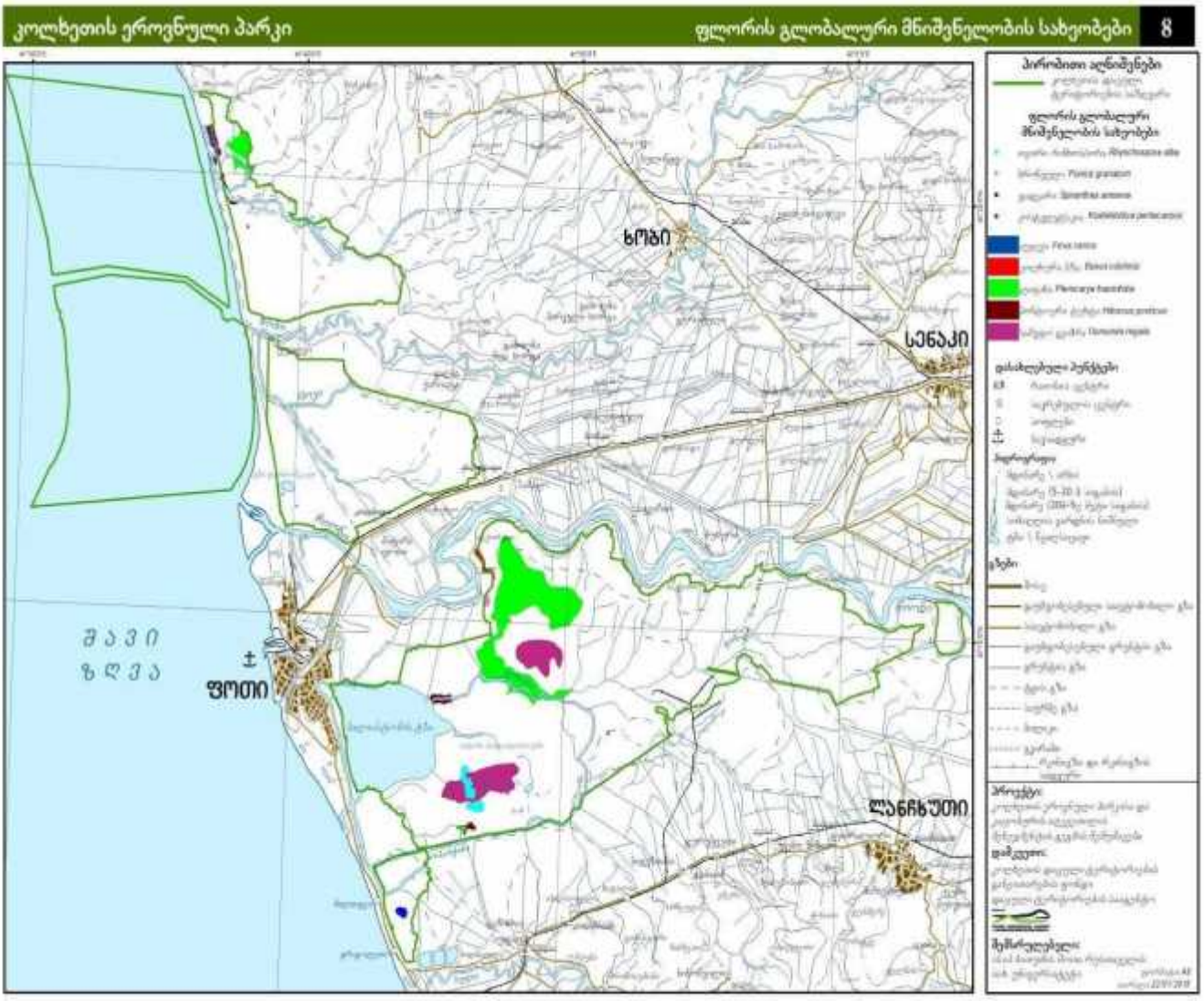
საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობა – *Ulmus glabra* - შიშველი თელადუმა - IUCN კატეგორია EN

დანართი 4.2 *კაცობურის აღკვეთილის ფლორა*

ხეების და ბუჩქების დასახელება		
#	ქართული	ლათინური
1	ჩვეულებრივი მურყანი	*Alnus glutinosa subsp. Barbata*
2	რცხილა	*Carpinus betulus*
3	თეთრი თუთა	*Morus alba*
4	შავი თუთა	*Morus nigra*
5	ლეღვი	*Ficus carica*
6	კოლხური მუხა	*Quercus hartwissiana*
7	ვერხვი(ოფი)	*Populus nigra*
8	ლაფანი	*Pterocarya fraxinifolia*
9	იფანი	*Fraxinus excelsior*
10	გლედიჩია	*Gledichia triacanthus*
11	კავკასიური ხურმა	*Diospyros lotus*
12	მდგნალი	*Salix caprea*
13	წნორი	*Salix alba*
14	ხეჭრელი	*Rhamnus frangula*
15	ვერხვი	*Populus tremula*
16	შიშველი თელადუმა	*Ulmus glabra*
17	პანტა	*Pyrus caucasica*
18	ძელქვა	*Zelkovia carpinifolia*
19	კოლხური ჭყორი	*Ilex colcchica*
20	ძახველი	*Viburnum opulus*
21	ამორფა	*Amorpha truticosa*
22	მაყვალი	*Rubus sp.*
23	დიდგულა	*Sambucus nigra*
24	წყავი	*Prunus laurocerasus*
ლიანები		
25	კოლხური სურო	*Hedera colchica*
26	ეკალღიჯი	*Smilax escelsa*
27	ღვედკეცი	*Periploca graeca*
28	სვია	*Humulus lupulus*
29	ველური ვაზი	*Vitis sylvestris*
30	ღვედკეცი	*Periploca graeca*
ბალახოვნები		
31	ნაპირის ისლი	*Carex riparia*
32	ნისკარტიანი ისლი	*Carex rostrate*

33	ბასრისმაგვარი ისლი	*Carex acutiformes*
34	ზეაღმართული ისლი	*Carex elata*
35	გაპობილნაყოფა ისლი	*Carex lasiocarpa*
36	ევროპული ლიკოპუსი	*Lycopus europaeus*
37	არხისპირა	*Oenanthe peucedanifolia*
38	ჩვეულებრივი ჰიდროცოტილე	*Hydrocotyle vulgaris*
39	ოთხფრთიანი კრაზანა	*Hypericum tetrapterum*
40	წყლის პიტნა, ტენცო	*Mentha aquatic*
41	მდინარის შვიტა	*Equisetum fluviatile*
42	ჭაობის გალიწზოგა	*Galium palustre*
43	ქასრა	*Calamagrostis epigeus*
44	ხახვთესლა	*Lysimachia vulgaris*
45	ტოტებგაშლილი ჭილი	*Juncus effuses*
46	ოთხფურცელა მარწყვა ბალახი	*Potentilla erecta*
47	ლელი	*Phragmites australis*
48	თავთეთრა	*Holcus lanatus*
49	დიდი ხვართქლა	*Calystegia sepium*
50	ბაღის მაყვალი	*Rubus hirsute*
51	თუნბერგის მატიტელა	*Polygonum thunbergii*

დანართი 4.3.

5.1. იქტიოფაუნა

5.1.1. კოლხეთის ეროვნული პარკის იქტიოფაუნა

1	სალამურა	*Lampetra mariae*
2	ქიცვიანი ზვიგენი	*Squalus acanthias*
3	ზღვის მელა	*Raja clavata*
4	ზღვის კატა	*Dasyatis pastinaca*
5	სვია	*Huso huso*
6	ჯარღალა	*Acipenser nudiventris*
7	რუსული ზუთხი	*Acipenser güldenstädti*
8	ატლანტური ზუთხი	*Acipenser sturio*
9	ტარაღანა	*Acipenser stellatus*
10	კოლხური ზუთხი	*Acipenserpersicus colchicus*
11	შავი ზღვის ქარსალა	*Sprattus sprattus phalericus*
12		*Clupeonella cultri ventris cultriventris*
13	პალიასტომის ღიპა ქაშაყი	*Alosa caspia palaeostomi*
14	შავი ზღვის ქაშაყი	*Alosa kessleri pontica*
15	მცირე ქაშაყი	*Alosa caspia tanaica*
16	შავი ზღვის ქაფშია	*Engraulis encrasicholus ponticus*
17	შავი ზღვის ორაგული	*Salmo labrax*
18	ნაკადულის კალმახი	*Salmo labrax fario*
19	წერი, ქარიყლაპია	*Esox lucius*
20	კოლხური ნაფოტა	*Rutilus rutilus*
21	მორევის ნაფოტა	*Rutilus frisii*
22	კავკასიური ქაშაპი	Squalius cephalus
23	ჯუჯა ქაშაპი	*Leuciscus boristenicus*
24	ფარფლწითელა	*Scardinius erythrophthalmus*
25	თეთრი ამური	*Ctenopharyngodon idella*
26	გუწუ, ლოქორა	*Tinca tinca*
27	კოლხური ტობი	*Chondrostoma colchicum*
28	მდინარის კავკასიური ღორჯო	*Gobio gobio lepidolaemus natio caucasicus*
29	კოლხური ხრამული	*Capöeta sieboldi* (Steindachner)
30	მცირეაზიური ხრამული	*Capoeta tinca* Heckel
31	კოლხური წვერა	*Barbus escherichi* Steindachner
32	კოლხური შამაია	*Chalcalburnus chalcoides* derjugini
33	თაღლითა	*Alburnus alburnus*
34	სამხრეთის ფრიტა	*Alburnoides bipunctatus fasciatus*
35	ჩვეულებრივი ბლიკა	*Blicca bjoerkna*
36	კაპარჭინა	*Abramis brama*

37	მცირე ვიმბა	*Vimba vimba tenella*
38	ტაფელა	*Rhodeus sericeus*
39	კოლხური ტაფელა	*Rodeus colchicus*
40	კოლხური კვირჩხილა	*Phoxinus phoxinus cilchicus*
41	კოლხური ხრამული	*Capoeta sieboldi*
42	ვერცხლისფერი კარჩხანა	*Carassius auratus* gibelio
43	ცისარტყელა კალმახი	*Salmo mikis*
44	ჩვეულებრივი კარჩხანა	*Carassius carassius*
45	კობრი	*Cyprinus carpio*
46	ჭრელი სქელშუბლა	*Aristichthys nobilis*
47	თეთრი სქელშუბლა	*Hypophthalmichthys molitrix*
48	წინაკავკასიური გველანა	*Cobitis satunini*
49	ევროპული ლოქო	*Silurus glanis*
50	მდინარის გველთევზა	*Anquilla anquilla*
51	სარღანი	*Belone belone euxini*
52	ხმელთაშუაზღვის ღლაბუტა	*Gaidropsarus mediterraneus*
53	ფინია ინკოგნიტო	*Parablennius incognitus*
54	გველისებური ნემსთევზა	*Nerophis ophidion*
55	ნემსთევზა	*Syngnathus abaster*
56	ჰიპოკამპუსი	*Hippocampus guttulatus microstephanus*
57	გამბუზია	*Gambusia affinis*
58	ლობანი	*Mugil cephalus*
59	პილენგასი	*Mugil soiuj*
60	სინღილი, ოქროსფერი კეფალი	*Liza (Liza) aurata*
61	მახვილცხვირა კეფალი	*Liza (Protomugil) saliens*
62	ათერინა	*Atherina boyeri*
63	კეფალი რამადა	*Liza ramada*
64	ლავრაკი	*Dicentrarchus labrax*
65	ქვის ქორჭილა	*Serranus scriba*
66	ფარგა	*Stizostedion (=Lucioperca) lucioperca*
67	ქორჭილა	*Perca fluviatilis*
68	ლუფარი	*Pomatomus saltator*
69	სტავრიდა	*Trachurus mediterraneus ponticus*
70	მუქი კუზანა	*Sciaena umbra*
71	ნათელი, ბაცი კუზანა	*Umbrina cirrosa*
72	ზღვის კარჩხანა ლასკირი	*Diplodus annularis*
73	პუნტაზო	*Puntazzo puntazzo*
74	სმარისი	*Spicara smaris*
75	ხონთქარა	*Mullus barbatus ponticus*
76	მწვანულა	*Symphodus tinca*
77	სღვის დრაკონი	*Trachinus draco*
78	ვარსკვლავთმრიც-ხველი	*Uranoscopus scaber*
80	ოფიდიონი	*Ophidion rochei*

81	ლიპოფრი პავო	*Lipophrys pavo*
82	თევზთაგვა	*Callionymus risso*
83	თაგვთევზა ლირა	*Callionymus pusillus*
84	ზღვის ძაღლი ლირა	*Callionymus lyra*
85	თავდიდა ღორჯო	*Gobius xanthocephalus*
86	სკუმბრია	*Scomber scombrus*
87	კავკასიური ღორჯო	*Pomatoschistus caucasicus*
88	მარმარილოსებრი ღორჯო	*Proterorhinus marmoratus*
89	კნიპოვიჩია	*Knipowitschia georghievi*
90	ღორჯო მდევარი	*Neogobius gymnotrachelus*
91	შავპირა ღოჯო	*Neogobius melanostomus*
92	ღორჯო რატანი	*Neogobius ratan*
93	სირმანის ღორჯო	*Neogobius syrman*
94	წითურა ღორჯო	*Neogobius cephalarges*
95	ღორჯო მექვიშია	*Neogobius fluviatilis*
96	მრგვალი ღორჯო	*Mesogobius batrachocephalus*
97	შავი ღორჯო	*Gobius niger*
98	მილერის ღორჯო	*Pomatischistus bathi*
99	ზღვის ჩიქვი	*Scorpaena porcus*
100	ზღვის მამალი	*Trigla lucerna*
103	შავი ზღვის კამბალა	*Psetta maxima maeotica*
104	მდინარის კამბალა	*Platichthys flesus luscus*
105	ზღვის ენა	*Solea nasuta*

5.1.2. პალიასტომის ტბისა და მიმდებარე წყალსატევების იქტიოფაუნა

	თევზების სახეობები		წლები					
			1940	1974	1985	1998	2006	2016
N	2	3	4	5	6	7	8	9
1	*Acipenser nudiventris*	ჯარღალა	+	-	-	-	+	-
2	*Acipenserguldenstadti*	რუსული ზუთხი	+	-	-	-	+	-
3	*Acipenser persicus colchicus*	კოლხური ზუთხი		+	+	+	+	-
4	*Acipenser sturio*	ფორეჯი	+	+	+	-	-	_
5	*Acipenser stellatus*	ტარაღანა	+	-	+	+	+	-
6	*Dasyatis pastinaca*	ზღვის კატა	+	-	-	-	-	+

7	*Alosa caspia palaeostomi*	პალიასტომის ღიპა ქაშაყი	+	+	+	-	+	+
8	Alosa immaculata	შავი ზღვის ქაშაყი	+	+	+	+	+	+
9	*Esox lucius*	წერი						+
10	*Engraulis encrasicolus*	ქაფშია შავი ზღვის	+	+	+	-	-	+
11	*Rutilus rutilus*	ნაფოტა	+	+	+	-	+	-
12	*Rutilus frisii*	მორევის ნაფოტა	+	-	-	+	+	-
13	*Squalius cephalus*	კავკასიური ქაშაპი	+	+	+	+	+	-
14	*Scardinius erythrophthalmus*	ფარფლწითელა	+	+	+	+	+	+
15	*Aspius aspius*	ჭერეხი	+	-	-	+	+	-
16	*Tinca tinca*	გუწუ (ლოქორა)	+	-	-	-	+	-
17	*Alburnus derjugini*	კოლხური შემაია						+
18	*Alburnuho henakeri*	დასავლეთ ამიერკავკასიური თაღლითა	+	+	+	+	+	-
19	*Alburnoides bipunctatus fasciatus*	სამხრეთის ფრიტა	+	-	+	+	+	+
20	*Blicca bjoerknatrans caucasica*	ამიერკავკასიური ბლიკა	+	+	-	-	+	-
21	*Abramis brama*	კაპარჭინა	+	+	+	-	+	-
22	*Vimba vimba tenella*	მცირე ვიმბა	+	+	+	+	+	+
23	*Rhodeus colchicus*	კოლხური ტაფელა	+	-	+	-	+	-
24	*Cyprinus carpio*	კობრი	+	+	+	-	-	-
25		ვერცხლისფერი კარასი						+
26	*Cobitis satunin*	ამიერკავკასიური გველანა	+	-	-	-	+	-
27	*Silurus glanis*	ლოქო	+	-	-	-	+	-
28	*Anguilla anguilla*	მდინარის გველთევზა	+	+	+	-	+	-
29		სამეკალა	+	-	+	-	-	-
30	*Syngnathus*	ნემსთევზა	+	+	+	+	+	+

	abaster							
31	*Hippocampus ramulosus*	ცხენთევზა	-	+	+	-	+	+
32	*Gambusia affinisholbrockii*	აღმოსავლეთის გამბუზია	-	+	+	-	+	+
33	*Mugil soiuj*	პილენგასი	-	-	-	+	+	+
34	*Lisa (Lisa) aurata*	ოქროსფერი კეფალი	+	+	+	+	+	+
35	*Liza (Protomugil) saliens*	მახვილცხვირა კეფალი	+	+	+	+	+	+
36	*Liza aurata*	ოქროსფერი კეფალი						+
37	*Liza ramada* Risso	კეფალი	+			+	+	+
38	*Atherina boyeri* Risso	ათერინა	+	+	+	-	+	+
39	*Dicentrarchus labrax*	ლავრაკი	+	-	-	-	+	-
40.	*Stizostedion (lucioperca) lucioperca*	ფარგა	+	+	+	+	+	-
41	*Peca fluviatilis*	ქორჭილა	+	+	+	+	+	+
42	*Trachurus mediterraneus ponticus*	შავი ზღვის სტავრიდა	-	+	+	+	+	+
43	*Diplodus annularis*	ზღვის კარჩხანა	-	-	-	+	+	+
44	*Scianea umbra*	მუქი ნაგვერდალა						-
45	*Umbrina cirrosa*	ღია ნაგვერდალა						+
46	*Merlangus merlangus euxinus*	მერლანგი	-	+	-	-	-	+
47	*Mullus barbatus ponticus*	ხონთქარა	-	+	-	-	+	+
48	*Pomatoschistu scaucasicus*	კავკასიური ღორჯო	-	+	+	-	+	-
49	*Knipowitschia georghie*	გრძელკუდა ღორჯო	-	+	+	-	+	-
50	*Knipowitschia longecaudata*	კაჭკაჭა ღორჯო						-
51	*Babka*	ყელტიტველა ღორჯო						+

	gymnotrachelus							
52	*Gobius niger* Linne	შავი ღორჯო					+	+
53	*Neogobius melanostomus*	შავპირა ღორჯო						-
54	*Neogobius kessleri*	ღორჯო დიდთავა	-	-	-	-	+	+
55.	*Neogobius fluviatilis*	ღორჯო მექვიშია	+	+	-	+	-	+
56	*Psetta maxima maeotica*	კამბალა კალკანი	-	+	-	+	-	+
57	*Platichthusfles usluscus*	კამბალა-გლოსა	+	+	+	-	+	+
58	*Solea nasuta*	ზღვის ენა	-	+	-	-	+	+
	სულ:		39	32	26	17	16	30

5.1.3. გლობალური სტატუსის მქონე ხრტილოვანი თევზები

№	ლათინური სახელწოდება	ქართული სახელწოდება	IUCN
1	*Huso huso*	სვია	EN IUCN საფრთხის ქვეშ მყოფია მსოფლიო მასშტაბით
2	*Acipenser sturio*	ფორონჯი	CR IUCN მოწყვლადია მსოფლიო მასშტაბით
3	*Acipenser stellatus*	ტარაღანა	EN IUCN მოწყვლადია მსოფლიო მასშტაბით
4	*Acipenser gueldenstaedti*	რუსული ზუთხი	EN IUCN მოწყვლადია მსოფლიო მასშტაბით
5	*Acipenser persicus*	სპარსული ზუთხი	EN IUCN მოწყვლადია მსოფლიო მასშტაბით

5.2. ფრინველები

5.2.1. წითელი ნუსხის ფრინველები

№	ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება	IUCN
1	წითელყელა კოკონა (მურტალა)	*Podiceps grisegaena*	LC-საჭიროებს ზრუნვას
2	ვარდისფერი ვარხვი	*Pelecanus onocrotalus*	LC-საჭიროებს ზრუნვას
3	ქოჩორა ვარხვი	*Pelecanus crispus*	VU მოწყვლადი
4	თეთრი ყარყატი (ლაკლაკი)	*Ciconia ciconia*	LC საჭიროებს ზრუნვას
5	შავი ყარყატი	*Ciconia nigra*	LC საჭიროებს ზრუნვას
6	პატარა ღერღეტი	*Anser erythropus*	VU მოწყვლადი
7	წითელი იხვი	*Tadorna ferruginea*	LC საჭიროებს ზრუნვას

8	მარმარილოსებრი იხვი	*Marmaronetta angustirostris*	VU მოწყვლადი
9	თეთრფრთიანი გარიელა	*Melanitta fusca*	VU მოწყვლადი
10	თეთრთვალა იხვი	*Oxyura leucocephala*	EN გლობალურად მოწყვლადი
11	ქორცქვიტა	*Accipiter brevipes*	LC საჭიროებს ზრუნვას
12	ველის კაკაჩა	*Buteo rufinus*	LC საჭიროებს ზრუნვას
13	ბექობის არწივი	*Aquila heliaca*	VU მოწყვლადი
14	დიდი მყივანი არწივი	*Aquila clanga*	VU მოწყვლადი
15	ფასკუნჯი	*Neophron percnopterus*	EN გლობალურად მოწყვლადი
16	რუხი წერო	*Grus grus*	LC საჭიროებს ზრუნვას

5.2.2. მოზამთრე წყალმცურავი ფრინველების სრული რიცხოვნობა ქართული დასახელებითა და კონსერვაციული სტატუსით

	ქართული დასახელება	ლათინური დასახელება	IUCN-ის კონსერვაციული სტატუსი	საქართველოს წითელი ნუსხის სახეობა
1	ყვეითელნისკარტა გედი	*Cygnus cygnus*	*LC*	
2	წითელნისკარტა გედი	*Cygnus olor*	LC	
3	მცირე თეთრშუბლა ბატი	*Anser erythropus*	VU	EN
4	დიდი თეთრშუბლა ბატი	*Anser albifrons*	LC	
5	ამლაყი იხვი	*Tadorna tadorna*	LC	
6	წითელი იხვი	*Tadorna ferruginea*		VU
7	გარეული იხვი	*Anas platyrhynchos*	LC	
8	რუხი იხვი	*Anas strepera*	LC	
9	კუდსადგისა იხვი	*Anas acuta*	LC	
10	განიერნისკარტა იხვი	*Anas clypeata*	LC	
11	თეთრშუბლა იხვი	*Anas penelope*	LC	
12	სტვენია იხვი	*Anas crecca*	*LC*	
13	ზღვის ყვინთია	*Aythya marila*	LC	
14	წითელთავა ყვინთია	*Aythya ferina*	VU	
15	წითელნისკარტა ყვინთია	*Netta rufina*	LC	

16	ქოჩორა ყვინთია	*Aythya fuligula*	LC	
17	თეთრთვალა ყვინთია	*Aythya nyroca*	NT	
18	გარიელი	*Melanitta fusca*	VU	EN
19	ამაყა	*Bucephala clangula*	LC	
20	წითელჩიჩახვა ღორიხვა	*Gavia stellata*	LC	
21	შავჩიჩახვა ღორიხვა	*Gavia arctica*	LC	
22	მცირე ბატასინი	*Mergellus albellus*	LC	
23	დიდი ბატასინი	*Mergus merganser*	LC	
24	წვრილნისკარტა ბატასინი	*Mergus serrator*	LC	
25	შავყელა კოკონა	*Podiceps nigricollis*	LC	
26	მცირე კოკონა	*Tachybaptus ruficollis*	LC	
27	დიდი კოკონა	*Podiceps cristatus*	LC	
28	ხმელთაშუაზღვის-პირული ქარიშხალა	*Puffinus yelkouan*	VU	
29	ვარდისფერი ვარხვი	*Pelecanus onocrotalus*	LC	VU
30	ქოჩორა ვარხვი	*Pelecanus crispus*	VU	EN
31	დიდი ჩვამა	*Phalacrocorax carbo*	LC	
32	ღამის ყანჩა	*Nycticorax nycticorax*	LC	
33	მცირე თეთრი ყანჩა	*Egretta garzetta*	LC	
34	დიდი თეთრი ყანჩა	*Casmerodius albus*	LC	
35	რუხი ყანჩა	*Ardea cinerea*	LC	
36	წყლის ქათამი	*Gallinula Chloropus*	LC	
37	მელოტა	*Fulica atra*	LC	
38	ნისკარტსადგისა	*Recurvirostra avosetta*	*LC*	
39	მექვიშია	*Calidris alpina*	LC	
40	შავი ჭოვილო	*Tringa ochropus*	LC	
41	მებორნე	*Actitis hypoleucos*	LC	
42	წითელფეხება ჭოვილო	*Tringa erythropus*	LC	
43	ვიწროკუდა თოლია-მეკობრე	*Stercorarius parasiticus*	LC	
	ტბის თოლია	Larus ridibundus	LC	
45	წვრილნისკარტა თოლია	*Larus genei*	LC	
46	ვეჟანი თოლია	*Larus canus*	LC	
47	თავშავა თოლია	*Larus melanocephalus*	LC	
48	დიდი თავშავა თოლია	*Larus ichthyaetus*	LC	
49	მცირე თოლია	*Hydrocoloeus minutus*	LC	

50	ყვითელფეხება თოლია	*Larus michahellis*	LC	
51	სომხური თოლია	*Larus armenicus*	NT	
52	კასპიური თოლია	*Larus cachinnans*	LC	
53	ჭრელნისკარტა თევზიყლაპია	*Sterna sandvicensis*	LC	
54	ალკუნი	*Alcedo atthis*	LC	

5.2.3. მობუდარი ფრინველები კოლხეთის ეროვნულ პარკში

	სახეობა / საიტი				
	ქართული	ლათინური	ჭურია	ყულევი	პალიასტომი/ფიჩორი
1	მცირე კოკონა	*Trachybaptus ruficolis*	1	0	0
2	დიდი კოკონა	*Pediceps cristatus*	1	0	0
3	მცირე ყარაულა	*Ixobrychus minutus*	1	0	0
4	ეგვიპტური ყანჩა	*Bubulcus ibis*	0	0	1
5	დიდი თეთრი ყანჩა	*Casmerodius albus*	4	0	1
6	რუხი ყანჩა	*Aredea cinerea*	3	3	0
7	ქარცი ყანჩა	*Ardea pupurea*	1	0	0
8	მცირე წინტალა	*Charadrius badius*	1	0	0
9	თოლიისნისკატრა თევზიყლაპია	*Sterna nilotica*	9	0	0
10	თეთრფრთება თევზიყლაპია	*Chlidonia leucopterus*	3	0	0
11	ლოყათეთრი თევზიყლაპია	*Chlidonia hybrida*	4	0	0
12	გვრიტი	*Stertapelia turtur*	3	4	0
13	გუგული	*Cuculus canorus*	7	6	5
14	წყრომი	*Otus scops*	0	0	0
15	უფეხურა	*Caprimulgus europaeus*	5	2	0
16	ნამგალა	*Apus apus*	0	6	0
17	ალკუნი	*Alcedo otthis*	0	0	1
18	კვირიონი	*Merops apiaster*	5	2	0
19	მწვანე კოდალა	*Picus viridis*	0	0	1
20	დიდი ჭრელი კოდალა	*Dendrocopus majior*	0	0	3
21	საშუალო ჭრელი კოდალა	*Dendrocopus medius*	0	0	1
22	მცირე ჭრელი კოდალა	*Dendrocopus minor*	0	1	0
23	მაქცია	*Jynx torquilla*	1	1	0
24	ქვიშის მერცხალი	*Riparia riparia*	0	1	0

25	სოფლის მერცხლი	*Hirundo ristika*	13	4	3
26	ქალაქის მერცხალი	*Delichon urbicum*	0	2	0
27	თეთრი ბოლოქანქარა	*Matracilla alba*	0	0	2
29	ყვითელი ბოლოქანქარა	*Matracilla flava*	5	7	3
30	გულწითელა	*Erithacos rubicola*	0	0	1
31	ბულბული	*Luscinia megarhinchos*	5	4	6
32	მეღორღია	*Oenanthe oenanthe*	1	0	0
33	წრიპა	*Tardus phylomelus*	2	2	3
34	შავი შაშვი	*Tardus merula*	5	6	4
35	მომინოსებური ასპუჭაკი	*Sylvia nisoria*	4	5	1
36	შავთავა ასპუჭაკი	*Sylvia atricapila*	3	7	4
37	თეთრყელა ასპუჭაკი	*Sylvia communis*	3	5	1
38	მცირე თეთრყელა ასპუჭაკი	*Sylvia Curruca*	0	1	0
39	სევის მეჩალია	*Lacustella luscinioides*	5	4	4
40	ლერწმის მაჩალია	*Acrocephalus scitpaceus*	1	0	0
41	ჭაობის მეჩალია	*Acrocephalus palustris*	9	15	14
42	შაშვისებრი მეჩალია	*Acrocephalus arundinaceus*	2	1	1
43	წენგოსფერი მაჩალია	*Iduna pollida*	0	0	1
44	ყარანა	*Phylloscopus trachilus*	1	1	0
45	ჭივჭავი	*Phylloscopus collibita*	0	0	4
46	ბუზიჭერია	*Muscicapa striata*	0	1	0
47	მემატლია	*Fecidula semitorduata*	0	1	0
48	დიდი წივწივა	*Parus major*	4	3	5
49	შავი წივწივა	*Periparus ater*	0	0	3
50	ლურჯი წივწივა	*Cyanister caeruleus*	0	0	3
51	თოხიტარა	*Aegithalus caudatus*	9	0	2
52	მცირე რუხი ღაჟო	*Lanius minor*	1	0	0
53	წითელზურგა ღაჟო	*Lanius colloia*	14	3	0
54	ჩხიკვი	*Carrulus glandarius*	2	1	3
55	რუხი ყვავი	*Carvus cornix*	3	1	0
56	მოლაღური	*Oriolus oriolus*	2	5	3
57	სახლის ბეღურა	*Passer domesticus*	4	2	0
58	მინდვირის ბეღურა	*Passer montanus*	2	0	0
59	ნიბლია	*Fringila coelebs*	5	2	5
60	მწვანულა	*Chloris chloris*	0	3	0
61	ჩიტბატონა	*Cardeulis cardeulis*	0	1	0
62	ლერწმის გრატა	*Emberixa schooeniclus*	2	1	1
63	მეფეტვია	*Emberiza calandra*	8	1	0

5.2.4. მობუდარი ფრინველები კაცობურის აღკვეთილში

	ქართული სახელწოდება	ლათინური სახელწოდება
1	გვრიტი	*Stertapelia turtur*
2	გუგული	*Cuculus canorus*
3	წყრომი	*Otus scops*
4	ალკუნი	*Alcedo otthis*
5	დიდი ჭრელი კოდალა	*Dendrocopus majior*
6	სოფლის მერცხლი	*Hirundo ristika*
7	ტყის მწყერჩიტა	*Anthus trivialis*
8	თეთრი ბოლოქანქარა	*Matracilla alba*
9	გულწითელა	*Erithacos rubicola*
10	ბულბული	*Luscinia megarhinchos*
11	ბოლოცეცხლა	*Phoenicurus phoenicurus*
12	წრიპა	*Tardus phylomelus*
13	შავი შაშვი	*Tardus merula*
14	ჭივჭავი	*Phylloscopus collibita*
15	ჭინჭარაქა	*Traglobytrs trabloyitrs*
16	დიდი წივწივა	*Parus major*
17	ლურჯი წივწივა	*Cyanister caeruleus*
18	თოხიტარა	*Aegithalus caudatus*
19	წითელზურგა ღაჟო	*Lanius colloia*
20	ჩხიკვი	*Carrulus glandarius*
21	რუხი ყვავი	*Carvus cornix*
22	მოლაღური	*Oriolus oriolus*
23	სახლის ბეღურა	*Passer domesticus*
24	მინდვირის ბეღურა	*Passer montanus*
25	ნიბლია	*Fringila coelebs*
26	მწვანულა	*Chloris chloris*
27	ჩიტბატონა	*Cardeulis cardeulis*

5.2. 5. მობუდარი და გადამფრენი ფრინველების ნუსხა

	ქართული დასახელება	ლათინური დასახელება	არსებობის სტატუსი
1	შავჩიჩახვა ღორიხვა	*Gavia arctica*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
2	წითელჩიჩახვა ღორიხვა	*Gavia stellata*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
3	წითელყელა მურტალა	*Podiceps auritus)*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა.
4	დიდი მურტალა	*Podiceps cristatus*	მრავალრიცხოვანი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
5	რუხლოყება მურტალა	*Podiceps grisegena*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
6	შავყელა მურტალა	*Podiceps nigricollis*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
7	მცირე მურტალა	*Tachybaptus ruficollis*	იშვიათად მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
8	ხმელთაშუაზღვის ქარიშხალა	*Puffinus yelkowan*	გვხვდება მთელი წლის განმავლობაში
9	ხუჭუჭა ვარხვი	*Pelecanus crispus bruch*	იშვიათი მოზამთრე სახეობა
10	დიდი ჩვამა	*Phalacrocorax carbo*	მობინადრე სახეობა
11	მცირე ჩვამა	*Phalacrocorax*	გადამფრენი სახეობა

		pygmaeus	
12	რუხი ყანჩა	*Ardea cinerea Linnaeus*	მობინადრე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
13	ქარცი ყანჩა	*Ardea purpurea Linnaeus*	გადამფრენი სახეობა
14	ყვითელი ყანჩა	*Ardeola ralloides*	გადამფრენი სახეობა
15	წყლის ბუღა	*Botaurus stellaris*	იშვიათად მობუდარი, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
16	ეგვიპტური ყანჩა	*Bubulcus ibis*	გადამფრენი სახეობა
17	თეთრი ყარყატი	*Ciconia ciconia*	მხოლოდ გადაფრენისას გვხვდება
18	შავი ყარყატი, იშხვარი	*Ciconia nigra*	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
19	დიდი თეთრი ყანჩა	*Egretta alba*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
20	მცირე თეთრი ყანჩა	*Egretta garzetta*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
21	მცირე ყარაულა	*(Ixobrychus minutes)*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
22	ღამის ყანჩა	*Nycticorax nycticorax*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
23	ივეოსი	*Plegadis falcinellus*	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
24	ჟერო	*Platalea leucorodia Linnaeus*	იშვიათი არარეგულარულად გადამფრენი სახეობა
25	ბოლოსადგისა იხვი	*Anas acuta Linnaeus*	მცირერიცხოვანი გადამფრენი და შემთხვევითი მოზამთრე სახეობა
26	ფართონისკარტა იხვი	*Anas clypeata Linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
27	ჭიკვარა	*Anas crecca Linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
28	თეთრშუბლა იხვი	*Anas Penelope Linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
29	გარეული იხვი	*Anas platyrhynchos* Linnaeus	მობუდარი მოზამთრე სახეობა. გვხვდება მთელი წლის განმავლობაში.
30	იხვინჯა	*Anas querquedula Linnaeus*	მობუდარი სახეობა. გვხდება მთელი წლის განმავლობაში
31	რუხი იხვი	*Anas strepera Linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
32	თეთრშუბლა ბატი	*Anser albofrons*	არარეგულარული გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
33	რუხი ბატი	*Anser anser*	არარეგულარული გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
34	წრიპინა ბატი	*Anser erythropus*	შემომფრენი სახეობა
35	მეკალოე ბატი	*Aser fabialis*	გადამფრენი სახეობა

36	წითელთავა ყვინთია	*Aythya ferina*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
37	ქოჩორა ყვინთია	*Aythya fuligula*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
38	ზღვის ყვინთია	*Aythya marila*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
39	თეთრთვალა ყვინთია	*Aythya nyroca*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
40	წითელგულა ღერღეტი	*Branta ruficollis)*	გადამფრენი სახეობა
41	ჩვეულებრივი კოკონა	*Bucephala clangula*	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
42	მყივანი გედი	*Cygnus cygnus*	ცნობილია როგორც არარეგულარული გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
43	სისინა გედი	*Cygnus olor*	იშვიათი, არარეგულარულად გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
44	შავი გარიელი	*Melanitta fusca*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
45	შავი ყურყუმელა	*Melanitta nigra*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
46	მცირე ბატასინი	*Mergus albellus linnaeus*	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
47	დიდი ბატასინი	*Mergus merganser linnaeus*	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
48	გრძელნისკარტა ბატასინი	*Mergus serrator linnaeus*	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
49	წითელნისკარტა იხვი	*Netta rufina*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
50	წითელი იხვი	*Tadorna ferruginea*	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
51	ამლაყი იხვი	*Tadorna tadorna*	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
52	ქორცქვიტა	*Accipiter brevipes*	გადამფრენი სახეობა
53	ქორი	*Accipiter gentilis*	იშვიათი მობუდარი, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
54	მიმინო	*Accipiter nisus*	იშვიათი, მობუდარი და მრავალრიცხოვანი გადამფრენი სახეობა
55	სვასი	*Aegypius monachus*	გადამფრენი სახეობა
56	მთის არწივი	*Aquila chrysaetos*	მობინადრე სახეობა
57	მყივანი არწივი	*Aquila clanga pallas*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
58	ბექობის არწივი	*Aquila heliaca savigny*	გადამფრენი სახეობა
59	ველის არწივი	*Aquila nipalensis hodgson*	გადამფრენი სახეობა

60	მცირე მყივანა არწივი	*Aquila pomarina brehm*	გადამფრენი სახეობა
61	ჩვეულებრივი კაკაჩა	*Buteo buteo*	ჩვეულებრივი მობუდარი და მრავალრიცხოვანი გადამფრენი სახეობა
62	ფეხებანჯგვლიანი კაკაჩა	*Buteo lagopus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
63	ველის კაკაჩა	*Buteo rufinus*	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
64	ძერაბოტი	*Circaetus gallicus*	გადამფრენი სახეობა
65	ჭაობის ბოლობეჭედა	*Circus aeruginosus*	იშვიათი მობუდარი, მრავალრიცხოვანი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
66	მინდვრის ბოლობეჭედა	*Circus cyaneus*	გადამფრენი სახეობა
67	ველის ბოლობეჭედა	*Circus macrourus*	გადამფრენი სახეობა
68	მდელოს ბოლობეჭედა	*Circus pygargus*	გადამფრენი სახეობა
69	ბატკანძები, კრავიჭამია	*Cypaetus barbatus*	გადამფრენი სახეობა
70	ორბი	*Gyps fulvus*	გადამფრენი სახეობა
71	თეთრკუდა ფსოვი	*Haliaeetus albicilla*	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
72	ქორისებრი არწივი	*Hieraaetus fasciatus*	შემომფრენი სახეობა
73	ჩია არწივი	*Hieraaetus pennatus*	მომომფრენი სახეობა
74	ძერა	*Milvus migrans*	იშვიათი მობუდარი, მრავალრიცხოვანი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
75	ბორა	*Milvus milvus*	შემომფრენი სახეობა
76	ფასკუნჯი	*Neophron percnopterus*	იშვიათი მობუდარი და გადამფრენი სახეობა
77	ირაო	*Pernis apivorus*	იშვიათი მობუდარი და მრავალრიცხოვანი გადამფრენი სახეობა
78	წითელთავა შავარდენი	*Falco biarmicus temminck*	გადამფრენი სახეობა
79	ბარი, გავაზი	*Falco cherrug cray*	გადამფრენი სახეობა
80	ალალი	*Falco columbarius linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
81	ველის კირკიტა	*Falco naumanni fleischer*	გადამფრენი სახეობა

82	შევარდენი	*Falco peregrinus brookei sharpe*	მობინადრე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
83	მარჯანი	*Falco subbuteo linnaeus*	მობუდარი, გადამფრენი და გადამფრენი სახეობა
84	ჩვეულებრივი კირკიტა	*Falco tinnunculus linnaeus*	მობუდარი, გადამფრენი, გადამფრენი და არარეგულარულად მოზამთრე სახეობა
85	თვალშავი	*Falco vespertinus linnaeus*	გადამფრენი სახეობა
86	შაკი	*Pandion haliaetus*	გადამფრენი სახეობა, წარსულში ბუდობდა
87	მწყერი	*Coturnix coturnix*	მობინადრე და გადამფრენი სახეობა
91	წერო ტურფა	*Anthropoides virgo*	გადამფრენი სახეობა
92	რუხი წერო	*Grus grus*	იშვიათი მცირერიცხოვანი გადამფრენი და შემთხვევით მოზამთრე სახეობა
93	ღალღა	*Crex crex*	მცირერიცხოვანი მობუდარი, გადამფრენი და ჩვეულებრივი სახეობა
94	მელოტა	*Fulica atra linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
95	წყლის ქათამი	*Gallinula chloropus*	მობინადრე და გადამფრენი სახეობა
96	მცირე ქათამურა	*Porzana parva*	გადამფრენი სახეობა
97	ქათამურა	*Porzana porzana*	მობინადრე, გადამფრენი სახეობა
98	პაწაწინა ქათამურა	*Porzana pusilla*	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
99	ჩვეულებრივი ლიანა	*Rallus aquaticus linnaeus*	მობინადრე, გადამფრენი სახეობა
100	თვალჭყეტია	*Burhinus oedicnemus*	გადამფრენი სახეობა
101	ზღვის წინტალა	*Charadrius alexandrinus*	მობუდარი, გადამფრენი და გადამფრენი სახეობა
102	მცირე წინტალა	*Charadrius dubius scopoli*	მცირერიცხოვანი მობუდარი გადამფრენი და გადამფრენი სახეობა
103	საყელოიანი წინტალა	*Charadrius hiaticula*	გადამფრენი სახეობა
104	მღრინავი	*Charadrius morinellus linnaeus*	გადამფრენი სახეობა
105	ოქროსფერი მეჭვავია	*Pluvialis apricaria*	გადამფრენი სახეობა
106	ტულესი	*Pluvialis squartarola*	გადამფრენი სახეობა

107	პრანწია	*Vanellus vanellus*	გადამფრენი სახეობა
108	მდელოს მერცხალა	*Glareola pratincola*	გადამფრენი სახეობა
109	ველის მერცხალა	*Pratincola nordmanni nordmann*	გადამფრენი სახეობა
110	ზღვის კაჭკაჭი	*Haematopus ostralegus linnaeus*	გადამფრენი სახეობა
111	სომხური თოლია	*Larus armenicus buturlin*	მცირერიცხოვანი მოზამთრე სახეობა
112	ყვითელფეხა თოლია	*Larus cacchinans pallas*	იშვიათი მობუდარი, მრავალრიცხოვანი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
113	ვეჟანი თოლია	*Larus canus linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
114	წვრილნისკარტა თოლია	*Larus genei breme*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
115	ხარხარა თოლია	*Larus ichtyaetus pallas*	იშვიათი მოზამთრე სახეობა
116	ზღვის დიდი თოლია	*Larus marinus linnaeus*	შემომფრენი სახეობა
117	შავთავა თოლია	*Larus melanocephalus temminck*	იშვიათი გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
118	მცირე თოლია	*Larus minutus pallas*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
119	ჩვეულებრივი თოლია	*Larus ridibundus linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
120	სამთითა თოლია	*Rissa tridactyla linnaeus*	გადამფრენი სახეობა
121	ჩვეულებრივი ოჩოფეხა	*Himantopus himantopus*	გადამფრენი სახეობა
122	სადგისნისკარტა	*Recurvirostra avosetta linnaeus*	გადამფრენი სახეობა
123	მებორნე	*Actitis hypoleucos*	მობუდარი და გადამფრენი სახეობა
124	ჩვეულებრივი მეკენჭია	*Arenaria interpres*	გადამფრენი სახეობა
125	ქვიშაქექია	*Calidris alba*	გადამფრენი სახეობა
126	შავჩიჩახვა მექვიშია	*Calidris alpina*	გადამფრენი სახეობა
127	ისლანდიური მექვიშია	*Calidris canutus*	გადამფრენი სახეობა
128	წითელგულა მექვიშია	*Calidris ferruginea*	გადამფრენი სახეობა
129	კოკორინა ბეღურა	*Calidris minuta*	გადამფრენი სახეობა
130	თეთრკუდა მექვიშია	*Calidris temminckii*	გადამფრენი სახეობა
131	ჩიბუხა	*Gallinago gallinago*	გადამფრენი სახეობა
132	გოჭა	*Gallinago media*	გადამფრენი სახეობა

133	მეტალახია	*Limicola falcinellus*	გადამფრენი სახეობა
134	დიდილია	*Limosa limosa*	გადამფრენი სახეობა
135	ჩიბუხელა	*Lymnocryptes minimus*	გადამფრენი სახეობა
136	დიდი კრონშნეპი	*Numenius arquata*	გადამფრენი სახეობა
137	საშუალო კრონშნეპი	*Numenius phaeopus*	გადამფრენი სახეობა
138	მრავალნისკარტა ტივტივა	*Phalaropus lobatus*	გადამფრენი სახეობა
139	ტურუხტანი	*Philomachus pugnax*	გადამფრენი სახეობა
140	ტყის ქათამი	*Scolopax rusticola linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
141	კოხტა ჭოვილო	*Tringa erythropus*	გადამფრენი სახეობა
142	ჭაობის ჭოვილო	*Tringa glareola linnaeus*	გადამფრენი სახეობა
143	შავი ჭოვილო	*Tringa ochropus linnaeus*	გადამფრენი სახეობა
144	მერუე	*Tringa stagnatilis*	გადამფრენი სახეობა
145	მსევანი	*Tringa totanus*	გადამფრენი სახეობა
146	რუხი კოკორინა	*Xenus cinereus*	გადამფრენი სახეობა
147	მოკლეკუდა მეზღვია	*Stercorarius parasiticus*	გადამფრენი სახეობა
148	საშუალო მეზღვია	*Stercorarius pomarinus*	გადამფრენი სახეობა
149	ლოყათეთრი თევზიყლაპია	*Chlidonias hybridus*	გადამფრენი სახეობა
150	ფრთათეთრი თევზიყლაპია	*Chlidonias leucopterus*	გადამფრენი სახეობა
151	შავი თევზიყლაპია	*Chlidonias niger*	გადამფრენი სახეობა
152	თოლიის ნისკარტა მეთოვლია	*Gelochelidon nilotica*	გადამფრენი სახეობა
153	მცირა მეთოვლია	*Sterna albifrons pallas*	გადამფრენი სახეობა
154	კასპიური მეთოვლია	*Sterna caspia pallas*	გადამფრენი სახეობა
155	მდინარის მეთოვლია	*Sterna hirundo linnaeus*	გადამფრენი სახეობა
156	ჭრელნისკარტა მეთოვლია	*Sterna sandvicensis latham*	გადამფრენი სახეობა
157	გარეული მტრედი	*Columba livia f. domesticus Gmelin*	მობინადრე სახეობა
158	გულიო, გვიძინი	*Columba oenas linnaes*	მობინადრე, მომთაბარე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა

159	ჩვეულებრივი გვრიტი	*Streptopelia turtur*	გადამფრენი სახეობა
160	ქოჩორა გუგული	*Clamator glandarius*	გადამფრენი სახეობა
161	ბუკიოტი	*Aegolius funereus*	მობინადრე სახეობა
162	ბაიყუში	*Asio flammeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
163	ყურებიანი ბუ, ოლოლი	*Asio otus*	მობუდარი, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
164	ჭოტი	*Athene noctua*	გადამფრენი სახეობა
165	ზარნაშო	*Bubo bubo*	მობინადრე სახეობა
166	წყრომი	*Otus scops*	მობუდარე და გადამფრენი სახეობა
167	ჩვეულებრივი ტყის ბუ	*Strix aluco linnaeus*	მობინადრე სახეობა
168	ბუხრინწა	*Tyto alba*	მობინადრე სახეობა
169	ჩვეულებრივი უფეხურა	*Caprimulgus europaeus*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
170	ნამგალა	*Apus apus*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
171	ალკუნი	*Alcedo atthis*	მობინადრე სახეობა
173	კვირიონი	*Merops apiaster linnaeus*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
174	მწვანე კვირიონი	*Merops persicus pallas*	შემომფრენი სახეობა
175	ოფოფი	*Upupa epops linnaeus*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
182	მაქცია	*Jynx torquilla linnaeus*	მობუდარი და გადამფრენი სახეობა
183	თოხიტარა	*Aegithalos caudatus*	მობინადრე და მომთაბარე სახეობა
184	მინდვრის ტოროლა	*Alauda arvensis linnaeus*	მობინადრე, გადამფრენი მომთაბარე და მოზამთრე სახეობა
185	მცირე ტოროლა	*Calandrella brachydactyla*	გადამფრენი სახეობა
186	რუხი ტოროლა	*Calandrella rufescens*	გადამფრენი სახეობა
187	ქოჩორა ტოროლა	*Galerida cristata*	მოზამთრე სახეობა
188	ტყის ტოროლა	*Lullula arborea*	მობუდარე, გადამფრენი სახეობა
189	ველის ტოროლა	*Melanocorypha calandra*	გადამფრენი სახეობა
190	მედუდუკე	*Bombycilla garrulus*	გადამფრენი სახეობა
191	მოკლეთითა მგლინავა	*Certhia brachydactila*	მობინადრე და მომთაბარე სახეობა
192	ჩვეულებრივი მგლინავა	*Certhia familiaris linnaeus*	მობინადრე და მომთაბარე სახეობა
193	ჩვეულებრივი წყლის შაშვი	*Cinclus cinclus*	მობინადრე სახეობა

194	ყორანი	*Corvus corax linnaeus*	მობინადრე სახეობა
196	რუხი ყვავი	*Corvus cornix linnaeus*	მობინადრე სახეობა
197	ჭილყვავი	*Corvus frugilegus linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
198	ლელიანის გრატა	*Emberiza schoeniclus*	მოზამთრე სახეობა
199	მეფეტვია	*Miliaria calandra*	მობუდარი, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
205	მეკანაფია	*Carduelis cannabina*	მობუდარე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
206	ჩიტბატონა	*Carduelis carduelis*	მობუდარე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
207	მწვანულა	*Carduelis chloris*	მობუდარე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
208	ჭივჭავი	*Carduelis spinus*	მობინადრე სახეობა
208	კულუმბური	*Coccothraustes coccothraustes*	მობინადრე სახეობა
209	მთიულა	*Fringilla montifringilla linnaeus*	მოზამთრე სახეობა
210	სტვენია	*Pyrrhula pyrrhula*	მობინადრე სახეობა
211	ქალაქის მერცხალი	*Delichon urbica*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
212	სოფლის მერცხალი	*Hirundo rustica linnaeus*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
214	მენაპირე მერცხალი	*Riparia riparia*	იშვიათი მობუდარი და გადამფრენი სახეობა
215	ჩვეულებრივი ღაჟო	*Lanius collurio linnaeus*	მრავალრიცხოვანი მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
216	რუხი ღაჟო	*Lanius excubitor linnaeus*	მოზამთრე სახეობა
217	შავშუბლა ღაჟო	*Lanius minor gmelin*	გადამფრენი სახეობა
218	წითელთავა ღაჟო	*Lanius senator Linnaeus*	გადამფრენი სახეობა
219	მინდვრის მწყერჩიტა	*Anthus campestris*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
220	წითელგულა მწყერჩიტა	*Anthus cervinus*	გადამფრენი სახეობა
221	მდელოს მწყერჩიტა	*Anthus pratensis*	ჩვეულებრივი გადამფრენი და მცირერიცხოვანი მოზამთრე სახეობა
225	ყვითელთავა	*Motacilla citreola*	გადამფრენი სახეობა

	ბოლოქანქარა	*pallas*	
226	საყელოიანი მემატლია	*Ficedula albicollis*	გადამფრენი სახეობა
227	ჭრელი მემატლია	*Ficedula hypoleuca*	გადამფრენი სახეობა
228	მცირე მემატლია	*Ficedula parva*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
229	კავკასიური საყელოიანი მემატლია	*Ficedula semitorquata*	მობუდარი და გადამფრენი სახეობა
230	მოლაღური	*Oriolus oriolus*	გადამფრენი სახეობა
231	შავი წივწივა	*Parus ater linnaeus*	მობინადრე სახეობა
232	წიწკანა	*Parus caeruleus linnaes*	მობინადრე სახეობა
233	სახლის ბეღურა	*Passer domesticus*	მობინადრე სახეობა
234	მინდვრის ბეღურა	*Passer montanus*	მოზამთრე სახეობა
235	ჩვეულებრივი რემეზი	*Remiz pendulinus*	იშვიათი გადამფრენი მოზამთრე ან შემომფრენი სახეობა
236	ჩვეულებრივი სინეგოგა	*Sitta europea linnaeus*	მობინადრე სახეობა
237	შავთავა ცოცია	*Sitta krueperi pelzeln*	მობინადრე და მომთაბარე სახეობა
238	ტარბი	*Stunus roseus*	გადამფრენი სახეობა
239	შოშია, შროშანი	*Sturnus vulgaris linnaeus*	გადამფრენი სახეობა
240	ინდური მეჩალია	*Acrocephalus agricola*	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
241	შაშვისებრი მეჩალია	*Acrocephalus arundinaceus*	
242	ბაღის მეჩალია	*Acrocephalus dumetorum*	
243	წვრილ ნისკარტა ლერწამა	*Acrocephalus melanopogon*	
244	ჭაობის მეჩალია	*Acrocephalus palustris*	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
245	ჩახჩახა მეჩალია	*Acrocephalus schoenobaenus*	შემომფრენი სახეობა
246	ლელიანის მეჩალია	*Acrocephalus scirpaceus*	
247	ფართო კუდალერწამა	*Cettia cetti*	გადამფრენი სახეობა
248	მდინარის ჭრიჭინა–მეჩალია	*Locustella fluviatilis*	გადამფრენი სახეობა
249	ბულბულისებრი ჭრიჭინა–მეჩალია	*Locustella luscinioides*	იშვიათი გადამფრენი სახეობა
250	ჭედია–ყარანა	*Phylloscopus collybita*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა

251	კავკასიური ყარანა	*Phylloscopus lorenzii*	მობუდარი, გადამფრენი და მობინადრე სახეობა
252	ყვითელმუცელა ყარანა	*Phyllosopus nitidus*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
253	მწვანე ყარანა	*Phylloscopus trochilodes*	გადამფრენი სახეობა
254	ყარანა–მეგაზაფხულე	*Phylloscopus trochilus*	მობუდარი გადამფრენი და გადამფრენი სახეობა
255	წითელთავა ნარჩიტა	*Regulus ingicapillus*	იშვიათი მობინადრე სახეობა
256	ბაღის ასპუჭაკა	*Sylvia borin*	გადამფრენი სახეობა
257	რუხი ასპუჭაკა	*Sylvia communis latham*	მობუდარი, გადამფრენი და გადამფრენი სახეობა
258	ჭვინტია ასპუჭაკა	*Sylvia curruca*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
259	მგალობელი ასპუჭაკა	*Sylvia hortensis*	გადამფრენი სახეობა
260	მიმინოსებრი ასპუჭაკა	*Sylvia nisoria*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
261	ულვაშა წივწივა	*Panurus biarmicus linnaeus*	იშვიათი მოზამთრე სახეობა
262	ჭინჭრაქა, ღობემძვრალა	*Troglodytes troglodytes*	მობინადრე სახეობა
263	გულწითელა	*Erithacus rubecula*	მობინადრე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
264	აღმოსავლური ბულბული	*Luscinia luscinia*	
265	სამხრეთული ბულბული	*Luscinia megarhynchos*	
266	ცისფერგულა	*Luscinia svecica*	მომომფრენი სახეობა
267	მოკლეთითა მეღორღია	*Oenanthe isabellina*	გადამფრენი სახეობა
268	ჩვეულებრივი მეღორღია	*Oenanthe oenanthe*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
269	მელოტჩიტა	*Oenanthe pleschanka*	შემომფრენი ან იშვიათი არარეგულარულად გადამფრენი სახეობა
270	შავი ბოლოცეცხლა	*Phoenicurus ochrurus*	მობინადრე, გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
271	ჩვეულებრივი ბოლოცეცხლა	*Phoenicurus phoenicurus*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
272	მდელოს ოვსადი	*Saxicola rubetra*	მობუდარი, გადამფრენი სახეობა
273	შავთავა ოვსადი	*Saxicola torquata*	გადამფრენი სახეობა
274	ჩიჩხინაკი	*Turdus iliacus linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა
275	წრიპა	*Turdus philomelos*	მობინადრე სახეობა

276	ბოლოშავა	*Turdus pilaris linnaeus*	გადამფრენი და მოზამთრე სახეობა

5.3. ძუძუმწოვრები

ძუძუმწოვრები		
1	კავკასიური თხუნელა	*Talpa caucasica*
2	გრძელკუდა კბილთეთრა	*Crocidura russula*
3	რადეს ბიგა	*Sorex raddei*
4	დიდი ცხვირნალა	*Rhynolophus ferrumequinum*
5	მეჰელის ცხვირნალა	*Rhynolophus mehelei*
6	გრძელყურა მღამიობი	*Myoitis bechsteini*
7	გრძელფრთიანი ღამურა	*Miniopteris schrebersi*
8	მცირე მეღამურა	*Nyctalus leirsleri*
9	ჩვეულებრივი ღამურა	*Vespertilio murinus*
10	კავკასიური ციყვი	*Sciurus anomalis*
11	ჩვეულებრივი ციყვი	*Sciurus vulgaris*
12	ჩვეულებრივი ძილგუდა	*Glis glis*
13	ღნავი (ტყის ძილგუდა)	*Dryomys nitedula*
14	სახლის თაგვი	*Mus musculus*
15	ტყის თაგვი	*Sylvimus sylvaticus*
16	მინდვრის თაგვი	*Apodemus agratius*
17	შავი ვირთაგვა	*Rattus rattus*
18	რუხი ვირთაგვა	*Rattus norvegicus*
19	ბუჩქნარის მემინდვრია	*Pitymys major*
20	ნუტრია	*Myocastor coypus*
21	ჩვეულებრივი დელფინი	*Delphinus delphis*
22	აფალინა	*Tursiops truncates*
23	ზღვის ღორი	*Phocaena phocaena*
24	ტურა	*Canis aureus*
25	მელა	*Vulpes vul[pes*
26	ტყის კატა	*Felis sylvestris*
28	ტყის კვერნა	*Martes martes*
29	დედოფალა	*Mustela nivalis*
30	მაჩვი	*Meles meles*
31	წავი	*Lutra lutra*
32	გარეული ღორი	*Sus scrofa*
33	ევროპული შველი	*Capreolus capreolus*
34	მგელი	*Canis lupuslinnaeus*
35	კურდღელი	*Lepus europaeus*

5.4. ამფიბიები და ქვეწარმავლები

ამფიბიები და ქვეწარმავლები		
1	ჩვეულებრივი ტრიტონი	*Trituris vulgaris*
2	მწვანე გომბეშო	*Bufo viridis*
3	ჩვეულებრივი ვასაკა	*Hyla arborea*
4	ტბის ბაყაყი	*Rana ridibunda*

5	ჭაობის კუ	*Emys orbicularis*
6	ბოხმეჭა	*Angius fragilis*
7	მარდი ხვლიკი	*Lacerta agilis*
8	ჩვეულებრივი ანკარა	*Natrix natrix*
9	წყლის ანკარა	*Natrix tesselata*

5.5. უხერხემლოები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე აღრიცხული უხერხემლო ცხოველების სახეობრივი მრავალფეროვნება (ლიტერატურული მონაცემების მიხედვით)

5.5.1. პარაზიტული უმარტივესები

1. *Tripanosoma rotatorium*
2. *Lancesterella minima*
3. *L. garnhami*
4. *Dactilosoma ranarum*
5. *Plasmodium malariae*
6. *P. reticulum*
7. *Haemoproteus danilewskyi*
8. *H. lanii*
9. *H. columbae*
10. *Leucocytozoon fringillinarum*
11. *L. dubreuili*
12. *L. sakharoffi*
13. *Eimeria acervilina*
14. *E. maxima*
15. *E. mitis*
16. *E. necatrix*
17. *E. tennela*
18. *E. bovis*
19. *E. braaultensis*
20. *E. zurnii*
21. *E. auburnensis*
22. *E. ahsata*
23. *E. intricata*
24. *E. deliesku*
25. *E. scabra*
26. *E. Spinosa*

5.5.2. ბრტყელი ჭიები

1. *Gorgodera (Pprostodera) dollfusi*
2. *G. (P.) cygnoides asiatica*
3. *G. pagenstecheri*
4. *G. vitelliloba*
5. *Diplodiscus subclavatus*
6. *Opisthioglyphe ranae*
7. *Pneumonoeces asper*
8. *Haematoloechus variegatus variegatus*
9. *H. Variegatus dubininae*
10. *Pleurogenoides medians*
11. *Prosotocus confusus*
12. *Pleurogenes claviger*
13. *Cephalogonomus retusus*
14. *C. europeus*
15. *Encyclometra columbrimurorum*
16. *Telorchis assula*
17. *Paralepoderma cloacicola*
18. *Macrodera longicollis*
19. *Opisthioglyphe ranae*
20. *Clinostomum complanatum*
21. *Eucotyle popowi*
22. *Psilochasmus longicirratus*
23. *P. oxyurus*
24. *Stomylotrema spasskii*
25. *Echinostoma robustum*
26. *E. stantschynkii*
27. *E. revolutum*
28. *E. paraulum*
29. *E. miyagawai*
30. *E. recurvatum*
31. *E. mordwilkoi*
32. *Hypoderma gnedini*

33. *H. vigi*
34. *Petasiger (P.) exaeretus*
35. *P. (P.) megacanthum*
36. *P. (N.) jubilarum*
37. *P. bilobus*
38. *Echinochasmus matevossianae*
39. *E. dietzevi*
40. *Mesorchis pseudoechinatus*
41. *Chaunocephalus ferox orientalis*
42. *Brachylaemus fuscatus*
43. *Opistorchis simulans*
44. *Metorchis intermedius*
45. *M. Xanthosomus*
46. *Tracheophilus sisowi*
47. *Dicrocoelium macrostomum*
48. *Brachylecithum attenuatum*
49. *Corrigia victori*
50. *Platynosomum fallax*
51. *Prosthogonimus ovatus*
52. *Notocotylus attenuatus*
53. *Aplaryngosrtea eornu*
54. *Apatemon gracillis*
55. *Cotylurus cornutus*
56. *Tetracotyle falconis*
57. *Diplostomum spataceum*
58. *Bilhatziella polonica*
59. *Dendritobilharzia pulverulenta*
60. *Fasciola hepatica*
61. *F. gigantica*
62. *Brachylaemus recurvus*
63. *B. fulvus*
64. *Ithyogonimus talpae*
65. *Pseudoleucochloridium soricis*
66. *Dicrocoeliu lanceatum*
67. *Eurytrema pancreaticum*
68. *Echinoschasmus perfoliatus*
69. *Mesorchis denticulatus*
70. *Metogonium yoleagawai*
71. *Pracotyle italica*
72. *P. longa*
73. *Paramphistomum cerwi*
74. *Calicophoron calicophorum*
75. *liorchis scotiae*
76. *Alaria alata*

5.5.3. ამფიბიებში, ქვეწარმავლებში, ფრინველებსა და ძუძუმწოვრებში აღრიცხულია ცესტოდები

1. *Nematotaenia dispar*
2. *Ophiotaenia europea*
3. *Mezocestoides lineatus*
4. *Davainea proglottina*
5. *Raillietina tetragona*
6. *R. echinobotrida*
7. *R. friedbergeri*
8. *Furmanetta pseudoechinobotrida*
9. *Skrjabinia caucasica*
10. *S. cesticillus*
11. *Drepanidotaenia lanceolata*
12. *Cloacotaenia megalops*
13. *Dicranotaenia collaris*
14. *D. coronula*
15. *Diorchis steffanskii*
16. *D. acuminata*
17. *Diploposte laevis*
18. *Microsomacanthus microsoma*
19. *M. parula*
20. *Orlovilepis megalops*
21. *Drepanidolepis anatina*
22. *Fimbriaria fasciolaris*
23. *Retinometra longicirrosa*
24. *R. skrjabini*
25. *Echinolepis cariosa*
26. *Sobolevicanthus gracilis*
27. *Staphylepis cantaniana*
28. *Tschertkovilepis setigera*
29. *Variolepis crenata*
30. *Wardium mathevossianae*
31. *Aploparaksis filum*
32. *A. parafilum*
33. *Dilepis undula*
34. *D. attenuata*
35. *Amoebataenia cuneata*
36. *Parictarotaenia paradoxa*
37. *Choanotaenia infundibulum*
38. *Ch. cingulifera*
39. *Anonchotaenia globata*

40. *Paruterina candelabraria*
41. *Bhabdometra nigropunctata*
42. *Cladotaenia cylindracea*
43. *Tetrabothrium cylindraceum*
44. *Ligula intestinalis*

5.5.4. ფიტო და თავისუფლად მცხოვრები ნემატოდები

1. *Plectus sp.*
2. *Prismatolaimus sp.*
3. *Aquatides aquaticus*
4. *A. schadim*
5. *Mesodorylaimus sp.*
6. *Eudorylaimus sp.*
7. *Aporcelaimus sp.*
8. *Aporcelaimellus sp.*
9. *Belondira sp.*
10. *Oxydirus sp.*
11. *Mononchus truncatus*
12. *M. sp.*
13. *Sporonchueus sp.*
14. *Babditis sp.*
15. *Cephalobus sp.*
16. *Eucephalobus mucronatus*
17. *E. striatus*
18. *Tylenchus sp.*
19. *Tylenchorynchus sp.*
20. *Merlinius leptus*
21. *M. macrurus*
22. *Nelicotylenchus sp.*
23. *Heterodora sp.*
24. Aphelenchoides sp.

5.5.5. ამფიბიებში აღრიცხული პარაზიტული ნემატოდები

1. C*osmocerca ornata*
2. *Phisocephalus sexsalatus*
3. *Ascarops strongilina*
4. *Bhabdices bufonis*
5. *Oswaldocrusia goezei*
6. *Icosiela negleqta*
7. *Pseudoacathocephalus bufonis*

5.5.6. რეპტილიებში რეგისტრირებული ნემატოდები

1. *Oswalchocruzia goezei*
2. *Neoxymatium caucasicum*
3. *Bhabdias fuscovenosus*
4. *Paraentomelas dujardini*
5. *Hexadontophorus ophisauri*
6. *Entomelas entomelas*
7. *Spinonoura armenica*
8. *Kalicephalus vipezae*
9. *Ascarops strongilina*
10. *Phisocephalus sexalatus*
11. *Agamospirura minuta*

5.5.7. წყლისა და ხმელეთის რგოლიანი ჭიები

1. *Limnodrilus claparedeanus*
2. *Potamothrix hammoniensis*
3. *Lumbriculus variegatus*
4. *Criodrilus laccum*
5. *Allolobophora jassyensis*
6. *A. caliginosa trpezoides*
7. *A. chlorotica*
8. *A. dubiosa*
9. *Eisenia fetida*
10. *E. rosea*
11. *Helodrilus colchicus*
12. *Dendrobaena faucium*
13. *D. veneta*
14. *D. surbiensis*
15. *D. marinae*
16. *D. hortensis*
17. *D. nassonovi*
18. *D. rubidus tenuis*
19. *Eiseniella tetraedra*
20. *Ocodrilus transpadanus*
21. *Pheretima difrigans*

5.5.8. წყლის მოლუსკები

1. *Melanopsis praerosa mingrelica*
2. *Theodoxus flaviatilis*
3. *Theodoxus pallasi*
4. *Viviparus viviparus*
5. *Physella acuta*
6. *Anodonta cygnea*

5.5.9. ხმელეთის მოლუსკები

1. *Carychium tridentatum*
2. *Succinea oblonga*
3. *Cionella lubrica.*
4. *Vertigo pigmaea*
5. *Truncatellina strobeli*
6. *Truncatellina cylindrica*
7. *Pupilla triplicata*
8. *Orcula doliolum.*
9. *Valonia costata*
10. *Chondrula tridens*
11. *Ena obscura*
12. *Euconulus fulvus*
13. *Oxychilus mingrelicus*
14. *Limax flavus*
15. *Deroceras melanocephalus*
16. *Circassina circassina*
17. *Xerosecta derbentina*
18. *Fruticocampilea narzanensis*
19. *Euomphalia ravergiery*
20. *Euomphalia selecta*
21. *Caucasotachea atrolabiata*
22. *Helix lucorum*
16. *Macrothrix hirsuticornis*
17. *M. daday*
18. *M. rosea*
19. *Ilyocriptus agilis*
20. *Eurycercus lamellatus*
21. *Camptocercus rectirostris*
22. *Acroperus harpae*
23. *Peracantha truncata*
24. *Monospilus dispar*
25. *Graptoleberis testudinaria*
26. *Kurzia latissima*
27. *Chydorus sphaericus*
28. *C. latus*
29. *C. barroisi*
30. *Pleuroxus trigonellus*
31. *P. striatus*
32. *P. laevis*
33. *Alona affinis*
34. *A. guttata*
35. *A. intermedia*
36. *Alonella nana*
37. *A. exigua*
38. *A. excisa*
39. *Bosmina longirostris*
40. *Polyphemus pediculus*
41. *Podon polyphemoides*
42. *Leptodora kindtii*

5.5.10. დატოტვილულვაშიანი კიბოსნაირები

1. *Diaphanosoma brachyurum*
2. *Daphnia longispina*
3. *Simocephalus vetulus*
4. *S. serrulatus*
5. *S. Expinosus*
6. *Moina rectirostris*
7. *M. micrura*
8. *M. macrocopa*
9. *Geriodaphnia reticulata*
10. *G. megalops*
11. *G. laticaudata*
12. *G. rotunda*
13. *G. pulchella*
14. *Scapholeberis mucronata*
15. *S. aurita*

5.5.11. ნიჩაბფეხიანი (Copepoda) კიბოსნაირები

1. *Calanipeda aquae*
2. *Ectinosoma abrau*
3. *Nitorca lacustris*
4. *Centropages kroyeri*
5. *Oithona nana*
6. *O. similis*
7. *Acartia clausi*
8. *Macrocyclopst fuscus*
9. *Acanthocyclops viridis*
10. *A. bicuspidatus*
11. *Mesocyclops leuckarti*
12. *M. oithonoides*
13. *M. crasus*

5.5.12. ცრუმორიელები

კოლხეთის ეროვნულ პარკში რეგისტრირებულია (Kvavadze Er.; Arabuli T.; Murvanidze M., 2008) ცრუმორიელების მხოლოდ ერთი სახეობა:

1. *Daetylochelifer latrelei* (Leach,1817)

5.5.13. ნემსიყლაპიები:

1. *Calopterix mingrelicus*
2. *Lastes barbatus*
3. *L. viridis*
4. *Sympecta fusca*
5. *Platycnemis pennipes*
6. *Ischnura elegans*
7. *I. pumilo*
8. *E. viridulum*
9. *Gomphus flavipis*
10. *Onychogomphus forcipatus*
11. *Aeschna cyanea*
12. *A. mixta*
13. *Anax imperator*
14. *A. parthenope*
15. *Libellula depressa*
16. *L. quadrimaculata*
17. *Orthetrum bruneum*
18. *O.cancellatum*
19. *O. albistylum*
20. *Crocothemis erythrea*
21. *Sympetrum fonscolombei*
22. *S. striolatum*
23. *S. sanguineum*

რიგი Coleoptera

ოჯახი Dytiscidae

1. *Laccophilus hyalinus*
2. *Laccophilus minutus*
3. *Laccophilus poecilus*
4. *Hygrotus impressopunctatus*
5. *Hygrotus inaequalis*
6. *Rhantus suturalis*
7. *Hydaticus grammicus*
8. *Dytiscus dimidiatus*
9. *Dytiscus semisulcatus*
10. *Dytiscus lateralimarginalis*

ოჯახი Carabidae

1. *Oodes helopoides*
2. *Dripta dentate*
3. *Carabus granulatus*
4. *Demetrias imperialis*
5. *Odocanta melanura*
6. *Stenolophus teutonus*
7. *Stenolophus mirtus*
8. *Pterostichus minus*
9. *Poecilus vernale*
10. *Agonum lugens*
11. *Agonum viduum*
12. *Anisodactilus binotatus*
13. *Harpalus rufipes*
14. *Europhilus fuliginosus*
15. *Acupalpus meridianus*
16. *Bembidion nordmanni*

ოჯახი Tenebrionidae

1. *Opatrum sabulosum*
2. *Tenebrio obscurus*
3. *Uloma culinaris*

ოჯახი Lucanidae

1. *Dorcus parallelopipedus*

ოჯახი *Scarabaeidae*

1. *Aphodius erraticus*
2. *Aphodius luridus*
3. *Onthophagus taurus*
4. *Pentodon idiota*
5. *Blitopertha lineate*
6. *Phylloptera horticola*
7. *Melolontha pectoralis*
8. *Amphimallon solstiatus*
9. *Maladera japonica*
10. *Epicometis hirta*
11. *Oxythyrea cinctella*
12. *Oxythyrea funesta*
13. *Cetonia autara*

ოჯახი Staphylinidae

1. *Paederus riparius*
2. *Paederus fuscipes*
3. *Homocotarsus chaudoiri*
4. *Phylonthus quisquiliartus*
5. *Phylarthus famarius*
6. *Phylarthus nigrita*
7. *Cryptobium frasticorne*

8. *Lathrobium brunnnipes*
9. *Lathrobium scutellare*
10. *Trogophiloeus rivularis*
11. *Scopaeus laevigatum*
12. *Oxytelus pumilus*

რიგი Hymenoptera

1. Apis mellifera
2. Bombus hortarum
3. Murmica sancta
4. Tetromorimus caespitum
5. Lasius alilnus
6. Lasius niger
7. Formica sanguinea
8. Formica cunicularia
9. Formica cinerea

რიგი Lepidoptera

1. *Zygaena cyarea*
2. *Pyrausta aurata*
3. *Gonopteryx rhamni*
4. *Polyommatus acarus*

რიგი Diptera

1. *Limna unguicornis*
2. *Paroxyna absinthii*
3. *Sepedon sphegeus*
4. *Tetanocera ferruginea*
5. *Chlorops triangularis*
6. *Elachiptera cornuta*
7. *Millesia crabroniformis*
8. *Erictalis pertiax*
9. *Neoascara floralis*

5.5.14. ჯავშნიანი ტკიპები

1. *Achipteria nitens* (Nicolet, 1855)
2. *Acrogalumna longipluma* (Berlese, 1904)
3. *Acrogalumna adjarica longipluma* Murvanidze, Weigmann, 2003
4. *Amerobelba decedens* Berlese, 1908
5. *Arthrodamaeus femoratus* (C.L. Koch, 1840)
6. *Belba sculpta* (Mihelčič, 1957)
7. *Belbodamaeus* sp
8. *Berniniella bicarinata* Paoli, 1908
9. *Berniniella silvatica* (Vasiliu, Calugar, 1976)
10. *Carabodes femoralis* (Nicolet, 1855)
11. *Carabodes rugosior* Berlese, 1916
12. *Ceratoppia bipilis* (Hermann, 1804)
13. *Ceratoppia quadridentata* (Haller, 1882)
14. *Ceratozetes gracilis* (Michael, 1844)
15. *Chamobates caucasicus* Shaldybina, 1969
16. *Chamobates cuspidatiformis* (Trägårdh, 1904)
17. *Chamobates interpositus* Pschorn-Walcher, 1953
18. *Chamobates (Xiphobates) kieviensis* Shaldybina, 1980
19. *Chamobates (Xiphobates) voigtsi* (Oudemans, 1902)
20. *Conchogneta delacarlica* (Forsslund, 1947)
21. *Cultroribula bicultrata* (Berlese, 1905)
22. *Damaeolus ornatissimus* Csiszar, 1962
23. *Dissorhina ornata* (Oudemans, 1900)
24. *Dometorina plantivaga* (Berlese, 1895)
25. *Edwardzetes edwardsii* (Nicolet, 1855)
26. *Epilohmannia cylindrica* (Berlese, 1904)
27. *Eremaeus hepaticus* C.L. Koch, 1836
28. *Eremobelba geographica* Berlese, 1908
29. *Eupelops acromios* (Hermann, 1804)
30. *Eupelops hygrophilus* (Knülle, 1954)
31. *Eupelops occultus* (C.L. Koch, 1835)
32. *Eupelops plicatus* (C.L. Koch, 1835)
33. *Eupelops torulosus* (C.L. Koch, 1839)
34. *Euzetes globulus* (Nicolet, 1855)
35. *Galumna berlesei* Oudemans, 1919
36. *Galumna lanceata* (Oudemans, 1900)
37. *Galumna obvia* (Berlese, 1914)
38. *Globozetes microtus* Shaldybina, 1969
39. *Gustavia microcephala* (Nicolet, 1855)
40. *Hermanniella punctulata* Berlese, 1908
41. *Hoplophthiracarus illinoisensis* (Ewing, 1909)
42. *Hydrozetes parisiensis* Grandjean, 1948
43. *Hypocepheus mirabilis* Krivolutsky, 1971
44. *Hypochthonius rufulus* C.L. Koch, 1836
45. *Latilamellobates incisellus* (Kramer, 1897)

46. *Liacarus brevilamellatus* Mihelčič, 1955
47. *Liacarus coracinus* (C.L. Koch, 1840)
48. *Liacarus lencoranicus* Krivolutsky, 1967
49. *Liebstadia pannonica* (Willmann, 1951)
50. *Liebstadia willmanni* Miko, Weigmann, 1996
51. *Machuella draconis* Hammer, 1961
52. *Mesoplophora caucasica* Krivolutsky, 1975
53. *Mesoplophora pectinata* Mahunka, 1979
54. *Mesoplophora pulchra* Sellnick, 1928
55. *Metabelba papillipes* (Nicolet, 1855)
56. *Metabelba pseudoitalica* Bulanova-Zachvatkina, 1965
57. *Metabelba pulverulenta* (C.L. Koch, 1840)
58. *Metabelba rara* Bulanova-Zachvatkina, 1965
59. *Metabelbella macerochaeta* Bulanova-Zachvatkina, 1967
60. *Microppia minus* (Paoli, 1908)
61. *Microtritia minima* (Berlese, 1904)
62. *Minunthozetes pseudofusiger* (Schweizer, 1922)
63. *Nanhermannia nana* (Nicolet, 1855)
64. *Nothrus biciliatus* C.L. Koch, 1836
65. *Nothrus palustris* C.L. Koch, 1836
66. *Nothrus pratensis* Sellnick, 1929
67. *Oppia abchasica* Tarba, 1974
68. *Oppia denticulata* Canestrini, 1882
69. *Oppia nitens* C.L. Koch, 1836
70. *Oppiella fallax* (Paoli, 1908)
71. *Oppiella neerlandica* (Oudemans, 1900)
72. *Oppiella nova* (Oudemans, 1902)
73. *Oppiella obsoleta* (Paoli, 1908)
74. *Oppiella similifallax* (Subias, Mingues, 1986)
75. *Oppiella subpectinata* (Oudemans, 1901)
76. *Oppiella tuberculata* (Bulanova-Zachvatkina, 1964)
77. *Oppiella unicarnata* (Paoli, 1908)
78. *Oribatella nigra* Kulijev, 1968
79. *Oribatula tibialis (*Nicolet, 1855)
80. *Oribotritia serrata* Feider, Suciu, 1958
81. *Oxioppioides decipiens* (Paoli, 1908)
82. *Pantelozetes paolii* (Oudemans, 1913)
83. *Parachipteria georgica* Murvanidze, Weigmann, 2003
84. *Parachipteria punctata (*Nicolet, 1855)
85. *Parachipteria willmanni* (van der Hammen, 1952)
86. *Paratritia baloghi* Moritz, 1966
87. *Peloptulus phaeontus* (C.L. Koch, 1844)
88. *Peloribates longipilosus* Csiszar, 1962
89. *Pergalumna minor* (Willmann, 1928)
90. *Pergalumna nervosa* (Berlese, 1914)
91. *Phthiracarus (A.) anonymus* Grandjean, 1933
92. *Phthiracarus (A.) ligneus* Willmann, 1931
93. *Phthiracarus (A.) assimilis* Niedbala, 1983
94. *Phthiracarus (A.) crassus* Niedbala, 1983
95. *Phthiracarus ferrugineus* (C.L. Koch, 1841)
96. *Phthiracarus (A.) globosus* (C.L. Koch, 1841)
97. *Phthiracarus lanatus* Feider, Suciu,1957
98. *Phthiracarus lentulus* (C.L. Koch, 1841)
99. *Phthiracarus nitens* (Nicolet, 1855)
100. *Pilogalumna allifera* (Oudemans, 1919)
101. *Platynothrus peltifer* (C.L. Koch, 1839)
102. *Protoribates capucinus* (Berlese, 1908)
103. *Protoribates lophotrichus* (Berlese, 1904)
104. *Punctoribates manzanoensis* Hammer, 1958
105. *Punctoribates punctum* (C.L. Koch, 1839)
106. *Punctoribates sellnicki* (Willmann, 1928)
107. *Quadroppia (Coronoquadroppia) michaeli* Mahunka, 1977
108. *Quadroppia quadricarinata* (Michael, 1855)
109. *Ramusella clavipectinata* (Michael, 1885)
110. *Ramusella insculpta* (Paoli, 1908)
111. *Ramusella mihelčiči (*Perez-Inigo, 1964*)*
112. *Rhysotritia ardua* (C.L. Koch, 1841)
113. *Scheloribates (Topobates) circumcarinatus* Weigmann, Miko, 1998
114. *Scheloribates laevigatus* (C.L. Koch, 1836)
115. *Scheloribates latipes* (C.L. Koch, 1840)

116. *Scheloribates quintus* Wunderle, Beck, Woas, 1990
117. *Scutovertex serratus* Sitnikova, 1975
118. *Sphaerozetes piriformis* (Nicolet, 1855)
119. *Sphaerozetes tricuspidatus* Willmann, 1923
120. *Steganacarus (T.) carinatus* (C.L. Koch, 1841)
121. *Steganacarus coniuctus* Niedbala, 1983
122. *Steganacarus patruelis* Niedbala, 1983
123. *Steganacarus personatus* Niedbala, 1983
124. *Steganacarus spinosus* (Sellnick, 1920)
125. *Steganacarus striculus* (C.L. Koch, 1835)
126. *Suctobelbella baloghi* (Forsslund, 1958)
127. *Suctobelbella duplex* (Strenzke, 1950)
128. *Suctobelbella forsslundi* (Strenzke, 1950)
129. *Suctobelbella subcornigera* (Forsslund, 1941)
130. *Suctobelbella subtrigona* (oudemans, 1916)
131. *Tectocepheus punctulatus* Djaparidze, 1985
132. *Tectocepheus velatus velatus* (Michael, 1880)
133. *Tectocepheus velatus sarekensis* (Trägårdh, 1910)
134. *Trichoribates caucasicus* Shaldybina, 1971
135. *Trichoribates trimaculatus* (C.L. Koch, 1836)
136. *Xenillus tegeocranus* (Hermann, 1804)
137. *Zetomimus furcatus* (Warburton, Pearce, 1905)
138. *Zetorchestes micronychus* (Berlese, 1883)
139. *Zygoribatula cognata* (Oudemans, 1902)
140. *Zygoribatula exilis* (Nicolet, 1855)
141. *Zygoribatula sphaerisensilla* Djaparidze, 1985

5.5.15. ობობასნაირები

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე გავრცელებული უმაღლესი კიბოსნაირებიდან აღსანიშნავია კოლხური ფართოფეხა კიბო (Astacus colchicus), რომელიც ძალიან იშვიათი სახეობაა და შეტანილია საქართველოს წითელ ნუსხაში.

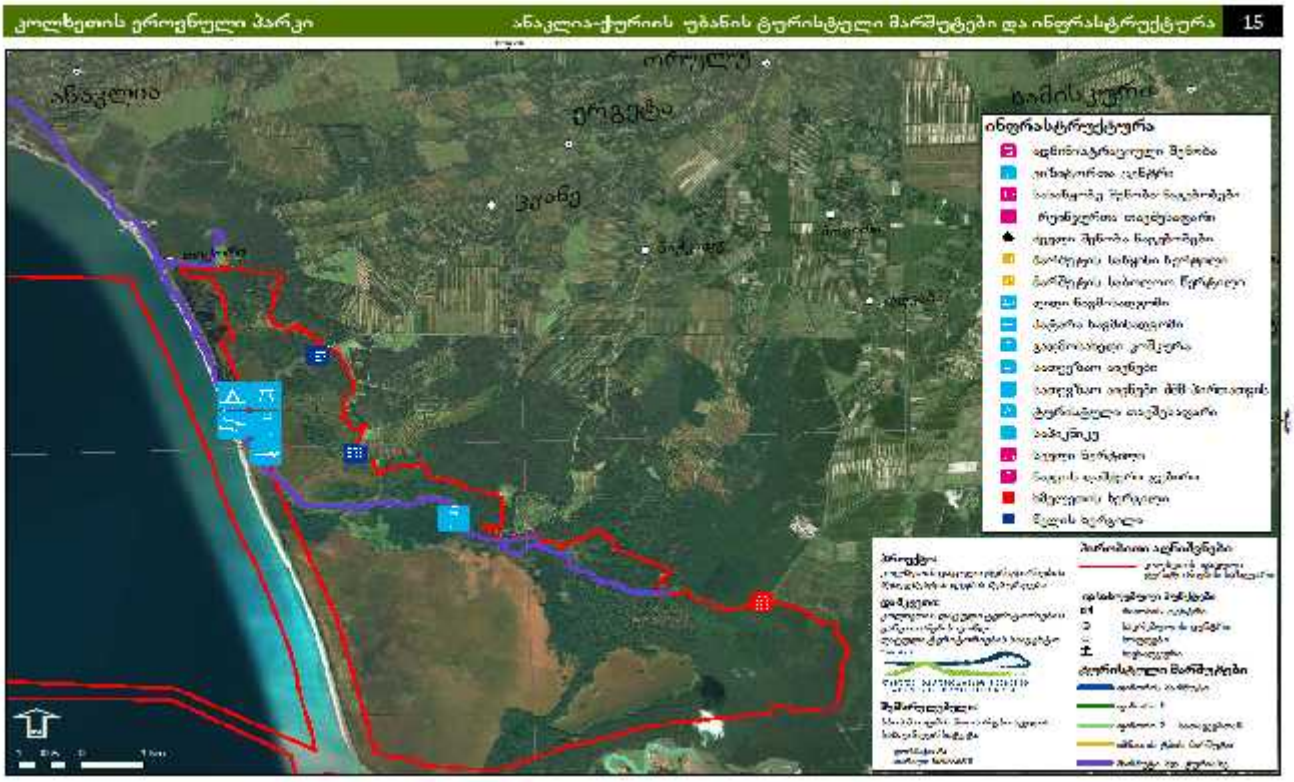
ობობები (Arachnida):

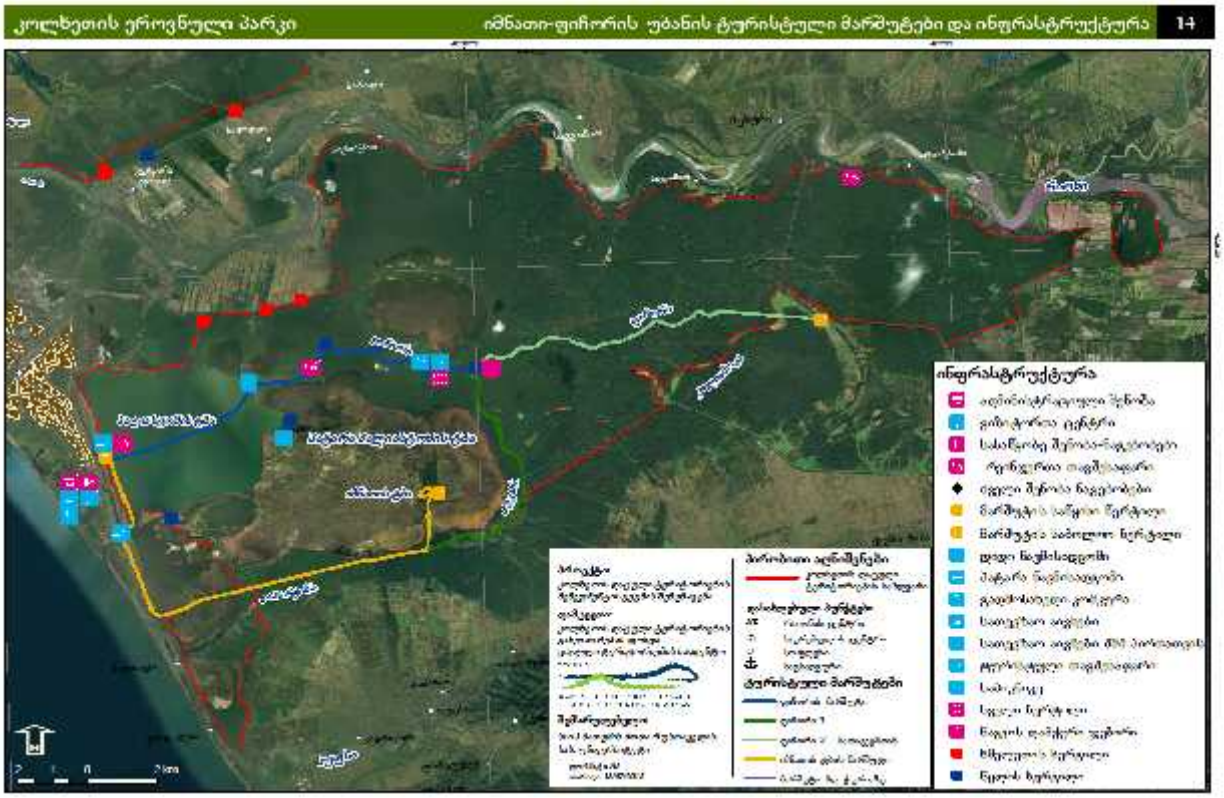
1. *Marpisa radiata*
2. *Mithion canestrini*
3. *Clubiosa stagnalis*
4. *Argyroneta aquatica*
5. *Dolomedes fimbriatus*

ობობასნაირთა ენდემური ფორმებიდან აღსანიშნავია მეგრული მორიელი (Euscapius mingrelicus). იგი ფართოდაა გავრცელებული, თუმცა მისი რიცხოვნობა არ არის მაღალი. შავიზღვის სანაპირო ზოლში გავცელებულია აგრეთვე იტალიური მორიელი (Euscapius italicus).

	სახეობა
ოჯახი	***Dysderidae***
1	*Dysdera martensi*
ოჯახი	***Linyphiidae***
2	*Bathyphantes gracilis*
3	*Ceratinella brevis*
4	*Gnathonarium dentatum*
5	*Hylyphantes nigritus*
6	*Meioneta mollis*
7	*Microneta viaria*
8	*Nematogmus sanguinolentus*
9	*Neriene clathrata*
10	*Porrhomma pygmaeum*
11	*Tenuiphantes mengei*
12	*Trematocephalus cristatus*
ოჯახი	***Araneidae***
13	*Larinioides cornutus*
ოჯახი	***Pisauridae***
14	*Dolomedes fimbriatus*
15	*Philodromidae*
16	*Tibellus maritimus*
ოჯახი	***Salticidae***
17	*Evarcha arcuata*
ოჯახი	***Salticidae***
18	*Mendoza canestrinii*
19	*Myrmarachne formicaria*
20	*Myrmarachne formicaria*
21	*Pseudeuophrys erratica*
22	*Pseudeuophrys erratica*
23	*Salticus mutabilis*
ოჯახი	***Linyphiidae***
24	*Bathyphantes gracilis*
25	*Gnathonarium dentatum*
ოჯახი	***Clubionidae***
27	*Clubiona germanica*
28	*Clubiona stagnatilis*

6.1 ტურისტული ბილიკები

კოლხეთის ეროვნული პარკი ვიზიტორებს 3 ტურისტულ მარშრუტს სთავაზობს:

1. პალიასტომის ტბა

მანძილი: 9 კმ

ხანგრძლივობა: 1 სთ (სანაოსნო-ხორციელდება როგორც პანტონით, ასევე კატერით)

მთავარი ღირსშესანიშნაობები: პალიასტომის ტბა, მსოფლიო უნიკალური იმნათის სფაგნუმიანი ტორფნარი, რელიქტური კოლხური ტყეები.

მარშრუტი იწყება პალიასტომის ტბის შესასვლელიდან და გზად შეგხვდებათ პალიასტომის ტბის ნაპირების ულამაზესი ხედები. სათვალთვალო კოშკიდან შესაძლებელია რაყებში თავშეფარებულ გადამფრენ ფრინველებზე დაკვირვება, რომელთაგან ზოგიერთი სახეობა გლობალური, კავკასიის და საქართველოს წითელ ნუსხაშია შეტანილი. იმნათის ტორფნარზე სათვალთვალო კოშკიდან შესაძლებელია ფეხით სიარული იმნათის ტორფნარზე. იმნათის ტორფნარი საზრდოობს ატმოსფერული ნალექებით. აქ სადაც ნახავთ: სფაგნუმის სახეობებს, ხერხას, სამეფო გვიმრას.კოშკიდან შესაძლებელია ფრინველებზე თვალთვალი. ეს ადგილები მნიშვნელოვანი ჰაბიტატია მოზამთრე, მიგრირებადი და წყალმცურავი ფრინველებისათვის.

2. პალიასტომი-ფიჩორი

მანძილი: 18 კმ

ხანგრძლივობა: 3 სთ (სანაოსნო- ხორციელდება როგორც პანტონით, ასევე კატერით)

მთავარი ღირსშესანიშნაობები: პალიასტომის ტბა, იმნათის ტორფნარი, რელიქტური კოლხური ტყეები.

მარშრუტი იწყება პალიასტომის ტბის შესასვლელიდან და გაივლის პალიასტომის ტბის ულამაზესი ნაპირებსა და მდინარე ფიჩორის შესართავის თვალწარმტაცი ხედებს. მდინარის ნაპირზე მოწყობილი დასასვენებელი ადგილიდან. ნაპირებზე იზრდება კოლხეთის მუხა, ლაფანი. აქ შესაძლებელია წყლისა და ჭაობის ფრინველებზე დაკვირვება, დუმფარის ე.წ. „ზეწრების“ დათვალიერება, ნაპირთან ახლოს შესაძლებელია ჭაობის კუს დანახვა თბილ და მზიან ამინდში. გვხვდება გლობალური წითელი ნუსხის სახეობები: გლობალური წითელი ნუსხის სახეობები: წყლის კაკალი, წყლის გვიმრა სალვინია, ნაპირებთან ახლოს ხარობს იშვიათი პონტოს ტუხტი. შეიძლება კაიაკებით გასეირნება. მდინარე ფიჩორზე ასევე დაშვებულია სპორტული თევზაობა.

3. **მდინარე ჭურია**

ხანგრძლივობა: 2 სთ.(სანაოსნო- ხორციელდება კატერით)

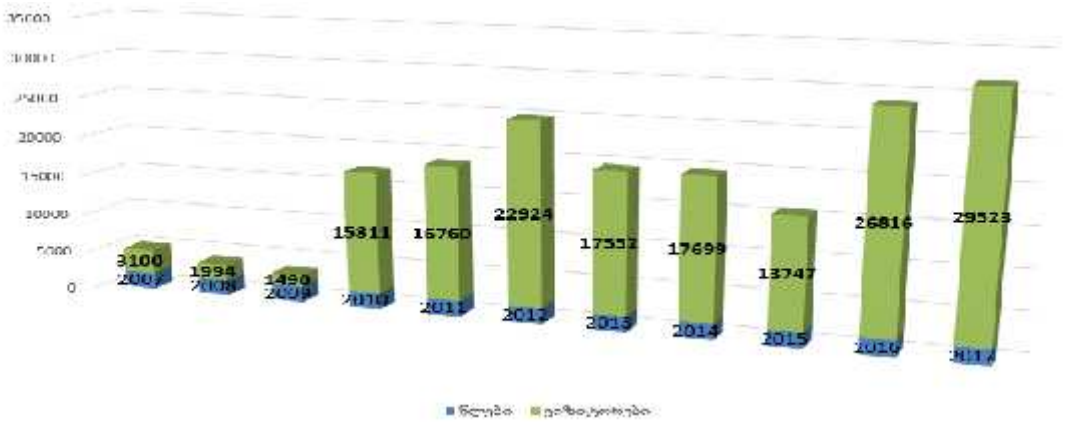
მანძილი:18 კმ.

მარშრუტი იწყება ანაკლიის ტურისტული თავშესაფრიდან და აუყვება მდ.ჭურიას. აქ შესაძლებელია ნაპირებზე გავრცელებულ ჭარბტენიან კოლხურ რელიქტურ ტყეებში გავრცელებულ მცენარეებზე დაკვირვება, მხლოდ აქ არის შემორჩენილი დიდხნოვანი კოლხური მუხები, წყლისა და ჭაობის ფრინველებზე თვალთვალი. აქვე შეიძლება კაიაკებით გასეირნება. მდინარე ჭურიაზე ასევე დაშვებულია სპორტული თევზაობა.

კოლხეთის ეროვნულ პარკში ასევე შესაძლებელია კაიაკებით გასეირნება

(ოქროს ტბა, მდ.ჭურია, მდ.ფიჩორი), ასევე სპორტული თევზაობა და ფრინველებზე დაკვირვება.

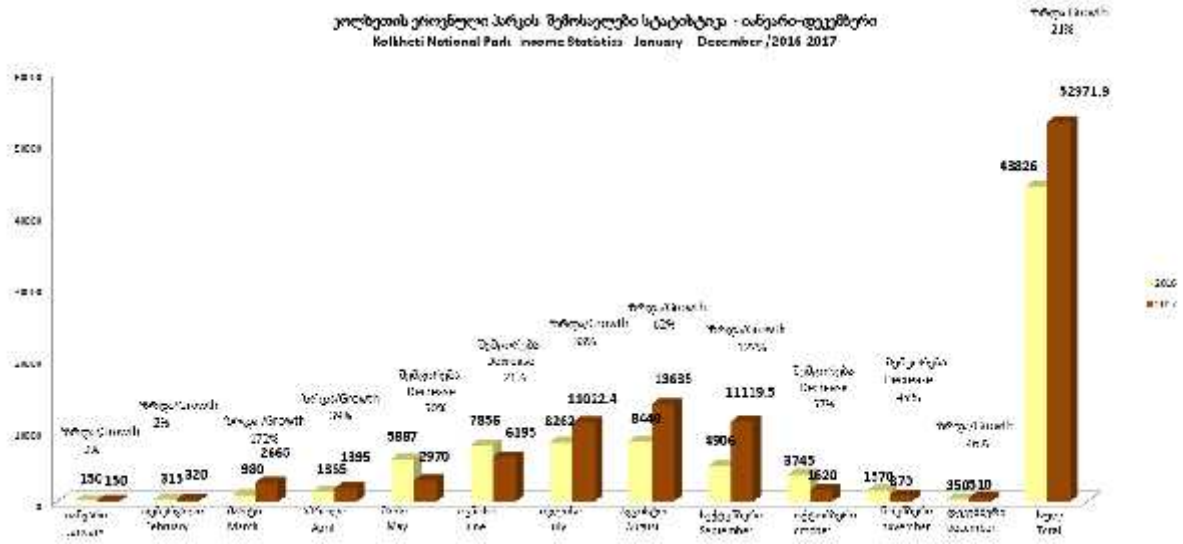
6.2. კოლხეთის ეროვნული პარკის ვიზიტორთა სტატისტიკა წლების მიხდვით (2007-2017 წწ)

6.3. კოლხეთის ეროვნული პარკის შემოსავლების და ვიზიტორთა სტატისტიკა 2007-2017 წწ.

წელი	ვიზიტორი სულ	შემოსავალი	ვიზიტორი ქართველი	ვიზიტორი უცხოელი
2007	3100	10145 ლ	2800	300
2008	1994	20622 ლ	1994	-
2009	1490	19395 ლ	1022	468
2010	15311	21930 ლ	14067	1244
2011	16760	10285 ლ	15394	1366
2012	22924	9115 ლ	21569	1355
2013	17552	7340 ლ	15907	1645
2014	17699	8745 ლ	15651	2048
2015	13746	24706 ლ	12540	1207
2016	26816	43825 ლ	25161	1655
2017	29 523	52971,9 ლ	26 655	2 868

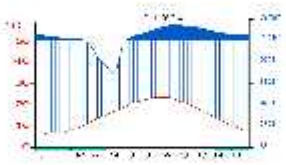
6.4. 2017 წ. ტურისტული მომსახურეობებიდან მიღებული შემოსავლები

დანართი 7

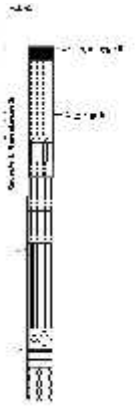
კოლხეთის ეროვნული პარკის კლიმატოდიაგრამა

კლიმატოდიაგრამა 1957-2006 წლებში შეგროვებული მონაცემების მიხედვით

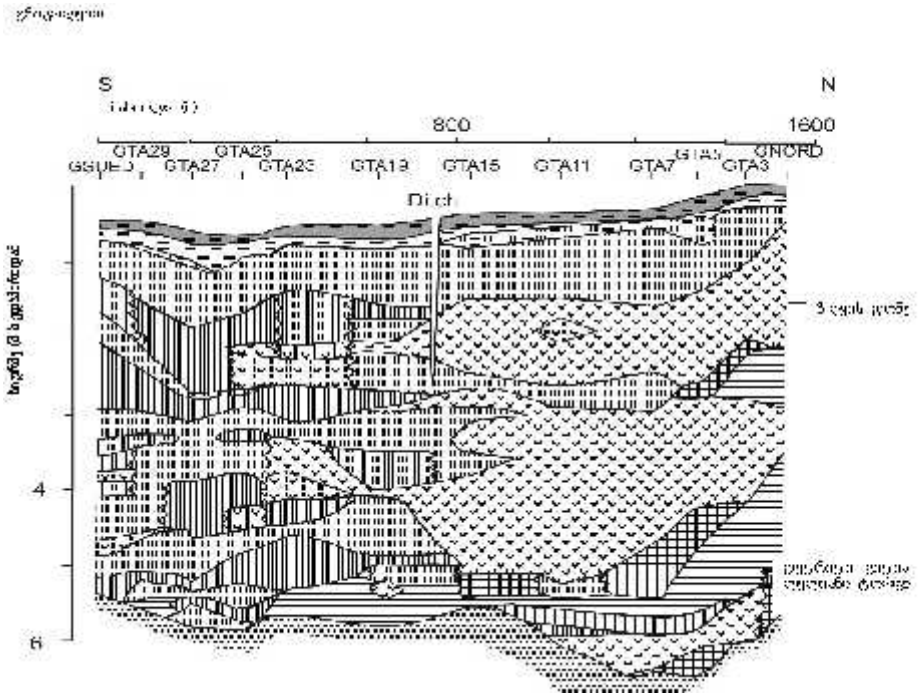

კოლხეთის ეროვნული პარკის ტორფნარების სტრატიგრაფიული ჭრილები

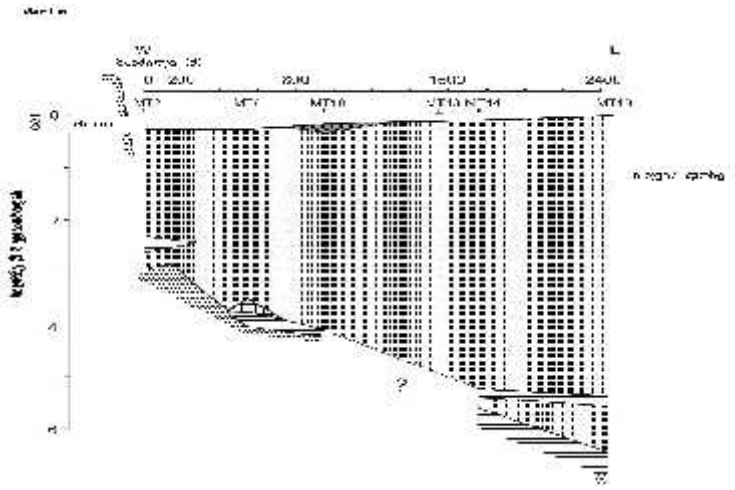
იმნათის ტორფნარის სტრატიგრაფიული ჭრილი ორი ტარნსექტის (დასავლეთიდან აღმოსავლეთისაკენ და ჩრდილოეთიდან სამხრეთის მიმართულებით) მიხედვით (Haberl et al. 2006).

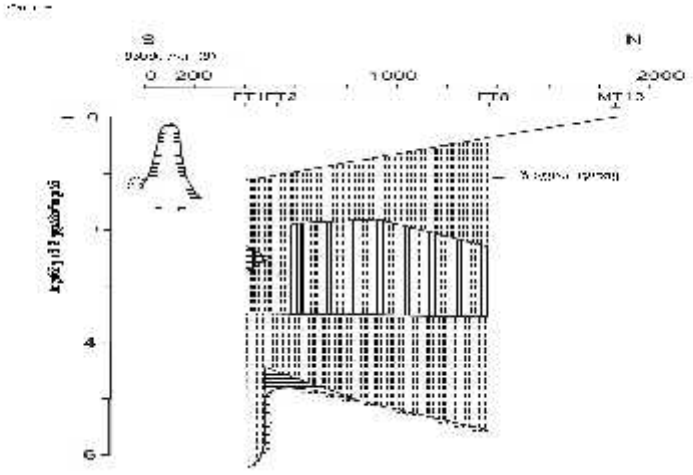
ფიჩორას ტორფნარის ტორფის სტრატიგრაფიული ჭრილი

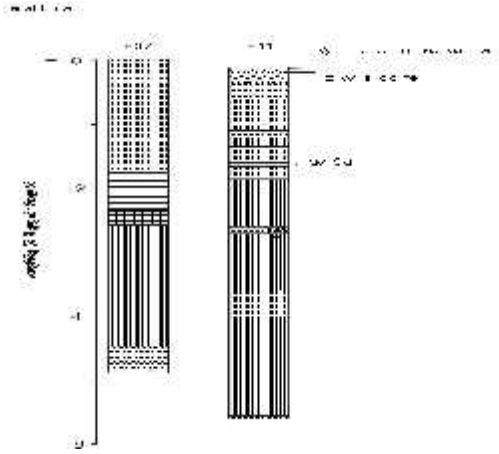
გრიგოლეთის ტორფნარის ტორფის სტრატიგრაფიული ჭრილი

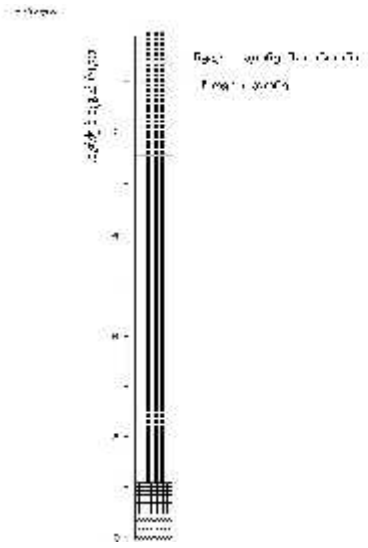
ჭურიის ტორფნარის ტორფის სტრატიგრაფიული ჭრილი (ტრანსექტი დასავლეთიდან აღმოსავლეთის მიმართულებით)

ტორფის სტრატიგრაფიული ჭრილი სამხრეთიდან ჩრდილოეთისაკენ

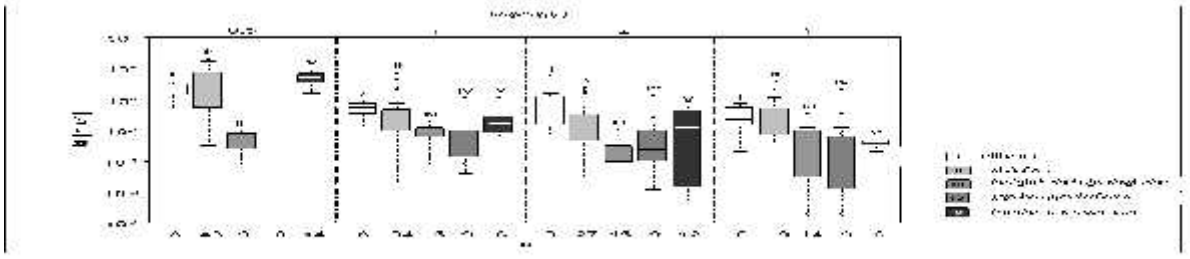
ანაკლიის ტორფნარის ტორფის სტრატიგრაფიული ჭრილი

ნაბადას ტორფნარის სტრატიგრაფიული ჭრილი

დანართი 9

წყლის დონის ფლუქტუაცია (მერყეობა) იმნათის ტორფნარში

სურათზე ჩანს ჰიდრავლიკური თვისებების შედარებითი ანალიზი კოლხეთის იმნათისა და ისპანი 2 პერკოლაციურ ტორფნარებში, არგენტინის ცეცხლოვანი მიწის ანდორა ველის ტორფნარში, ირლანდიის კლარას ტორფნარის და გემანიის რაჰემენის ტორფნარებს შორის.

დანართი 10

არქეოლოგიური უბნები კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე

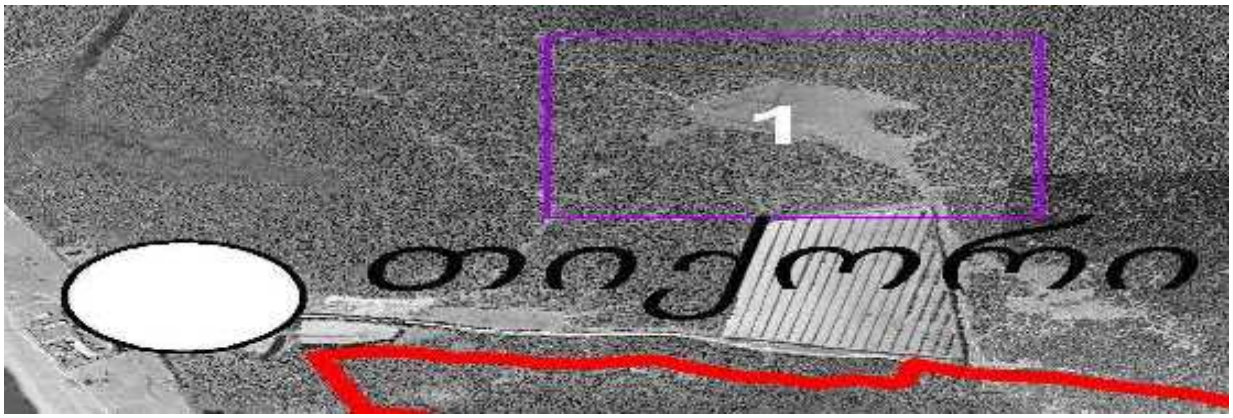
№1 - ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი. ადგილი: სოფ. ანაკლია, უბანი თიქორი, შუხუზი მაქაცარიას ნაყანუ, ორსანტიას ნაკარუ

ობიექტი წარმოადგენს დაცემულ ვაკეზე ამობურცულ ნახევარსფეროსებრი ფორმის 40 მ. დიმეტრისა და 1.8 მ. სიმაღლის ხელოვნურად მოზვინულ, ტყით დაფარულ ბორცვს. მას წრიულად შემოსდევს ამჟამად დაჭობებული 10 მ. სიფართის თხრილი. ბორცვს - ორსანტიას ნაკარუს დასავლეთიდან 4 ჰექტრამდე მინდორი - შუხუზი მაქაცარიას ნაყანუ აკრავს, რომელიც მის ირგვლივ არსებულ ტყიან მასივზე შესამჩნევადაა ამაღლებული. აღმოსავლეთიდან კი კოლხეთის დაბლობისთვის დამახასიათებელი დაჭაობებელული ტყე ესაზღვრება.2016 წ. ჩატარებული საცდელი - სადაზვერვო ხასიათის არქეოლოგიური

გათხრების დროს მოპოვებული ადგილობრივი და საბერძნეთიდან იმპორტირებული არტეფაქტების ანალიზის შედეგად დასტურდება, რომ ბორცვი აგებული უნდა იყოს ძვ. წ. VI-Vსაუკუნეებში და სავარაუდოდ წარმოადგენდა იმავე პერიოდის საკმაოდ მჭიდრო დასახლების ცენტრს, რომელიც მინდორში - შუხუზი მაქაცარიას ნაყანუს სახელით ცნობილ ადგილზეა ფიქსირებული სადაზვერვო არქეოლოგიური თხრილების მეშვეობით. სავარაუდოა, რომ ანალოგიური დასახლების კვალი აღმოსავლეთით, ტყეშიც დადასტურდეს.

ობიექტის ძირითადი ნაწილი არქეოლოგიურად შესასწავლია.

მოპოვებული მასალა ინახება ზუგდიდის მუზეუმში.

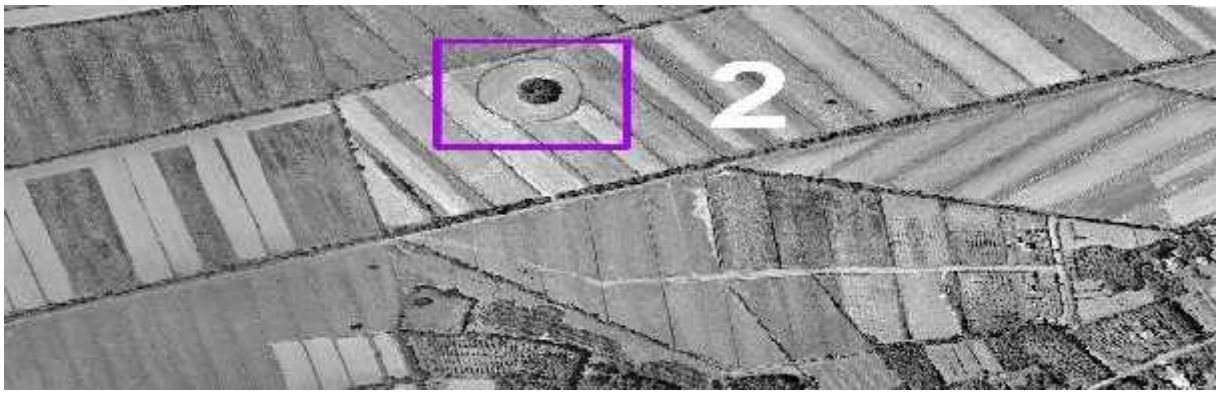

№2 - ცვანეს დიხაგუძუბა

არქეოლოგიური ობიექტი მდებარეობს სოფ, ცვანეში. ცვანედან ზღვისაკენ მიმავალი გზიდან 1 კმ. ჩრდილოეთით. ბორცვს აქვს ნახევარსფეროსებრი ფორმა, გარშემო 10-15 მ. სიფართის არხი შემოსდევს, დმ. 60 მ., სიმაღლე 7, 5 მ.

1979 წ. ჩატარდა მცირემასშტაბიანი საველე-არქეოლოგიური სამუშაოები. საცდელ თხრილში გამოვლინდა ორი კულტურული ფენა. პირველი (ზედა) ფენა წარმოდგენილია ძელურბათქაშიანი ნაგებობის ნანგრევებითა და ანტიკური ხანის ძვ. წ. IV-III სს. დამახასიათებელი თიხის ნაწარმით. მეორე (ქვედა) ფენა დიდი რაოდენობით შეიცავს ნაცარს, ნახშირსა და ძვ. წ. II ათასწლეულის შუა ხანების კერამიკას. ეს ფენა დევს მკვრივ თიხატკეპნილ იატაკზე, რომელიც თავის მხრივ ფარავს ხის ძელებისაგან გამართულ სუბსტრუქციას, რომელშიც უხვად შეინიშნებოდა ხის წვრილი ტოტები.

მოპოვებული მასალა ინახება ფოთის მუზეუმში.

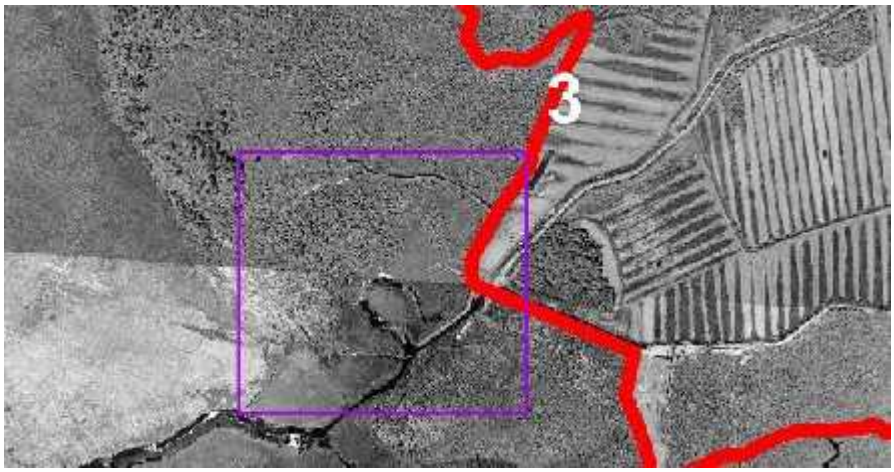

№3 - ,,ონწყოშია“, სოფ. ერგეტა, ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი

ტორფქვეშა ნამოსახლარი ონქყოშია - გაუვალი ჭაობი, 1997 წ. სანაოსნო არხის გაყვანის დროს დაფიქსირდა. დგილის დათვალიერების დროს აღმოჩნდა, რომ ექსკავატორის ციცხვმა ტორფის 1-1,5 მ. ფენის ქვემოდან, ისევე როგორც ისპანშია, ზედაპირზე ამოყარა ხის ძელები, ნახშირი, ბათქაში და თიხის ჭურჭლის მცირე ფრაგმენტები.

ნამოსახლარის თარიღი წინასწარულად ძვ. წ. II ათასწლეულის პირველი ნახევრით, ან მისი შუახანებითაა განსაზღვრული. განსაკუთრებულ ინტერესს ამ ობიექტის სტრატიგრაფიული ვითარება (ტორფის ქვეშ მდებარეობა) იწვევს.

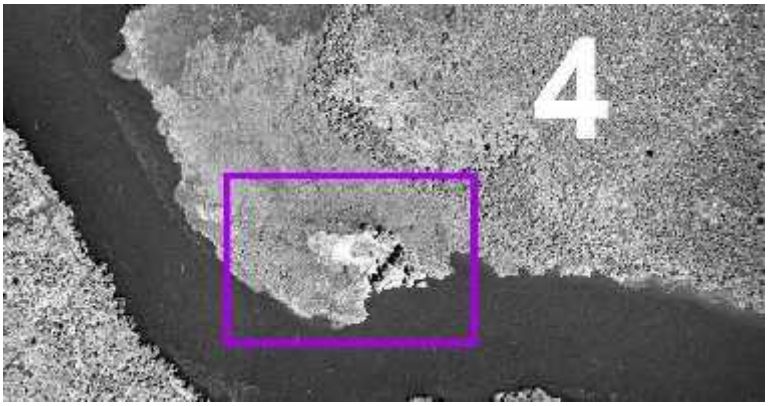
არქეოლოგიური გათხრები არ ჩატარებულა.

№4 - ,,იროდი სართანიას კარე“ ზუგდიდის მუნიციპალიტეტი

ნამოსახლარი, ბორცვი-დიხაგუძუბა სახელწოდებით ,,იროდი სართანიას კარე“ მდებარეობს მდ. ჭურიის მარჯვენა სანაპიროზე, შესართავიდან 2 კმ. აღმოსავლეთით. მდინარის მიერ ნაწილობრივაა დაზიანებული და კულტურული ფენები ფლატშიც იკითხება. შემორჩენილი ნაწილის მიხედვით არაწესიერი წრიული ფორმა აქვს და მკვეთრი შემაღლებით არ ხასიათდება.

1971 წელს ჩატარდა მცირემასშტაბიანი არქეოლოგიური გათხრები. საცდელ თხრილებში დაფიქსირდა ბათქაშიანი მოედნები. აქ მოპოვებული კერამიკული ნიმუშებით ფენა ძვ. წ. I ათასწლეულის საწყისი საუკუნეებით განისაზღვრება. კულტურული ფენები, რომელიც მდინარის ორივე მხარესაა შენიშნული, გრძელდება სიღრმეშიც მდინარის დონეზე დაბლა.

№5 - ყულევი. მდ. ცივის დასახლება

მდ. ცივის დასახლება მდებარეობს ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ყულევში, მდ.მდ. ხობისა და ცივის შესართავიდან 3 კმ. მანძილზე, სამხრეთით, მდ. ხობის ორივე ნაპირზე.
არქეოლოგიური ობიექტების არსებობა აქ, ჯერ კიდევ 1885 წ. იქნა შენიშნული, ქუთაისელი მასწავლებლის ნ. შაფრანოვის მიერ. 1945-1946 წწ. არქეოლოგმა ნ. ხოშტარიამ აქ რომაულ-ბიზანტიური ხანის დიდი დასახლება - აგურით ნაგები და კრამიტით გადახურული შენობები დაადასტურა, რომლებიც თავის მხრივ ბრინჯაოსა და ადრეანტიკური ხანის ნამოსახლარებზეა გამართული. 2006 წ. აქ შესანიშნავად ნაგები აკლდამა და ორმოსამარხების ნაშთიც გამოვლინდა.
უაღრესად საყურადღებოა,რომ ბრინჯაოს ხანის კულტურული ფენები მდინარის ფსკერზეცაა დადასტურებული
ეს შესანიშნავი არქეოლოგიური ობიექტი თითქმის 5 ჰა. ფართობზეა განფენილი. მისი ძირითადი ნაწილი (99%) პერსპექტიულია და შესასწავლი.

№6 - დიხაგუძუბა

ობიექტი მდებარეობს სოფ. ჭალადიდის ჩრდილოეთ ნაწილში, საჭოჭუოს ტყეში. 40-ოდე წლის წინ აქ საძოვარი მინდვრები იყო. უფრო ადრე კი სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებად ყოფილა გამოყენებული.

აქ დაახლოებით 10 ჰა. ფართობზე ოთხი კარგად შესამჩნევი შემაღლება (დიხაგუძუბა) შეინიშნებოდა, რომლებსაც გარშემო ჭაობი უვლიდა.ერთ-ერთ მათგანზე (უფრო მაღალსა და აღმოსავლეთით მდებარეზე) 1978 წ. გაიჭრა მცირე ზომის საცდელი თხრილი. მასში 1,5- 2 მ. სიღრმეში დადასტურდა ელინისტური ხანის, ძვ. წ. IV-III სს. კულტურული ფენა. აღმოჩენილ იქნა ადგილობრივი და საბერძნეთიდან იმპორტირებული კერამიკა, ნახშირი და ბათქაშის ფრაგმენტები.

ობიექტის ძირითადი ნაწილი შესასწავლია.

№7 - კადილიონის დიხაგუძუბა

ობიექტი მდებარეობს ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. ჭალადიდის ჩრდილო-დასავლეთ ნაწილში, კადილიონის ტყეში, მიტოვებული ჭაბურღილიდან დასავლეთით 1 კმ. მანძილზე. ბორცვი ოვალური ფორმის, 1 მ. სიმაღლის, 40 მ. სიგრძისა და 20 მ. სიგანის შემაღლებაა. გამოირჩევა გარემომცველი ტყის მასივისაგან.

1978 წ. აქ გავლებულ მცირე საცდელ თხრილში გვიანბრინჯაოს ადრეული ეტაპის, ძვ. წ. II ათასწლეულის მეორე ნახევრის მძლავრი კულტურული ფენა გამოვლინდა. მოპოვებული არტეფაქტები ხსენებული ეპოქისთვის დამახასიათებელი კერამიკითაა წარმოდგენილი. თხრილში დიდი რაოდენობით შეინიშნებოდა ნაცრის, ნახშირისა და ბათქაშების ფრაგმენტებიც.

არქეოლოგიური გათხრები არ განახლებულა.

№8 - ფოთის აეროდრომი. „ნაჯიხუ“

ფოთის აეროდრომის ჩრდილოეთით, მდ. რიონის დღევანდელი - გასწორებული კალაპოტის სამხრეთ ნაპირზე, დაახლოებით 3000 მ^2 ფართობზე ზედაპირულად დიდი რაოდენობით იკრიბება რომაულ-ბიზანტიური ხანის კრამიტისა და აგურის ფრაგმენტები. აღნიშნული ფართობიდან 200 მ. სამხრეთით, დაჭაობებულ მინდორში გაყვანილი არხიდან ამონაყარ გრუნტში ზედაპირულად აიკრიფა ადრეანტიკური ხანის (ძვ. წ. V-IV სს.) ადგილობრივი კოლხური და იმპორტული (ბერძნული) კერამიკის ფრაგმენეტები.

მდინარის გადაღმა ფლატეში, ფოთის ყოფილი სანერგის ტერიტორიაზეშენიშნულია დუღაბით, აგურითა და ქვის შერეული წყობით ნაგები კედელი. მოპოვებულია IV-V სს. მთლიანად დაცული ამფორა და თიხის ჭურჭლის სხვა ნატეხები.

ამ მიდამოებშია ლოკალიზებული XIX ს. 30-იან წლებში დიუბუა დე მონპერეს მიერ მიკვლეული ,,ნაჯიხუ“, რომელსაც ის გვიანანტიკური ხანის ფასისის ნაშთად მიჩნევდა.

ძეგლის ძირითადი ნაწილი განადგურდა XX ს. 30-50-იან წლებში რიონის ხელოვნურად გასწორებული კალაპოტის გაყვანისა და აეროდრომისათვის ასაფრენი ზოლის მოწყობისათვის წარმოებული მიწის სამუშაოების დროს.

№9 - კუნძული კოლიმბარი

მდ. კაპარჭინაში, იქ სადაც კუნძულ კოლიმბარზე გადასასვლელი ხიდია გამართული, ხშირად პოულობდნენ თიხის ჭურჭლის სხვადასხვა ნატეხებს.ჭურჭლის მცირე ფრაგმენტი შენიშნულ იქნა ხიდთანაც, ფენათა სტრუქტურის შესწავლის მიზნით ბურღვის დროს ამოღებულ ნიადაგის კერნში.

მდ. კაპარჭინაზე, ხიდის მიდამოებში, არქეოლოგიური ობიექტის არსებობა უდავოა, მაგრამ მის ხასიათსა და ქრონოლოგიაზე წარმოდგენის შექმნა გათხრების გარეშე შეუძლებელია.

№10 - პალიასტომი, ადგილი „ნატეხები“

პალიასტომის ტბის დასავლეთი ნაპირის ერთ-ერთ მონაკვეთში, წყალშიც და ხმელეთზეც ადგილობრივი მოსახლეობა ხშირად პოულობდა და პოულობს თიხის ჭურჭლის მრავალრიცხოვან ნატეხებს. ადგილის სახელწოდებაც აქედან მოდის.

ეს ადგილი და შესაბამისად ეს ობიექტიც სპეციალისტთა ყურადღების ცენტრში 1983 წ. მოექცა.1985 წლიდან აქ პერიოდულად ტარდება კვლევითი სამუშაოები - წყალქვეშა არქეოლოგიური გათხრები.

ძეგლი სამეცნიერო წრეებისათვის კარგადაა ცნობილი.მიჩნეულია, რომ მოცემული ტერიტორია ანტიკური და ადრეფეოდალური ხანის კოლხეთის ცნობილი ურბანისტული ცენტრის, ფასისის შემადგენელი ნაწილი უნდა ყოფილიყო. ამის საფუძველი გეოგრაფიული მდებარეობის გარდა აქ მოპოვებული სამშენებლო კერამიკის გარდა (კრამიტი, აგური) სამარხების (ამფორა-სამარხი) , მონეტებისა და ცალკეული არტეფაქტების ანალიზი იძლევა.

ძეგლის დიდი ნაწილი შესასწავლია.

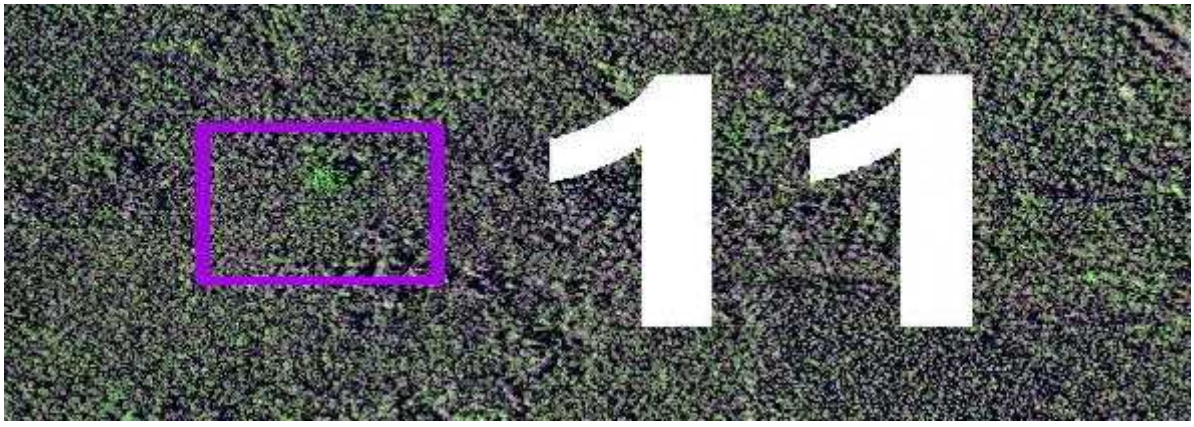
№11 - ნადართუს „ნამარნუ“

ნამარნუს სახელით ცნობილი პატარა ბორცვი მდებარეობს რიონის, პალიასტომის ტბასა და რიონ-პიჩორს შორის მდებარე მდ. ნადართუს დასავლეთით 700 მ. დაშორებით. აქ აშკარად შეინიშნებოდა წრიული ფორმის 40 მ. დიამეტრის და 1 მ. სიმაღლის ადგილი, რომლის ცენტრში ამოსულია მრავალწლიანი ტანმაღალი მუხის ხე. ამის გამო ამ ადგილს მუხასაც უწოდებენ.

1970-იან წლებში ბორცვზე გავლებულ მცირე ზომის საცდელ თხრილებში არტეფაქტები არ დადასტურდა.

2003 წ. აქ მეტყევეების მიერ ბულდოზერით გაყვანილ გზაზე შენიშნულ იქნა სამშენებლო ბათქაშის ფრაგმენტები, რაც იძლევა საფუძველს აქ უძველესი ნამოსახლარის არსებობის შესახებ.

ობიექტი არქეოლოგიურად შესასწავლია.

№12 - ნადართუს ანტიკური ხანის ნამოსახლარი

1978 წ. მდ. ნადართუს მარცხენა ნაპირზე, იქ, სადაც მას პატარაღელე უერთდება და სადაც იმ დროს ფოთელი მოქალაქის მოზვა კვარაცხელიას ხის საცხოვრებელი სახლი იდგა, ექსკავატორის ციცხვს ჭურჭლის ნატეხები ამოჰყვა. იმავე წელს, კოლხეთის არქეოლოგიური ექსპედიციის მიერ გავლებულ საცდელ თხრილში დადასტურდა ბათქაშის, ნახშირის, თიხის ჭურჭლის და ხისგან ნაგები შენობის ნაშთი.

მოგვიანებით, 2003 წ. ამავე ადგილზე ჩაჭრილ შურფში 2 მ. სიღრმეში კვლავ იჩინა თავი სხვადასხვა ხასიათის არტეფაქტებმა. მათ შორის ძვ. წ. VI-V სს კოლხურმა და ბერძნული სამყაროს იონური ცენტრებიდან იმპორტირებულმა კერამიკამ.

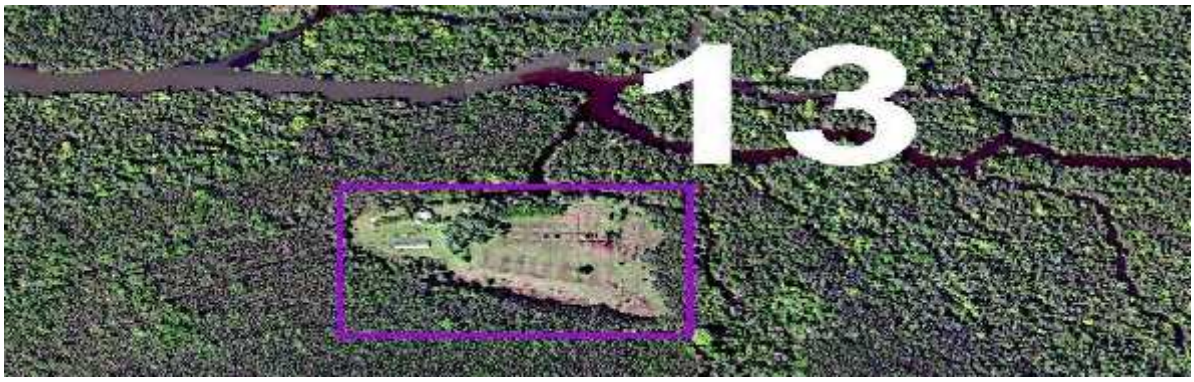
აქ ფართომასშტაბიანი არქეოლოგიური გათხრების ჩატარების შემთხვევაში კლასიკური ხანის ფასისის პრობლემატიკასთან მიმართებაში უაღრესად მნიშვნელოვანი ობიექტების გამოვლენაა მოსალოდნელი.

№13 - წყავა, ოლეგ ლოლუას კარე

მდ. პიჩორის მარცხენა შენაკადის წყავას მარჯვენა ნაპირას, მოქალაქე ოლეგ ლოლუას საცხოვრებლის აღმოსავლეთით, 1 ჰა. ფართობის ოდნავ შემაღლებულ ადგილი შედარებით მშრალი მინდორია, რომელიც ერთ დროს იხვნებოდა. გადმოცემით, ხვნის დროს ხშირად პოულობდნენ აგურისფრად გამომწვარ ბათქაშებს და თიხის ჭურჭლის ნატეხებს. ბათქაშის ნატეხები მინდორში გაჭრილ საწრეტ არხებში ამჟამადაც შეინიშნება.

არქეოლოგიური გათხრები არ ჩატარებულა.

№14 - სიმაგრე

სიმაგრის სახელით ცნობილი არქეოლოგიური ძეგლი ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. საქორქიოს აღმოსავლეთ ნაწილში, სიმაგრის უბანშია მიკვლეული და ის სპეციალურ სამეცნიერო ლიტერატურაში კარგადაა ცნობილი.

მდ. რიონის მარცხენა ნაპირიდან დაშორებით მცირე ზომის ბორცვზე, რომელსაც ადგილობრივი მოსახლეობა ,,ქვიშა რგვალიას“ ეძახის 1962-1978 წწ.მიმდინარეობდა სტაციონალური არქეოლოგიური გათხრები.

დადასტურდა კარგად შემონახული ჯარგვალური წყობით ნაგები ხის საცხოვრებელი და სამეურნეო ნაგებობების ნაშთი, საყოფაცხოვრებო დანიშნულების თიხის, ქვის, რკინის, ბრინჯაოსა და ოქროს ნაწარმი.

უაღრესად საყურადღებოა აქ მოპოვებული ძვ. წ. VI-Vსაუკუნის როდოსულ-იონური და ატიკური კერამიკის მაღალმხატვრული ნიმუშების აღმოჩენა, რომელიც უშუალო და უადრესი კონტაქტების მოწმობაა კოლხურ და ეგეოსურ სამყაროს შორის, დიდი ბერძნული კოლონიზაციის საწყის ეტაპზე.

აღნიშნულის მიმდებარედ ძვ. წ. VI-V საუკუნეების ვაკეზე გამართული ათეულობით ნამოსახლარია დადასტურებული. უშუალოდ, მდ. რიონის სანაპიროზე კი განვითარებული ფეოდალური ხანის აგურით ნაგები სხვადასხვა დანიშნულების შენობა-ნაგებობების ნაშთია ფიქსირებული.

№15 - საგვიჩიოს ბორცვების ჯგუფი

გასული საუკუნის 60-იან წლებში, როდესაც მუშაობდა დასავლეთ საქართველოს სადაზვერვო არქეოლოგიური ექსპედიცია (ხელმძღვ. პროფ. გ. გრიგოლია) სოფ. საგვიჩიოს სამხრეთით, მდინარეების რიონს და პიჩორს შუა მდებარე ტყეებში მიაკვლია ხელოვნურ ბორცვებს: ,,ზურგანიში“, „პატარა კონძა“ და სხვ. აღნიშნულ ბორცვებზე მოპოვებულია ძვ. წ. Iათასწლეულის პირველი ნახევრით დათარიღებული ტიხის ჭურჭლის (ადგილობრივი-კოლხური და იმპორტული-ბერძნული წარმოების) მრავალრიცხოვანი ნიმუში.

ფართომასშტაბიანი არქეოლოგიური გათხრების შემთხვევაში აქ არაერთი პირველხარისხოვანი ძეგლის დადასტურებაა მოსალოდნელი.

№16 - ჭოლიპა

ადგილი ჭოლიპა ქალაქ ლანჩხუთის ჩრდილოეთით,სათევზე ტბორების ჩრდილო-აღმოსავლეთით მდებარეობს. აქ, გასული საუკუნის 80-იან წლებშისადრენაჟე არხების გაჭრის დროს 1 მ. სისქის ალუვიური ფენის ქვეშ დაფიქსირდა 0, 5 მ. სისქის ქვიშის

ფენა, რომელიც უშუალოდ იდო კულტურულ ფენაზე. კულტურული ფენიდან ამონაყარ გრუნტში მიმოფანტული იყო ხის ძელის, ნახშირისა და თიხის ჭურჭლის ფრაგმენტები.

ნივთიერი მასალის შესწავლის საფუძველზე ამ ნამოსახლარს ძვ. წ. III ათასწლეულის შუა ხანებით ათარიღებენ. გეოსტრატიგრაფიულად კი მას ისპანისა და ოწწყოშიას ტორფქვეშა ნამოსახლარებს უკავშირებენ.

არქეოლოგიური გათხრები არ ჩატარებულა.

№17 - ,,ნამარნუს“ ნამოსახლართა კომპლექსი

ანჯერის სახელწოდებით ცნობილ მინდვრების შუაში შთაბეჭდილებას ახდენს 5 მ. სიმაღლისა და 1 ჰა-ზე მეტი ფართობის ხელოვნური ბორცვი, რომელსაც ირგვლივ 50 მ. სიფართის დაჭაობებული არხი შემოსდევს.შემაღლებულია არხის გარეთ მდებარე ფართობებიც.რადგან ბორცვის ზედაპირზე დიდი რაოდენობით კერამიკა და მათ შორის ქვევრის ფრაგმენტებიცაა მიმობნეული, ამიტომ ამ ტერიტორიას ნამარნუს - ნამარნევის სახელით მოიხსენიებენ.

ნამარნუ თავისი კონფიგურაციითა და მასზე მომოფანტული არტეფაქტებით დიდი ხანია მეცნიერთა ყურადღებას იქცევს. სპეციალურ სამეცნიერო ლიტერატურაში ის 1960-იან წლებში ჩატარებული სადაზვერვო არქეოლოგიური სამუშაოების ანგარიშებიდან გახდა ცნობილი. 1980-იან წლებში იქ გათხრებს კოლხეთის არქეოლოგიური ექსპედიცია ატარებდა.

შესწავლილია მხოლოდ ძეგლის 0,5 პროცენტი. გამოვლენილია: გვიანბრინჯაოს ხანის ნამოსახლარის ნაშთი და ცალკეული არტეფაქტები, ადრერკინისა და ადრეანტიკური ხანის დასახლებათა რთული და მასშტაბური სისტემა, V საუკუნის ბაზილიკური ეკლესიის ნაშთი და სხვადასხვა პერიოდის ასეულობით ქვის, თიხის, ბრინჯაოს, რკინის და ოქროს არტეფაქტი.

ნამარნუს ბერძენი გეოგრაფოსის ფსევდო სკილაქს კარიანდელის პერიპლუსში მოხსენიებულ დიდ ბარბაროსულ ქალაქთანაც აიგივებენ - ,,საიდანაც იყო მედეა“.

ნამარნუს ნამოსახლართა კომპლექსი საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლთა ნუსხაშია შეტანილი.

№18 - გულეიკარის „ნაეკლესიევი“

გულეიკარის ნაეკლესიევი წარმოადგენს 50 მ. დიამეტრისა და 1 მ. სიმაღლის ბორცვს, რომელსაც გარშემო თვალისათვის შეუმჩნეველი ორმაგი თხრილი შემოსდევს, რომელიც კარგად იკითხება აეროფოტოზე.

არქეოლოგიური ობიექტი აქ პირველად შემჩნეულ იქნა 1998 წ., მაშინ როდესაც უშუალოდ ბორცვის ჩრდილოეთით გაიჭრა 1,5 მ. სიღრმის არხი ბაქო-სუფსის ნავთობსადენისათვის.

მცირემასშტაბიანი გათხრებით დადგინდა, რომ ეს ბორცვი და მისი მიმდებარე ტერიტორიები დასახლებული ყოფილა ძვ. წ. პირველი ათასწლეულის პირველ ნახევარში. ამას მოწმობს აქ მიკვლეული ძელურბათქაშიანი ნაგებობების ნაშთი და შესაბამისი ხანის თიხის ჭურჭლის (კოლხური და საბერძნეთის სხვადასხვა ცენტრებიდან შემოტანილი) ცალკეული ფრაგმენტები.

ბორცვის დიდი ნაწილი გასათხრელია.

არქეოლოგიური ობიექტი მდებარეობს სოფ. ცვანეში.

დანართი 11

საქართველოს მთავრობის 2022 წლის 7 დეკემბრის დადგენილება №552 – ვებგვერდი, 08.12.2022წ.
საქართველოს მთავრობის 2024 წლის 18 ოქტომბრის დადგენილება №353 - ვებგვერდი, 21.10.2024წ.
საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

კოლხეთის ეროვნული პარკის შიდა ტერიტორიულ-ფუნქციური ზონების საზღვრების კოორდინატები

ა) კოლხეთის ეროვნული პარკის მკაცრი დაცვის ზონის კოორდინატები:

ა.ა) კოლხეთის ეროვნული პარკის ბუნების მკაცრი დაცვის ზონა, ზღვის აკვატორიის საქართველოს ტერიტორიული ზღვის სამხრეთი რაიონი:

უბანი 1

№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y
1	707063.9	4675312	7	708596.3	4680368	13	707867.4	4683734	19	707445	4685226
2	707897	4677063	8	708436.6	4681336	14	707542.2	4684745	20	713676.8	4685395
3	708259	4677696	9	708266.5	4682508	15	710260.5	4685409	21	715376	4684665
4	708468.7	4678247	10	708063.2	4683269	16	711939.8	4685403	22	712492	4675681
5	708585.9	4678795	11	707944.5	4683416	17	713960	4685130			
6	708629.4	4679578	12	707960	4683603	18	714371.3	4685216			

უბანი 2

№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y
1	716035.3	4683998	7	717316.6	4683283	13	717869	4679007	19	714453.2	4675784
2	716250.7	4683881	8	717378.7	4683101	14	717719.4	4678215	20	715960.9	4684345
3	716506.9	4683983	9	717429.6	4682909	15	717516.6	4677690	21	713166.2	4675724
4	717114.2	4683741	10	717645.7	4681745	16	717242.1	4677163			
5	717226.6	4683675	11	717846.7	4680582	17	717209.6	4675342			
6	717200.2	4683431	12	717888.4	4679593	18	715727	4675140			

ა.ბ) კოლხეთის ეროვნული პარკის ბუნების მკაცრი დაცვის ზონა, სახმელეთო ნაწილი:

№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y
1	731091.9	4669602	252	737740.9	4669827	503	717873.5	4688562	754	730347	4667384
2	731270.4	4669540	253	737574.1	4669759	504	717951.4	4688730	755	730336.5	4667375
3	731411.1	4669438	254	737385.6	4669786	505	718075.4	4688801	756	730337.9	4667383
4	731434.3	4669239	255	737211.9	4669864	506	718049	4688632	757	730362.3	4667347
5	731391.3	4669056	256	737020.9	4669888	507	718089.4	4688445	758	730205	4667350
6	731316.1	4668872	257	736876.9	4669996	508	718284.6	4688425	759	730116.3	4667254
7	731259.7	4668685	258	736681.1	4670014	509	718461.5	4688371	760	730087.8	4667258
8	731426	4668648	259	736481.3	4670007	510	718483.5	4688184	761	730108.6	4667283
9	731566.9	4668789	260	736320.7	4670096	511	718589.8	4688019	762	730059.2	4667325
10	731733.3	4668872	261	736139.3	4670026	512	718722.7	4687869	763	729953.9	4667174
11	731864.1	4668766	262	736004.3	4669889	513	718791.4	4687773	764	729972.5	4667252
12	732051.2	4668780	263	735887.8	4669742	514	719010.3	4687803	765	729951.1	4667284
13	732143.1	4668614	264	735703.9	4669736	515	719150.1	4687851	766	729935	4667253
14	732169.1	4668416	265	735516.4	4669734	516	719441.2	4688014	767	729896.3	4667253
15	732325.8	4668344	266	735326.4	4669712	517	719548.8	4687941	768	729819.9	4667132
16	732503.7	4668350	267	735184.4	4669591	518	719705.4	4687817	769	729777.9	4667123
17	732685.2	4668299	268	735020	4669497	519	719830.4	4687665	770	729712.6	4667218
18	732810.3	4668344	269	734831.3	4669469	520	719941.4	4687521	771	729682.6	4667227
19	732854.4	4668462	270	734637	4669509	521	720105.8	4687439	772	729720.1	4667123
20	732866.5	4668661	271	734473.1	4669450	522	720259.7	4687316	773	729749.4	4667133
21	732929	4668851	272	734311.2	4669349	523	720396.4	4687172	774	729417	4667262
22	732991.9	4669040	273	734178.2	4669202	524	720440	4687281	775	729395.9	4667131
23	733063.6	4669196	274	734003.1	4669116	525	720561.3	4687421	776	729411.2	4667179
24	733124.1	4669159	275	733810.7	4669093	526	720518.8	4687615	777	729574.1	4667144
25	733290.6	4669095	276	733614.7	4669088	527	720430.7	4687790	778	729565.9	4667110
26	733483.7	4669045	277	733417.4	4669100	528	720312.3	4687939	779	729582.1	4667096
27	733682.7	4669056	278	733244.8	4669186	529	720221.9	4688090	780	729594.3	4667113
28	733882.3	4669047	279	733092.1	4669293	530	720351.2	4688072	781	729642.3	4667131
29	734069.3	4669090	280	732924.7	4669067	531	720445.7	4687903	782	729324.6	4667319
30	734041.2	4668926	281	732753.8	4668980	532	720584.3	4687763	783	729215.7	4667123
31	733858.1	4668859	282	732662.8	4669014	533	720779.7	4687745	784	729163.6	4667112
32	733975.5	4668745	283	732608	4669199	534	720915.7	4687606	785	729199.4	4667101

33	734168.5	4668698	284	732446.1	4669279	535	721113	4687576	786	728813.6	4667082
34	734172.6	4668865	285	732331.6	4669419	536	721266.5	4687485	787	728919	4667213
35	734054.7	4668934	286	732182.6	4669445	537	721444.7	4687402	788	728855.9	4667280
36	734181.4	4668994	287	731999.7	4669430	538	721642.7	4687384	789	728819.6	4667315
37	734365.7	4669022	288	731829.9	4669337	539	721842.6	4687385	790	728775.3	4667129
38	734544	4669007	289	731686.9	4669442	540	722036.5	4687364	791	728776.9	4667189
39	734728.5	4668970	290	731550.9	4669548	541	722234.9	4687381	792	728946.1	4667298
40	734877.2	4668884	291	731396.4	4669673	542	722376.7	4687329	793	728921.2	4667302
41	735060.8	4668836	292	731225.2	4669758	543	722538.1	4687229	794	728966.9	4667238
42	735206.3	4668805	293	731060.8	4669737	544	722713.1	4687137	795	729005.1	4667075
43	735394.8	4668767	294	730932.8	4669773	545	722885.9	4687056	796	728825.9	4667066
44	735567.3	4668693	295	730762.3	4669751	546	723082.7	4687050	797	729106.2	4667091
45	735686.1	4668558	296	730568.5	4669709	547	723270.2	4687119	798	729104.3	4667289
46	735737.2	4668384	297	730370.9	4669712	548	723240.1	4686994	799	729240.2	4667318
47	735768.2	4668205	298	730195.9	4669636	549	723289.2	4686815	800	728918.7	4667445
48	736136.9	4667648	299	730151.2	4669794	550	723400.3	4686658	801	728800.6	4667465
49	736000.9	4667355	300	729971.2	4669798	551	723267.9	4686508	802	728706.8	4667404
50	735927.5	4667044	301	729862.5	4669839	552	723185.2	4686414	803	728733.4	4667491
51	735333.1	4666400	302	729940.1	4669992	553	723073.2	4685884	804	728606.4	4667332
52	736064.4	4667878	303	729950.2	4670187	554	722739.6	4685891	805	728812.4	4667483
53	735117.4	4666721	304	729843	4670351	555	722539.6	4685894	806	738059.1	4672343
54	735355.4	4666964	305	729715.8	4670499	556	722550.7	4685788	807	738592	4672557
55	735295.7	4666910	306	729605.1	4670657	557	722464.4	4685655	808	738990.6	4673536
56	735119.3	4666857	307	729696	4670834	558	722339.9	4685669	809	739080.4	4673504
57	734929.8	4666831	308	729866	4670917	559	722209.7	4685616	810	739092.9	4673439
58	734775.9	4666811	309	729952	4671056	560	722369.7	4685614	811	739350.5	4673415
59	734665.8	4666684	310	730079	4671197	561	722317	4685546	812	739542.7	4673331
60	734576.1	4666537	311	730245.3	4671308	562	722224.2	4685571	813	739288.2	4673358
61	734654.9	4666400	312	730326.5	4671472	563	722207.4	4685485	814	739211.9	4673482
62	734755	4666266	313	730342.1	4671602	564	718227.3	4684148	815	739658.6	4673240
63	734778.7	4666085	314	730291.2	4671795	565	718035.5	4684195	816	739819.9	4672527
64	734831.9	4665917	315	730259.5	4671990	566	717849.1	4684264	817	739886.1	4672211
65	734941.7	4665775	316	730100.1	4672103	567	717456.8	4684341	818	739812.7	4671975
66	734986.4	4665587	317	730055.2	4672265	568	717309.3	4684468	819	740055.9	4672007
67	734977.2	4665402	318	730084.1	4672449	569	717255.2	4684660	820	740610.3	4671796

68	735026.4	4665301	319	730071.6	4672638	570	716779.8	4686603	821	740941.9	4671867
69	735018.4	4665130	320	730196.7	4672787	571	716688.9	4686930	822	741173.2	4672303
70	734940.5	4665121	321	730235.3	4672982	572	716579.7	4687243	823	742062.3	4672857
71	734902.1	4665025	322	730276.5	4673099	573	715970.4	4688791	824	742018	4672675
72	735042.7	4665069	323	731742.7	4673267	574	716024.3	4688828	825	742093.3	4672569
73	734954.7	4664920	324	734211	4673393	575	716088.9	4692321	826	741893.2	4672458
74	734858.1	4664754	325	734302.5	4672149	576	716215.7	4692266	827	741882.5	4672200
75	734765.3	4664681	326	718549.7	4683038	577	716354	4692137	828	741844.7	4671929
76	734693.4	4664549	327	718678.6	4682947	578	716412.3	4691994	829	741658.3	4671735
77	734563.3	4664432	328	718859.8	4682910	579	716719	4691897	830	741724.1	4671631
78	734483.5	4664261	329	719037	4682882	580	716767.9	4691786	831	741589.2	4671378
79	734366.7	4664125	330	719225.1	4682861	581	716858.9	4691609	832	741507.4	4671295
80	734173.9	4664087	331	719388	4682816	582	716922.1	4691419	833	741544.7	4671024
81	733981.4	4664056	332	719536.6	4682705	583	716976.9	4691232	834	741459.3	4671011
82	732951.1	4664120	333	719571.8	4682773	584	716953.1	4691160	835	741254.4	4670860
83	732888.7	4664258	334	719650.1	4682676	585	716808.7	4691011	836	741045.4	4670821
84	732842.3	4664468	335	719776.8	4682580	586	716801.1	4690695	837	740800.9	4670778
85	732764.4	4664613	336	719914.9	4682459	587	716666.3	4690723	838	740690.5	4670840
86	732743.4	4664831	337	720043.3	4682415	588	716501.2	4690798	839	740534.7	4670846
87	732800.4	4665020	338	720199.5	4682420	589	716372.7	4690832	840	740481.5	4670729
88	732906.8	4665188	339	720263.1	4682325	590	716307.8	4690971	841	740324.4	4670610
89	732869.6	4665331	340	720364.3	4682422	591	716155.8	4691009	842	740275.4	4670629
90	732692.6	4665356	341	720489.5	4682363	592	716008.4	4690942	843	739926.2	4670427
91	732537.7	4665244	342	720635.7	4682379	593	716066.1	4690808	844	739776.3	4670480
92	732425.6	4665088	343	720818.3	4682327	594	716129.2	4690630	845	739708.5	4670427
93	732540.4	4665032	344	720937.8	4682182	595	716179.5	4690438	846	739571	4670516
94	732724.4	4665093	345	721017	4682017	596	716247.9	4690255	847	739483.3	4670555
95	732743.9	4665033	346	720934.1	4681890	597	716354.3	4690086	848	739428.4	4670524
96	732644.7	4664869	347	720859.8	4681760	598	716487	4689946	849	735833.7	4666871
97	732679.1	4664707	348	721024.8	4681688	599	716661.8	4689864	850	735996.3	4667021
98	732602.9	4664680	349	721108.4	4681671	600	716739	4690015	851	736119.7	4667552
99	732548.5	4664386	350	721300.3	4681647	601	716782.8	4690121	852	735772.4	4668120
100	732332.2	4664284	351	721446	4681569	602	716871.4	4690069	853	735062.4	4666515
101	732369.2	4664133	352	721471.6	4681401	603	716880.1	4689911	854	735450.3	4666489
102	732407.6	4663944	353	721418.8	4681216	604	716745.4	4689963	855	735240.2	4666427

103	732286.5	4663817	354	721408.2	4681017	605	716829.2	4689822	856	734536.1	4669047
104	732102.8	4663773	355	721403.3	4680839	606	716685.8	4689693	857	734666.2	4669013
105	731948.1	4663647	356	721415.5	4680656	607	716529.5	4689692	858	734765	4668954
106	731756.4	4663600	357	721440.3	4680620	608	716397.7	4689653	859	734834.8	4668895
107	731557.7	4663594	358	721747.6	4680865	609	716249.4	4689584	860	734982.3	4668894
108	731360.2	4663563	359	721896.9	4680852	610	716138.1	4689554	861	735099.4	4668788
109	731162.2	4663535	360	722087.2	4680817	611	716071.6	4689392	862	735189.3	4668826
110	730963.6	4663531	361	722253.1	4680920	612	715938.8	4689376	863	735276	4668801
111	730764.5	4663549	362	722375.5	4680922	613	715839.1	4689540	864	735385.9	4668795
112	730564.7	4663557	363	722532.9	4680894	614	715738.1	4689644	865	735458.9	4668869
113	730366.4	4663575	364	722762.5	4680857	615	715657.4	4689762	866	735494.8	4668842
114	730168.4	4663571	365	722956.3	4680897	616	715629.1	4689787	867	735566.8	4668814
115	729975	4663533	366	723119.7	4681011	617	715308.3	4690822	868	735622.6	4668860
116	729781.7	4663482	367	723279.9	4681129	618	714968	4691762	869	735707.9	4668844
117	729593.8	4663419	368	723465	4681204	619	714833	4692088	870	735730.3	4668819
118	729401	4663401	369	723644.3	4681254	620	715033.6	4692152	871	735764.6	4668830
119	729225.1	4663377	370	723703.3	4681194	621	714999.8	4692251	872	735828.7	4668899
120	729037.4	4663357	371	723788.4	4681171	622	715093.3	4692161	873	735893	4668985
121	728884.7	4663439	372	723821	4681065	623	715213.8	4692045	874	734066.2	4669124
122	728756	4663509	373	724018.4	4681070	624	715367.2	4692112	875	734158.2	4669124
123	728597.8	4663585	374	724076.8	4681133	625	715534.4	4692210	876	734280.9	4669098
124	728764	4663469	375	724074.1	4681264	626	715676.3	4692315	877	734489.6	4669120
125	728733	4663325	376	724226.6	4681239	627	715860.9	4692316	878	734190.6	4669165
126	728601.3	4663176	377	724203.8	4681104	628	716011.9	4692347	879	734297.3	4669258
127	728459.7	4663049	378	724341.3	4681037	629	715212	4692090	880	734371.8	4669364
128	728281.4	4662965	379	724497.8	4680913	630	715352.2	4692075	881	734564.9	4669480
129	728102.9	4662876	380	724679.1	4680844	631	715655.7	4692244	882	734753.1	4669468
130	727907.4	4662881	381	724878.3	4680862	632	716410.7	4691869	883	734910.6	4669415
131	727711.9	4662918	382	725077.7	4680877	633	716587	4691962	884	735106	4669496
132	727514.5	4662906	383	725277.3	4680890	634	716437.1	4692050	885	735278.5	4669593
133	727318.6	4662880	384	725468.9	4680867	635	716402.6	4692121	886	735327.1	4669679
134	727184.8	4662998	385	725591	4680735	636	716062.2	4692378	887	735623.5	4669717
135	727015.1	4663056	386	725736.3	4680624	637	715912.2	4692280	888	735838.9	4669706
136	726962	4663058	387	725922	4680577	638	716115.4	4692282	889	735932	4669731
137	726824.84	4663371	388	726097.9	4680556	639	716162.4	4692324	890	736009.4	4669852

138	726732.77	4663553	389	726206.2	4680636	640	716276.4	4692213	891	736114	4669969
139	726660.54	4663715	390	726331.7	4680705	641	715675.7	4689724	892	736257.4	4670048
140	726460.51	4663890	391	726400	4680554	642	715668.1	4689790	893	736379.5	4669982
141	726405.34	4663973	392	726520.5	4680435	643	715781.1	4689630	894	736518	4669939
142	726150.95	4663858	393	726656.9	4680364	644	715806.9	4689584	895	736614.9	4669985
143	726046.57	4663834	394	726818.8	4680327	645	715866.5	4689498	896	736942.9	4669860
144	725925.92	4663866	395	726817.4	4680280	646	715900.7	4689422	897	736801.8	4669979
145	725856.07	4663983	396	726745.6	4680184	647	716086.9	4689447	898	736849.7	4669778
146	725714.78	4664044	397	726750.6	4680032	648	715982.6	4689349	899	736886.7	4669954
147	725584.61	4664077	398	726684.8	4679874	649	716040.6	4689362	900	736652.2	4669975
148	725446.1	4664178	399	726836.6	4679803	650	716327.1	4689615	901	736691.8	4669680
149	725375.06	4664266	400	727034.2	4679773	651	716751.3	4689750	902	736596.2	4669554
150	725394.9	4664409	401	727001.9	4679634	652	716573.1	4689675	903	736654.1	4669614
151	725499.8	4664571	402	727091.8	4679535	653	716787.4	4689988	904	736541.4	4669515
152	725673.9	4664634	403	726990.4	4679366	654	716783.4	4689917	905	735992	4668915
153	725831.6	4664721	404	726882.5	4679239	655	716851	4689861	906	736093.7	4668942
154	725949.8	4664855	405	726698	4679218	656	716918.5	4689936	907	736171.1	4668955
155	726098.3	4664928	406	726610.7	4679044	657	716853.3	4689929	908	736239.8	4668982
156	726275.8	4664994	407	726581.4	4678850	658	716828.1	4689974	909	736301.4	4669069
157	726438.1	4665013	408	726478.6	4678682	659	716906.9	4689984	910	736397.3	4669151
158	726589.3	4665050	409	726297	4678603	660	716784.1	4690041	911	736470.8	4669359
159	726733.5	4665106	410	726224.9	4678441	661	716820.1	4690070	912	736501.1	4669308
160	726882.3	4665188	411	726073.9	4678320	662	716833.3	4690157	913	736554.9	4669400
161	727061.3	4665196	412	725899.5	4678358	663	716847.9	4690156	914	736521.2	4669448
162	727243.9	4665210	413	725810.4	4678237	664	716850	4690129	915	736485.1	4669402
163	727425.1	4665183	414	725674.8	4678145	665	716889	4690036	916	736451.8	4669242
164	727535.9	4665253	415	725516.1	4678035	666	716560.8	4689893	917	736280.9	4669004
165	727682.6	4665320	416	725348.5	4678003	667	716696.8	4689885	918	727459.1	4657444
166	727771.2	4665474	417	725192.1	4678036	668	716686.2	4689935	919	727075.8	4657389
167	727863	4665567	418	725017.1	4678065	669	715969.6	4690885	920	726227.6	4658757
168	727890	4665721	419	724848	4678096	670	716044.5	4690996	921	725790.1	4660083
169	727986.5	4665859	420	724711.5	4678155	671	716104.9	4690732	922	727419.4	4657863
170	728006.4	4666049	421	724557.9	4678146	672	716382.6	4690885	923	727515.6	4657988
171	727961.8	4666203	422	724406.3	4678021	673	716465	4690773	924	727495.4	4658297
172	727925.7	4666335	423	724281.8	4677868	674	716403	4690792	925	727583.9	4658310

173	727917.4	4666472	424	724143.3	4677872	675	716782.3	4690665	926	727515.5	4658620
174	727883.2	4666598	425	724024.5	4677840	676	716621	4690733	927	727326.5	4658655
175	727891.2	4666745	426	723840.6	4677896	677	719312.5	4688035	928	727502.2	4660040
176	727898.5	4666907	427	723699	4677846	678	719267.1	4688017	929	725930.1	4660224
177	727921.4	4667067	428	723554.7	4677725	679	718505.3	4688277	930	726202.3	4660257
178	728073.2	4667116	429	723363.7	4677751	680	721210.5	4687563	931	726343	4660409
179	728219	4667159	430	723174.6	4677790	681	737900.3	4672112	932	726511.5	4660491
180	728386.8	4667220	431	722981.4	4677788	682	728756.8	4663477	933	726639.8	4660517
181	728557.3	4667284	432	722790	4677743	683	728692.4	4663499	934	726886.2	4660384
182	728693.1	4667416	433	722612.9	4677762	684	728697	4663513	935	726991.3	4660389
183	728838	4667423	434	722434.6	4677773	685	728635.8	4663545	936	727069.6	4660387
184	728806.8	4667264	435	722271.3	4677792	686	728645.7	4663557	937	727158.8	4660411
185	728756.9	4667083	436	722181.7	4677811	687	728606	4663573	938	727288.1	4660223
186	728944.7	4667062	437	722152.6	4677621	688	728609.3	4663582	939	727347.3	4660190
187	729137.2	4667102	438	722161.9	4677439	689	728761.1	4663496	940	726644.9	4660534
188	729318.5	4667139	439	722148.7	4677291	690	728771.7	4663495	941	726914	4660394
189	729513.6	4667108	440	722072.6	4677131	691	728787.6	4663506	942	727031.9	4660397
190	729689.6	4667125	441	722006.1	4676995	692	728799.8	4663505	943	727147.4	4660434
191	729870.1	4667164	442	722130.6	4676843	693	728802.5	4663489	944	727214.3	4660373
192	730000	4667270	443	722245.9	4676684	694	728812.4	4663481	945	727275.7	4660283
193	730161.9	4667292	444	722355.5	4676525	695	728809.8	4663459	946	727423.2	4660168
194	730342.9	4667347	445	722428.6	4676366	696	728803.8	4663445	947	727471.2	4660152
195	730321.7	4667372	446	722564	4676273	697	728789.3	4663464	948	727792.3	4660471
196	730148.1	4667317	447	722649.1	4676105	698	728782	4663399	949	727932.3	4660460
197	729986.1	4667303	448	722735.2	4675941	699	728842.2	4663431	950	727945.1	4660708
198	729818.5	4667237	449	722820.7	4675790	700	728794.9	4663431	951	727905.7	4660721
199	729641.4	4667195	450	722986.7	4675683	701	728802.5	4663437	952	728137.3	4660966
200	729465.2	4667148	451	722967.2	4675495	702	728764.8	4663387	953	727855.5	4661269
201	729370.5	4667284	452	722777.7	4675475	703	728760.2	4663359	954	728045.1	4661314
202	729202.1	4667315	453	722650.4	4675408	704	728826.3	4663442	955	727687.1	4661600
203	729017.9	4667261	454	722561.5	4675340	705	728830.9	4663434	956	727624.2	4661516
204	728844.7	4667247	455	722407.3	4675400	706	728690.7	4663517	957	727488.7	4661411
205	728967.1	4667339	456	722222.1	4675348	707	728927.5	4663409	958	727127.4	4661104
206	728851.5	4667492	457	722044.3	4675365	708	729010.1	4663400	959	727325.3	4660871
207	728671.5	4667527	458	721863.8	4675378	709	729170	4663345	960	727196.5	4661080

208	728559	4667656	459	721663.9	4675374	710	726308.5	4664003	961	727268.2	4660904
209	728393.5	4667744	460	721464.1	4675365	711	726277.2	4663958	962	727250.7	4660994
210	728216.7	4667785	461	721216	4675400	712	725991.4	4663831	963	727050.7	4661011
211	728052.3	4667836	462	721212.1	4675492	713	725374.3	4664314	964	726796	4660782
212	727900.4	4667906	463	720226.4	4675524	714	725391.3	4664241	965	727267.9	4660535
213	727786.9	4668010	464	719966.7	4675462	715	725419	4664509	966	727008.9	4660697
214	727701.3	4668149	465	719778.6	4675479	716	732390.8	4664332	967	726899.7	4660721
215	727653.2	4668283	466	719497.6	4676009	717	732477.8	4664348	968	726799.9	4660726
216	727609.4	4668397	467	719255.8	4677127	718	732592.1	4664549	969	726773.5	4660674
217	727578.7	4668523	468	719297.9	4677125	719	732641	4664707	970	726680.3	4660654
218	727763.9	4668480	469	719362.4	4676946	720	732907.6	4664163	971	726638.1	4660581
219	727962	4668476	470	719538	4676857	721	733027.3	4664076	972	738721.6	4673105
220	728147.2	4668520	471	719731.7	4676808	722	734146.4	4664067	973	738960.6	4673706
221	728326.6	4668527	472	719925.2	4676766	723	734055.4	4664054	974	738626.7	4672730
222	728494	4668608	473	720113.4	4676824	724	734279.7	4664094	975	738725.2	4672812
223	728680.6	4668632	474	720184.2	4677005	725	734433.6	4664206	976	738835.6	4673420
224	728878.2	4668656	475	720142.5	4677197	726	734844.8	4665037	977	719211.9	4684056
225	729075.9	4668682	476	720007.8	4677336	727	734856.7	4665073	978	720490.5	4684551
226	729273.7	4668694	477	719816	4677380	728	734927.7	4665092	979	720675.9	4684560
227	729468	4668714	478	719618.2	4677383	729	734900.1	4665108	980	722252.1	4684987
228	729654.4	4668754	479	719437.5	4677298	730	734920.5	4665073	981	722160.4	4685349
229	729806.8	4668880	480	719276	4677380	731	734939.8	4665062	982	722210.2	4685160
230	729898.9	4669027	481	719210.7	4677569	732	734997.7	4665097	983	727129.5	4679580
231	729923.8	4669187	482	718874.8	4678681	733	734956.7	4665049	984	719164.7	4677571
232	730105.9	4669149	483	718540.3	4679832	734	735025.8	4665096	985	728776.4	4667196
233	730247.5	4669153	484	718461.9	4681628	735	735049.6	4665093	986	728748.8	4667193
234	730360.6	4669160	485	718393.5	4683044	736	734996.7	4665034	987	728751.1	4667170
235	730488.7	4669283	486	716174.7	4688729	737	734994	4665012	988	728775.8	4667174
236	730672.5	4669245	487	716302.3	4688705	738	735008.3	4664999	989	731323.6	4670805
237	730613.3	4669401	488	716458.7	4688624	739	734915.5	4664863	990	731340	4670771
238	730730.2	4669541	489	716461.5	4688484	740	734946.9	4665296	991	731337.4	4670710
239	730863.3	4669648	490	716559.6	4688539	741	735007	4665447	992	731337.9	4670440
240	736920.1	4672381	491	716678.6	4688649	742	730400.2	4667374	993	731297.5	4670282
241	736932.7	4672077	492	716771.9	4688656	743	730357.2	4667335	994	731202.1	4669770
242	739363.2	4670557	493	716916.8	4688721	744	730345.9	4667372	995	731179	4669761

243	739232.2	4670492	494	717046.2	4688754	745	730360.5	4667361	996	731214.2	4669897
244	739088.8	4670357	495	717113.1	4688627	746	730211.6	4667318	997	731284.3	4670104
245	738912.3	4670302	496	717235.7	4688767	747	730182.2	4667329	998	731249.3	4670026
246	738807.3	4670137	497	717331.3	4688796	748	730233.4	4667347	999	732995	4669096
247	738627.5	4670070	498	717428.8	4688869	749	730287.8	4667343	1000	732950	4669196
248	738454.5	4669990	499	717540.2	4688796	750	730302	4667379	1001	732994.9	4669219
249	738299	4669903	500	717563.4	4688610	751	730383.2	4667366	1002	731050	4669727
250	738105.6	4669890	501	717672.2	4688771	752	730390.6	4667380	1003	731056	4669732
251	737908.7	4669891	502	717756.5	4688688	753	730375	4667370	1004	731051	4669734

ბ) კოლხეთის ეროვნული პარკის ბუნების მართვადი დაცვის ზონის საზღვრის კოორდინატები:

№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y
1	732698.8	4665359	124	729873.3	4668977	247	728226.4	4668643	370	727475.3	4670421
2	732861.8	4665352	125	729874.9	4668925	248	728313.9	4668683	371	727645.3	4670324
3	732903.8	4665291	126	729792.2	4668869	249	728405.8	4668717	372	727637.2	4670125
4	732951.3	4665269	127	729720.8	4668799	250	728498.5	4668720	373	732803.8	4665111
5	732876.2	4665145	128	729636.8	4668756	251	728588.6	4668682	374	732779.9	4665119
6	732650.3	4664903	129	729540.4	4668751	252	728682.5	4668683	375	732421	4665051
7	732751.9	4664910	130	729450.6	4668708	253	728777.4	4668709	376	732829	4665366
8	732744.2	4664790	131	729353.9	4668684	254	728869.8	4668741	377	732767.7	4665355
9	732757.7	4664667	132	729255.8	4668698	255	728955	4668790	378	732930.8	4665226
10	732713.5	4664683	133	729157	4668687	256	729043.8	4668836	379	732833.9	4665092
11	732679.2	4664765	134	729057.4	4668682	257	729134.7	4668871	380	732579.5	4665267
12	732647.6	4664828	135	728958.3	4668671	258	729225.2	4668873	381	732509.8	4665198
13	732722.6	4664969	136	728860	4668653	259	729324.8	4668873	382	732448.2	4665037
14	732740.7	4665021	137	728761.6	4668635	260	729403.7	4668933	383	731409.3	4669453
15	732804.3	4665093	138	728662.2	4668634	261	729424.3	4669029	384	730694.2	4669257
16	732734.5	4665090	139	728537.8	4668594	262	729438.9	4669126	385	729876.2	4669154
17	732649	4665055	140	728475.7	4668611	263	729463.9	4669222	386	730149.5	4669131
18	732552.6	4665033	141	728391.6	4668563	264	729480.2	4669320	387	730205.1	4669196

19	732464	4665050	142	728308.3	4668527	265	729513.6	4669414	388	730619.1	4669250
20	732419.5	4665079	143	728214.5	4668559	266	729569.6	4669496	389	726394.7	4668848
21	732469.8	4665159	144	728133.7	4668507	267	729640.2	4669566	390	726454.5	4668838
22	732529.8	4665235	145	728042.8	4668472	268	729716.3	4669628	391	726101.8	4668974
23	732606.5	4665291	146	727943.8	4668479	269	729787	4669698	392	725937.3	4669177
24	732667.1	4665339	147	727844.5	4668490	270	729868.8	4669747	393	728363.6	4668529
25	730120.6	4669739	148	727745.5	4668482	271	729928.8	4669734	394	728598.8	4668631
26	730133.2	4669728	149	727648.5	4668505	272	727471.2	4670396	395	731685.6	4669383
27	730146.4	4669576	150	727586.6	4668513	273	727621	4670425	396	731340.6	4668659
28	730219.8	4669556	151	727586.9	4668443	274	727657.4	4670368	397	722796	4674741
29	730348.2	4669620	152	727621.3	4668387	275	727657.4	4670275	398	722648.4	4674572
30	730425.5	4669627	153	727659.3	4668334	276	727633.3	4670189	399	722206.5	4674927
31	730528.1	4669622	154	727639.9	4668275	277	727671.3	4670118	400	722298.5	4675041
32	730620	4669640	155	727683.9	4668214	278	727756.1	4670068	401	722023.5	4675169
33	730710	4669656	156	727707.1	4668132	279	727812.9	4670130	402	721370.4	4675104
34	730781.4	4669683	157	727761.6	4668072	280	727895.8	4670186	403	721638.9	4675255
35	730881.3	4669703	158	727802.8	4668001	281	727975.7	4670161	404	721190	4675237
36	731026.1	4669641	159	727850.7	4667932	282	728071.8	4670184	405	720463.6	4675085
37	730972.6	4669638	160	727903.6	4667889	283	728163	4670151	406	720324.8	4675337
38	731132.6	4669697	161	727979.7	4667846	284	728260.1	4670157	407	719838.6	4675301
39	731174.3	4669692	162	728065.1	4667835	285	728293.6	4670222	408	719836.2	4675193
40	731209.4	4669673	163	728150.7	4667803	286	728313	4670287	409	720070.4	4675317
41	731309.3	4669633	164	728232.7	4667777	287	728353	4670363	410	720074.7	4675143
42	731513.6	4669504	165	728318.6	4667760	288	728440.2	4670396	411	719824.7	4675196
43	731515.6	4669461	166	728404.7	4667730	289	728495.1	4670348	412	719827.2	4675302
44	731497.8	4669398	167	728481	4667675	290	728568.6	4670344	413	719599.2	4675190
45	731508.4	4669326	168	728567.5	4667642	291	728549.5	4670281	414	719443.1	4675190
46	731603.6	4669308	169	728621.3	4667588	292	728647.5	4670287	415	719246.2	4675176
47	731632	4669382	170	728688	4667518	293	728707.7	4670354	416	719651	4675342
48	731780.2	4669279	171	728779.2	4667490	294	728787.2	4670371	417	719334.9	4675395
49	731860.9	4669288	172	728867.7	4667483	295	728855.5	4670311	418	718987.6	4675636
50	731968.7	4669365	173	728934.7	4667413	296	728903.4	4670265	419	718100.6	4675809

51	732088.4	4669371	174	728966.8	4667322	297	728997.9	4670239	420	718653.4	4676054
52	732165.8	4669366	175	728889.9	4667278	298	728981.1	4670205	421	718410.1	4676153
53	732261.8	4669419	176	728859.8	4667238	299	728882.7	4670206	422	717610.4	4676276
54	732324.6	4669291	177	728943.7	4667232	300	728793.3	4670179	423	717716.9	4676071
55	732366.3	4669249	178	729033.9	4667270	301	728814.5	4670133	424	717325.4	4676399
56	732439	4669224	179	729123.9	4667302	302	728865.4	4670093	425	717193	4676793
57	732504.5	4669233	180	729218.9	4667322	303	728839.1	4670044	426	717071.1	4676714
58	732556.8	4669198	181	729302.4	4667318	304	728927	4670020	427	716971	4676726
59	732618.9	4669036	182	729386.2	4667274	305	729013.6	4670020	428	716987	4676243
60	732607.7	4668937	183	729410.5	4667197	306	728974.4	4669950	429	717210	4675342
61	732706.3	4668880	184	729483.1	4667149	307	728917.6	4669895	430	717054	4675795
62	732833.9	4668986	185	729577.2	4667146	308	728905.6	4669856	431	717277	4675350
63	732934.9	4669019	186	729659.7	4667197	309	728851.2	4669793	432	717521.1	4676285
64	732973.8	4668982	187	729739.1	4667220	310	728826.4	4669721	433	717613.1	4676291
65	732943.9	4668887	188	729834.8	4667245	311	728762	4669653	434	717970.9	4676214
66	732905.4	4668795	189	729930.9	4667251	312	728743.3	4669569	435	717780.4	4676308
67	732875.5	4668700	190	730000.1	4667315	313	728739	4669477	436	718227.6	4676195
68	732863.1	4668601	191	730083.3	4667297	314	728705.5	4669391	437	718854.2	4675388
69	732857.4	4668501	192	730165.3	4667324	315	728676.1	4669312	438	718767.3	4675466
70	732853.5	4668401	193	730247.8	4667354	316	728638.2	4669260	439	718596.9	4675536
71	732827.1	4668363	194	730336.9	4667377	317	728551.2	4669220	440	718327.8	4675640
72	732801.4	4668285	195	730398.7	4667373	318	728487.6	4669147	441	718191.6	4675710
73	732716.9	4668276	196	730325.6	4667353	319	728432.1	4669077	442	717923.3	4675977
74	732638.3	4668337	197	730234.7	4667324	320	728352.7	4669024	443	719854.1	4675198
75	732539.5	4668336	198	730148.3	4667280	321	728301.8	4668945	444	719867.6	4675185
76	732445.6	4668367	199	730070	4667278	322	728298.6	4668876	445	719904.8	4675168
77	732353.8	4668371	200	729985.9	4667258	323	728204.9	4668870	446	719878.9	4675183
78	732275.8	4668362	201	729949.3	4667172	324	728119.7	4668819	447	720146.2	4675347
79	732187.2	4668382	202	729852.3	4667159	325	728024	4668797	448	719931.9	4675303
80	732163.7	4668477	203	729768.4	4667131	326	727925.7	4668785	449	720021.2	4675296
81	732149.3	4668575	204	729671.7	4667130	327	727828.1	4668769	450	720172.6	4675112
82	732132	4668674	205	729585.1	4667099	328	727746.6	4668714	451	720194.9	4675101

83	732081	4668759	206	729495.1	4667107	329	727654.8	4668711	452	720247.6	4675095
84	731994.8	4668760	207	729398.6	4667129	330	727568.1	4668696	453	720312.9	4675095
85	731897.4	4668747	208	729300.1	4667137	331	727503.5	4668694	454	720355.7	4675088
86	731832.7	4668817	209	729208.3	4667112	332	727474.5	4668621	455	720373.5	4675083
87	731770.4	4668881	210	729119.4	4667097	333	727465	4668543	456	720620.4	4675091
88	731689.6	4668830	211	729022.6	4667084	334	727438.4	4668482	457	720626.9	4675088
89	731598.3	4668810	212	728926.5	4667059	335	727416	4668432	458	720425.2	4675321
90	731522.7	4668747	213	728827.8	4667065	336	727369.8	4668459	459	720472.9	4675321
91	731454.5	4668674	214	728759.4	4667100	337	727308.7	4668523	460	720575.3	4675310
92	731395.7	4668634	215	728781.8	4667194	338	727209.3	4668586	461	720707	4675282
93	731278.8	4668651	216	728812	4667282	339	727129.4	4668640	462	721036.4	4675244
94	731263.4	4668744	217	728860	4667348	340	727045	4668699	463	720927	4675105
95	731305	4668835	218	728826	4667437	341	726976.5	4668705	464	721016.9	4675101
96	731332	4668931	219	728744.9	4667444	342	726888	4668720	465	720765.1	4675109
97	731449	4669158	220	728677.7	4667410	343	726827.3	4668751	466	721064.6	4675116
98	731423.9	4669108	221	728611	4667341	344	726742.2	4668794	467	721234.8	4675122
99	731415.8	4669399	222	728539.2	4667285	345	726705.9	4668831	468	722136.1	4674972
100	731375.7	4669516	223	728447.1	4667265	346	726638.3	4668836	469	721787.9	4675052
101	731332.6	4669542	224	728376.9	4667205	347	726577	4668894	470	714390.4	4690690
102	731210.5	4669541	225	728285.5	4667173	348	726545.4	4668900	471	715021.9	4688795
103	731126.7	4669592	226	728205.4	4667165	349	726516.1	4668867	472	715680.6	4687126
104	731033.5	4669588	227	728139.2	4667104	350	726362.4	4668873	473	715986.9	4686175
105	730936.8	4669613	228	728055.2	4667114	351	726340.8	4668910	474	716065.3	4685783
106	730846.4	4669655	229	727973.5	4667111	352	726322.7	4668939	475	716351.4	4684438
107	730800.2	4669656	230	727915.4	4667050	353	726299.5	4668947	476	715798.4	4684724
108	730720.1	4669526	231	727892.5	4666972	354	726265.4	4668944	477	714910.4	4685184
109	730635.1	4669476	232	727745.1	4667195	355	726209.1	4668961	478	714142.5	4685601
110	730611.8	4669382	233	727664.4	4667361	356	726176	4668995	479	714161.7	4685572
111	730675	4669307	234	727489.2	4667742	357	726038.9	4668978	480	712822.3	4685661
112	730654.1	4669245	235	727369.8	4668043	358	725984.3	4669022	481	711623.6	4685716
113	730570.1	4669286	236	727369.3	4668107	359	725952.8	4669124	482	710183.4	4685781
114	730470.3	4669281	237	727387.7	4668187	360	725926.5	4669227	483	707274.9	4685918

115	730382.1	4669237	238	727513.4	4668409	361	725915	4669326	484	706882.1	4687297
116	730352	4669143	239	727570	4668526	362	725917.1	4669426	485	705759.5	4690444
117	730276.7	4669087	240	727571.4	4668588	363	725929.1	4669524	486	705220.4	4691910
118	730238.1	4669168	241	727655.3	4668631	364	725951	4669620	487	704530.2	4693510
119	730168.8	4669154	242	727754.3	4668641	365	725985.7	4669713	488	710179.5	4693345
120	730092.5	4669162	243	727843.7	4668658	366	726124.3	4670346	489	713398.8	4693252
121	730004.1	4669197	244	727936.9	4668672	367	726300.9	4670402	490	714003	4691795
122	729908.8	4669176	245	728031.9	4668652	368	726866.5	4670408			
123	729861.9	4669096	246	728128.5	4668637	369	727491.5	4670388			

გ) კოლხეთის ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონის საზღვრის კოორდინატები - კოლხეთის ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონა მოიცავს კოლხეთის ეროვნული პარკის ტერიტორიის იმ დარჩენილ ნაწილს, რომელიც არ არის განსაზღვრული ამ დანართის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტებით.

დ) კოლხეთის ეროვნული პარკის ტრადიციული გამოყენების ზონის ტერიტორია, სადაც დაშვებული არ არის თევზჭერა, გარდა სპორტული და სამოყვარულო და რეკრეაციული თევზჭერისა (ფიჩორის და მისი შესართავის მონაკვეთი).

№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y	№	X	Y
1	729880.6	4669802	45	729151.5	4668871	89	728343.8	4668693	133	727625.9	4668625	177	727659.8	4668712	221	729125.6	4668922
2	729879.3	4669800	46	729146.1	4668868	90	728321.9	4668684	134	727579.7	4668600	178	727704	4668716	222	729140.7	4668920
3	729883.9	4669780	47	729128.2	4668872	91	728302.8	4668680	135	727560.4	4668562	179	727725.7	4668704	223	729158.2	4668928
4	729867.6	4669745	48	729124.9	4668867	92	728282.5	4668677	136	727570	4668526	180	727792.1	4668710	224	729174.5	4668926
5	729838.2	4669737	49	729114.1	4668863	93	728265.1	4668667	137	727519.1	4668424	181	727849.3	4668720	225	729224.1	4668930
6	729800.5	4669718	50	729080.1	4668849	94	728257.6	4668655	138	727502	4668379	182	727875.5	4668730	226	729253.4	4668932
7	729778.5	4669686	51	729047.3	4668838	95	728238.5	4668645	139	727416	4668432	183	727915.2	4668738	227	729264.9	4668930
8	729743.6	4669653	52	729023.2	4668825	96	728226.5	4668643	140	727462.6	4668536	184	727953.3	4668739	228	729280.4	4668921
9	729696.7	4669605	53	728995.8	4668811	97	728217.3	4668645	141	727464.1	4668538	185	727973.1	4668735	229	729330	4668939
10	729651.9	4669572	54	728975.5	4668801	98	728204.9	4668648	142	727465	4668544	186	728002.1	4668729	230	729357	4668967
11	729638.6	4669566	55	728961.4	4668794	99	728180.4	4668641	143	727463	4668544	187	728025.9	4668724	231	729361.4	4668996
12	729603.4	4669527	56	728934	4668777	100	728168	4668640	144	727460	4668546	188	728053.3	4668717	232	729371.7	4669031
13	729570.2	4669497	57	728888.8	4668759	101	728151.8	4668641	145	727463.4	4668551	189	728066.8	4668709	233	729366.1	4669053

14	729556.1	4669477	58	728870.1	4668741	102	728138.1	4668639	146	727458.6	4668555	190	728086.6	4668699	234	729383.6	4669080
15	729527.7	4669444	59	728861.4	4668742	103	728125	4668636	147	727458.7	4668557	191	728128.7	4668696	235	729389.2	4669135
16	729481.4	4669323	60	728830.2	4668727	104	728124.8	4668636	148	727461.6	4668562	192	728157.3	4668693	236	729401.1	4669151
17	729476.8	4669282	61	728800.8	4668714	105	728113.6	4668633	149	727454.7	4668567	193	728178.7	4668698	237	729410.2	4669194
18	729469.3	4669251	62	728791.3	4668715	106	728113.6	4668633	150	727458.7	4668570	194	728231.9	4668712	238	729422.5	4669253
19	729461.9	4669204	63	728782.5	4668711	107	728092.4	4668634	151	727461.4	4668580	195	728257.7	4668723	239	729436.4	4669303
20	729450.7	4669168	64	728746.9	4668694	108	728085.4	4668638	152	727464.6	4668584	196	728323.2	4668748	240	729446.7	4669364
21	729445.9	4669144	65	728727.4	4668687	109	728064.1	4668642	153	727465.9	4668592	197	728374.4	4668770	241	729460.6	4669410
22	729439	4669129	66	728709.5	4668687	110	728046	4668648	154	727468	4668597	198	728418.4	4668790	242	729478.1	4669440
23	729438.2	4669117	67	728686.7	4668684	111	728037.7	4668650	155	727469.5	4668599	199	728455.3	4668780	243	729495.1	4669467
24	729437.8	4669116	68	728670.5	4668682	112	728026.5	4668654	156	727469.2	4668607	200	728473.2	4668782	244	729494.7	4669476
25	729428.7	4669096	69	728661	4668678	113	728016.9	4668653	157	727474.3	4668620	201	728510.9	4668776	245	729513	4669495
26	729428.7	4669074	70	728655.6	4668672	114	728009.4	4668655	158	727480.6	4668634	202	728527.2	4668768	246	729534.4	4669520
27	729425.8	4669038	71	728644.4	4668668	115	727998.6	4668659	159	727471.4	4668644	203	728554.9	4668756	247	729558.6	4669540
28	729422.4	4669016	72	728622.8	4668677	116	727992.7	4668659	160	727479.5	4668652	204	728574.8	4668752	248	729578.1	4669561
29	729417.3	4668990	73	728604.9	4668679	117	727992.4	4668659	161	727476.8	4668659	205	728583.9	4668744	249	729595.9	4669583
30	729413.5	4668950	74	728580.9	4668683	118	727984.9	4668666	162	727488.5	4668670	206	728608.1	4668742	250	729607	4669600
31	729403.9	4668933	75	728554.2	4668689	119	727969.1	4668670	163	727491.8	4668671	207	728645.8	4668739	251	729640.4	4669624
32	729381.8	4668910	76	728525.3	4668699	120	727929.3	4668672	164	727500.2	4668674	208	728710.9	4668738	252	729653.1	4669637
33	729340.7	4668882	77	728512	4668709	121	727892	4668666	165	727501.4	4668680	209	728753	4668749	253	729662.2	4669645
34	729313.7	4668872	78	728496.2	4668724	122	727879.5	4668655	166	727505.5	4668695	210	728787.9	4668765	254	729687.6	4669662
35	729281.3	4668872	79	728483.3	4668723	123	727861.3	4668658	167	727512.9	4668693	211	728793.1	4668773	255	729719.4	4669696
36	729246.5	4668873	80	728465.9	4668717	124	727843.9	4668658	168	727531	4668701	212	728815.7	4668781	256	729749.1	4669733
37	729234.9	4668874	81	728453.7	4668724	125	727837.6	4668650	169	727545.4	4668712	213	728830	4668792	257	729773.7	4669769
38	729217.9	4668872	82	728453.1	4668724	126	727818.1	4668648	170	727559.9	4668684	214	728863.3	4668806	258	729790.8	4669791
39	729193.4	4668876	83	728420.1	4668719	127	727801.9	4668636	171	727571.9	4668701	215	728886.3	4668817	259	729803.1	4669801
40	729181.4	4668882	84	728393.3	4668714	128	727787.8	4668644	172	727595	4668708	216	728968.1	4668856	260	729827.7	4669801
41	729175.5	4668881	85	728383.7	4668715	129	727762.1	4668641	173	727608.5	4668704	217	728997.1	4668871	261	729858	4669802
42	729166	4668871	86	728369.2	4668709	130	727733.8	4668640	174	727616.3	4668696	218	729047.1	4668894	262	729872.5	4669804
43	729161	4668868	87	728369	4668708	131	727702.8	4668633	175	727620.4	4668696	219	729072.1	4668903	263	729880.6	4669802
44	729155.2	4668872	88	728353.4	4668700	132	727664.2	4668632	176	727636.1	4668709	220	729094.3	4668913			

საქართველოს მთავრობის 2022 წლის 7 დეკემბრის დადგენილება №552 – ვებგვერდი, 08.12.2022წ.
საქართველოს მთავრობის 2026 წლის 6 ნოემბრის დადგენილება №527 - ვებგვერდი, 09.11.2026წ.

UNESCOS-ს ნომინირებული ტერიტორიების ზონები და ტერიტორიულ-ფუნქციური ზონები

